

ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นบิดาและควมสัมพันธ์กับบุคลลิกภาพ
ด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาโท

ของ

พงษ์สุภา รัตนมาตมงคล

21 เม.ย. 2535

เสนอทอมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

สิงหาคม 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

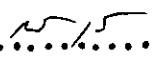
ท 64326

177533

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้จนจบแล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

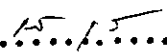
คณะกรรมการควบคุม

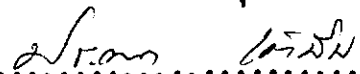
..........ประธาน
(ดร.นิยะตา จิตกจรักษ์)

..........กรรมการ
(รศ. นมอรัตน์ หล้าสูงษ์)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ดร.นิยะตา จิตกจรักษ์)

..........กรรมการ
(รศ. นมอรัตน์ หล้าสูงษ์)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(นศ.ประยศ เคาภิรม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้จนจบแล้ว เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ๒๗ เดือน สิงหาคม... พ.ศ. ๒๕๓๓

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิตนธณันท์ สำเร็จจุฬาลงกรณ์บัณฑิตชั้นนี้เนื่องจากความกรุณาของ อาจารย์ คร.นิยตะ จิตต์จรัส และรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดในการท้าววิจัย รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งในแง่ทฤษฎีให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกทราบดีและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพนธ์ เก้าหมื่น อาจารย์งามตา วณิชทานนท์ ศาสตราจารย์ คร.ทองเคื่อน พันธมนาวิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จารุวรรณ ต.สฤต และคณาจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อให้ปริญญานิตนธณันท์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ อาจารย์ฝ่ายวิชาการ คณาจารย์หมวดแนะแนว รวมทั้งบิดาของ เด็กนักเรียนและเด็กนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ โรงเรียนสารวิทยา โรงเรียนชินโณรวิทย์าลัย และโรงเรียนวัดสุวรรณพลับพลาพิทยาคม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ อ่านวนความสละสลวย และให้ความร่วมมือในการท้าววิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณอัมพา วรวิเศษชัย คุณอรุณี กิริติเสถียร คุณวันดี พงษ์อุดมปัญญา และเพื่อนรัก คุณพจนนา ไกรกาญจน์ คุณลัทธินา ใจจูน

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณถึงพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และอาจารย์ ที่ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจ และกำลังใจทรัพย์ ขอขอบคุณน้อง นองอ้อ นองอ้อม ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตลอดมา รวมทั้งผู้ที่ให้ความช่วยเหลืออีกหลายท่านซึ่งมิได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

พงษ์สุภา รัตนมาศมงคล

สารบัญ

บท

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบข่ายของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	บทบาทการเป็นบิดา	14
	ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดา	31
	ทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา	33
	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา	35
	บุคลิกภาพและการปรับตัว	43
	ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพและการปรับตัว	47
	บทบาทการเป็นบิดากับพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุตร	52
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	61
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	63
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	77

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	82
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83 —
5 บทขอ สรุปผล อภิปราย และขอเสนอแนะ	141
๑ ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	141 ✓
๒ สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	141
๓ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	142
๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	144
๕ สรุปผลการวิจัย	145 ✓
อภิปรายผล	152
ข้อจำกัดของการวิจัย	170
ขอเสนอแนะ	171
บรรณานุกรม	175
ภาคผนวก	189
ประวัติย่อของผู้วิจัย	241

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	รายชื่อโรงเรียน และจำนวนนิคา รวมทั้งวิทยากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	64
2	จำนวนและร้อยละของนิคาจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	84
3	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของนิคาตอบพบพการ เป็น นิคาทั้ง 5 ด้าน	87
4	วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิคาตอบพบพการ เป็นนิคาโดยส่วนรวม และแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามระดับอายุ	89
5	วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิคาตอบพบพการ เป็นนิคาโดยส่วนรวม และแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา	91
6	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบพบพ การ เป็นนิคา ด้านการเลียงบุตรของนิคาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	92
7	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบพบพการ เป็น นิคา ด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม ของนิคาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	93
8	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบพบพ การ เป็นนิคา ด้านสันติภาพการของนิคาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	94
9	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบพบพ การ เป็นนิคาโดยส่วนรวม ของนิคาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	95
10	วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิคาตอบพบพการ เป็นนิคาโดยส่วนรวม และแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามฐานะความอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ..	96
11	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบพบพ การ เป็นนิคา ด้านการเลียงบุตรของนิคาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว แตกต่างกัน	97

12	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกายในการแก้ปัญหามหาของนิกายที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ของครอบครัวแตกต่างกัน	98
13	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย ด้านการหาเลี้ยงครอบครัวของนิกายที่มีฐานะความเป็นอยู่ ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน	99
14	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย ด้านการเป็นทวิแบบทางสังคม ของนิกายที่มีฐานะความเป็นอยู่ ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน	100
15	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย ด้านสันติภาพการ ของนิกายที่มีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของ ครอบครัวแตกต่างกัน	101
16	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย โดยส่วนรวม ของนิกายที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ของครอบครัวแตกต่างกัน	102
17	วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิกายของบทบาทการเป็นนิกายโดยส่วนรวม และแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามการประกอบอาชีพของมารดา	103
18	วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิกายของบทบาทการเป็นนิกายโดยส่วนรวม และแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามความเชื่อในผลของการยอมรับเลี้ยงดูบุตร	105
19	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย ด้านการหาเลี้ยงดู ของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการยอมรับ เลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	106
20	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย ด้านการแก้ปัญหามหาของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการยอมรับ เลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	107

21	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกายคานหาเลี้ยงครอบครัว ของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการ กรรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน	108
22	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย คำนการเป็นตัวแทนทางสังคมของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการ กรรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	109
23	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกายคานหาเลี้ยงครอบครัว ของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการกรรม เลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	110
24	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของ บทบาทการเป็นนิกาย โดยส่วนรวมของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการ กรรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	111
25	วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิกายคานหาเลี้ยงครอบครัว การเป็นนิกาย โดยส่วนรวมและแต่ละคานหาเลี้ยงครอบครัว ของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการ กรรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	112
26	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย คำนการเลี้ยงดู ของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการ กรรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	113
27	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย คำนการเลี้ยงดู ของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการ กรรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	114
28	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกาย คำนการหาเลี้ยงครอบครัว ของนิกายที่มีความเชื่อในผลของการ กรรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน	115

29	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาท การเป็นนิกายในการเป็นตัวแทนทางสังคม ของนิกายที่มีระดับสัมพันธภาพ ระหว่างนิกายารคาแตกต่างกัน	116
30	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของ บทบาทการเป็นนิกาย ค่านิยมทางการ ของนิกายที่มีระดับสัมพันธภาพ ระหว่างนิกายารคาแตกต่างกัน	117
31	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนสำหรับ ทัศนคติของบทบาทการเป็นนิกายโดยรวม ของนิกายที่มีระดับสัมพันธภาพ ระหว่างนิกายารคาแตกต่างกัน	118
32	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในสมการถดถอย	120
33	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) จากสมการถดถอยพหุคูณที่ทำนาย ทัศนคติของนิกายบทบาทการเป็นนิกาย โดยส่วนรวมและแต่ละด้าน จากตัวแปรที่ตัวที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบทบาทการเป็นนิกายโดยรวม และแต่ละด้าน	122
34	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของนิกายบทบาทการเป็นนิกาย โดยส่วนรวมและแต่ละด้าน กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวม และแต่ละด้านของพุทธวัยรุ่น	126
35	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของนิกายบทบาทการเป็นนิกาย โดยส่วนรวมและแต่ละด้าน กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวม และแต่ละด้านของพุทธวัยรุ่นหญิง	130
36	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของนิกายบทบาทการเป็นนิกาย โดยส่วนรวมและแต่ละด้าน กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวม และแต่ละด้านของพุทธวัยรุ่นชาย	133

- 37 การเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ของทัศนคติของนิคาคอชฌาตการเป็นนิคา
โดยส่วนรวมและแต่ละคานกับบุคลิภาพคานภาษปรับักโดยส่วนรวมและ
แต่ละคานของนุทรวัยรุ่น ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย 137

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะเร่งพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิตของบุคคลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทุกคนต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เพื่อการดำรงชีวิตของตนให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และวัยที่มีความสำคัญมากวัยหนึ่งในการปรับตัวก็คือ วัยรุ่น เนื่องจากเด็กวัยรุ่นอยู่ในภาวะก้ำกึ่ง ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นต้องการแสดงบทบาทใหม่ซึ่งต่างจากที่ที่เคยแสดงในสมัยเด็ก แต่ก็ยังแสดงบทบาทผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ไม่ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวมากมาย (ประมวล คิคคินสัน. 2520 : 132) ซึ่งถ้ามองว่าเด็กปรับตัวไม่ก็จะส่งผลถึงบุคลิกภาพต่อไป ก่อให้เกิดความเครียดจนแก่สังคมและบั่นทอนการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมีการวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องที่พบว่า บุคลิกภาพบางประการของประชาชนเป็นสิ่งที่ชักชวนต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ (Triandis and Triandis. 1968 : 31 - 35)

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็ก เนื่องจากเป็นสถาบันแห่งแรกที่พัฒนาเด็กให้เจริญขึ้นอย่างเหมาะสม ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในวงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) รัฐได้กำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวโดยจะส่งเสริมและสนับสนุนครอบครัวให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กและตระหนักถึงความสำคัญและหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มากยิ่งขึ้น (บทบาทของครอบครัวในการพัฒนาเด็กและเยาวชน. 2532 : 2) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามีความหมายสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กควรได้แก่ นิตามารดา ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนิตามารดาส่วนใหญ่ทางกึ่งเวลาน้อยมากในการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยตนเองเนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่อย่างไรก็ตามปฏิสัมพันธ์ของทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด และการปฏิบัติต่อกันระหว่างบิดา - มารดา - เด็ก ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ครอบคลุมบรรยากาศภายในบ้านอันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ (ปิยะบุษ ประจักษ์จิตต์. 2530 : 48)

หลายสิบปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างมากในพฤติกรรมของมารคา โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดู และมีการกล่าวถึงนิกาในฐานะเป็นเพียงผู้เสริมบทบาทการยอมรับเลี้ยงดูเท่านั้นโดยไม่ได้นำแยกแยะบทบาทการเป็นนิกาในเรื่องนี้ให้เห็นอย่างชัดเจน เพราะส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาบทบาทการเป็นนิกามารการร่วมกัน ความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการเป็นนิกาที่เกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูเด็กโดยแยกอย่างชัดเจนจากบทบาทการเป็นมารคายังไม่ได้อยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ มีการยกมากล่าวเป็นบางแง่มุมประเด็น แต่ก็ยังไม่ได้มีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างเป็นระบบให้กว้างขวางและลึกซึ้ง ทำให้ขาดข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูเด็ก

เมื่อพิจารณาถึงความจริงที่ว่า สังคมและลักษณะครอบครัวในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปโดยที่สตรีไทยมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมมากขึ้น โดยไม่จำกัดเฉพาะอยู่แค่ครอบครัวทั้งเท่านั้น ดังนั้นหน้าที่ต่าง ๆ ภายในครอบครัวจึงได้เปลี่ยนแปลงเป็นหน้าที่เฉพาะของมารคาจึงเปลี่ยนเป็นงานที่ทั้งนิกามารคาต้องช่วยกันทำ นิกาจึงน่าจะมีบทบาทในการยอมรับเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น—ถึงหลักฐานจากงานวิจัยที่ศึกษามารคาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้เป็นมารคาวางงานว่านิกาได้แสดงความสนใจในการเลี้ยงดูเด็กทั้งทางกายและจิตใจเพิ่มขึ้นอย่างมาก (จรรยา สุวรรณัทธ. 2524) ซึ่งแตกต่างจากบทบาทนิกาจะมอบหน้าที่ในการยอมรับเลี้ยงดูบุตรให้แก่มารคาโดยที่นิกาจะช่วยเหลือในส่วนของการฝึกสอนและการสอนหนังสือ (จรรยา สุวรรณัทธ และคนอื่น ๆ. 2512) ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อบทบาทการเป็นนิกาในการยอมรับเลี้ยงดูเด็กมากขึ้น

นิกามีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กแตกต่างจากมารคา ดังที่ เฮิร์ลอค (Hurlock. 1964 : 653) กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมมักเนื่องมาจากมารคา ส่วนเด็กที่มีปัญหาด้านบุคลิกภาพนั้น โดยทั่วไปแล้วเนื่องมาจากนิกา ฟรอมม์ (Lugo and Hurshey. 1976 : 194 - 150 ; citing Fromm. 1974) ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบเห็นว่า ความรักของนิกาและความรักของมารคานั้นแตกต่างกัน มารคาเป็นผู้ให้ความรักอย่างไม่มีเงื่อนไข ไม่ว่าบุตรจะดีหรือชั่วอย่างไรก็ตามที่จะให้ให้อยู่เสมอ ส่วนความรักของนิกาเป็นความรักแบบมีเงื่อนไข เด็กจะเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามที่บิดาต้องการจึงจะได้ความรักจากนิกา นั่นคือเด็กจะถูกฝึกหัดในด้านการเรียนรู้ระเบียบวินัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญสำหรับสังคม ดังนั้นการที่เด็กจะเติบโตขึ้นมาเป็นคนที่รู้จักอะไรควร

อะไรไม่ควรเน้นขึ้นอยู่กับการตีความสิ่งสอนบุตร ถ้าบิดาใช้อำนาจบังคับ เด็กจะเป็นคนที่ไม่กล้า
ตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ชอบออกความคิดเห็น ขาดความมั่นใจในตนเอง ถ้าบิดาไม่มีวินัยไม่รักษา
กฎ ที่วางไว้ให้สม่ำเสมอเด็กจะคัมของใจมาก/ส่วนเด็กที่เกิดมาในครอบครัวแบบประชาธิปไตย
ซึ่งมีระเบียบวินัยที่บิดาเป็นผู้อาวุโส และไต่ถามเหตุผลด้วยว่า ทำไมจึงควรเป็นเช่นนั้น เด็กจะ
เติบโตเป็นคนที่มีรู้จักเหตุผล รู้ความจำเป็นที่พึงปฏิบัติ มีความเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาที่
ชอบแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำ หากเป็นผู้นำก็จะไม่ตามอย่างงมงาย นอกจากนี้
ลักษณะของบิดาที่มีความอบอุ่น นานับถือ เป็นหลักใจ และมีความผูกพันต่อบุตร ตลอดจนสามารถ
ผสมผสานลักษณะอำนาจในฐานะผู้นำของครอบครัว มักจะได้บุตรชายที่เป็นชายและได้บุตรหญิง
ที่เป็นหญิง (กิติกร มีทรัพย์. 2530 : 49)

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศพบว่า บทบาทการเป็นบิดามีความเกี่ยวข้องกับ
บุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น รูเทอร์ และบิลเลอร์ (Reuter and Biller.
1973 : 339 - 342) ได้ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบิดาในการอบรมเลี้ยงดู
บุตร กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บล็อกและคนอื่น ๆ
(Block and others. 1973 : 321 - 341) พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีการปรับตัวดีมักจะมาจาก
ครอบครัวที่บิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความอบอุ่น และยอมรับบุตร อีกทั้งมีผู้ศึกษาใน
ครอบครัวที่ขาดบิดาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ขาดบิดามักจะมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว (Hetherington.
1972 : 313 - 326 ; Lynn. 1974 : 262 - 263 ; citing Cortes and Fleming.
1968) นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างในบุตรชายและบุตรหญิง (Lynn. 1974 : 259 - 260)
กล่าวคือ ในบุตรวัยรุ่นชายบิดามีผลต่อสุขภาพจิตมากกว่าในบุตรวัยรุ่นหญิง

จากหลักฐานงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นบิดาต่อ
บุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตร สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยในทำนองนี้ แต่เนื่องจาก
ลักษณะสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับสังคมของต่างประเทศ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก
อันเนื่องมาจากการพัฒนาปรับปรุงโดยเฉพาะทางด้านวัตถุและเทคโนโลยี ทำให้บทบาทบิดาในการ
อบรมเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น ดังนั้น บทบาทการเป็นบิดาจึงน่าจะส่งผลต่อบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของ
บุตรบ้างไม่มากนัก

ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทการเป็นบิดา โดยจะศึกษาในแง่ของทัศนคติของบิดาที่มีต่อบทบาททาง เป็นบิดามากกว่าที่จะศึกษาบทบาทการเป็นบิดาโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติเป็นตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรม (Ajzen and Fishbein, 1980 : 27) ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าของ ออบรซัท (Obrzut, 1976 : 1440 - 1442) ซึ่งพบว่า บิดาที่มีความรู้สึกดีต่อบทบาทการ เป็นบิดาจะเป็นผู้ที่มีความสนใจในการเตรียมตนเองเพื่อเป็นบิดาที่ดี และบิดาในกลุ่มนี้จะรู้สึกว่า มีความสุข มีความภาคภูมิใจ และมีแรงจูงใจอย่างมากในการเตรียมตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตร นอกจากนี้ ทัศนคดียังเป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนได้ (Petty and Cacioppo, 1981 : 255 - 269) ทั้งนี้โดยจะศึกษาว่า ในบรรดาตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมารวบรวมคิดค้นนี้ คือ อายุของบิดา ระดับการศึกษาของบิดา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาว่า จะมีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติของบิดาต่อบทบาททาง เป็นบิดาหรือไม่ และมีความเกี่ยวข้องในระดับมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลจากการศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจถึงธรรมชาติของตัวแปรในเชิงทฤษฎีว่าจะเกี่ยวข้องกับตัวแปรใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลชี้แจงให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันและแนวโน้มของการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่าเป็นอย่างไร และกำลังจะเปลี่ยนแปลงไปในทางใด

นอกจากนี้ยังศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาตอบหาเหตุการณ์ เป็นนิคัมกับบุคลิกลักษณะ
ด้านการปรับตัวของบุตร เพื่อว่าทัศนคติของบิดาตอบหาเหตุการณ์ เป็นนิคัมมีความเกี่ยวข้องกับบุคลิกลักษณะ
ด้านการปรับตัวของบุตรหรือไม่เพียงใด และมีความแตกต่างหรือไม่ระหว่างบุตรหญิงและชาย โดยจะ
เลือกศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่น เนื่องจาก
เด็กวัยนี้จัดว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุด เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ชีวิตในวัยปลายจะร้ายวันหรือ
ไม่เพียงใดโดยขึ้นอยู่กับการศึกษา ค่าเงินชีวิตของระยะหัวเลี้ยวหัวต่อนั้นอยู่ในมือที่เดียว เพราะเหตุว่า
เด็กวัยนี้ต้องประสบกับความยุ่งยาก มีปัญหามากมายและความลำบากในการปรับตัว (สุชา จันทน์เอม.
2527 : 113) ดังนั้นการศึกษานี้ จะสามารถนำไปสู่วิธีการให้คำแนะนำในโรงเรียนและสถานศึกษา
ต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องกษัตริย์ธรรมเลี้ยงดูเด็ก โดยให้คำแนะนำส่วนรวมด้วย นอกจากนี้ยังช่วยในการวาง
นโยบายการพัฒนาบิดาและครอบครัว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกษัตริย์ธรรมเลี้ยงดูเด็ก อันจะนำไปสู่
การพัฒนาประเทศไทยที่มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาที่เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคันทนทั่วแปดทั้งทอโนนี้ คือ อายุของนิคา ระดับการศึกษาของนิคา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิคา และสัมพันธภาพระหว่างนิคาและมารดา
2. เพื่อจลลาคัยความสำคัญของตัวแปรต่าง ๆ ที่ระบุในจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาที่เป็นนิคา
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาที่เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคันทนกับคุณภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคันทนของนิสิตวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาที่เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคันทนกับคุณภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคันทนของนิสิตวัยรุ่นในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าจะได้อธิบายข้อค้นพบที่น่าเชื่อถือ ซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านการและด้านปฏิบัติทั้งทอโนนี้

1. ผลการวิจัยนี้จะชี้ถึงปัญหาของนิคาเกี่ยวกับทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาที่เป็นนิคา ซึ่งจะช่วยให้สามารถวางแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการให้การศึกษาและกาให้คำแนะนำนิคาและครอบครัว ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัว การพัฒนาเด็กและเยาวชน หรือในสถานศึกษา

2. ผลของการวิจัยนี้จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของลักษณะพื้นฐานทางสังคมและจิตลักษณะของนิคาที่มีต่อทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา อันจะเป็นประโยชน์แก่วงการวิชาการรวมทั้งเป็นสาระสำคัญในคู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อพัฒนาคุณภาพและพฤติกรรมของเด็ก

3. ผลการวิจัยนี้จะแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของระหว่างนิคากับบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุตร ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นเตือนให้สถาบันครอบครัวโดยเฉพาะบิดาได้เห็นถึงความสำคัญของนิการวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อทางโรงเรียนและทางบ้านที่จะเข้าใจกันและร่วมมือกันช่วยเหลือกันนักเรียนในด้านบุคลิกภาพ และการปรับตัวซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนและชีวิตในอนาคต

4. ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของบทบาทการเป็นบิดาที่มีบุตรหญิง และบุตรชายอันจะเป็นประโยชน์ในการวางนโยบายพัฒนาบิดาและครอบครัวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อันจะนำไปสู่การสร้างเสริมประชากรที่มีคุณภาพต่อไป

ขอบข่ายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งศึกษาในขอบข่ายดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 บิดา ไค่แก่ บิดาของเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 74 โรงเรียน

1.2 บุตรวัยรุ่น ไค่แก่ เด็กนักเรียนที่เป็นบุตรของบิดาในข้อ 1.1

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 บิดา ไค่แก่ บิดาของเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 383 คน

2.2 บุตรวัยรุ่น ไค่แก่ เด็กนักเรียนที่เป็นบุตรของบิดาในข้อ 2.1 จำนวน 383 คน

3. ทิวแปรที่ศึกษา

ลักษณะของการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ คือ

3.1 การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตคณาธิการ เป็นนิสิตโดยส่วนรวม และแต่ละคณา

3.1.1 ทิวแปรตาม ได้แก่

3.1.1.1 อายุของนิสิต

3.1.1.2 ระดับการศึกษาของนิสิต

3.1.1.3 ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว

3.1.1.4 การประกอบอาชีพของมารดา

3.1.1.5 ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิสิต

3.1.1.6 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตมารดา

3.1.2 ทิวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติของนิสิตคณาธิการ เป็นนิสิตโดยส่วนรวม และแต่ละคณา

3.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตคณาธิการ เป็นนิสิตโดยส่วนรวม และแต่ละคณา กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคณาของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อพิจารณาในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

ทิวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.2.1 ทัศนคติของนิสิตคณาธิการ เป็นนิสิตโดยส่วนรวมและแต่ละคณา

3.2.2 บุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคณาของบุตรวัยรุ่น

3.3 การศึกษาเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตคณาธิการ เป็นนิสิตโดยส่วนรวมและแต่ละคณา กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคณาของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย

3.3.1 ทิวแปรตาม ได้แก่ เพศของบุตรวัยรุ่น

3.3.2 ทิวแปรตาม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตคณาธิการ เป็นนิสิตโดยส่วนรวมและแต่ละคณา กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคณาของบุตรวัยรุ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาททาง เป็นนิกา หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือน้ำที่ของนิกาที่พึงกระทำ ซึ่งประกอบด้วยบทบาท 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การเลี้ยงดู (Nurturing) หมายถึง พฤติกรรมของนิกาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลบุตรให้พัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้แก่

- 1.1.1 ดูแลสุขภาพร่างกายของบุตร
- 1.1.2 อบรมดูแลบุตรเมื่อบุตรเป็นวัยรุ่น
- 1.1.3 ดูแลบุตรเมื่อบุตรไม่สบาย
- 1.1.4 รับฟังความคิดเห็นของบุตร
- 1.1.5 สนใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตร
- 1.1.6 ยอมรับสภาพอารมณ์ของบุตร

1.2 การแก้ปัญหา (Problem Solving) หมายถึง พฤติกรรมของนิกาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซึ่งสมาชิกในครอบครัวประสบ ได้แก่

- 1.2.1 ช่วยเหลือบุตรแก้ปัญหาต่าง ๆ
- 1.2.2 แก้ปัญหาเกี่ยวกับกาช อบรมเลี้ยงดูบุตร
- 1.2.3 จัดสินปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุตร
- 1.2.4 จัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว
- 1.2.5 จัดสินใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว
- 1.2.6 จัดสินใจเกี่ยวกับสถานศึกษาเล่าเรียนของบุตร

1.3 การหาเลี้ยงครอบครัว (Providing) หมายถึง พฤติกรรมของนิกาที่เกี่ยวข้องกับการรายได้ของครอบครัว ได้แก่

- 1.3.1 ให้ความสำคัญในเรื่องการหาเลี้ยงครอบครัว
- 1.3.2 หารายได้เพิ่มขึ้นเมื่อบุตรเติบโตขึ้น
- 1.3.3 เป็นกำลังสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว
- 1.3.4 สนใจโปรแกรมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านการเงิน
- 1.3.5 วางแผนทางการเงินของครอบครัว

1.3.6 ให้ความสำคัญในเรื่องหน้าที่การงานเป็นอันดับแรก

1.4 การเป็นทัวแบบทางสังคม (Societal Model) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในอันที่จะพัฒนาความรู้สึกร่วมของบุตรต่อสังคม ได้แก่

1.4.1 กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับบุตร

1.4.2 รวมกิจกรรมของโรงเรียน

1.4.3 ติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.4.4 อาสาในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

1.4.5 เป็นแบบอย่างทางคำนกระเบียบวินัย

1.4.6 ส่งสอนให้บุตรแสดงบทบาทที่สังคมนิยม

1.5 สันทนาการ (Recreation) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมยามว่างแก่สมาชิกในครอบครัว ได้แก่

1.5.1 ส่งเสริมบุตรให้รวมกิจกรรมในยามว่าง

1.5.2 สนใจในกิจกรรมยามว่างของบุตร

1.5.3 หาเวลาว่างเพื่อพักผ่อนกับครอบครัว

1.5.4 หาเวลาในแต่ละวันเพื่อทำสันทนาการ

1.5.5 จัดกิจกรรมในยามว่างสำหรับสมาชิกในครอบครัว

1.5.6 รักษาสมรรถภาพของร่างกายให้อยู่เสมอเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในยามว่างกับบุตร

2. ทศนคติของบิดาคือบทบาทการเป็นบิดา หมายถึง ความรู้สึกของบิดาที่มีต่อการกระทำต่าง ๆ ในบทบาทการเป็นบิดาคือบุตรวัยรุ่นทั้ง 5 ด้าน คือ การเลี้ยงดู การแก้ปัญหา การหาเลี้ยงครอบครัว การเป็นทัวแบบทางสังคม และสันทนาการ ซึ่งแบ่งเป็น

2.1 ทศนคติบทบาทการเป็นบิดาในค่านิยม หมายถึง ความรู้สึกในค่านิยมว่าการกระทำในบทบาทการเป็นบิดาเป็นการกระทำที่ดี และเหมาะสม

2.2 ทศนคติบทบาทการเป็นบิดาในค่านิยม หมายถึง ความรู้สึกในค่านิยมว่าการกระทำในบทบาทการเป็นบิดาเป็นการกระทำที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม

3. นिका หมายถึง ชายผู้ให้กำเนิดและอาศัยอยู่มาน่เดียวกันกับเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร

4. อายุของนิกา หมายถึง ระดับอายุของนิกา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

4.1 อายุ 40 ปี และต่ำกว่า

4.2 อายุ 41 ปี ถึง 50 ปี

4.3 อายุ 51 ปี และสูงกว่า

5. ระดับการศึกษาของนิกา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของนิกา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

5.1 ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึง ระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า

5.2 ระดับการศึกษานานกลาง หมายถึง ระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

5.3 ระดับการศึกษาสูง หมายถึง ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

6. ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ได้จากการรายงานของนิกา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

6.1 ระดับต่ำ หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่นิกายกานว่า ความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบากจนถึงลำบาก

6.2 ระดับกลาง หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่นิกายกานว่า ความเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน

6.3 ระดับสูง หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจที่นิกายกานว่า ความเป็นอยู่ค่อนข้างสบายจนถึงสบาย

7. การประกอบอาชีพของมารดา หมายถึง การที่มารดามีรายได้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น

7.1 ไม่ประกอบอาชีพ หมายถึง การที่มารดาไม่มีรายได้ทางเศรษฐกิจ

7.2 ประกอบอาชีพภายในบ้าน หมายถึง การที่มารดามีรายได้ทางเศรษฐกิจจากการประกอบอาชีพภายในบ้าน

7.3 ประกอบอาชีพภายนอกบ้าน หมายถึง การที่มารดาหรือบิดาทางเศรษฐกิจจากการประกอบอาชีพภายนอกบ้าน

8. ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา หมายถึง ปริมาณความเชื่อของบิดาว่าบุตรสามารถที่จะเลี้ยงดูบุตร เพื่อใ้บุตรเติบโตเป็นคนดีและเก่งได้ตามที่ตนปรารถนา คนที่เชื่อเช่นนี้แสดงว่าเป็น ผู้ที่เชื่ออำนาจภายในตน ส่วนผู้ที่เชื่อว่า โชคชะตาหรือ บุญกรรม และความบังเอิญเป็นผู้กำหนดแนวทางและความสำเร็จในชีวิตของบุตรของตน คนที่เชื่อเช่นนี้แสดงว่าเป็นผู้ที่เชื่ออำนาจภายนอกตน ซึ่งพิจารณาได้จากการให้คำตอบแบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่สร้างขึ้นโดย กวงเกื้อน พันซุนนวิน และคนอื่น ๆ (2528)

ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

8.1 ผู้ที่เชื่ออำนาจนอกตน หมายถึง ผู้ที่ไล่คะแนนรวมจากแบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่ม คือ ไล่คะแนนรวมต่ำกว่าค่า $\bar{X} - 1S.D.$

8.2 ผู้ที่เชื่ออำนาจทั้งนอกตน - ในตน หมายถึง ผู้ที่ไล่คะแนนจากแบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรในระดับที่พอ ๆ กับกลุ่ม คือ ไล่คะแนนอยู่ในระหว่างค่า $\bar{X} \pm 1S.D.$

8.3 ผู้ที่เชื่ออำนาจในตน หมายถึง ผู้ที่ไล่คะแนนรวมจากแบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มคือไล่คะแนนรวมสูงกว่าค่า $\bar{X} + 1S.D.$

9. สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา หมายถึง การแสดงออกของบิดามารดาที่มีต่อกันในการดำเนินชีวิตครอบครัว เกี่ยวกับการวางแผนร่วมกันในการเลี้ยงดูบุตร การมีส่วนร่วมของบิดาในการช่วยปฏิบัติงานภายในบ้าน การติดต่อพูดคุยกันระหว่างบิดามารดา ซึ่งพิจารณาได้จากการให้คำตอบแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

9.1 ระดับต่ำ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่ม คือ ไล่คะแนนรวมจากแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาต่ำกว่าค่า $\bar{X} - 1S.D.$

9.2 ระดับกลาง ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาอยู่ในระดับที่พอ ๆ กับกลุ่ม คือ ไล่คะแนนรวมจากแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาอยู่ในระหว่างค่า $\bar{X} \pm 1S.D.$

9.3 ระดับสูง ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่ม คือ ไล่คะแนนรวมจากแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา สูงกว่าค่า $\bar{X} + 1S.D.$

10. บุตรวัยรุน หมายถึง เด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดาและกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร

11. บุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุน หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพพื้นฐานของการปรับตัวของบุตรวัยรุน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวเอง และการปรับตัวทางสังคม

11.1 การปรับตัวเอง (Self - Adjustment) หมายถึง ลักษณะความนึกความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงให้เห็นว่า เขามีความนึกความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองอย่างไร ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ 6 ด้าน คือ

11.1.1 การเป็นตัวของตัวเอง (Self - Reliance) หมายถึง การที่บุคคลทำอะไรได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีอิสระจากผู้อื่น และรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง

11.1.2 การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (Sense of Personal Worth) หมายถึง การที่บุคคลเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เชื่อมั่นในความสามารถของเขา รู้สึกว่าตนเองมีความมีความพอใจ เชื่อมั่นในความสามารถและความมีเหตุผลของตนเอง

11.1.3 ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง (Sense of Personal Freedom) หมายถึง การที่บุคคลพอใจในอิสรภาพ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจในการกระทำและวางแผนชีวิตของตนเอง รวมทั้งมีเสรีภาพในการคบเพื่อนและการใช้จ่าย

11.1.4 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Feeling of Belonging) หมายถึง การที่บุคคลได้รับความอบอุ่นในครอบครัว ในหมู่เพื่อนฝูง จึงทำให้มีความภาคภูมิใจในบ้าน ในโรงเรียน เป็นต้น

11.1.5 ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี หมายถึง การที่บุคคลมีลักษณะตรงกันข้ามกับความรู้สึกมีแนวโน้มที่จะถอยหนี (Withdrawing Tendencies) ซึ่งบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะถอยหนีจะมีความรู้สึกไม่กล้าที่จะเผชิญกับความเป็นจริง มักใช้ความคิดของตนเองสร้างความสุขมักเอาตัวเองเข้าไปแทรกในทุกอย่าง เรือง อ่อนไหว ง่าย และหมกมุ่นกับตัวเอง

11.1.6 ความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท หมายถึง การที่บุคคลมีลักษณะตรงกันข้ามกับความรู้สึกมีอาการทางประสาท (Nervous System) ซึ่งบุคคลที่มีอาการทางประสาทจะมีความรู้สึกว่ามีอาการผิดปกติทางกายและอารมณ์ เช่น เบื่ออาหาร ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ จิตใจไม่สงบ ย้ำซ้ำ ทากะตุก เป็นต้น

11.2 การปรับตัวทางสังคม (Social Adjustment) หมายถึง ลักษณะความคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงให้เห็นว่า เขามีความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไร ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ 6 ด้าน คือ

11.2.1 ปทัสถานทางสังคม (Social Standard) หมายถึง การที่บุคคลมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้มักเข้าใจในความถูกต้องของสังคม

11.2.2 ทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง การที่บุคคลปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ทั้งกับเพื่อนและคนแปลกหน้า เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น สนใจในปัญหาต่าง ๆ สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ

11.2.3 แนวโน้มที่จะไม่ต่อต้านสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีลักษณะตรงกันข้ามกับความรู้สึกแนวโน้มที่จะต่อต้านสังคม (Anti-Social Tendencies) ซึ่งบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะต่อต้านสังคมจะชอบทะเลาะวิวาท ทอisting ชอบการทำลาย ไม่ปฏิบัติตามกฏ

11.2.4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relation) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มั่นใจในตนเองถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นในบ้าน

11.2.5 ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (School Relation) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้รับความรักจากครู มีความสุขในการอยู่ร่วมกับเพื่อนนักเรียน รู้สึกว่างานในโรงเรียนเหมาะสมกับความสนใจและวุฒิภาวะของตน

11.2.6 ความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Relation) หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมกับเพื่อนบ้านได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชุมชนของตนเอง เขาสมาคมกับคนแปลกหน้าได้ มีความพอใจในกฎเกณฑ์และสวัสดิภาพของชุมชน

บุคลิกภาพด้านการปรับตัว สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพด้านการปรับตัวที่สร้างขึ้น โดย ไกรสร ศรีไตรรัตน์ (2523) ชูทิมา อุษตะกุล (2523) บุญสม มีทรัพย์ทอง (2523) และพิพัฒน์ วงศ์เกษม (2523)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา ซึ่งเป็นการศึกษาโดยอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปไว้ในหัวข้อตามลำดับดังต่อไปนี้คือ

1. บทบาทการเป็นบิดา
 - 1.1 แนวโน้มของการศึกษามบทบาทการเป็นบิดา
 - 1.2 บทบาทการเป็นบิดา : ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต
 - 1.3 บทบาทการเป็นบิดาในระยะที่บุตร เป็นวัยรุ่น
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดา
3. ทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา
4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา
5. บุคลิกภาพและการปรับตัว
6. ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพและการปรับตัว
7. บทบาทการเป็นบิดากับพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุตร

บทบาทการเป็นบิดา

คำว่า บทบาท (Role) มาจากคำเต็มว่า บทบาททางสังคม (Social Role) ซึ่งได้เริ่มนำมาใช้แพร่หลายเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1930 โดยในสมัยแรก ๆ ได้มีผู้กล่าวถึงบทบาทในรูปของบุคลิกภาพและนิสัย ต่อมาจึงมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 นัย ดังนี้

1. พิจารณาในทางโครงสร้างของสังคม (Social Structure) บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคม กล่าวคือ เป็นหน้าที่บุคคลพึงกระทำเมื่อเขาครอบครองตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง อันรวมถึงหน้าที่ตามตำแหน่งและหน้าที่ตามความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม โดยที่การกระทำดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของสังคม (Young and Mack. 1965 : 131 - 132 ; Lum.

1979 : 47 - 48 , อมรา พงศาพิชญ์. 2521 : 96) ดังนั้น บทบาทตามนัยนี้เป็นการจำแนก
 ชนิดของบุคคลในสังคม ซึ่งแตกต่างกันโดยคุณสมบัติและพฤติกรรมของเขาคือบรรทัดฐาน บทบาทแสดง
 ให้เห็นถึงกิจกรรมต่าง ๆ และลักษณะซึ่งเป็นที่ยอมรับกันของสมาชิกในสังคม (ประเสริฐ
 แยมกลิ่นฟูง. 2516 ; ไทบูลย์ ช่างเวียน. 2516 : 29 - 30)

2. พิจารณาในด้านการแสดงบทบาท หรือการกระทำระหว่างกันทางสังคม (Social
 Interaction) บทบาท หมายถึง ข้อเงื่อนไขแบบแผนการกระทำเนื่องจากการเรียนรู้ของบุคคล
 ที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการกระทำทางสังคมนั้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่กระทำตามความคาดหวังของบุคคล
 ส่วนใหญ่ (Secord and Backman. 1964 : 454 ; Robison and Scott. 1969 :
 52 - 57; Good. 1973 : 502; วิทยุ สาสรร. 2517 : 304) ดังนั้น บทบาทตามนัยนี้
 เป็นวิธีแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่สังสรรค์กันว่าจะปฏิบัติกันอย่างไร หรือคาดหวังว่าผู้อื่นจะปฏิบัติ
 ท่อทนอย่างไร (ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง. 2516 : 1 ; ไทบูลย์ ช่างเวียน. 2516 :
 29 - 30)

เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า บทบาทรวมกันทั้ง 2 นัยแล้ว จึงพอสรุปได้ว่า
 บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบแผนดังกล่าวจะ
 สืบเนื่องและเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ฉะนั้น
 แบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมที่สังคมคาดหวัง
 หรือกำหนดไว้นั่นเอง ดังนั้น บทบาทจึงเป็นตัวกลางระหว่างสังคมกับบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ซึ่ง
 พฤติกรรมของเขากลายเป็นแนวทางปฏิบัติของสังคม

อย่างไรก็ตาม การแสดงบทบาทยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญอีก 4 ประการ ดังนี้
 (Allport. 1967 : 181 - 184)

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท (Role Expectation) คือบทบาทที่สังคมคาดหวัง
 ให้บุคคลปฏิบัติ กล่าวคือ บทบาทนั้นจะถูกกำหนดขึ้นโดยสังคม และเป็นไปตามสถานการณ์ที่บุคคลนั้น
 ดำรงอยู่

2. อคติโน้ตส์ของบทบาท (Role Conception) คือการที่บุคคลรับรู้หรือคาดหวัง
 ว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร การรับรู้จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเป้าหมายของชีวิต ค่านิยมพื้นฐาน
 ประสบการณ์ของบุคคลนั้น ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ตาม

3. การยอมรับบทบาท (Role Acceptation) คือการยอมรับบทบาทของบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่า บทบาทนั้นมีความสำคัญต่อตนเอง และก่อให้เกิดความขัดแย้งกับแนวคิดของสังคมน้อยที่สุด

4. การปฏิบัติตามบทบาท (Role Performance) คือการปฏิบัติตามบทบาทของบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้ง 3 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และการปฏิบัติตามบทบาทจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจ การรับรู้ และการยอมรับในบทบาทนั้น

จะเห็นได้ว่าการแสดงบทบาทแต่ละบทบาทนั้นเป็นเรื่องสำคัญ บุคคลมีศักยภาพที่จะแสดงบทบาททุกบทบาทเสมอไป มีหลายบทบาทที่บุคคลไม่สามารถยอมรับได้ ซึ่งเมื่อไรก็ตามที่บุคคลเกิดความไม่เข้าใจในบทบาท ไม่พึงพอใจกับบทบาทที่เป็นอยู่ย่อมมีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทและทำให้เกิดความล้มเหลวในการแสดงบทบาทได้ (ทัศนาศ มุญทอง. 2525 : 94 - 100)

บทบาทการ เป็นนิกา หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือหน้าที่ที่บุคคลพึงกระทำ

บทบาทการ เป็นนิกา เป็นเรื่องที่พบเหมือนกันในทุกสังคม บทบาทนี้เป็นหน้าที่หนึ่งในบทบาทต่าง ๆ ซึ่งเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น มีบุตรชายหรือบุตรหญิง อายุของบุตร ภรรยาเป็นแม่สุภาพแข็งแรงหรือชรา ынชั้นชนชั้น คอองแควว นิกายประกอบอาชีพ หรือไม่ประกอบอาชีพ ลักษณะของงานที่ทำ และอื่น ๆ

จากแนวความคิดของนักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ทางสัญลักษณ์ กล่าวว่า มนุษย์เป็นผู้กำหนดความหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในที่ที่เขาอาศัยอยู่ โดยตั้งอยู่บนหลักฐานที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) มนุษย์มีความสามารถที่จะทำได้ 2) มนุษย์มีความจำเป็นที่จะกระทำเพื่อความอยู่รอด ด้วยเหตุนี้บทบาทการ เป็นนิกาจึงเป็นบทบาทที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อมีประโยชน์ทางหน้าที่ และยังเป็นตัวประสานระหว่างหน้าที่ คำนวณโครงสร้างกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสัญลักษณ์ มนุษย์ได้วางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของบทบาทการ เป็นนิกาในแง่ของการมีปฏิสัมพันธ์กัน ในขณะที่มนุษย์อยู่ร่วมกันและตั้งกฎระเบียบของชุมชนที่สามารถทำให้กลุ่มอยู่รอด เมื่อเวลาผ่านไปกฎต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปตามที่มนุษย์ได้ประสบกับความคึกใหม่ ๆ และรู้จักจัดการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ดังนั้น จึงได้มีการตั้งโครงสร้างของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดแนวทางต่าง ๆ ของพฤติกรรมที่สลับซับซ้อน ในที่สุด สิ่งใหม่ ๆ ที่จะเพิ่มเข้ามาในระบบนี้ ต้องเป็นสิ่งซึ่งทำให้บรรลุลักษณะประสงค์ในค่านิยมและหน้าที่ (Benson. 1985 : 32 - 33)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สังคมมีส่วนกำหนดบทบาทการเป็นนิกา ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของสังคมเป็นสำคัญ ความคาดหวังและการแสดงออกของบทบาทการเป็นนิกาจะแตกต่างกันไปตามมากจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง อย่างไรก็ตามแบบแผนที่คล้ายคลึงกันของบทบาทการเป็นนิกาในสังคมต่าง ๆ ก็พบอยู่เสมอ

แนวโน้มของการศึกษามหาบทบาทการเป็นนิกา

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศพบว่า รายงานการศึกษาเกี่ยวกับนิกามีจำกัด ส่วนใหญ่มักจะเป็นการวิจัยเกี่ยวกับมารดาและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับบุตร ซึ่งละเลยนิกา งานวิจัยโดยทั่วไปแล้ว มักจะสรุปรวมในเรื่องผู้ปกครองและบุตร โดยไม่ได้เน้นว่าเป็นบทบาทการเป็นนิกาหรือบทบาทการเป็นมารดา นอกจากนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิกาจะต้องอ้างอิงการปฏิบัติของมารดาต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับบุตร ก็คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมารดากับบุตรนั่นเอง

ต่อมา การศึกษาในขอบเขตของนิกามีมากขึ้น โดยได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของนิกา ซึ่ง แลมบ์ (Lamb. 1976 : 1 - 2, 1981 : 4 - 6) ได้หมายถึงสาเหตุที่บทบาทการเป็นนิกาได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจาก 1) ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมารดากับบุตรพบว่า มีความไม่สมคุลย์เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่า เป็นความจริงหรือไม่ที่นิกาไม่มีส่วนร่วมในสังคมหรือโลกของบุตร 2) ในกรณีของครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ซึ่งทำให้นักสังคมวิทยาเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของผู้ปกครอง นิกานี้อาจมารดา และบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างนิกากับบุตร จึงได้พบว่าการศึกษเกี่ยวกับความสำคัญของนิกาและธรรมชาติของการเป็นนิกานั้นมีน้อย 3) จากการศึกษาพบว่า ทารกมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้เกิดข้อสงสัยว่า ในโลกของทารกนั้นกว้างกว่าที่เคยคิดและบางทีทารกอาจมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนอกเหนือจากมารดา ถ้าเป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นไปได้ที่นิกา มีความสำคัญมากกว่าที่เคยคิดไว้ก็ได้ 4) นिकासัมัยใหม่มีแนวโน้มของการที่จะดูแลบุตร และมีความสัมพันธ์กับบุตรมากขึ้น นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในบทบาททางเพศทำให้เพศหญิงมีความรู้สึกถึงความเสมอภาคระหว่างเพศหญิงและเพศชาย จึงต้องการให้นิกาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร มากขึ้น

5) ถึงแม้ว่ามารดาที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านดูเหมือนจะมีเวลาให้แก่มากกว่าบิดาซึ่งทำงานนอกบ้าน ปรากฏว่ามีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่ามารดากับบุตรอยู่ในห้องเดียวกัน แต่กลับมีปฏิสัมพันธ์กันนาน ๆ ครั้ง 6) ในการศึกษาทั้งทางพัฒนาการด้านความคิดและสังคมพบว่า จำนวนเวลาที่บิดามารดาให้กับบุตร ไม่ใช่ตัวทำนายที่ดีถึงคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร เป็นไปได้ที่ว่าการแยกจากกันระหว่างมารดากับบุตรในกรณีที่ฝากบุตรไว้กับสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น จะไม่เป็นการทำลายความผูกพันระหว่างมารดากับบุตร ทั้งนี้ การแยกจากกันระหว่างบิดากับบุตร เนื่องจากบิดาทิ้งออกไปทำงานในแต่ละวัน จึงไม่เป็นการทำลายความผูกพันระหว่างบิดากับบุตร คุณภาพของการมีปฏิสัมพันธ์และพฤติกรรมของบิดามารดาที่มีต่อบุตร ทางหากมีความสำคัญมากกว่าปริมาณของปฏิสัมพันธ์ นั่นคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในช่วงเวลาสั้น ๆ แต่ได้รับความพึงพอใจ จะนำไปสู่ความผูกพันที่เหนียวแน่นและมั่นคงมากกว่าการมีปฏิสัมพันธ์ในช่วงเวลาที่ยาวนานแต่ไม่ได้รับความพึงพอใจ หรือการละเลยต่อบุตร นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเวลาที่ไว้ร่วมกันกับคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดาหรือมารดา ถึงแม้ว่าบิดาจะมีเวลาเพียงเล็กน้อยให้แก่มาก ก็ไม่ได้หมายความว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรจะลดลงจน ควบคุมดูแลไม่ได้ จึงควรให้ความสำคัญต่อการศึกษเกี่ยวกับบิดาให้มากขึ้น

บทบาทการ เป็นบิดา : ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต

ในต่างประเทศนั้น การศึกษาที่ให้ความสนใจในบทบาทการ เป็นบิดาอย่างจริงจังได้เริ่มมีขึ้นในศตวรรษนี้ เกิดจากการที่นักสังคมวิทยาได้พบความสำคัญของบิดาต่อพัฒนาการ ของเด็กและบทบาทของครอบครัว (Lamb. 1981 : 71; Fein. 1983 : 463) สาธารณชนเริ่มสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับบิดาในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร วารสาร หนังสืออื่น ๆ รวมทั้งภาพยนตร์ก็ได้แสดงถึงปรากฏการณ์ของครอบครัวที่มีบิดาเป็นบุพการีเพียงคนเดียว การหย่าร้าง การแยกกันอยู่ของครอบครัว ซึ่งพบมากขึ้นนั้นทำให้สังคมเพิ่มความสนใจเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบิดากับบุตร

สำหรับในประเทศไทยนั้น หลายสิบปีที่ผ่านมาได้มีการศึกษาค้นคว้ากันมากในเรื่องพฤติกรรมของมารดา โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และการกล่าวถึงบิดาในฐานะเป็นเพียงผู้ที่เสริมบทบาทการอบรมเลี้ยงดูเท่านั้น โดยไม่ได้แยกแยะบทบาทการ เป็นบิดาในเรื่องนี้ให้เห็นอย่างเด่นชัด

ความสนใจอย่างจริงจังที่จะศึกษาบทบาทการเป็นบิดาในด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยแยกอย่างชัดเจน จากบทบาทการเป็นมารดา ยังไม่อยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ มีการรณมถาทว่าเป็นเพียง บางแง่มุมประเด็น แต่ยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบให้กว้างขวางและลึกซึ้ง (จรรยา สุวรรณทัต. 2532 : 1) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันก็ได้เริ่มให้ความสนใจเกี่ยวกับบทบาทการเป็น บิดา มีการนำเสนอบทความเกี่ยวกับบิดาในหนังสือต่าง ๆ การศึกษาเกี่ยวกับบิดา เช่น การศึกษา เรื่องพ่อในสังคมไทย โดยเจดีย์ บุริภักดิ์ และคนอื่น ๆ (2526) ซึ่งได้สัมภาษณ์บิดา มารดา และบุตรถึงความสำคัญของบิดาครอบครัว การศึกษาเรื่องการบริหารบทบาทการเป็นบิดาพ่อการเลี้ยงดู ทารก โดย สำเนียง แยมสะอาต (2526) และการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบาง ประการกับการบริหารบทบาทการเป็นบิดาของสามีในขณะที่ภรรยาตั้งครรภ์ โดย ประภาวรัตน์ ทวีเกียรติตระกูล (2528) เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับบิดาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและ เอกชน เพื่อหาแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในอันที่จะให้คามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและ เยาวชนอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม ยังมีคำถามที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางของ บทบาทการเป็นบิดาเกิดขึ้นได้อย่างไร กษให้มีความสำคัญต่อบทบาทการเป็นบิดาเกิดขึ้นได้อย่างไร มีโครงสร้างใหม่ ๆ ของครอบครัวเกิดขึ้นหรือไม่ หรือบทบาทใหม่ของบิดาเป็นเพียงเสียงส่วนน้อย ไซหรือไม่ เป็นการยากที่จะตอบคำถามเหล่านี้โดยไม่ย้อนมองอดีต เนื่องจาก การศึกษาเหตุการณ์ ในอดีตสามารถคาดการณ์ถึงธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้อย่างแม่นยำ ซึ่งการที่จะ สามารถเข้าใจแนวทางต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ทำได้โดยการศึกษาแนวทางในอดีต และการศึกษา เหตุการณ์ในอดีต สามารถให้แง่มุมเกี่ยวกับลักษณะเด่น ความหมาย ความเป็นไปได้ของแนวทางใน ปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดา ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรเน้นถึงความสำคัญของการศึกษา บทบาทการเป็นบิดาทั้งในอดีต กษเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รวมทั้งการวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตด้วย เพื่อเป็นพื้นฐานของแนวความคิดทางทฤษฎีและการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบิดา

ในวัฒนธรรมตะวันตกตั้งแต่ยุคโรมัน (ค.ศ. 200 ถึง ค.ศ. 800) ความสัมพันธ์ระหว่าง บิดามารดาับบุตรมีน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากกษกระทำต่าง ๆ ที่หาพบเจอได้ก เช่น การฆ่าเด็ก การทำแท้ง การขายเด็ก การทำโทษเด็ก เป็นต้น ต่อมาในปี ค.ศ. 800 ถึง ค.ศ. 900 ศาสนา

เริ่มเข้ามามีบทบาทในความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแต่ก็ยังไม่แพร่หลายจนกระทั่งใน ศตวรรษที่ 17 ได้มีกฎหมายมิให้คาชานบุตรชายเพื่อไปเป็นทาส ต่อมาในศตวรรษที่ 18 ได้เริ่มให้ความสำคัญในสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรมากขึ้น การลงโทษเด็กด้วยวิธีการรุนแรงลดลง มีการดูแลและห่วงใยเด็กมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในยุคนี้มีการเลือกคู่ครองด้วยตนเองไม่ใช่ผู้ใหญ่จัดหาให้ดังแต่ก่อน จึงทำให้เกิดความผูกพันระหว่างบิดามารดามากขึ้นซึ่งส่งผลไปยังบุตร บทบาทการเป็นบิดามีการเปลี่ยนแปลงโดยการลดอำนาจเผด็จการลงและคำนึงถึงความต้องการของมารดาและบุตรมากขึ้น (Bloom - Feashbach. 1981 : 87 - 90)

จากประวัติศาสตร์ของอเมริกาตั้งแต่ยุคแรก ๆ (ค.ศ. 1620 ถึง ค.ศ. 1800) ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม บิดาเป็นบุคคลที่มีอำนาจสูงสุดของครอบครัว ควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างในครอบครัว เช่น ที่ดิน ทรัพย์สิน การปกครองภายในครอบครัว โดยที่บิดาจะเป็นผู้ปกครองภายในเรื่องพื้นฐานของการศึกษาทั่วไป ทางด้านการทำไร่ทำนา การค้าขาย และเป็นสัญลักษณ์ทางเพศแก่บุตรชาย ตัดสินใจและแก้ไข ปัญหาของครอบครัวเมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ไม่สามารถแก้ไขได้ และบทบาทที่สำคัญของบิดาก็อย่างหนึ่งก็คือ การจัดหาครูสอนให้แก่มบุตร นอกจากนี้ บิดายังเป็นผู้ปลูกฝังค่านิยมและอบรมจริยธรรมให้แก่บุตร โดยกำหนดเป็นกฎหรือข้อบังคับภายในครอบครัว ส่วนมารดาจะมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ดูแลงานภายในบ้าน และฝึกบุตรหญิงในเรื่องงานบ้าน ต่อมาในปลายศตวรรษที่ 17 และในต้นศตวรรษที่ 18 สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดกลุ่มชนชั้นกลางขึ้นในอเมริกา ลักษณะการทำงานเปลี่ยนแปลงไป มีอาชีพต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น เติมน นักกฎหมาย นักธุรกิจ เป็นต้น ในกลุ่มชนชั้นกลางนี้ บิดามีเวลาให้กับครอบครัวน้อยมาก และมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น มารดาจึงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูบุตร แต่อย่างไรก็ตาม บิดาก็ยังคงเป็นผู้วางกฎระเบียบของครอบครัว (Takett and Hunsberger. 1981 : 48 - 49; Fein. 1983 : 464; Rotundo. 1985 : 9 - 13)

สรุปได้ว่า ในอดีตนั้นบิดาคือบุคคลที่โดดเด่นและค่อนข้างจะห่างเหินกับบุตร บิดาจะเอาใจใส่บุตร โดยเฉพาะในเรื่องที่จะสืบต่ออาชีพของครอบครัว หน้าที่ของบิดาคือเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว เพื่อว่าบุตรเป็นมารดาจะได้มีเวลาดูแลบุตร บิดามีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบุตรน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดทางทฤษฎีเชิงสังคมวิทยาที่พิจารณาบิดาในฐานะเป็นผู้แสดงบทบาทแบบใช้เป็นเครื่องมือ

**ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

21

(Instrumental Role) และมารดาในฐานะเป็นผู้แสดงบทบาทแบบการแสดงออก

(Expressive Role) บิดาเป็นตัวแทนของสังคมภายในครอบครัว และเป็นตัวแทนของครอบครัวในสังคม ทักษะบทบาทแม่ใช้เป็นเครื่องมือนี้เอง ผู้เป็นบิดาจะสามารถนำครอบครัวไปสู่ทิศทางที่กำหนดไว้ บิดาเป็นผู้ที่ทำให้เด็กเป็นอิสระจากการพึ่งพิงมารดา เพื่อว่าเด็กจะได้เติบโตและยอมรับความรับผิดชอบของตนในฐานะเป็นผู้ใหญ่ในสังคม สังคมคาดหวังให้บิดาเป็นผู้ใช้อำนาจวางระเบียบวินัย และให้การตัดสินใจที่ถูกต้อง และบิดาต้องมีความสามารถที่จะยอมรับความรู้สึกที่เป็นศัตรูซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติบทบาททั้งกล่าว (จรรยา สุวรรณพักต์. 2532 : 3 - 4)

สำหรับสังคมไทยนั้น การพิจารณาบทบาทการเป็นบิดาในอดีตสามารถทำได้โดยการศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการเป็นบิดาในครอบครัวไทย ตัวอย่างเช่น พระอภัยมณีของสุนทรภู่ อีเหาะพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทศรถสอนพระมารดาของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 5 ที่พระราชนิพนธ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศสยามมกุฎราชกุมาร 2 รัช และพระราชนิพนธ์เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธสยามมกุฎราชกุมารอีก 1 รัช รวมทั้งพระเจ้าอุฎยาเชอในครั้งที่เสด็จไปทรงศึกษาต่อยังต่างประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2428 พระนิพนธ์เรื่องจางวางหน้าของ น.ม.ส. บันทึกของพ่อ ของ หวี วรรณ และพ่อสอนลูกของ หวีป บุญยเกตุ เป็นต้น (เจสสิยา บุรีรักษ์ และคณะ. 2526 : 1 - 32) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักในหน้าที่ของบิดา ทั้งในคำที่เรียกว่าใช้เป็นเครื่องมือ และด้านการแสดงออกก็อย่างค้ำประกัน

ต่อมาเงื่อนไขทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเริ่มต้นขึ้นในสังคมตะวันตก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบทบาทการเป็นบิดา ความคาดหวังของบิดา และทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา (Anderson. 1982 : 92 ; citing Duvall. 1977) การเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขทางสังคมที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ ค.ศ. 1800 จนถึง ค.ศ. 1980 ทำให้บทบาทการเป็นบิดาแตกต่างไปจากอดีต นั่นคือ บิดาไม่ใช่ผู้มีอำนาจสูงสุดในครอบครัวอีกต่อไป กล่าวคือ การตัดสินใจของบิดาไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่เด็ดขาด และบิดาก็ไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ปกครองคุ้มครองบุตรแต่เพียงผู้เดียว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บิดาได้ใกล้ชิดบุตรมากขึ้น มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน (Fein. 1976 : 341, Rotundo. 1985 : 13) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศต่าง ๆ เกิดระบบราชการ สภาพแวดล้อมเปลี่ยนเป็นเมืองมากขึ้น

ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคำจำกัดความเกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดา ปัจจุบันที่สำคัญที่สุดซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้คือ อัตราการทำงานของผู้หญิงและอัตราการหย่าร้างที่เพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1900 นอกจากนี้บรรณานอกสมรสและมารดาวิทุกันแนวยุคใหม่สูงขึ้น ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นตัวกำหนดการแบ่งพวกและการแบ่งชนชั้นทางสังคมในอเมริกา

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่บทบาทใหม่ของการเป็นบิดาได้เกิดขึ้น ก็พบว่ามีหลายกรณีที่มีความสัมพันธ์ไม่ใกล้ชิดส่วนร่วมในกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับบุตรของพวกเขามากเท่ากับมารดา ทำให้เกิดเป็นลักษณะที่ตรงกันข้ามขึ้น 2 ประการ คือ 1) การขาดบิดา (Father Absence) หมายถึง การที่บิดาบางกลุ่มได้ละเลยบทบาทการเป็นบิดา (ยกเว้นบทบาททางด้านการเศรษฐกิจ) และ 2) การที่บิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร (Father Involvement) หมายถึง การที่บิดาต้องการให้ความอบอุ่น เล่น และสนิทสนมกับบุตร กล่าวคือ บทบาทการเป็นบิดาในปัจจุบันแตกต่างจากในอดีตในแง่ที่ไม่มีกฎเกณฑ์เข้มงวดมากและไม่มีระเบียบแบบแผนบังคับ (Rotundo, 1985 : 13 - 14) ซึ่งลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะสอดคล้องกับข้อสังเกตได้จากสังคมไทยในปัจจุบัน นั่นคือ ในขณะที่บิดาส่วนหนึ่งเข้ามามีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร แต่บิดาอีกส่วนก็ยังมีบทบาทไม่เท่าเทียมกับมารดาในด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตร แม้ว่าสภาพการณ์ของครอบครัวไทยในปัจจุบันจะเปิดโอกาสให้บิดาได้ใกล้ชิดกับบุตรเท่า ๆ กับผู้เป็นมารดามากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต (จรรยา สุวรรณพักต์, 2532 : 6)

สรุปได้ว่า ในระยะเริ่มต้นของปี ค.ศ. 1800 บทบาทการเป็นบิดามีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย บิดายังมีบทบาทในด้านการหาเลี้ยงครอบครัว และกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับบุตร บิดามีหน้าที่สอนบุตรชายในเรื่องการประสบความสำเร็จในด้านการงาน และเริ่มมีสัมพันธ์ภาพกับบุตรหญิงมากขึ้นต่อมาในปลายปี ค.ศ. 1800 ได้เกิดแนวทางในการปฏิบัติของบิดาต่อการอบรมเลี้ยงดูขึ้นเป็น 2 แนวทางคือ การขาดบิดา และการมีส่วนร่วมของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

ต่อมาในปี ค.ศ. 1960 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบทบาทการเป็นบิดาขึ้นอีก นั่นคือ การที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยตรง ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบของครอบครัวที่แตกต่างไปจากอดีต โดยที่บิดาเริ่มตระหนักในบทบาททั้ง 2 ด้าน เท่า ๆ กัน กล่าวคือ ให้ความสำคัญแก่บทบาทด้านเศรษฐกิจ สังคม กฎระเบียบต่าง ๆ และบทบาทด้านการอบรมเลี้ยงดูงานบ้าน เท่าเทียมกัน และพัฒนาไปสู่โครงสร้างของครอบครัวแบบใหม่ คือแบบแอนโดรจีนัส

(Androgynous) ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลมีบุคลิกภาพและพฤติกรรม รวมรวมของเพศหญิงและเพศชาย กล่าวคือ ในครอบครัวแบบแอนโดรจีนัสนั้นบิดาจะทำงานทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน (Bloom - Feshbach. 1981 : 103)

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก ระบบเศรษฐกิจซึ่งตกต่ำในปี ค.ศ. 1970 เกิดภาวะเงินเฟ้อและการว่างงานขึ้น ผลักดันให้ผู้หญิงต้องทำงานนอกบ้านมากขึ้น และการที่สตรีมีส่วนช่วยในการหารายได้ของครอบครัวนั้นได้ปลุกความคิดว่า บิดาเป็นผู้นำเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น เพอร์เซนต์ในการช่วยเหลือมารดาเลี้ยงบุตรของบิดาจึงมีมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวความคิดและรูปแบบของบทบาททางเพศ ผู้หญิงจะไม่ถูกจำกัดขอบเขตเพียงแต่ในเรื่องการเลี้ยงบุตร และงานบ้าน ผู้ชายก็จะไม่ถูกจำกัดแค่ในเรื่องงานอาชีพหรือเรื่องทาง ๆ ในสังคม แต่การเป็นบิดาที่ก็จะต้องช่วยดูแลบุตรในชีวิตประจำวัน ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตร อบรมสั่งสอนบุตร นอกจากนั้น บิดาที่ก็จะต้องไม่แบ่งแยกเพศของบุตร ปฏิบัติกับบุตรชายและบุตรหญิงเท่าเทียมกัน ดังนั้นบทบาทใหม่ของการเป็นบิดามารดาจะไม่สามารถแยกได้โดยเด็ดขาดว่า บทบาทใดเป็นบทบาทการเป็นบิดา บทบาทใดเป็นบทบาทการเป็นมารดา

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดาแบบแอนโดรจีนัสนั้นอาจจะไม่ใช่รูปแบบในอนาคตของบทบาทการเป็นบิดา ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้คือ บทบาทการเป็นบิดาแบบที่มีอยู่เฉพาะในชนชั้นกลางระดับสูง เนื่องจากในวัฒนธรรมของชนชั้นแรงงานมีคำจำกัดความเกี่ยวกับบิดาว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งกระตุ้นให้พวกเขาเกิดความคิดว่า การดูแลและให้ความอบอุ่นแก่บุตร เป็นหน้าที่ของมารดา และการที่จะทำตัวให้คุ้นเคยสนิทสนมกับบุตรนั้นเป็นเรื่องยาก นอกจากนั้นในกลุ่มชนชั้นกลางระดับสูง ซึ่งมีรูปแบบของบทบาทการเป็นบิดาแบบแอนโดรจีนัสนั้น อาจจะพบว่า บิดาเป็นจำนวนมากที่ยังปฏิบัติตัวดังรูปแบบเดิมมากกว่าแบบใหม่ ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ว อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า มารดาเป็นผู้ปฏิบัติตัวดังรูปแบบบทบาทการเป็นบิดาแบบแอนโดรจีนัสมากกว่าบิดา ผู้ชายจำนวนมากมักขาดประสบการณ์ทางอารมณ์ซึ่งจำเป็นมากสำหรับการเข้าถึงบุตร และบางคนก็หึงในศักดิ์ศรีของความเป็นชายมากเกินไปที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลบุตร (Rotundo. 1985 : 19-20)

ดังนั้น แนวโน้มของบทบาทการเป็นบิดาในอนาคตจึงขึ้นอยู่กับความคิดหรือทัศนคติของบิดา ต่อความเป็นชายว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในคำจำกัดความของเพศชาย และถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

นิกาก็สามารถยอมรับคุณค่าและการปฏิบัติตัวในฐานะมารดาได้หรือไม่ นั่นไม่สามารถจะตอบได้ แต่ถา
เกิดการเปลี่ยนแปลงในคำจำกัดความของความเป็นชาย นิกาก็แสดงบทบาทซึ่งสามารถใช้เป็น
แนวทางในการวางรูปแบบบทบาทการเป็นนิกาในอนาคตได้

จะเห็นได้ว่า บทบาทการเป็นนิกามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่สามารถหา
คำจำกัดความที่เฉพาะเจาะจงได้ และบทบาทการเป็นนิกามีบทบาทด้านใดด้านหนึ่ง แต่ประกอบด้วย
บทบาทด้านต่าง ๆ รวมกัน ซึ่ง เอเวอร์โซล (Anderson, 1982 : 151 ; citing Eversoll, 1974)
ได้ทำการศึกษาและสรุปว่า บทบาทการเป็นนิกาแบ่งได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้คือ

1. บทบาทด้านการเลี้ยงดู (Nurturing Sub - Role Dimension)
2. บทบาทด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving Sub - Role Dimension)
3. บทบาทด้านการหาเลี้ยงครอบครัว (Providing Sub - Role Dimension)
4. บทบาทด้านการเป็นแบบอย่างทางสังคม (Societal Model Sub - Role Dimension)
5. บทบาทด้านสันทนาการ (Recreation Sub - Role Dimension)

นอกจากนั้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องบทบาทการเป็นนิกามีหลายประการ เช่น อายุหรือขั้น
พัฒนาการของนิกา ประสบการณ์ในอดีต ความแตกต่างทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ เพศของบุตร
บุคลิกภาพของนิกา การทำงานของมารดา อายุของบุตร เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกำหนดรูปแบบ
ของบทบาทการเป็นนิกา (Bloom - Feshbach, 1981 : 106)

บทบาทการเป็นนิกาในระยะที่บุตร เป็นวัยรุ่น

วัยรุ่น หมายถึง ผู้ที่อยู่ในวัยระหว่างเริ่มเป็นหนุ่มสาว (Puberty) และกำลังจะเริ่มเป็น
ผู้ใหญ่ (Young Adulthood) โดยเฉลี่ยแล้ววัยรุ่นจะมีอายุประมาณ 10 - 20 ปี อย่างไรก็ตาม
การเริ่มเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นในเด็กแต่ละคนอาจจะไม่เท่ากัน บางคนอาจเริ่มเข้าสู่วัยนี้เร็ว หรือบางคน
อาจเริ่มเข้าสู่วัยนี้ช้ากว่าเกณฑ์เฉลี่ย และโดยทั่ว ๆ ไป เด็กผู้หญิงมักจะบรรลุภาวะสู่วัยนี้ก่อนเด็ก
ผู้ชายประมาณ 1 ปี ดังนั้น จึงอาจแบ่งวัยรุ่นออกเป็นระยะต่าง ๆ ตามอายุได้เป็น 3 ระยะ คือ
วัยรุ่นตอนต้น อายุระหว่าง 10 - 15 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุระหว่าง 15 - 18 ปี วัยรุ่น
ตอนปลาย อายุระหว่าง 18 - 22 ปี (Masland, 1983 : 237 - 240)

วัยรุ่นจะมีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม เปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็ว ดังนั้นผู้ใหญ่ควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติเหล่านี้ เพื่อให้เข้าใจแนวความคิด ปัญหา และความต้องการของวัยรุ่น ทั้งนี้เพื่อหาทางตอบสนองและช่วยแนะแนวทางอันถูกต้อง บุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไต่มาตามอารมณ์ หากเด็กวัยรุ่นไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเข้าใจ ก็อาจเกิดปฏิกิริยาดังขึ้นก่อให้เกิดปัญหาฉุกเฉินใหญ่โตได้ (นงเยาว์ กุศลโชนะ).

2523 : 33)

ดังนั้น บิดาจึงควรตระหนักถึงบทบาทการเป็นบิดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น เพื่อให้เด็กวัยรุ่นประพฤติตนเป็นคนที่สังคมยอมรับ ให้มีการเลือกอาชีพ การศึกษา มีการเตรียมตัวที่จะสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยอย่างดีและปกติสุข ให้เด็กสามารถพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าต่อไป-และสิ่งสำคัญที่สุดคือ เด็กต้องการความรักและความอบอุ่นจากบิดาอย่างยิ่ง มิใช่มารดาแต่เพียงผู้เดียว

บทบาทด้านการเลี้ยงดู

การเลี้ยงดูบุตรนับได้ว่าเป็นบทบาทที่สำคัญอันหนึ่งของบิดาในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะครอบครัว คู่สมรสจำเป็นต้องแยกครอบครัวมาอยู่ตามลำพัง การเลี้ยงดูบุตรจึงเป็นไปในลักษณะช่วยเหลือกันระหว่างบิดามารดาและจากสภาวะเศรษฐกิจทำให้มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน บทบาทด้านการเลี้ยงดูอย่างเดียวจึงลดลงไป ฉะนั้น บทบาทใหม่ของบิดาคือช่วยเลี้ยงดูบุตรด้วย ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรน้อยมาก เพราะได้แบ่งหน้าที่ให้แก่แม่เป็นมารดาไป แต่จากการศึกษาในปัจจุบันพบว่า บิดาและมารดามีความสำคัญเท่ากันในการเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากพบว่า ครอบครัวที่ขาดบิดาหรือบิดาไม่สนใจบุตรเท่าที่ควร จะทำให้บุตรขาดความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเองกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมผิดปกติเป็นปัญหาของสังคม

ในเด็กวัยรุ่นนั้น ร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งเพศหญิงและเพศชายในช่วงอายุเข้าสู่วัยรุ่นนี้จะมีความรู้สึกหิวตลอดเวลา จึงเป็นเหตุให้ท้องคุ้ยและสุขภาพอนามัยให้ก็ด้วย ปัญหาของวัยรุ่นที่เกิดจากขบวนการเจริญเติบโตและสุขภาพอนามัยมักจะเกี่ยวกับความกังวลในเรื่องการเจริญเติบโตของตนเอง เขาจะพยายามศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับความเจริญเติบโตจากหนังสือแพทย์ พยาบาล บิดามารดา และเพื่อน ความคาดหวังทางร่างกายที่พบในวัยรุ่น เช่น การอ้วนหรือ

หรือยอมเกินไป ทำทางและรูปร่างไม่เหมาะสม การมีประจำเดือนที่ผิดปกติ การมีโรคประจำตัว เป็นคน ส่วนทางด้านอารมณ์และจิตใจนั้น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง แสดงความรู้สึกเปิดเผย ตรงไปตรงมา ไม่ยอมแพ้ใคร ไม่ชอบการบังคับ และชอบโต้แย้งผู้ใหญ่ อารมณ์จะเครียด โมโหง่าย ถ้าอยู่ในภาวะที่ขัดแย้งหรือคับข้องใจจะมีอารมณ์หงุดหงิด จู้จี้จุกจิก ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้สึกไวต่อสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเครียดและจะแสดงออกทันที เป็นเหตุใหญ่ใหญ่ ไม่เข้าใจและไม่พอใจเกิดปัญหาระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ (ฉลองรัฐ อินทรีย์ และคนอื่น ๆ .

2528 : 2 - 3 , 16 - 18)

ดังนั้น บทบาทการ เป็นบิดาในด้านการเลี้ยงดูจึงควร เป็นพฤติกรรมของบิดาเกี่ยวกับการดูแล บุตรให้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ได้แก่ การดูแลสุขภาพร่างกายบุตร การดูแลให้บุตรรู้จักเลือกอาหารที่ถูกต้องเหมาะสม การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การดูแลเมื่อบุตร ไม่สบายหรือเจ็บป่วย การรับฟังความคิดเห็นของบุตร การยอมรับสภาพอารมณ์และจิตใจของบุตร การสนใจพฤติกรรมทาง ๆ ของบุตร ฯลฯ (Anderson. 1982 : 9, 14 - 15)

บทบาทด้านการแก้ปัญหา

มาร์กอต พาร์สัน กล่าวว่า บิดาเป็นบุคคลภายในครอบครัวซึ่งอยู่ในตำแหน่งเป็นผู้แก้ปัญหา ทาง ๆ ของครอบครัว (Benson. 1985 : 28) ได้แก่ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร การช่วยเหลือบุตรในการแก้ปัญหาทาง ๆ การแก้ปัญหาเมื่อเกิดการขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ โดยปกติแล้วบิดาคอนข้างทางเห็นจากครอบครัว เนื่องจากหน้าที่การงาน แต่เมื่อมีเวลาว่าง จากการทำงาน เช่น ในตอนเย็นหรือวันหยุดสัปดาห์ บิดาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทาง ๆ ภายในครอบครัว การวางแผนทาง ๆ (Robischon and Scott. 1965 : 55) บิดามักจะมีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่ามารดา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับ ชุมชนภายนอก แต่มารดาจะเป็นที่ปรึกษาของบิดาโดยสามารถเจรจากล้งกันได้ มิใช่ว่าจะไร้อำนาจ เสียเลย (Benson. 1985 : 26) นอกจากนี้ บทบาทของบิดามารดา ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับ บุตรแตกทางไปตามลักษณะของปัญหา จากการศึกษาของ แฮต (Horna and Lupri. 1985 : 69 - 70 ; citing Hass. 1981) ซึ่งได้ศึกษาบิดาชาวสวีเดนและแคนาดาพบว่า บทบาทการ เป็น บิดาในการแก้ปัญหาเกินกว่ามารดาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเบี่ยงเบนวัย ส่วนมารดาจะเกินกว่าบิดา ในด้านการแก้ปัญหาทั่ว ๆ ไป ในชีวิตประจำวันของบุตร

สาเหตุของการเกิดปัญหาในวัยรุ่น ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากตัวเด็กเอง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และอารมณ์อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลของฮอว์มอนด์ทำให้เกิดความวิตกกังวลจากการไม่เข้าใจ ถ้าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจจะทำให้เกิดปัญหาทางกานจิตใจ เป็นเด็กเก็บตัวไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคม อาจเกิดโรคประสาท โรคจิต ฉะนั้น นิกาทองช่วยแก้ปัญหา แนะนำให้เด็กวัยนี้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เขาประสพอยู่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาและทำให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้ต่อไป (สุัทธรา สุภาพ. 2523 : 27 - 28) วัยรุ่นมีความต้องการความช่วยเหลือเวลาที่เขาเกิดกร่อนของการกำลังใจ ความเมตตาทางรฐา ความเข้าใจและเห็นใจเมื่อเขาประสพปัญหา ต้องการความรัก การปลอบใจเมื่อประสพกับความทุกข์ร้อน (ประคัม เรืองมาลัย. 2519 : 56) ทั้งนี้ นิกาทองช่วยเหลือบุตรในการแก้ปัญหาทาง ๆ แต่การที่บิดาจะเข้าไปรวมแก้ปัญหาในบุตรนั้น นิกาทองส่งเสริมให้บุตรแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยไม่ไปช่วยเหลือบุตร โดยตรง แต่กระทำโดยการให้กำลังใจแก่บุตรและช่วยเหลือบุตรในโอกาสที่เหมาะสมอย่างมีเหตุผล (Phisalaphong and Vanindananda. 1985 : 292 - 293 ; citing Lynn, Boerger. 1971)

บทบาทด้านการหาเลี้ยงครอบครัว

นิกาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดและเป็นบุคคลแรกที่จะช่วยเหลือครอบครัวทางกานเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่แล้วบิดาจะเป็นกำลังสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว (Bowlby. 1968 : 2 and Benson. 1985 : 26) นิกาเป็นผู้สนองความต้องการของมารดาและบุตรในกานวัตถุสิ่งของและกานังหทัย นิกามีความค้มของใจมากเมื่อพบว่า รายได้ของเขาไม่เพียงพอถึงรายจ่ายของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุตร (Bell. 1967 : 404 ; citing Winch. 1952) ถึงแม้ว่าในปัจจุบันที่ภาวะสังคมเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปโดยที่มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของนิกาทอครอบครัวก็มิได้ลดลง นิกายังคงมีบทบาทเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว เช่นเดิม จากผลการศึกษาของ เดลลิว มูร์กัทธ และคนอื่น ๆ (2526 : 9) พบว่า ทั้งนิกาและมารดาทางให้ความเห็นตรงกันว่า การขาดนิกาททำให้ครอบครัวขาดรายได้

ถึงแม้ว่าในระยะวัยรุ่น เด็กต้องการที่จะมีอิสระทางกานเศรษฐกิจของตนเอง เช่น ไม่ต้องการที่จะได้รับค่าอาหารไปโรงเรียนเป็นรายวันเหมือนเมื่อยังเด็ก เด็กวัยรุ่นต้องการที่จะกะงนประมาณใจเอง อยากมีเงินพิเศษสำหรับยักผ่อนหย่อนใจ เพียวเครกับเพื่อนหรือซื้อของที่

ต้องการ ต้องการหางานพิเศษเพื่อให้มีรายได้เป็นของตนเอง รู้จักการใช้จ่ายเงินทอง เก็บหอม รอมวินแบ่งใช้เป็นส่วน (ฉลองรัฐ อินทรีย์ และคนอื่น ๆ . 2526 : 39) อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับสังคมแบบเก่าที่การศึกษา ะกับอุดมศึกษายังไม่แพร่หลาย ช่วงวัยรุ่นจะสิ้นเพราะออกมา ทำงานเร็ว และมีครอบครัวต้องรับผิดชอบเร็ว แต่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะวัยรุ่นในเมืองมีช่วงวัยรุ่น ที่นานกว่าเพราะ เรียนนานขึ้นจนถึงอายุ 22 - 25 ปี จึงจะออกมาทำงานอิสระได้ ซึ่งทำให้ วัยรุ่นยังต้องพึ่งพาบิดามารดาทางเศรษฐกิจจนขึ้นกว่าเดิม (นิเทศา คุชภักดิ์. 2532 : 8) ทั้งนี้ นิตาจึงควรให้ความสำคัญต่อการหารายได้ของครอบครัว มีความสนใจในโปรแกรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าทางงานเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นกำลังสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว และหารายได้เพิ่มขึ้นเมื่อบุตร เจริญเติบโตขึ้น

บทบาทด้านการ เป็นตัวแบบทางสังคม

โรบิสคอน และสก็อต (Robischon and Scott. 1969 : 55) กล่าวว่า นิตามี บทบาทในการ เป็นแบบอย่างทางสังคมและอาชีพการ งานของบุตร นิตาจะมีอิทธิพลเกี่ยวกับการเป็น ตัวแบบทางด้านการคบหาเพื่อนของบุตรชายมากกว่าบุตรหญิงในระยะแรก เด็กผู้ชายที่บิดาให้ความรัก ความอบอุ่น ในการสนับสนุน จะทำให้บุตรชายมีบุคลิกสัมพันธ์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความสามารถเป็น ผู้นำได้ดีกว่าเด็กอื่น สำหรับในเด็กผู้หญิงพบว่า เด็กผู้หญิงก่อนวัยเรียนที่ขาดบิดามีแนวโน้มที่จะเกิด ลักษณะช้อยและก้าวร้าวในระยะวัยรุ่น (Craig. 1980 : 250 - 251) นอกจากนี้ นิตายังเป็น ผู้สอนบุตร เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ และการลงโทษเมื่อบุตรกระทำความผิด ซึ่งเป็นบรรทัดฐานที่พิจารณาโดยกำหนดวัตถุประสงค์ไปยังการกระทำต่อบุคคลโดยทั่วไปมากกว่าเป็น ความรู้สึกส่วนตัวหรือเฉพาะกลุ่มเพื่อน (Hoffman. 1981 : 372 - 373)

วัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาว่าตนคือใคร มีความต้องการปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้ดีขึ้น วัยรุ่น มักจะไม่พอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตน ชอบแยกตัวเองออกจากสังคม วัยรุ่นตอนต้นที่มีความสนใจ ตนเอง มักชอบอยู่ตามลำพัง เริ่มสำรวจความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ความรู้สึกต่าง ๆ ความสำเร็จ และความล้มเหลว แล้วยปรับปรุงแก้ไขตนเอง วัยรุ่นบางคนมีความรู้เกี่ยวกับค่านิยมของบุคลิกภาพใน สังคม มีความปรารถนาที่จะปรับปรุงตนเองให้มากขึ้น เด็กวัยรุ่นอายุ 15 - 16 ปี จะมีความรู้สึก ไม่ชอบตนเองมากที่สุด แต่ต่อมาจะมีความต้องการที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้มากขึ้น

(ฉลองรัฐ อินทรีย์ และคนอื่น ๆ . 2528 : 33 , อ้างอิงมาจาก พูนสุข จิตรนุสนธิ์ . 2521) ทั้งนี้ บุคคลใกล้ชิดที่ช่วยเสริมความเชื่อถือ ชื่นชมและยกย่องว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิตของตน เช่น บิดามารดา ครู และเพื่อน เป็นต้น จะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในการรับเป็นต้นแบบเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพของตนในทุก ๆ ด้าน

บิดาเป็นบุคคลใกล้ชิดของวัยรุ่นที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก บิดาที่เคร่งครัดจะทำให้บุตร เป็นคนหุ่นยนต์ดินแดน ถ้าบิดาไม่ชอบสิ่งใดจะทำให้บุตร ไม่ชอบสิ่งนั้น ส่วนบิดาที่มีความอบอุ่นแก่บุตร จะทำให้เด็กเข้ากับคนอื่นได้ง่ายและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ทั้งนี้ บิดาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้สำนึกของบุตร ต่อสังคม เพื่อให้พฤติกรรมที่อยู่ในอนาคต ฐานของสังคมและสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่ยอมรับ โดยการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับบุตร การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งทุกประเภท การ เป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและเป็นแบบอย่างทางด้านการระเบียบวินัย เป็นต้น (Anderson. 1982 : 9) นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่สุดก็คือเด็กวัยรุ่นต้องการความรักความอบอุ่นจากบิดาเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้เด็กมีความมั่นใจและต้องการกระทำความดีแบบอย่างที่ดีอันควร ยึดปฏิบัติ ทั้งนี้ถ้าบิดาเป็นแบบอย่างที่ดีและให้ความอบอุ่นแก่บุตร จะทำให้ความเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพและพฤติกรรมในวัยรุ่นลดน้อยลง (วิทยา นาควัชร และกรุณี นาคะศิริ . 2526 : 43)

บทบาทด้านสันติภาพ

บิดามีบทบาทมากกว่าความจริงในการจัดกิจกรรมให้แกบุตร (Horna and Lupri. 1985 : 69 ; citing Hass. 1981) เมื่อบิดามีเวลาว่างจากหน้าที่การงาน บิดาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการละเล่นต่าง ๆ ของบุตร (Robischon and Scott. 1969 : 55) นอกจากนี้ บิดาจะเป็นผู้ชักนำบุตรให้รู้จักสังคมภายนอกบ้าน พาบุตรไปเที่ยว (Park. 1981 : 113) จากการศึกษาของ วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และงามตา วินันทานนท์ (2528) ซึ่งศึกษาวิถีการอบรมเลี้ยงดูบุตรในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง พบว่า บิดาเป็นผู้พาบุตรไปรู้จักสังคมภายนอกโดยพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสัตว์ สนาม เป็นต้น

เด็กวัยรุ่นบางคนอาจชอบเก็บตัวอยู่ตามลำพังเพื่อต้องการสร้างความเข้าใจในตนเอง แต่เมื่อต้องการออกไปสู่สังคมก็ชอบสังคมที่กว้างขวางออกไปจากครอบครัว ชอบเข้ากลุ่มเพื่อนทั้งที่เป็น

เดียวกันและต่างประเทศ ชอบความสนุกสนาน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเข้าร่วมกิจกรรม
บางอย่างต่อเนื่องกันโดยไม่เห็นคเหนื่อย เช่น การเล่นกีฬา การเล่นเกมส การแข่งขันกีฬาต่าง ๆ
ทั้งในร่มและกลางแจ้ง ชอบการขงูญกัที่นากลัว มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
นอกจากนี้ วัยรุ่นยังมีความซาบซึ้งในรสแห่งศิลป ทัศนวิ วรรณคดี และธรรมชาติ (ฉลองรัฐ อินทรีย์
และคนอื่น ๆ . 2528 : 2 - 7)

ในระยะที่บุตร เป็นวัยรุ่นนั้น สมาชิกในครอบครัวมีความสนใจแตกต่างกันมากขึ้นจากเมื่อบุตร
เป็นเด็ก และธรรมชาติของวัยรุ่นก็มักจะมีความสุขกับการคบหาสมาคมกับเพื่อน ๆ มากกว่าที่จะอยู่
ใกล้ชิดกับบิดามารดา ส่วนบิดามารดาก็กำลังร่างกายลดน้อยลง หรือมีเวลาว่างไม่เพียงพอเนื่องจาก
มีภาระอย่างอื่น สมาชิกในครอบครัวจึงห่างเหินจากกันตามธรรมชาติ วัย และความเข้าใจ โอกาสที่
จะพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันจึงมีน้อยลง ถ้าจะให้สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันนั้น การจัด
ให้มีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันจะช่วยไ้มาก ความสำคัญคือต้องจูงใจให้สมาชิกมีความต้องการที่จะ
พักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน ทำกิจกรรมเพื่อสันทนาการร่วมกัน (นิยม บุญมี. 2530 : 129)

คังนั้นบทบาทการ เป็นบิดาในคานสันทนาการจึงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในยามว่างให้แก่
สมาชิกในครอบครัว บิดาควรวางเวลาว่างเพื่อพักผ่อนหย่อนใจกับครอบครัว จัดสถานที่ภายในบ้าน
เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้รวมกิจกรรมกัน หรือเพื่อให้บุตรได้รวมกิจกรรมกับเพื่อน รักษา
สมรรถภาพร่างกายให้ขุอยู่เสมอเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมกับบุตร วางแผนให้สมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกัน
สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้บุตรใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สนใจการใช้เวลาว่างของบุตร พยายาม
แนะนำให้บุตรรู้จักใช้เวลาว่างให้ถูกทองเพื่อสร้างสรรค์ตนเอง (Anderson. 1982 : 21 - 22)
นอกจากนี้ ถ้าเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้รวมกิจกรรมกับเพื่อนจะทำให้วัยรุ่นมีประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิด
การเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือ แนะนำและให้โอกาสในการตัดสินใจ ให้เป็นผู้นับถือชอบ จะช่วย
สร้างวัยรุ่นให้รู้จักมองการณ์ไกลและมีความรับผิดชอบ สร้างสรรค์สังคมเป็นอย่างดี (ฉลองรัฐ อินทรีย์
และคนอื่น ๆ . 2528 : 5)

ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการ เป็นนิคา

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ เน้นถึงความสำคัญของกระบวนการ กระทำตนตามอย่างนิคา มารคาเพศเดียวกับเด็ก โดยกล่าวว่า การที่เด็กลอกแบบนิคา มารคานั้นเกิดจากสาเหตุร่วมกันระหว่าง ความรักกับความกลัว เมื่อเด็กอายุ 3 - 5 ปี ซึ่งเป็นระยะออทิปัส (Oedipal Period) เด็กผู้ชายจะรักและต้องการมารคา มาก ในขณะที่เขารู้ว่านิคา ก็รักและต้องการมารคา มาก ด้วยเช่นกัน ทำให้เกิดความอิจฉานิคา โดยมองว่านิคา เป็นคู่แข่งที่สำคัญของเขาและเกิดความวิตกกังวล ว่านิคาจะไม่พอใจและทำโทษด้วยการตัดอวัยวะเพศของตนเอง เด็กผู้ชายจะตระหนักว่าเขาไม่สามารถ เอาชนะนิคาได้ จึงเกิดความปรารถนาในตัวมารคาไว้และหันมาลอกเลียนและลอกแบบให้เหมือนนิคา มากที่สุดเพื่อให้นิคา รัก และในขณะเดียวกันก็ทำให้เขามีคุณสมบัติเหมือนนิคา ที่ทำให้มารคาพอใจ ส่วน เด็กผู้หญิงเข้าใจว่ามารคาทำให้ตนเกิดมาไม่สมบูรณ์เพราะทำให้ตนไม่มีอวัยวะเพศเหมือนเด็กผู้ชาย จึงลดความรักที่มีต่อมารคาและหันมารักนิคาแทน ด้วยความรักที่มีต่อนิคา นี้ทำให้เด็กผู้หญิงพยายามที่จะพัฒนาคุณลักษณะของความเป็นหญิงเพื่อให้นิคาพอใจ ด้วยการลอกแบบมารคา ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและ เป็นที่รักของนิคา มากที่สุด (Bem. 1981 : 354 ; citing Sears, Rau and Alpert. 1965, William. 1983 : 30 - 31)

จุง (Martin. 1985 : 174 ; citing Jung. 1954) กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญ ๆ ของผู้ชายจะเกิดในระยะวัยกลางคน และมีอยู่ 2 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ เป็นนิคาในระยะ ที่บุตร เป็นวัยรุ่น คือ 1) จุงเชื่อว่า บุคลิกภาพของผู้ชายในด้านการเลี้ยงดู (Expressive Nurturing) พัฒนขึ้นในวัยกลางคน 2) จุงกล่าวว่า ผู้ชายวัยกลางคนเริ่มเผชิญหน้าเกี่ยวกับ ความตายของเขา ซึ่งผู้ชายวัยนี้จะมีบุตรวัยรุ่น ดังนั้นจึงเกิดปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างนิคา กับบุตร

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

นักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมกล่าวว่า เด็กเรียนรู้พฤติกรรมโดยการสังเกต การจำลองแบบ และการฝึกฝน (Hergenhahn. 1982 : 352 - 353) แบนคูรา (Benson. 1985 : 33 ;

citing Bandura. 1977) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลมีปัจจัยส่วนบุคคลและเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนด ซึ่งความสัมพันธ์ของอิทธิพลทั้งสองแตกต่างกันไปตามที่เกิกลักษณะและเพื่อพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่แล้ว บทบาทการเป็นบิดาในทัศนะบุคคลจะถูกกำหนดโดยบิดาของเขา ระเบียบของการที่บุคคลของบิดาว่าเป็นผู้สามารถตัดสินใจได้ เป็นผู้ควบคุมสิ่งต่าง ๆ ภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการออกแบบบิดา (Biller. 1981 : 322 ; citing Mussen and Distler. 1959; Bandura and Walter. 1963) อย่างไรก็ตาม ความคิดเกี่ยวกับการจำลองแบบโดยเจตนาจะทำให้เด็กผู้ชายมีความกดดัน และการฝึกฝนโดยเจตนาเพียงอย่างเดียวเหมาะสำหรับใช้กับเด็กผู้หญิง (Lamb. 1976 : 12)

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) กล่าวว่า พฤติกรรมการโต้ตอบมีการแลกเปลี่ยนเป็นองค์ประกอบรวมอยู่ มนุษย์อยู่ร่วมกันจะมีพฤติกรรมโต้ตอบด้วยสาเหตุหลายประการ แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว มนุษย์มักอาจหลีกเลี่ยงการแลกเปลี่ยนในสิ่งที่มีคุณค่าแก่การปฏิบัติ กล่าวคือ มนุษย์มีสิ่งที่ตนเองครอบครองเพื่อจะแลกเปลี่ยน (Benson. 1985 : 36) โรลลินส์ และโทมัส (Martin. 1985 : 175 ; citing Rollins and Thomas. 1979) ได้กล่าวถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างบิดากับบุตรว่า เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างการช่วยเหลือของบิดากับการยินยอมของบุตร

ทฤษฎีระบบสังคม (Social System Theory)

ทฤษฎีระบบสังคมเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายสถานการณ์โดยทั่ว ๆ ไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกระชับที่สุด ทฤษฎีนี้อธิบายถึงสังคมต่าง ๆ ในปัจจุบันว่า เป็นระบบสังคมที่ทำงานร่วมกันแบบไม่ยื้อแย่งซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงภายในขอบเขตบางอย่างสะท้อนให้เห็นถึงระเบียบของสังคม (Social Order) และบทบาทการเป็นบิดาเป็นบทบาทหนึ่งที่เกิดขึ้นในระบบสังคม (Benson. 1985 : 28)

พาร์สันส์ (Parsons. 1960 : 45 - 47) ได้พยายามที่จะอธิบายแบบแผนของครอบครัว โดยมองว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มีความสามารถในพฤติกรรมต่าง ๆ มากมาย แขนงมนุษย์ทั้งโดยลำพังหรือเป็นกลุ่มจะปรับพฤติกรรมของเขาไปตามความต้องการของระบบสังคมที่เขาอาศัยอยู่ พาร์สันส์ไม่ได้อธิบายว่า การปรับพฤติกรรมที่กระทำอยู่ทุกวันนี้สมบูรณ์ แต่จะมองว่าเป็นการคัดเลือกโดยทั่ว ๆ ไป เรายังมองว่าบิดาเป็นบุคคลในครอบครัวที่ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในตำแหน่งผู้ตัดสินใจต่าง ๆ

ของครอบครัว ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อความต้องการของชุมชนใหญ่ เช่น บทบาททางบ้านเศรษฐกิจ สังคม กฎระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น บทบาทของบิดา ในที่นี้เป็นพฤติกรรมแบบใช้เป็นเครื่องมือ (Instrumental Role) โดยที่พฤติกรรมของบิดาเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้มารดาแสดงพฤติกรรม ต่อบุตร ในด้านที่หรือไม่มี ส่วนพฤติกรรมในการเลี้ยงดูบุตรของมารดาจะคำนึงถึงความต้องการโดย หันที่หันใจของบุตร จึงทำให้มารดาเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจและเหมาะสมที่สุดในการแสดงพฤติกรรม แบบการแสดงออก (Expressive Role) นอกจากนี้ ยังเป็นตัวกลางระหว่างบิดากับบุตร และคู่กรณี ในครอบครัว

จอห์นสัน (Hetherington and Parke. 1975 : 365 ; citing Johnson. 1963) ได้เน้นถึงบิดาในทฤษฎีของพาร์สันส์ว่า มารดาเป็นบุคคลแรกที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์กับทั้งบุตร ชายและบุตรหญิง แต่บิดาจะปฏิบัติต่อบุตรชายและหญิงแตกต่างกัน โดยเน้นพฤติกรรมแบบใช้เป็น เครื่องมือในบุตรชายและพฤติกรรมแบบการแสดงออกในบุตรหญิง การกระทำคนตามอย่างบิดาจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ของบทบาททั้งสองซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาการตามบทบาททางเพศในบุตรชายและ บุตรหญิง

พาร์สันส์ (Parsons. 1960 : 116 - 117) กล่าวว่า บทบาทการ เป็นบิดาแบบใช้เป็น เครื่องมือ (Instrumental Role) ซึ่งเกิดขึ้นในเด็กตั้งแต่ระยะอะดิกุส จะยังคงอยู่และพัฒนาขึ้น ในวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตต่อไป ในขณะที่บทบาทการ เป็นมารดาแบบการแสดงออก (Expressive Role) จะค่อย ๆ ลดความเด่นลง ในระยะวัยรุ่นนั้นเด็กจะเริ่มออกจากครอบครัว ไปสู่สังคมภายนอก เด็กจะเรียนรู้บทบาทของสังคมจากครอบครัวและนำไปใช้ในสังคมภายนอก เด็กวัยรุ่นที่ไม่ได้พัฒนาบทบาทแบบใช้เป็นเครื่องมือจะไม่สามารถพัฒนาบทบาทเพื่อนำไปใช้ (Representative Role)

ทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดา

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น บุคคล สิ่งของ หรือปัญหา ฯลฯ ในทางบวกหรือทางลบ (Petty and Cacioppo. 1981 : 7)

นักจิตวิทยาส่วนมากมีความเห็นว่า ทัศนคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (ทวงเคือน พัน พันธ์วนานัน. 2530 : 54 - 55)

1. องค์ประกอบทางความรู้สึกเชิงประเมินค่า เนื้อหาที่สำคัญที่สุดขององค์ประกอบนี้คือความเชื่อเชิงประเมินค่าว่า สิ่งนั้นดีหรือเลว มีประโยชน์หรือไม่อย่างไร
 2. องค์ประกอบทางความรู้สึก ทักษะที่มีลักษณะที่สำคัญคือ อารมณ์ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุทางทัศนคตินั้น เช่นเดียวกับองค์ประกอบแรก ความรู้สึกของบุคคลก็จะมีลักษณะที่เป็นทิศทางด้วย ซึ่งหมายถึงความชอบ - ไม่ชอบสิ่งหนึ่ง หรือความพอใจ - ไม่พอใจสิ่งหนึ่ง องค์ประกอบนี้ของทัศนคติของสิ่งหนึ่งของบุคคลจะต้องสอดคล้องกับทิศทางขององค์ประกอบแรกของเขาด้วย กล่าวคือ ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดก็มีประโยชน์ บุคคลก็ชอบและพอใจในสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นเลวหรือมีโทษ บุคคลก็จะไม่พอใจในสิ่งนั้น องค์ประกอบนี้มีเนื้อหาที่อาจจะวัดได้ไม่หลากหลายเหมือนองค์ประกอบแรก แต่ก็ใช้องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของทัศนคติ
 3. องค์ประกอบทางความมุ่งกระทำ เนื่องจากทัศนคติเป็นลักษณะทางจิตใจที่ต้องศึกษาแยกต่างหากจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น องค์ประกอบนี้จะเป็นการรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือเป็นการวัดปริมาณพฤติกรรมโดยตรงไม่ได้ แต่จะต้องเป็นลักษณะทางจิตใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ลักษณะทางจิตใจนี้ แท้เดิมคือ ความโน้มแน่วที่จะกระทำ (Action Tendency) ต่อมาบัญญัติคำว่า เจตนาที่จะกระทำ (Behavioral Intention) หรือความมุ่งกระทำ
- ทั้งนี้ทัศนคติตอบหาทการ เป็นนิบาจึงหมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก และความมุ่งกระทำของนิบาที่มีตอบหาทการ เป็นนิบา ซึ่งจะเป็นไปในทางบวก กล่าวคือ แสดงความชอบ ความพึงพอใจ และสนับสนุน หรือเป็นไปในทางลบ กล่าวคือ แสดงความไม่ชอบ ไม่พอใจ และคัดค้าน

การรับทัศนคติและการ เอาอย่างบทบาทการ เป็นนิบา

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมจิตว่ามีความสำคัญต่อทัศนคติตอบหาทการ เป็นนิบา การเรียนรู้ในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการชมรมเลี้ยงดู ความนึกคิดที่เคยได้รับ การสังเกตการกระทำของบุคคลอื่นที่กระทำสืบต่อกันมาจะถูกสะสมเป็นความนึกคิดและทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งนั้น

(Robischon, Raulet and Diane. 1969 : 52 - 53)

กลไกพื้นฐานของการเรียนรู้เรื่องสังคม คือกระบวนการปฏิสัมพันธ์หรือการปะทะสังสรรค์ (Interaction) และการอาจเข้าควยกันกับผู้อื่น ขั้นตอนแรกคือ การรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน กล่าวคือ บุคคลไม่เพียงแต่จะรู้ว่า ผู้อื่นมีทัศนคติของเขาที่จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ

ในความหมาย และจะต้องรับเอาทัศนคติของเขา เช่น เด็กสังเกตการกระทำของบิดา โดยในครั้งแรก เด็กจะเริ่มด้วยการเลียนแบบภายนอกของทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาก่อน ที่ซึ่งเป็นตอบคำและไม่เป็นตอบคำ ด้วยกระบวนการปฏิสัมพันธ์และการอ้างตัวเข้าช่วย เช่นนี้เองที่ความหมายของทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาค่อย ๆ เป็นที่กระจ่างและเป็นที่ยอมรับของเด็ก ต่อมาเด็กเริ่มมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาที่มีต่อตนเอง เช่น เด็กแสดงบทบาทการเป็นบิดากับตัวเองเมื่ออยู่ตามลำพัง และในที่สุดเด็กก็ไม่จำเป็นต้องแสดงบทบาทการเป็นบิดาโดยสมบูรณ์เพื่อให้ความหมาย เพราะทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเขาไปแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ เขาจะสำนึกถึงบทบาทการเป็นบิดาอย่างเงิบ ๆ และไม่จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมออกมา (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2523 :

72 - 73)

อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุดลง ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบันมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคล ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับการเรียนรู้มาตั้งแต่ในวัยจนถึงปัจจุบัน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา

ทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาจะเป็นไปในทางใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยเกี่ยวข้องมากมาย แต่ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

อายุของบิดา

อายุของบิดาในขณะที่เป็นวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากจะมีความเกี่ยวข้องกับขั้นของพัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ อีริกสัน (Martin. 1985 : 117 ; citing Erikson. 1959 : 50 - 100) ได้แบ่งขั้นของพัฒนาการหลังจากวัยรุ่นไปแล้วเป็น 3 ขั้น ดังนั้นคือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น อยู่ในขั้น Intimacy วัยผู้ใหญ่และวัยกลางคน อยู่ในขั้น Generativity และวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย อยู่ในขั้น Integrity

ผู้ชายที่เริ่มเป็นบิดาเมื่ออยู่ในระยะวัยรุ่น จะพบว่าในขณะที่เป็นวัยรุ่นนั้น บิดาจะมีอายุประมาณ 25 - 30 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งอยู่ในขั้น Intimacy ในขั้นนี้ บิดามักจะจำกัดขอบเขตของตนเองภายในครอบครัว ที่ทำงาน และสังคม ซึ่งวัยนี้จะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของเวลา

ผู้ชายที่เริ่มเป็นบิดาเมื่ออายุ 20 ปีกว่า จะพบว่า ในขณะที่บุตร เป็นวัยรุ่นนั้น บิดาจะมี อายุประมาณ 30 - 50 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่และวัยกลางคน ซึ่งอยู่ในชั้น Generativity
 ในระยะนี้ บิดาจะคำนึงถึงภาระกิจของครอบครัวเป็นใหญ่ จึงไม่ค่อยมีเวลาว่างที่จะทุ่มเทสิ่งต่าง ๆ ให้แก่บุตร เพื่อให้บุตร ได้รับสิ่งที่

ส่วนผู้ชายที่เริ่มเป็นบิดาเมื่อมีอายุมากแล้ว จะพบว่า ในขณะที่บุตร เป็นวัยรุ่นนั้น บิดาจะมี อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ซึ่งอยู่ในชั้น Integrity ในบิดาที่มีอายุมากนั้นอาจจะไม่เข้าใจถึง การตัดสินใจของลูกวัยรุ่น และบิดาที่มีอายุมากมักจะแสดงบทบาทของปู่หรือตา เช่น มีความอดทน ความรอบรู้ ความเข้าใจ และการตามใจ รูปแบบของบิดาจึงแตกต่างกันไป เช่นเดียวกัน ปฏิกริยา ของบุตร วัยรุ่นที่มีต่อบิดาก็แตกต่างกันด้วย

ดังนั้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า บิดาของบุตร วัยรุ่นที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่บทบาท การเป็นบิดาแตกต่างกันด้วย ซึ่งได้มีการศึกษาในเรื่องอายุกับการ เป็นบิดา ดังนี้

ฮอบส์ (Hobbs. 1968 : 413 - 417) ได้ศึกษาพบว่า การประสบปัญหาต่อการ เป็นบิดา มีความเกี่ยวข้องกับอายุของบิดา

บิกเนอร์ (Anderson. 1982 : 124 : citing Bigner. 1977) พบว่า ความถี่ บิดาที่ประมาณไว้ว่าจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุตรมีความสัมพันธ์กับอายุของบิดา

นาร์ราทิล - ไคลน์ (Narratil - Kline. 1984) ได้ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกาช อบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดาเกี่ยวข้องกับอายุของบิดา กล่าวคือ บิดาที่มีอายุมากขึ้นจะมีส่วนร่วมในการ อบรมเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น

สุวรรณี ศรีจันทร์อามา (2527) ได้ศึกษาความพร้อมในการ เป็นบิดามารดา พบว่าบิดา มารดาที่มีอายุ 20 ปีหรือต่ำกว่า มีความพร้อมในการ เป็นบิดามารดา น้อยกว่าบิดามารดาที่มีอายุ 21 - 30 ปี และสูงกว่า 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำเนียง แยมสะอาท (2528) ศึกษาพบว่า บิดาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไป รับรู้บทบาทของตนเองต่อการ เลี้ยงดูทารกโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 30 ปี มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี

ประภารัตน์ ทวีเกียรติตระกูล (2528) ได้ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสามีกับ การรับรู้บทบาทการ เป็นบิดาในขณะที่ภรรยาตั้งครรภ์ กล่าวคือ สามีที่มีอายุมากจะมีการรับรู้บทบาท การเป็นบิดาในขณะที่ภรรยาตั้งครรภ์ดีกว่าสามีที่มีอายุน้อย

จรรยา สุวรรณทัต (2529) พบว่า บิคารมารถาที่มีอายุน้อย และปานกลางมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กดีกว่าบิคารมารถาที่มีอายุน้อย ส่วนบิคารมารถาที่มีอายุน้อยและปานกลางจะมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า อายุของบิคารมารถามีความสำคัญในการทำให้บิคารมารถาสามารถเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถปรับตัวต่อเหตุการณ์ และสภาวะแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งน่าจะส่งผลต่อทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาด้วย โดยที่บิคารมารถาที่มีอายุน้อยกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาดีกว่าบิคารมารถาที่มีอายุน้อยกว่า

ระดับการศึกษาของบิดา

การศึกษาช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน กูด (Good. 1973 : 97) กล่าวว่าสติปัญญาสามารถช่วยให้บุคคลปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี มีความสำเร็จในระยะเวลานานขึ้น และสามารถที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมายชีวิตของตนเองต่อการ ความคิดเห็นของบุคคลที่มีการศึกษาแตกต่างกันก็จะแตกต่างกันไปด้วย ผู้ที่มีความรู้มากจะมีโอกาสพัฒนาได้มากกว่า ทั้งในด้านความคิด และการแสวงหาความรู้ โดยจะใช้เวลาน้อยกว่าผู้ที่มีความรู้น้อยกว่า

ดังนั้น ระดับการศึกษาของบิดาแต่ละคนน่าจะมีอิทธิพลทำให้ทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาแตกต่างกันด้วย เนื่องจากบิดาที่มีความรู้พื้นฐานที่สำคัญของครอบครัว มีความเข้าใจถึงความสำคัญในบทบาทการเป็นบิดา มีความรู้ในเรื่องพัฒนาการของเด็กวัยนั้น ย่อมจะเป็นผู้เล็งเห็นความสำคัญของการบทบาทการเป็นบิดาเป็นอย่างดี ซึ่งได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับระดับการศึกษาต่อบทบาทการเป็นบิดา ดังนี้

ฮอบบส์ (Hobbs. 1968 : 413 - 417) พบว่า คู่สมรสที่มีการเตรียมพร้อมในการเป็นบิดา มารดา ร้อยละ 96 มีสามที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

สุวรรณ ศรีจันทร์ธาดา (2527) ได้ศึกษาพบว่า บิคารมารถาที่มีการศึกษาระดับสูงจะมีความพร้อมในการเป็นบิดามารดา มากกว่าบิคารมารถาที่มีการศึกษาระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สำเนียง แยมสะอาท (2528) พบว่า บิดาที่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีการรับรู้บทบาทการเป็นบิดาในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 โดยที่ค่าที่ทำการศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มบิดาที่ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ บิดาในกลุ่มประถมศึกษา

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และงามทา วินันทานนท์ (2528) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่บิดาทำการศึกษาระดับสูงได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาแบบรวมกันทั้ง 4 ด้าน (ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา) และเน้นการศึกษาเฉพาะด้านจริยธรรมอย่างเหมาะสมกว่าเด็กที่บิดาทำการศึกษาระดับต่ำ

ประภักษ์ ทวีเกียรติตระกูล (2528) พบว่า ระดับการศึกษาของสามีของหญิงตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการรับรู้บทบาทการ เป็นบิดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ ฯ (2529) ศึกษาพบว่า บิดา มารดาที่ทำการศึกษาระดับสูง มีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กดีกว่าบิดา มารดาที่ทำการศึกษาระดับปานกลางและต่ำ และบิดา มารดาที่ทำการศึกษาระดับปานกลาง มีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กดีกว่าบิดา มารดาที่ทำการศึกษาระดับต่ำ

จากแนวความคิดและการศึกษากังกล่าวข้างต้น อาจจะกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาด้วย โดยที่บิดาซึ่งมีระดับการศึกษาสูงกว่า น่าจะมีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาสูงกว่าบิดาซึ่งมีระดับการศึกษาต่ำกว่า

ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว

เศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตครอบครัว ในปัจจุบันนี้ สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยส่วนใหญ่อยู่กับแบบครอบครัวเล็ก ๆ (Nuclear Family) ภายในครอบครัวประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตร บางครอบครัวมารดาจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัว ดังนั้น บิดาจึงมีบทบาทเข้ามาช่วยเหลือในกิจกรรมของครอบครัวมากขึ้น

เดวิส และฮาวิงเฮิร์ท (Anderson. 1982 : 125 ; citing Davis and Havinghurst. 1946) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวชนชั้นกลางระดับสูง กับครอบครัวชนชั้นต่ำระดับสูง พบว่า มารดารายงานว่า บิดาของชนชั้นกลางให้เวลาแก่บุตรมากกว่า และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของบุตรมากกว่าบิดาชนชั้นต่ำ

คูวล (Anderson. 1982 : 125 ; citing Duvall. 1956) พบว่า ชนชั้นต่ำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการ เป็นบิดาในแบบดั้งเดิมมากกว่าชนชั้นสูงกว่าขึ้นไป เนื่องจากว่า บิดา

ชนชั้นต่ำของการ เป็นที่ยอมรับของสังคม จึงมีทั้งเกี่ยวเนื่องกัน เกี่ยวกับความคาดหวังทางสังคมแบบ
ทั้งเดิม แต่บทบาทในครอบครัวนั้นสูงขึ้นจึงจะมีการพัฒนาในคำจำกัดความเกี่ยวกับบทบาทการ เป็น
บิดา

มาร์ติน และสแตนด์เลอร์ (Martin and Stendler. 1959 : 334) พบว่า
ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันจะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

บอร์ดี (Bordy. 1968 : 656 - 660) ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจ
สังคมสูง มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมต่ำ

ฮิค และแพลตต์ (Hick and Platt. 1970 : 556) พบว่า ในกลุ่มที่มีรายได้อาศัยอยู่ใน
ระดับสูงจะมีการ เติบโตบทบาทและมีความรับผิดชอบหน้าที่ของครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้อาศัย
อยู่ในระดับต่ำ

แลมบ์ (Wieczorek and Natapoff. 1981 : 143 ; citing Lamb. 1976)
ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฐานะเศรษฐกิจสังคมกับบทบาทการ เป็นบิดา พบว่า บิดาที่มี
ฐานะปานกลางจะมีส่วนช่วยในการอบรมเลี้ยงดูบุตร มีความสนิทสนมกับบุตรมากกว่าบิดาที่มีฐานะ
ทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

นาร์ราทิล-ไคลน์ (Narratil - Kline. 1984) ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการ
อบรมเลี้ยงดูบุตร ของบิดาเกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา

จิธา เป้าทรัพย์ (2519) ศึกษาวิจัยที่ศึกษาเชิงสถิติ พบว่า ถ้าบิดามารดามีฐานะทาง
เศรษฐกิจแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่มีบิดามารดามี
รายได้น้อยมีทัศนคติสูงกว่ากลุ่มที่มีบิดามารดาที่มีรายได้น้อย

สุวรรณ ศรีจันทร์อาภา (2527) พบว่า บิดามารดาที่มีรายได้น้อยมีความพร้อมใน
การ เป็นบิดามารดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ บิดามารดาที่มีรายได้น้อย
มีความพร้อมในการ เป็นบิดามารดาสูงกว่าบิดามารดาที่มีรายได้น้อย

ประภาวิทย์ ทวีเกียรติตระกูล (2528) ศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์
ทางบวกกับการรับรู้บทบาทการ เป็นบิดาของสามีในขณะที่ภรรยาตั้งครรถ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 กล่าวคือ ครอบครัวที่มีรายได้น้อย สามีมีการรับรู้บทบาทการ เป็นบิดาดีกว่าครอบครัว
ที่มีรายได้น้อย

จรรยา สุวรรณพัก และคนอื่น ๆ (2529) ได้ศึกษาพบว่า นิคามารคาที่มีรายได้สูง มีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูที่ดีกว่านิคมารคาที่มีรายได้ปานกลางและต่ำ และนิคมารคาที่มีรายได้ปานกลาง มีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูที่ดีกว่านิคมารคาที่มีรายได้ต่ำ

ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดู โดยที่นิคมารคาที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงน่าจะมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูที่ดีกว่านิคมารคาที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ และนิคมารคาที่มีรายได้ปานกลางน่าจะมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูที่ดีกว่านิคมารคาที่มีรายได้ต่ำ อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาฐานะเศรษฐกิจและสังคมของนิคมารคาในสังคมไทย อาจจะทำได้ยากเนื่องจากว่า กระบวนการวัดฐานะทางเศรษฐกิจไม่ชัดเจน และการศึกษาระยะทางเศรษฐกิจโดยการให้รายได้ต่อหัวเป็นเกณฑ์อาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่ไมตรงกับสภาพความเป็นอยู่แท้จริง เนื่องจาก ประการแรก เกิดจากตัวผู้ตอบเอง กล่าวคือผู้ตอบมักมีรายได้ที่แท้จริงของตน ประการที่สอง เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ตอบที่จะคงหาเลี้ยง ทัศนคติของรับผิดชอบต่อทรัพย์สินที่มีอยู่เดิม ผู้อุปการะ เป็นต้น ฉะนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแทน

การประกอบอาชีพของมารดา

จากข้อมูลประชากรนั้น อัตราการทำงานของผู้หญิงเพิ่มขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 20 แต่ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้แยกระหว่างผู้หญิงที่แต่งงานแล้วหรือเป็นมารดา กับผู้หญิงที่เป็นโสด ในประเทศไทยนั้นพบว่าประมาณมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้หญิงที่อยู่ในเมืองทำงาน (Suvannathat Chancha. 1985 : 316) และในจำนวนนั้นก็มีแม่บ้านที่ออกไปทำงานนอกบ้านด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการแบ่งงานภายในครอบครัว เช่น นิคาทองช่วยทำงานบ้านมากขึ้น ทองจางคนไขมาช่วยทำงานบ้าน ทำให้โครงสร้างของอำนาจเปลี่ยนแปลงไป เกิดความลึกลับนิคมารคาควรมีอำนาจเท่าเทียมกันมากขึ้น มารดามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องสำคัญภายในครอบครัวเพิ่มขึ้น (นภาพร พะวานนท์. 2520) ดังนั้น การทำงานของมารดาจะส่งผลต่อนิคทา จากการศึกษาของฟาร์คัส (Duvall. 1977 - 78 ; citing Farkas. 1975) พบว่า ผู้ชายจะปฏิบัติตัวในหลายรูปแบบต่อการทำงานของมารดา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมการศึกษาที่เกี่ยวกับการทำงานของมารดาและบทบาทการเป็นนิกา ดังนี้

เพลค (Baruch and Barnett. 1986 : 1210 - 1223 ; citing Pleck. 1983) ศึกษาพบว่า การที่บิดาจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรสัมพันธ์กับการทำงานของมารดา

มาร์คัส (Marcus. 1985) พบว่า บิดาที่มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นบิดาที่มีบุตรชาย ผู้เป็นมารดาทำงาน และเห็นด้วยกับบทบาทการ เป็นบิดาต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรมาก

ไพโรพินโต (Pietropinto. 1986) ได้สำรวจการเปลี่ยนแปลงของบทบาทการ เป็นบิดาในการะทำการทำงาน โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็นแพทย์ จำนวน 400 คน พบว่า บิดาให้เวลากับบุตรมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่น และให้เวลากับบุตรชาย มากกว่าบุตรหญิงเล็กน้อย

ครูเทอร์ และเพอร์รี-เจนคิน (Crouter and Perry - Jenkin. 1987) พบว่า ในครอบครัวที่มารดาทำงานนั้น บิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากกว่าในครอบครัวที่บิดาทำงานเพียงผู้เดียว แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านการ จักกิจกรรมสันทนาการ

ควงเคื่อน พันธุนานวัน และเพ็ญแข ประจวบจิต (2524) ศึกษาพบว่า ในครอบครัวที่มารดาทำงานอาชีพนั้น บิดาเข้ามาเกี่ยวข้องของและร่วมรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น

ดังนั้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า การทำงานของผู้เป็นมารดาน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาของบิดาคือ โดยที่ในกลุ่มบิดาซึ่งผู้เป็นมารดาประกอบอาชีพนอกบ้านน่าจะมีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาที่ดีกว่าในกลุ่มบิดาซึ่งผู้เป็นมารดาประกอบอาชีพภายในบ้านและไม่ประกอบอาชีพ และในกลุ่มบิดาซึ่งผู้เป็นมารดาประกอบอาชีพภายในบ้านน่าจะมีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาที่ดีกว่า กลุ่มบิดาซึ่งผู้เป็นมารดาไม่ประกอบอาชีพ

ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา

การปกป้องคุ้มครองและเลี้ยงดูบุตรที่ตนให้กำเนิดนั้น เป็นความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นในมนุษย์ และสัตว์ แต่ความรู้สึกรับผิดชอบของบิดา อาจจะแตกต่างกันทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ บิดาบางคนให้ความสำคัญแก่การให้อาหาร เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัยแก่บุตร แต่บิดาบางคนตระหนักถึงการที่ตนจะต้องอบรมวินัยของบุตร และให้การศึกษา เพื่อที่บุตรจะได้เติบโตเป็นคนดี เป็นคนเก่งและมีความสุข

การที่บิดาจะอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนต่อบุตรอย่างจริงจัง บิดาจะทอมีความเชื่อว่าตนสามารถที่จะก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่บุตรของตนทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ทวงเคื่อน พัทธมนาวิน และคนอื่น ๆ . 2528 : 47 - 48) รัสเซล และรัสเซล (Russel and Russel. 1982) พบว่า บิดามีความเชื่อว่าตนมีอิทธิพลมากกว่ามารดาในด้านการสร้างฐานะอันมั่นคงให้แก่บุตรในอนาคต

ความเชื่อในอิทธิพลของตนต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของบุตรนั้น เกิดขึ้นจากลักษณะความเชื่ออำนาจในตน - นอกตน ซึ่งเกิดและสะสมในบุคคลตั้งแต่เด็ก (ทวงเคื่อน พัทธมนาวิน และคนอื่น ๆ . 2528 : 48 - 49) ลักษณะความเชื่ออำนาจในตน - นอกตนนี้ อาจจะวัดในฐานะที่เป็นลักษณะทั่วไปของบุคคล หรืออาจจะวัดโดยใช้เนื้อหาเฉพาะเจาะจงเป็นเรื่อง ๆ ไป ในที่นี้จะกล่าวถึงการวัดลักษณะการเชื่ออำนาจในตน - นอกตน ที่เกี่ยวกับผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และอาจจะกล่าวได้ว่า บิดาที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงกว่าน่าจะมีทัศนคติตอบบทการเป็นบิดาดีกว่าบิดาที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำกว่

สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

สัมพันธภาพ หมายถึง ความเกี่ยวข้อง ความผูกพันรักใคร่ ความสนิทสนมกลมเกลียวกัน ความคุ้นเคยใกล้ชิดกันฉันมิตร สัมพันธภาพเกิดจากการติดต่อกันระหว่างบุคคลสองคนซึ่งมีความสนใจบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน มีการสนทนาติดต่อกัน สัมพันธภาพนี้ อาจจะเป็นไปในทางที่ดี คือ เป็นมิตร หรืออาจจะเป็นไปในทางที่ไม่ดีคือ เป็นศัตรูก็ได้ ถ้าเป็นไปในทางที่เป็นมิตร ก็จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าการแสดงออกเป็นไปในทางที่เป็นศัตรูและบุคคลสองคนมีความรู้สึกเป็นศัตรูย่อมก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดี (ศรีหัตถิม พานิชพันธ์. 2527 : 115 - 116)

กิงเมเยอร์ และแมกเคย์ (Balson. 1987 : 116 ; citing Dinkmeyer and McKay. 1983 : 7) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพว่ามีลักษณะดังนี้คือ มีความเกี่ยวข้องและดูแลซึ่งกันและกัน ผูกพันซึ่งกันและกัน มีความต้องการที่จะรับฟังซึ่งกันและกัน ร่วมกันคล้อยตามในความคับข้องใจ แบ่งปัน ความคิดและความรู้สึก มีจุดประสงค์ร่วมกัน สนับสนุนและยอมรับซึ่งกันและกัน

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาจึงหมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่มีต่อกันในการดำรงชีวิตครอบครัวเกี่ยวกับการวางแผนร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตร การมีส่วนร่วมกัน

ปฏิบัติงานภายในบ้าน การสนทนาคัดข้อใกล้ชิดกัน การพัฒนาหย่อนใจร่วมกัน เป็นต้น การที่บิดามารดา มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน จะทำให้บิดามารดา มีความผูกพันซึ่งกันและกัน มีความอบอุ่นเกิดขึ้นภายในครอบครัว และมีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตร ในทางตรงกันข้าม ถ้าสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาไม่ดีแล้ว ก็จะไม่พร้อมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

เฟลด์แมน แนส และแอสเชนเบรนเนอร์ (Feldman, Nash and Aschenbrenner. 1983) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการเป็นบิดา พบว่า คุณภาพของสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับบทบาทการเป็นบิดาในทุกรูปแบบ

คอยส์ (Coysh. 1984) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรคนแรก พบว่า บิดาที่มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยมีความยินดีที่จะช่วยเหลือมารดาเลี้ยงดูบุตรนั้น เป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง และมีความพึงพอใจในชีวิตสมรส

พาลโควิช (Palkoviz. 1985) ได้ศึกษาพบว่า การที่บิดาสัมผัสกับทารกนั้น เกิดจาก สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และการพัฒนาความรู้สึกของบิดาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในครอบครัว

ประภากรรัตน์ หวีเกียรติตระกูล (2528) ศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้บทบาทการเป็นบิดาของสามี ในขณะที่ภรรยาตั้งครรภ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาด้วย โดยที่ในกลุ่มบิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาดีน่าจะมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาที่ดีกว่า กลุ่มบิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาปานกลาง และไม่ดี และกลุ่มบิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาปานกลางน่าจะมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาที่ดีกว่า กลุ่มบิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาไม่ดี

บุคลิกภาพและการปรับตัว ✓

บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพ เป็นเรื่องที่สำคัญมากและเป็นเรื่องที่จะเอื้อกับชีวิต นักจิตวิทยาได้พยายามหาคำจำกัดความไว้อย่างหลายอย่าง ซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 นัยที่ขัดแย้งกัน ดังนี้คือ 1) พิจารณาในแง่ของการแสดงออกตามบทบาทที่สังคมกำหนด (Mask) และ 2) พิจารณาในแง่ของการปรับตัว

(Adjustment) ทอร์เพ (Thorpe. 1958 : 5 - 6) ได้กล่าวถึงความหมายของบุคลิกภาพทั้ง 2 นัยไว้ว่า การพิจารณาบุคลิกภาพในแง่ของการแสดงออกตามบทบาทที่สังคมกำหนดนั้น พิจารณาตามคำแปลของคำว่า Personality ซึ่งมาจากรากศัพท์ในภาษาละตินว่า Persona แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Mask หรือหน้ากากที่ตัวละครสวมเวลาแสดง เพื่อแยกแยะลักษณะของตัวละครตามบทบาทที่กำหนดและปกปิดใบหน้าให้แท้จริง บุคลิกภาพตามนัยนี้จึงหมายถึง บทบาทที่บุคคลแสดงออกตามสถานการณ์ในสังคม โดยมีตัวบุคคลที่แท้จริง (Real Person) ซ่อนอยู่เบื้องหลัง ส่วนการพิจารณาบุคลิกภาพในแง่ของการปรับตัวนั้น พิจารณาว่า บุคลิกภาพเกิดจากความพยายามของแต่ละบุคคลที่จะเผชิญกับข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมหรือความเคลื่อนไหวทั้งหมดของบุคคลในการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม จึงเป็นบุคลิกภาพที่แท้จริงของบุคคลนั้น ดังนั้น การพิจารณาบุคลิกภาพในแง่ของการปรับตัวจึงได้รับความสนใจอย่างมาก ซึ่งนักจิตวิทยาหลายคน ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ดังนี้

ดิงเมเยอร์ (Dinkmyer. 1965 : 309 - 310) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นสภาวะทุกอย่างที่ประกอบขึ้นภายในตัวบุคคล รวมทั้งวิธีการที่บุคคลจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการปรับตัวของบุคคลเมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาและความคับข้องใจที่เกิดขึ้น

อัลพอร์ท (Allport. 1967 : 48) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือหน่วยรวมของระบบทางร่างกายและทางจิตใจ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดลักษณะของการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม

บอร์แมน (Baughman. 1972 : 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพคือ ลักษณะโครงสร้างของบุคคล ซึ่งจะกำหนดการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม

ฮิลการ์ด และคนอื่น ๆ (Hilgard and others. 1979 : 377) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพว่า เป็นแบบแผนของลักษณะในบุคคล และวิธีการแสดงออกซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลก็คือ การปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ก็ถือว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ด้วย เพราะแบบแผนในการปรับตัวขึ้นอยู่กับโครงสร้างที่คงที่ของบุคลิกภาพ (Eazarus. 1969 : 51) จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพและการปรับตัวของบุคคลจะเกี่ยวของซึ่งกันและกันโดยตลอด ไม่สามารถกล่าวแยกจากกันได้ ดังนั้น การที่จะศึกษา

เพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นไม่สามารถจะทำได้ เนื่องจากไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง
เพียงพอ

การปรับตัว (Adjustment)

อิงลิชและอิงลิช (English and English. 1958 : 13) ให้ความหมายของ
การปรับตัวไว้ว่า เป็นภาวะของความสัมพันธ์ที่กลมกลืนเข้ากันกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งบุคคลจะได้รับความ
พึงพอใจในการตอบสนองทั้งทางร่างกายและทางสังคม การที่บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม
ได้แสดงถึงการเป็นคนปกติ ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้
ไม่สามารถปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสังคมส่วนใหญ่ได้ บุคคลนั้นก็จะดำเนินชีวิตในสังคมไปอย่าง
ไม่เป็นสุข เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

ลักษณะของการปรับตัว

ทินคอลล (Tindall. 1959 : 76) ได้กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวที่ดีไว้ 6 ประการ
ดังนี้

1. รักษาบุคลิกภาพของบุคคลิกภาพไว้ได้ โดยอาศัยความสามารถในการผสมผสานความ
ต้องการของตนกับพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความต้องการนั้น โดยที่พฤติกรรมดังกล่าวต้อง
เข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อม
 2. การปฏิบัติตามพื้นฐานของสังคม
 3. การยอมรับสภาพความเป็นจริง
 4. มีความมั่นคง
 5. มีวุฒิภาวะ
 6. มีอารมณ์ที่เป็นปกติเสมอ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ กล่าวคือ เมื่อพบกับความทุกข์ยาก
ก็ไม่เสียใจจนหมกมุ่นจิตใจจะต่อสู้กับอุปสรรค และเมื่อประสบความสำเร็จก็ไม่ดีใจจนลืมตัว
- เฮิร์ลล็อก (Hurlock. 1964 : 766) กล่าวว่า เด็กที่มีการปรับตัวดีจะมีลักษณะของ
การยอมรับสภาพตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความเป็น

ประเทศไทย มีวิธสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ สนใจผู้อื่น นอกจากนั้นยังกล่าวว่า ลักษณะการปรับตัวที่ทางสังคมมีดังนี้

1. พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเหมาะสมกับความคาดหวังของกลุ่ม อายุ และระดับของพัฒนาการ

2. สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลได้ทุกกลุ่ม

3. มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น

4. มีความพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่

โรเจอร์ (Rogers. 1974 : 358) ได้กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวที่ควา หมายถึง การที่บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง และเข้าใจบุคลิภาพของตนเองได้ เมื่อบุคคลรู้จักตนเอง รู้จักคุณภาพความสามารถ แง่บังคับจิตใจ และทัศนคติที่มีต่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจสัมพันธ์ภาพที่มีต่อบุคคลอื่น ก็จะไม่มีความตึงเครียดซึ่งเป็นการปรับตัวที่ทางจิตวิทยา

สรุปได้ว่า การปรับตัวแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ การปรับตัวเอง และการปรับตัวทางสังคม ซึ่ง ทอร์เพ และคนอื่น ๆ (Thorpe and others. 1953 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงลักษณะทางการปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม ดังนี้

ลักษณะการปรับตัวเอง (Self Adjustment) หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง มี 6 ด้าน ได้แก่

1. ความเป็นตัวของตัวเอง (Self - Reliance)
2. การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (Sense of Personal Worth)
3. การรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง (Sense of Personal Freedom)
4. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Feeling of Belonging)
5. ความรู้สึกมีแนวโน้มที่จะถอยหนี (Withdrawing Tendencies)
6. ความรู้สึกมีอาการทางประสาท (Nervous Symptom)

ลักษณะการปรับตัวทางสังคม (Social Adjustment) หมายถึง ความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อกันอื่น ๆ มี 6 ด้าน ได้แก่

1. มาตรฐานทางสังคม (Social Standards)
2. ทักษะทางสังคม (Social Skill)

3. แนวโน้มที่จะต่อต้านสังคม (Anti - Social Tendencies)
4. ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relations)
5. ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (School Relations)
6. ความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Relations)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัดบุคลิกภาพด้านการปรับตัว ตามแนวนั้น โดยใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวความคิดของ The California Test of Personality ของ ทอร์เพ และคนอื่น ๆ (Thorpe and others. 1953) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพในแง่ของการปรับตัวโดยตรง

ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพและการปรับตัว

บุคลิกภาพ เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล พัฒนาขึ้นมาจากการเรียนรู้โดยมีพันธุกรรมเป็นพื้นฐานเนื่องจากพันธุกรรมและการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน จึงทำให้บุคคลมีบุคลิกลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง มีพฤติกรรมและแบบแผนในการปรับตัวแตกต่างไปจากบุคคลอื่น (ไกรสร ศรีไพรวรรณ. 2523 : 17) ในเรื่องของการเรียนรู้นั้น นักจิตวิทยาโดยทั่วไปจะเน้นถึงอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูและการติดต่อสัมพันธ์กันในสังคม ว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละชั้นเป็นอย่างมาก ซึ่งทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู และความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อการก่อรูปแบบบุคลิกภาพในแต่ละชั้นมีดังนี้

1. ทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory of Personality)
2. ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (The Interpersonal Theory)

ทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory of Personality)

อีริกสัน (Craig. 1980 : 149 - 161 ; citing Erikson. 1950) ได้อธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพของบุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยสุกหทัยของชีวิต โดยแบ่งลำดับพัฒนาการเป็นชั้น ๆ ดังนี้

ชั้นที่ 1 ช่วงขวบปีแรก เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจ อบอุ่นมั่นคง ถ้าได้รับความรักในทางตรงกันข้าม เด็กจะมีลักษณะไม่ไว้วางใจผู้อื่นถ้าเขาถูกทอดทิ้งหรือไม่ได้รับความเอาใจใส่อย่างเพียงพอ

ขั้นที่ 2 ช่วงอายุประมาณ 1 - 3 ขวบ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ มีระเบียบวินัย ถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ในทางตรงกันข้ามเด็กจะมีลักษณะซ้าบ ไม่กล้าแสดงออก ถ้าไม่ได้รับการฝึกหัดให้เรียนรู้การกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 ช่วงอายุประมาณ 3 - 5 ปี เป็นระยะที่เด็กเพิ่มทักษะ ชอบทดสอบความจริงและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมสนับสนุน จะทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์มาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กถูกขัดขวางหรือไม่ได้รับการส่งเสริมที่เพียงพอ จะทำให้เขาเป็นคนที่กลัวความผิด

ขั้นที่ 4 ช่วงอายุประมาณ 6 - 11 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน มีโอกาสเข้ากลุ่มเพื่อน มีกิจกรรมในการเล่นและการทำงาน เด็กจะมีประสบการณ์ในการแข่งขันกับเพื่อน ๆ ซึ่งถ้าเขาได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่จะทำให้เขาเป็นคนที่รักการทำงาน ขยันขันแข็ง แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับความพอใจในพัฒนาการช่วงนี้ จะทำให้เขามีนิสัยการทำงานที่เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น

ขั้นที่ 5 ช่วงอายุประมาณ 12 - 17 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เด็กต้องการเป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการพัฒนาเต็มที่เด็กจะรู้สึกสับสนในบทบาท และไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบทบาทของตนได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ช่วงอายุประมาณ 17 ปี จนเริ่มเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความสัมพันธ์อันดีในสังคมและแสดงบทบาททางเพศที่เหมาะสม แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการพัฒนาที่ดีจะทำให้เขาไม่แน่ใจในสถานภาพและบทบาทของตน ไม่กล้าพบปะกับผู้อื่น และแยกตนเองออกจากสังคม

ขั้นที่ 7 ช่วงระยะการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งในวัยนี้บุคคลจะมีความรับผิดชอบในการมีบทบาทเป็นบิดามารดา แต่ถ้าพัฒนาการในขั้นก่อนไม่ดีพอ เขาจะเป็นคนเห็นแก่ตัวไม่สามารถเป็นบิดามารดาที่ดีได้

ขั้นที่ 8 ช่วงสุดท้ายของชีวิต ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จในพัฒนาการขั้นต่าง ๆ มาโดยตลอด เขาจะยอมรับตนเอง กล้าเผชิญและรับรู้ความเป็นจริงของชีวิต มีความพอใจในบทบาทของตน แต่ถ้าขั้นตอนการพัฒนาในขั้นก่อน ๆ ไม่ดี บุคคลนั้นจะไม่สามารถเข้าใจชีวิตและไม่ยอมรับชีวิตจำกัดของชีวิต

จากลำดับขั้นพัฒนาการตามทฤษฎีของอีริกสัน จะเห็นได้ว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล เกิดจากการปรับตัวในลักษณะทางบวกในวัยต่าง ๆ ของบุคคลนั้น การพัฒนาในทางที่บิดาแม่มารดาทำให้ บุคคลมีบุคลิกภาพที่ดี แต่ถ้าการพัฒนาในวัยใดวัยหนึ่งล้มเหลว ย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพในทางลบ ซึ่งทำให้บุคคลมีความบกพร่องทางบุคลิกภาพและเกิดปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น

สำหรับในวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่สำคัญมากวัยหนึ่ง เนื่องจากเป็นระยะที่ชีวิตประสบกับความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม (นิภา นิษายน. 2520 : 22) ลักษณะที่เด่นชัดของวัยนี้คือ เป็นวัยที่พร้อมจะแสวงหาตน และพัฒนาเอกลักษณ์ของตน การเข้าใจในเอกลักษณ์ของตนจะช่วยให้วัยรุ่นเกิดความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต เด็กวัยรุ่นจะคอย ๆ พัฒนาคำเป็นของตัวเองขึ้นอย่างช้า ๆ เพื่อพัฒนาเป็นระดับมาตรฐานของตนเอง และเพื่อบทบาทใหม่ในสังคม ดังนั้นการพัฒนาเอกลักษณ์ของวัยรุ่นจึงจำเป็นที่เด็กจะต้องมีการปรับตัว 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือการปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม

อิริคสันได้เสนอขั้นตอนในการปรับตัวที่สำคัญของวัยรุ่นว่ามี 7 ขั้น ซึ่งในแต่ละขั้นถ้าไม่สามารถปรับตัวโดยยอมทำให้เกิดความอึดใจในเรื่องนั้น ๆ การปรับตัวทั้ง 7 ขั้น มีดังนี้ (นวลละออ สุภาณล. 2527 : 93 - 95)

1. สัมพันธ์ของเวลากับความสับสนของเวลา (Time Perspective VS Time Diffusion) เด็กวัยรุ่นต้องการเวลาที่เหมาะสมเพื่อการเตรียมตัวและการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. ความมั่นใจในตนเองกับความเฉยเมยทอดทิ้ง (Self - certainty VS Apathy) เด็กวัยรุ่นต้องมีความมั่นใจในตนเองที่จะแสวงหาเอกลักษณ์ของตนอย่างถูกต้อง มีความสนใจเกี่ยวกับตนและความคิดของบุคคลอื่นที่มีต่อตน

3. การตรวจสอบบทบาทกับมีเอกลักษณ์ที่ไม่ถูกต้อง (Role Experimentation VS Negative Identity) วัยรุ่นอาจจะทดลองหรือตรวจสอบหลาย ๆ บทบาทและคัดเลือกเฉพาะบทบาทที่เหมาะสมกับตัวเอง

4. ความคาดหวังล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์กับความชะงักในงาน (Anticipation of Achievement VS Work Paralysis) วัยรุ่นมีความต้องการที่จะให้งานที่ทำประสบความสำเร็จ ดังนั้น ก่อนที่จะลงมือทำงานเขาจะคาดการณ์ล่วงหน้าว่างานจะประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เขาเกิดความพึงพอใจ มีความสนใจและมีความพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมาย การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะพัฒนาความมั่นใจในตนเอง และความเป็นตัวของตัวเอง

5. เอกลักษณ์ทางเพศกับความสับสนทางเพศ (Sexual Identity VS Bisexual Diffusion) วัยรุ่นของการเรียนรู้บทบาททางเพศของตน ท่องการที่จะแสดงลักษณะและบทบาททางเพศของตนอย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของสังคม

6. ความเป็นผู้นำกับความสับสนในอำนาจ (Leadership Polarization VS Authority Diffusion) ความสามารถของวัยรุ่นในการเป็นผู้นำหรือผู้ตามเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน และสถานภาพ 2 ลักษณะนี้จะป็นตัวชี้ให้เห็นถึงอำนาจของตนเองในสังคม

7. อุดมคติกับความสับสนในอุดมคติ (Ideological Polarization VS Diffusion of Ideals) วัยรุ่นจะถือปรัชญาหรือมีอุดมคติที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งจะนำทางให้เขาอยู่ในสังคมได้ และช่วยให้เขาไปสู่เอกลักษณ์ของตนเอง

ขั้นตอนทั้ง 7 ขั้น ดังกล่าวข้างต้นจะมีผลต่อการพัฒนาการความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองเป็นการโต้เถียงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นเป็นค่อยไป ได้เปรียบเทียบกับสังคมของผู้ใหญ่กับตนเอง ทำให้เกิดความพร้อม ถ้าวัยรุ่นไม่มีความพร้อมหรือปรับตัวไม่ได้ จะเกิดความรู้สึกท้อแท้และมีผลต่อบุคลิกภาพ ✓

ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (The Interpersonal Theory)

ชลิแวน เชื่อว่า บุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลมาจากสังคม และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของบุคคลกับสังคมในระยะต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและการปรับตัว (ดูวารสารจิตน. 2527 : 37 - 38)

1. วัยทารก เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งประมาณ 2 ปี วัยนี้เป็นวัยแห่งความต้องการความสบายกาย (Bodily Satisfaction) ความพอใจของเด็กจะอยู่ที่การได้ปากได้ดูดนม และเป็นปฏิกิริยาแบบเดียวกับที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติกับตนเองโดยทรง

2. ระยะเวลาวัยเด็กตอนต้น คือระยะตั้งแต่ประมาณ 2 - 4 ปี ระยะเวลานี้จะเริ่มเรียนรู้ภาษา การเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนและเริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศ

3. ระยะเวลาวัยเด็ก คือมีอายุประมาณ 4 - 11 ปี เด็กวัยนี้เริ่มปลีกตัวออกจากบิดามารดา และสนใจที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นโดยเฉพาะกับเพื่อนวัยเดียวกัน วัยนี้เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับการแข่งขัน การร่วมมือ และรู้จักควบคุมพฤติกรรม

4. ระยะเวลาเข้าสู่วัยรุ่น คือมีอายุประมาณ 11 - 13 ปี เด็กวัยนี้ต้องการมีเพื่อนเพศเดียวกัน ระยะเวลาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการตามบุคลิกสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมาก

5. ระยะเวลาวัยรุ่นตอนต้น คือมีอายุประมาณ 13 - 17 ปี วัยนี้เริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ หากการอบรมเลี้ยงดูเป็นแบบให้เด็กเก็บกักทางเพศมากเกินไป อาจจะทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งภายในจิตใจ และมีบุคลิกภาพแบบรักรวมเพศ

6. ระยะเวลาวัยรุ่นตอนปลาย คือมีอายุประมาณ 17 - 20 ปี วัยนี้เด็กสนใจทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศตรงข้าม สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนในลักษณะของผู้ใหญ่ แต่เด็กยังไม่ได้รับความสำเร็จทางสังคมอย่างสมบูรณ์ เพราะเด็กยังไม่อาจเป็นหลักฐาน ท่องรู้จักเก็บกักความรู้สึกและความต้องการทางเพศ

7. ระยะเวลาผู้ใหญ่ คือมีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป เป็นระยะที่สร้างความสัมพันธ์ในเรื่องความรักกับผู้อื่น บุคคลจะพัฒนาความสัมพันธ์กับบุคคลทางเพศในลักษณะให้ความพึงพอใจในชีวิตและอีกสิ่ง

③ นอกจากนี้ ซัลลิแวนยังกล่าวอีกว่า บุคลิกภาพจะยังไม่คงที่ตั้งแต่อายุน้อย ๆ แต่การเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ ตามสถานการณ์ระหว่างบุคคลเกิดขึ้นใหม่ เขาเชื่อว่า มนุษย์มีการปรับตัวได้ เช่น มีการยึดหยุ่น เปลี่ยนแปลง และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ การเรียนรู้ทำให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม บุคลิกภาพที่พัฒนาขึ้นมาอาจหยุดชะงักหรือเกิดความเสียหายขึ้นได้ถ้าบุคคลประสบกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลอย่างรุนแรงและไม่สามารถปรับตัวได้

(นวลละอ อสุภานฉ. 2527 : 172) (๕๐)

จากทฤษฎีของซัลลิแวนจะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและประสบการณ์ที่บุคคลได้สัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งแวดล้อมอยู่รอบตัว การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลจะต่อเนื่องกันไปตามสถานการณ์การปรับตัวต่อสังคม นับตั้งแต่บุคคลเกิดมาก็จะต้องสัมพันธ์กับผู้อื่น การเลี้ยงดู และขยายวงกว้างออกไปยังบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญของบุคลิกภาพอันมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น (พจน์สร้อย รัตนมาศ (พ.ศ. 2533 : 51)

บทบาทการ เป็นบิดากับพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุตร

สังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุคคล แต่ละสังคม จะช่วยกำหนดโครงสร้างของคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จะประกอบขึ้นเป็นบุคลิกภาพของบุคคล สถาบันทาง สังคมที่บุคคลจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในการดำเนินชีวิต และมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังลักษณะนิสัยของ บุคลิกภาพพื้นฐาน ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน ในสถาบันทั้ง 3 สถาบันนี้ ครอบครัว เป็นสถาบันที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลมากที่สุดสำหรับเด็ก เนื่องจากเป็นสถาบันแห่งแรกที่จะพัฒนาเด็ก ให้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสม (ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์. 2530 : 48) ถึงแม้ว่ากลุ่มเพื่อนจะมี อิทธิพลต่อวัยรุ่น แตกงานวิจัยหลายชิ้นได้สรุปผลออกมาว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรม ของวัยรุ่น แตกกลุ่มเพื่อนเหล่านี้ไม่ได้มีบทบาทในฐานะผู้ก่อการเกิดทัศนคติและค่านิยมเหล่านั้น กลุ่มเพื่อน ทำหน้าที่สนับสนุนหรือเป็นแรงเสริมค่านิยม ตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมที่ได้เกิดขึ้นและพัฒนามาก่อนแล้ว ในครอบครัว (นพวรรณ โชติมันท์. 2531 : 145 - 147)

สำหรับสถาบันครอบครัวนั้น ผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของบุตร ได้แก่ บิดา (Hurlock. 1964 : 653) ได้มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการ เป็นบิดาต่อพัฒนาการด้าน บุคลิกภาพของบุตรไว้มากมาย ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้ คือ

1. พัฒนาการด้านบทบาททางเพศ
2. พัฒนาการด้านความคิด
3. การปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น
 - 3.1 พัฒนาการด้านอารมณ์และสุขภาพจิต
 - 3.2 พัฒนาการด้านจริยธรรมและการควบคุมตนเอง
 - 3.3 พฤติกรรมต่อต้านสังคมและพฤติกรรมพาลเกร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เน้นถึงการศึกษาบุคลิกภาพด้านการปรับตัวซึ่งอยู่ในหัวข้อที่ 3 ดังนั้นจึงกล่าวโดยละเอียดในส่วนนี้ สำหรับพัฒนาการด้านบทบาททางเพศ และพัฒนาการด้านความคิด ซึ่งอยู่ในหัวข้อที่ 1 และ 2 นั้น จะขอกล่าวโดยย่อ

1. พัฒนาการค่านิยมทางเพศ

โคลเบอร์ก (Kolberg) ได้อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของบทบาททางเพศไว้ว่า
 สิ่งแรกที่เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศได้แก่สำนักแห่งเพศ (Sexual or Gender Identity)
 ซึ่งได้แก่ การที่เด็กสามารถบอกได้ว่าตนเป็นหญิงหรือชาย แต่เป็นความสามารถที่มาจาก การบอกเล่า
 ของผู้อื่นว่า เขาเป็นหญิงหรือชาย และสามารถบอกเพศของผู้อื่นโดยอาศัยขนาดของร่างกาย ทรงผม
 เสื้อผ้า หรือลักษณะพฤติกรรมมากกว่าเป็นการตัดสินใจจากความแตกต่างทางกายภาพโดยคำนึงถึง
 อวัยวะเพศโดยตรง เมื่ออายุมากขึ้นเด็กก็จะเรียนรู้ว่า เพศเป็นสิ่งที่คงที่ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง
 ไปตามกาลเวลา หรือการแต่งกาย ฯลฯ เขาจะเรียนรู้ถึงความคาดหวังในพฤติกรรมของเพศชายและ
 หญิง จากการสังเกตพฤติกรรมของเพศชายและหญิงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา และจะแสดงพฤติกรรม
 ของชายและหญิงด้วยเหตุผลที่ว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องสำหรับเขาและเมื่อเด็กโตขึ้นอีก
 มีขบวนการทางปัญญาสมมุติฐาน เด็กจะสร้างกฎเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะความเป็นชายหรือหญิงของตนขึ้น
 โดยตระหนักถึงความยืดหยุ่นและความสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ในลักษณะของชายและหญิง แล้วทำตาม
 กฎเกณฑ์นั้นโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการเสริมแรงใด ๆ จากบุคคลอื่น แต่เป็นเพราะเขาต้องการกระทำ
 เช่นนั้น (Kaplan and Sedney. 1980 : 188 - 191; Freedom and others. 1981 :
 497; Huston. 1983 : 379 - 398)

นักสังคมศาสตร์บางคนเชื่อว่า นิกามีบทบาทอย่างมากในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยหนุ่ม โดย
 ห่วง ๆ ไปแล้ว นิกามีความเกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศของบุรุษชายมากกว่าบุรุษหญิง และถาความ
 เกี่ยวข้องนั้นเป็นไปอย่างอบอุ่น อบอุ่นเลี้ยงดูให้ความรัก ความสนใจ และใคร่รางวัล เด็กวัยหนุ่มทั้งชาย
 และหญิงก็จะพัฒนาบทบาททางเพศได้อย่างเหมาะสม (Martin. 1985 : 181) ได้มีการศึกษา
 พบว่า พัฒนาการของลักษณะความเป็นชายในบุรุษชายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะความเป็นชาย
 ของบิดา และการมีส่วนร่วมของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก ความอบอุ่นและให้การ
 สนับสนุนบุตร (Biller. 1981 : 329 - 330) บิลเลอร์ และวอลเทอร์ (Biller.
 1981 : 332 ; citing Biller and Walter. 1959) ศึกษาพบว่า นักศึกษาชายในวิทยาลัย
 ที่มีลักษณะความเป็นชายสูงรายงานว่า นิกามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูและจิกจิกกรรมในบุตร

สำหรับในบุรุษหญิงนั้น นิกามีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาลักษณะความเป็นหญิงทั้งทางตรง
 และทางอ้อม (Anderson. 1982 : 102 ; citing Biller and Weiss. 1970) นิกามี

ความสำคัญในการทำให้บุตรหญิงได้เรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเพศชาย บิดาจะแสดงความรักและความห่วงใยเมื่อบุตรหญิงแสดงลักษณะความเป็นหญิง แต่จะไม่สนับสนุนเมื่อบุตรหญิงแสดงลักษณะความเป็นชาย (Biller. 1981 : 338 ; citing Deutsch. 1944) มุสเสน และรูเทอร์ฟอร์ด (Mussen and Rutherford. 1963) ศึกษาพบว่า บิดาของเด็กผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงจะกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมของเพศหญิงมากกว่าบิดาของเด็กที่มีลักษณะความเป็นหญิงต่ำ นอกจากนี้ เซียร์และคนอื่น ๆ (Biller. 1981 : 340 ; citing Sears and others. 1965) ได้ศึกษาพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของลักษณะความเป็นหญิงในเด็กผู้หญิงกับความคาดหวังของบิดาในการให้บุตรทำกิจกรรมของเพศหญิง

2. พัฒนาการความสามารถทางความคิด

ตามทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ ระยะเวลาเป็นระยะที่อยู่ในขั้นปฏิบัติการคายนามธรรม เพียเจต์กล่าวว่า ความสามารถทางนามธรรมเป็นขั้นตอนการทางสมอง ที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม ความสัมพันธ์ ผลของเหตุการณ์ และความสามารถในการสร้างผลลัพธ์ต่าง ๆ ต่อสถานการณ์ทางจริยธรรม และสังคม ในระยะวัยรุ่นเด็กจะไม่จำกัดตัวเองเฉพาะสิ่งที่เห็นหรือได้ยินโดยตรงเท่านั้น เด็กวัยรุ่นสามารถที่จะจินตนาการถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ของปัญหา ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และจะพัฒนาสมมติฐานเกี่ยวกับสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นภายใต้ความเป็นไปทั้งหมด อย่างมีเหตุผล

ถึงแม้ว่าจะไม่มีการศึกษาที่แสดงถึงความสำคัญของบิดาต่อพัฒนาการทางด้านความคิดของบุตรโดยตรง แต่ได้มีการศึกษาที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องของบิดาต่อความสามารถทางการเรียนรู้ของบุตร ความสามารถทางการเรียนรู้ของเด็กวัยรุ่นสัมพันธ์กับการรับรู้เกี่ยวกับบิดาในแง่การยอมรับ ไม่ใช่การใช้อำนาจ และไม่ใชการละเลย ความสามารถทางการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการที่วัยรุ่นรับรู้บิดาในแง่ของความเห็นทาง อคติชาติไทย การลงโทษ และการควบคุม (Lamb. 1976 : 247) เมอร์แซนท์ (Merchant. 1984) ได้ศึกษาในนักศึกษาระดับวิทยาลัยพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างสัมพันธภาพที่ดีของบุตรชายกับบิดากับความสามารถทางการเรียนรู้ของบุตรชาย นอกจากนี้ ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่ขาดบิดาและเด็กที่มีบิดา โดย ซัททอน - สมิท และคนอื่น ๆ (Sutton - Smith and others. 1968 : 1213 - 1221)

ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการขาดจิตสำนึกคะแนนทางความสามารถทางการเรียนระดับ
วิทยาลัยพบว่า เด็กที่ขาดจิตสำนึกคะแนนต่ำกว่าเด็กที่มีปกติ อีกรึ่งและครึ่งและคนอื่น ๆ (Biller.
1981 : 507 ; citing Lessing and others. 1970) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการขาดจิตสำนึก
ความสามารถทางความคิด โดยศึกษาในเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 9 ปี - 15 ปี จำนวน 500 คน พบว่า
มีความสัมพันธ์ระหว่างการขาดจิตสำนึกคะแนนจากแบบทดสอบระดับสติปัญญาของเวคสเลอร์
(The Wechsler Intelligence Test for Children)

3. การปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม

การที่บิดาอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยอนุขวัยความรัก ความอบอุ่น จะส่งผลให้บุตรมีปฏิสัมพันธ์
กับบุคคลอื่นในสังคมได้ เด็กวัยอนุขวัยจะรู้สึกสงบ มั่นคง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสุข
ในปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และมีเพื่อนมาก (Martin. 1985 : 181) บล็อก และคนอื่น ๆ
(Block and others. 1973 : 321 - 341) ได้ศึกษาพบว่า เด็กวัยอนุขวัยชายและหญิง
ที่มีการปรับตัวดีมักมาจากครอบครัวที่บิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร บิดาให้ความอบอุ่นและ
ยอมรับบุตร รูเทอร์ และบิลเลอร์ (Reuter and Biller. 1973 : 339 - 342) ได้ศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับบิดาในด้านการอบรมเลี้ยงดู การที่บิดามีเวลาให้แกบุตร กับ
บุคลิกภาพด้านการปรับตัวของเด็กวัยอนุขวัยในวิทยาลัยพบว่า การที่บิดามีส่วนร่วมในการอบรม
เลี้ยงดูกับการที่บิดามีเวลาให้แกบุตรอย่างน้อยในระดับปานกลาง และการที่บิดามีเวลาให้แกบุตรมาก
กับการที่บิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูอย่างน้อยในระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กับคะแนนบุคลิกภาพ
ด้านการปรับตัวของบุตรวัยอนุขวัย ในทางตรงกันข้าม การที่บิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูมากแต่ไม่มีเวลาให้แกบุตร
น้อย และการที่บิดามีเวลาให้แกบุตรมากแต่ไม่สนใจในตัวของเขาเอง มีความสัมพันธ์กับคะแนน
บุคลิกภาพด้านการปรับตัวต่ำในบุตรวัยอนุขวัย วัยอนุขวัยที่รายงานว่า บิดามีเวลาที่ให้แกบุตรมากแต่ไม่
สนใจในตัวเขาเอง มักจะมีความบกพร่องทางจิต กล่าวได้ว่า บิดาที่ไม่มีส่วนร่วมในการอบรม
เลี้ยงดูบุตรจะเป็นแบบอย่างที่ไม่สมบูรณ์แก่บุตร นอกจากนี้ การปรากฏตัวของบิดาจะเป็นการทำลาย
บุคลิกภาพของบุตร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า เด็กที่บิดาไม่มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจะเป็นการดีกว่า
ถ้าหากบิดาไม่อยู่เลย นั่นคือ เด็กที่ขาดจิตสำนึกจะมีบุคลิกภาพด้านการปรับตัวดีกว่าเด็กที่มีบิดาแต่บิดา
ไม่มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

นอกจากนี้ ความรักความผูกพันของบิดาที่มีต่อบุตร ยังมีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่าง
 เด็กผู้ชายกับเพื่อน (Anderson. 1982 : 102 ; citing Leiderman. 1959; Hoffman. 1961)
 บิลเลอร์ (Biller. 1981 : 330 ; citing Biller. 1974, 1976) ได้ศึกษาพบว่า
 การมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความสำเร็จในการมี
 ปฏิสัมพันธ์ของบุตรกับเพื่อน และการมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดายังเป็นปัจจัยที่ส่งผล
 ทางบวกต่อ พัฒนาการส่วนบุคคลของบุตรอีกหลายด้าน รวมทั้ง ความสามารถทางความคิด และ
 การปรับตัวทางอารมณ์

สำหรับเด็กผู้หญิงนั้น ฟิชและบิลเลอร์ (Fish and Biller. 1973 : 415 - 420)
 ศึกษาพบว่า บิดามีบทบาทสำคัญต่อบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของวัยรุ่นหญิงในวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง
 ที่ระบุว่าบิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูและให้ความสนใจ จะมีคะแนนการปรับตัวสูง

ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการขาดบิดาและการปรับตัวในวัยรุ่นทั้งชายและหญิง
 ทั้งนี้ เฮเทอร์ริงตัน (Hetherington. 1972 : 313 - 326) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการ
 ขาดบิดาต่อการปรับตัวของวัยรุ่นหญิง (อายุ 13 - 17 ปี) โดยศึกษาในเด็กนิวฮาร์พอร์ตที่ฐานะเศรษฐกิจ
 ปานกลาง คอนซางค์ เป็นบุตรคนแรก และไม่มีน้องชาย ทั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม
 คือ 1) เด็กผู้หญิงจากครอบครัวที่มีทั้งบิดามารดา 2) เด็กผู้หญิงที่ขาดบิดาเนื่องจากการหย่าร้างและ
 ไม่เคยพบกันกับบิดาหลังจากการหย่าร้างแล้ว 3) เด็กผู้หญิงที่ขาดบิดาเนื่องจากบิดาเสียชีวิต (และ
 ไม่มีผู้ชายในครอบครัวที่ขาดบิดาหลังจากการแยกจากกันแล้ว) ผลการศึกษาพบว่า ในกลุ่มของเด็กผู้หญิง
 ที่ขาดบิดาต้องการความช่วยเหลือบ่อยครั้งกว่าเด็กผู้หญิงที่มีบิดา เมื่อเปรียบเทียบเด็กผู้หญิงที่มีบิดา
 เด็กผู้หญิงที่ขาดบิดาจะแสดงให้เห็นถึงการไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับเพศชาย แต่เมื่อเปรียบเทียบ
 ภายในกลุ่มเด็กผู้หญิงที่ขาดบิดาด้วยกันแล้ว เด็กผู้หญิงที่ขาดบิดาเนื่องจากการหย่าร้างต้องการได้รับความ
 สนใจและการสัมผัสทางกายจากเพศชายมากกว่าเด็กผู้หญิงที่ขาดบิดาเนื่องจากบิดาเสียชีวิตและ
 เด็กผู้หญิงที่ขาดบิดาเนื่องจากบิดาเสียชีวิตจะหลีกเลี่ยงที่จะคบกับเพศชายและชอบคบหาสมาคมกับเพศ
 หญิงด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บล็อก และคนอื่น ๆ (Block and others. 1973 :
 321 - 341) ที่พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเด็กวัยรุ่นหญิง ที่มีบิดากับเด็กวัยรุ่นหญิงที่ขาดบิดา
 เด็กวัยรุ่นหญิงที่ขาดบิดามักจะมีความลำบากในการปฏิสัมพันธ์กับเพศชาย

สำหรับในวัยชราชั้น คอร์ท และเฟลมมิง (Lynn. 1974 : 262 - 263 ; citing Cortes and Fleming. 1968) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวในเด็กวัยรุ่นที่มีบิดากับเด็กวัยรุ่นชายที่ขาดบิดา โดยให้ครูเป็นผู้ให้คะแนนการปรับตัวพบว่า เมื่อเปรียบเทียบเด็กที่มีบิดากับเด็กที่ขาดบิดาจะมีการปรับตัวที่ไม่ดี

นอกจากนี้ ลักษณะของบิดามารดาซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นเช่นกัน รูเทอร์และบิลเลอร์ (Reuter and Biller. 1973 : 339 - 342) ศึกษาพบว่า บิดาของเด็กวัยรุ่นที่มีการปรับตัวไม่ดียังจะมีลักษณะ ปกป้องตนเอง ไม่ค่อยยอมรับในข้อบกพร่อง มีอาการทางประสาท ขอบลงโทษบุตร เข้มงวดกับบุตร และขาดความเมตตา และอัลไคร์ (Biller. 1981 : 333 ; citing Alkire. 1969) ได้ศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ปกตินั้นมาจากครอบครัวที่มีบิดาเป็นผู้นำ ส่วนวัยรุ่นที่มีความผิดปกติปกตินั้นมาจากครอบครัวที่มารดาเป็นผู้นำ นอกจากนี้ ได้มีการศึกษานิสัยพฤติกรรมของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายที่มาจากครอบครัวที่มีความอ่อนแอกับครอบครัวที่มารดาเข้มแข็ง ดังนี้ ฮอฟแมน (Anderson. 1982 : 102 ; citing Hoffman. 1961) ศึกษาพบว่า เด็กผู้หญิงที่มาจากครอบครัวที่มารดาเข้มแข็งจะมีความยากลำบากในการมีสัมพันธ์กับเพศชายและเป็นที่รังเกียจของเด็กผู้ชาย ถ้ามารดาเข้มงวดมากกว่าบิดา เด็กผู้หญิงจะมีลักษณะต่อต้าน ไม่กระตือรือร้น และไม่ค่อยเป็นมิตรกับผู้อื่น แต่ถ้ามารดาเข้มงวดมากกว่ามารดา เด็กผู้หญิงจะมีลักษณะขยันขันแข็งและมีความทะเยอทะยาน ส่วนเด็กผู้ชายที่มาจากครอบครัวที่มีความอ่อนแอจะมีลักษณะขยันขันแข็ง ในขณะที่เด็กผู้ชายที่มาจากครอบครัวที่มารดาเข้มแข็งจะมีลักษณะอ่อนโยน (Lynn. 1976 : 250) อย่างไรก็ตาม การที่บิดาเข้มแข็งในครอบครัวจะมีความเกี่ยวข้องกับเด็กผู้หญิงน้อยกว่าเด็กผู้ชาย (Biller. 1981 : 342 ; citing Biller. 1969; Hetherington and Frankie. 1967)

3.1 พัฒนาการด้านอารมณ์และสุขภาพจิต

บิดามีความแตกต่างจากมารดาในการอบรมสั่งสอนบุตร จากการศึกษาของฮอฟแมน (Hoffman. 1963) พบว่า บิดามีความสัมพันธ์กับบุตรในลักษณะเป็นเพื่อนวินยมากกว่ามารดา ส่วนทางด้านการแสดงความรักนั้นน้อยกว่ามารดา การอบรมเลี้ยงดูบุตรและลักษณะของบิดามีผลต่อพัฒนาการด้านอารมณ์และสุขภาพจิตของบุตร การเป็นบิดาที่ไม่สมบูรณ์มักจะมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในเด็ก กล่าวคือ ทำให้เด็กมีความรู้สึกไม่มั่นคงในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งนำไปสู่ความรู้สึก

วิตกกังวลและมีความนับถือตนเองต่ำ (Biller. 1981 : 516) กรีน (Green. 1985) กล่าวว่า เด็กผู้ชายที่เป็นโรคประสาท เกิดจากการที่บิดาหัวเราะเยาะเมื่อเด็กไม่สามารถทำตามความคาดหวังของบิดา และจากการศึกษาของ กลาเซอร์ (Glaser. 1977) พบว่า บิดาในครอบครัวที่มีผู้ป่วยเป็นโรคจิตเภท มีการสื่อสารที่ตลกขบขันมากกว่าบิดาในครอบครัวปกติ สำหรับในประเทศไทยนั้น ววสนา ศรีภูมิ และคนอื่น ๆ (2517) ได้ศึกษาในเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเป็นโรคจิต 11 ราย พบว่า เด็กเหล่านี้มักจะเป็นโรคจิตด้วย เพราะว่าเป็นการที่บิดามารดาที่เป็นโรคจิตมักจะมีการสื่อสารทางวาจา และสัมพันธภาพที่ตลกขบขันกับบุตร และในครอบครัวที่บิดาเป็นโรคจิตจะมีผลต่อบุตรชายมากกว่าบุตรหญิง เนื่องจาก เด็กผู้ชาย (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุตรคนโต) มักจะถูกมอบหมายให้ยกบิดาเป็นแบบฉบับในทางต่าง ๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของเด็กวัยรุ่น โดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (2517) พบว่า บิดามีความสำคัญเท่า ๆ กับ หรืออาจจะมากกว่ามารดาในการกระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลในเด็กวัยรุ่น นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณิก (2524) ได้ศึกษาอิทธิพลของบิดาต่อสุขภาพจิตของเด็กไทย พบข้อสรุป 3 ประการ ดังนี้คือ 1) บิดามีความสำคัญมากกว่ามารดาในสุขภาพจิตของบุตรชาย มารดามีความสำคัญมากกว่าบิดาในสุขภาพจิตของบุตรหญิง 2) ในครอบครัวที่มารดาทำงาน บิดามีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของบุตรทั้งสองเพศมากกว่าในครอบครัวที่มารดาไม่ทำงาน 3) สำหรับครอบครัวในชนบทนั้น บิดามีความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นมากกว่าครอบครัวที่อยู่ในเมือง นอกจากนี้ ทัศนคติของเด็กรุ่นพี่ที่มีต่อบิดา จะเป็นตัวทำนายอาการเจ็บป่วยทางกาย และปัญหาทางจิตที่สำคัญที่สุดในระยะวัยรุ่น

นอกจากนี้ แมคคอร์ด และคนอื่น ๆ (Biller. 1981 : 516 ; citing McCord and others. 1962) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่ขาดบิดาและเด็กที่มีบิดา โดยศึกษาในเด็กผู้ชายชนชั้นต่ำ ที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 15 ปี พบว่า เด็กที่ขาดบิดาจะมีความวิตกกังวลมากกว่าเด็กที่มีบิดา

3.2 พัฒนาการด้านจริยธรรมและการควบคุมตนเอง

บทบาทของบิดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุตรมี 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) คำพูดหรือการกระทำของบิดาเป็นแบบอย่างแก่บุตร 2) ระเบียบวินัยที่บิดาใช้กับบุตรก่อให้เกิด

เกิดพฤติกรรมเฉพาะอย่างในบุตร 3) บิดาเป็นบุคคลที่ตอบสนองความต้องการด้านความรักในบุตร และ 4) บิดาเป็นบุคคลที่เชื่อมโยงระหว่างเด็กกับสังคม (Hoffman. 1981 : 359) บิลเลอร์ (Biller. 1981 : 518) กล่าวว่า เด็กที่ขาดบิดามักจะขาดแบบอย่างในการเรียนรู้เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง การควบคุมความก้าวร้าวของตนเอง และสิ่งที่เป็นอันตรายทั้งหลาย มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่ขาดบิดาและเด็กที่มีบิดา โดย บิลเลอร์ (Biller. 1981 : 517 ; citing Mischel. 1961) พบว่า เด็กที่มีบิดามีการควบคุมตนเองดีกว่าเด็กที่ขาดบิดา และจากการศึกษาของ ชูทฟิลด์ (Biller. 1981 : 517 ; citing Suedfield. 1967 : 424 - 425) ได้ศึกษากลุ่มอาสาสมัครเพื่อสันติภาพ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีบิดาแล้ว กลุ่มที่ขาดบิดามักจะไม่อยู่ร่วมการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศโดยตลอดตามรายการที่มีอยู่ นอกจากนี้ เลเดอร์เลอร์ (Biller. 1981 : 518 ; citing Lederer. 1964) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่ขาดบิดาจะมีพัฒนาการด้านจริยธรรมและการควบคุมตนเองต่ำ

ฮอฟแมน (Hoffman. 1981 : 364 ; citing Hoffman. 1971) ได้ศึกษาเด็กผิวขาวเกรด 7 พบว่า เด็กผู้ชายที่ขาดบิดาได้คะแนนทางจริยธรรมต่ำกว่าเด็กผู้ชายที่มีบิดา แต่ไม่พบความแตกต่างนี้ในเด็กผู้หญิง แซนทรอค (Santrock. 1975) ได้ศึกษาในเด็กผู้ชายเกรด 5 และ 6 พบว่า เด็กผู้ชายที่ขาดบิดามีพัฒนาการด้านจริยธรรมต่ำกว่าเด็กผู้ชายที่มีบิดา และเชเนงกา (Schenenga. 1983) ศึกษาเด็กผู้ชายเกรด 8 พบว่า เด็กผู้ชายที่ขาดบิดาจะมีการไร้อุทิศทางจริยธรรมและมีการพัฒนาอีโก ไอดีล (Ego Ideal) ต่ำกว่าเด็กผู้ชายที่มีบิดา นอกจากนี้ คัมและไบลอสกาส (Daum and Bieliauskas. 1983) ได้ศึกษาเด็กวัยรุ่นในเมืองที่มีอายุระหว่าง 12 - 17 ปี พบว่า วัยรุ่นที่มีบิดาจะมีคะแนนทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กวัยรุ่นที่ขาดบิดา

สำหรับในประเทศไทย คงเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์ (2524) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สุขภาพจิต และจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นพบว่า บิดามีบทบาทสำคัญต่อจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นมาก และข้อเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรมของวัยรุ่นจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจและสังคมปานกลางและต่ำ ซึ่งจากผลของการวิจัยพบว่า เป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาจริยธรรมมากกว่าวัยรุ่นประเภทตรงข้าม กล่าวคือ สำหรับวัยรุ่นชายนั้น บิดาต้องปฏิบัติต่อบุตรเพื่อให้บุตรรัก ยอมรับและศรัทธาในตัวของบิดามากยิ่งขึ้น โดยส่วนหนึ่งมาจากการที่บิดาอบรม

เลี้ยงบุตรชายแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และมีการใช้เหตุผลกับบุตรใน
ระดับที่เหมาะสมที่สุดจะยอมรับได้

3.3 พฤติกรรมต่อต้านสังคมและพฤติกรรมพาลเกร

เบียร์โล (Biller. 1981 : 518 ; citing Meerlo. 1956)
กล่าวว่า บิดาเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ทางด้านการสังคมของบุตร เด็กที่ขาดบิดาจะมีความยากลำบาก
ในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดพฤติกรรมต่อต้านสังคม โดยแสดงออกมา
ในแง่ของความก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม มีแรงจูงใจได้สัมผัสที่ต่ำและมีพฤติกรรมพาลเกร
โหดเหี้ยม และแอดดิสัน (Biller. 1981 : 518 ; citing Douvan and Adelson. 1966)
ได้ศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ขาดบิดามักจะมีพฤติกรรมต่อต้านและปฏิเสธกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

จากการศึกษาของ กลูคและกลูค (Glueck and Glueck. 1959)
โดยพิจารณาเด็กชายพาลเกร 500 คน และเด็กที่ไม่พาลเกรอีก 500 คน พบว่า จะสามารถทำนาย
พฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่นได้จากองค์ประกอบทางลบ 5 ประการ คือ

1. เมื่อการลงโทษของบิดารุนแรง บิดาบางลูกบ้าง และไม่ให้ความเห็นใจ
2. เมื่อการดูแลของมารดาเป็นไปอย่างไม่สนใจและไม่แยแส
3. เมื่อบิดาไม่แสดงความรัก
4. เมื่อมารดาแสดงความรักอย่างเย็นชา ไม่สนใจ หรือเกรี้ยวกราด
5. เมื่อไม่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในครอบครัว

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า มากกว่า 2 ใน 5 ของเด็กที่พาลเกรขาดบิดา ส่วนใน
เด็กที่มีบิดานั้น เด็กพาลเกรมีจำนวนน้อยกว่า 1 ใน 4

ฟราย (Fry. 1983) ศึกษาเกี่ยวกับการขาดบิดากับพัฒนาการด้านสังคมของ
เด็กที่มาจากรอบครัวที่มารดาเป็นหัวหน้าครอบครัว โดยเปรียบเทียบกับครอบครัวที่บิดาเป็นหัวหน้า
พบว่าเด็กที่ขาดบิดามักจะเกี่ยวกับการสวมบทบาททางสังคม ความสำนึกทางสังคมต่ำกว่าเด็กที่มีบิดา
ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เจนเสนและนิโคลัส (Jensen and Nicholas. 1984).....
ซึ่งศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมของบิดากับบุตร

จากผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นิกามือถือหรือผลต่อ
บุคลิกภาพและการปรับตัวของบุตร ดังนั้นในการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษาถึงความ
เกี่ยวของของบทบาทการ เป็นนิกาคือบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุตร ทั้งนี้โดยจะศึกษามบทบาท
เป็นนิกาในแง่ทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นนิกามากกว่าที่จะศึกษามบทบาทการ เป็นนิกาโดยตรง เนื่องจากว่า
ทัศนคติหรือถือผลต่อพฤติกรรมโดยตรง อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งจะสามารถนำผล
การวิจัยไปใช้ในการให้คำแนะนำได้โดยตรง

กล่าวโดยสรุปแล้ว จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมงานวิจัย ตลอดจนทฤษฎีที่ได้อภิปรายมา
แล้วทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของนิกาคือบทบาทการ เป็นนิกา โดยจะศึกษาตัวแปร
ที่น่าจะเกี่ยวข้องกันกับทัศนคติของนิกาคือบทบาทการ เป็นนิกา ซึ่งสรุปได้จากการ ศึกษาเอกสารและงานวิจัย
อันได้แก่ อายุของนิกา ระดับการศึกษาของนิกา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว
การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร ของนิกา และสัมพันธภาพระหว่าง
นิกามารดา เพื่อศึกษาว่า มีความแตกต่างกันอย่างไร และเพื่อจับคู่กับความสำคัญของตัวแปร เหล่านี้
ตามระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรนั้น ๆ กับทัศนคติของนิกาคือบทบาทการ เป็นนิกา นอกจากนี้ยังสนใจ
ที่จะศึกษาความเกี่ยวของระหว่างทัศนคติของนิกาคือบทบาทการ เป็นนิกากับบุคลิกภาพด้านการปรับตัว
ของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย รวมทั้ง
เปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิกาคือบทบาทการ เป็นนิกากับบุคลิกภาพด้านการ
ปรับตัวของบุตรวัยรุ่น ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย ทั้งนี้เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนและ
เป็นประโยชน์มากที่สุด

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นิกาที่มีอายุน้อยกว่ามีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านดีกว่านิกา
ที่มีอายุมากกว่า
2. นิกาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน
ดีกว่านิกาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

3. บิคาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับที่สูงกว่ามีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกกว่าบิคาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับต่ำกว่า

4. บิคาของบุตรที่มารดาประกอบอาชีพมีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกกว่าบิคาของบุตรที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ

5. บิคาที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงกว่ามีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกกว่าบิคาที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำกว่า

6. บิคาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิคามารดาในระดับที่สูงกว่ามีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกกว่าบิคาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิคามารดาในระดับที่ต่ำกว่า

7. ทัศนคติของบิคาต่อบทบาทการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่น

8. ทัศนคติของบิคาต่อบทบาทการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่น ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

9. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิคาต่อบทบาทการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ภาษศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการออกเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นिका โคนัก นิกาชองเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษา ปีการศึกษา 2532 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 74 โรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2532)

2. บุตรวัยรุ่น โคนัก เด็กนักเรียนที่เป็นบุตรของนิกาในข้อ 1

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นิกา การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิกาซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือเป็นนิกาที่อ่านออกเขียนได้ อยู่ในครอบครัวที่สมบูรณ์ คือ มีทั้งบิดามารดา และเป็นบิดามารดา ผู้ให้กำเนิดบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 คัดเลือกโรงเรียนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือใช้วิธีจับสลากมา 5 โรงเรียน

1.2 เลือกกลุ่มตัวอย่างนิกา ดำเนินการโดยให้อาจารย์แนะแนวของแต่ละโรงเรียน คัดเลือกนิกาของเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นนิกาที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการรวมจำนวนทั้งหมด 383 คน

2. บุตรวัยรุ่น การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุตรวัยรุ่น คำเนินการโดยเลือกเด็กนักเรียนที่เป็นบุตรของบิดาในข้อ 1 จำนวน 383 คน
 ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างบิดาและบุตรวัยรุ่นรวมทั้งหมด 383 คู่ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 รายชื่อโรงเรียน และจำนวนบิดา รวมทั้งบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ระดับชั้นเรียน และเพศของ บุตรวัยรุ่น	มัธยมศึกษาปีที่ 1		มัธยมศึกษาปีที่ 2		มัธยมศึกษาปีที่ 3		รวมกลุ่มตัวอย่าง บิดาและบุตรวัยรุ่น (คู่)
		หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	
เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ		18	13	15	10	14	11	81
จันทรหุนบำเพ็ญ		17	12	17	9	13	10	78
สารวิทยา		15	9	14	10	16	12	76
จิโนรสวิทยาลย์		16	12	16	8	17	10	79
วัดสุวรรณพลัพลาพิทยาคม		13	11	17	9	11	8	69
รวมกลุ่มตัวอย่างบิดา และบุตรวัยรุ่น (คู่)		136		125		122		383

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบวัดที่ใช้วัดคัมภีร
2. แบบวัดที่ใช้วัดคุณธรรมพื้นฐาน

คัมภีรจะแยกต่อไปเป็น

1. แบบวัดที่ใช้วัดคัมภีร

แบบวัดที่ใช้วัดคัมภีร แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ อายุของนิคัร ระยะเวลาศึกษานิคัร ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนิคัรมารดา

ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดทัศนคติของบทบาทการเป็นบิดา

(ดูรายละเอียดของเครื่องมือในภาคผนวก ก)

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามตัวแปรที่ศึกษาโดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นประโยค ประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย จากจริงที่สุด ถึงไม่จริงเลย จำนวน 10 ข้อ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อในผลที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก ทั้งทางร่างกาย พฤติกรรม และจิตใจ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ว่าเหล่านั้นสาเหตุจากการดูแล เอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูของนิคัร หรือเกิดจากโชคชะตาที่บุญกรรม ความบังเอิญ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ค่ะแนบค่าในแบบวัดนี้ แสดงว่า นิคัรเชื่ออำนาจในตน ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนน้อย และเชื่ออำนาจนอกตนในเรื่องนี้มาก ค่ะแนบสูงในแบบวัดนี้ แสดงว่า นิคัรเชื่ออำนาจในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนมาก และเชื่ออำนาจนอกตนในเรื่องนี้น้อย

แบบวัดนี้เป็นแบบวัดที่ คงเคื่อน พันธมนานัน และคนอื่น ๆ (2528) สร้างขึ้นโดยศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน - นอกตน และแบบวัดลักษณะนี้

✓ ในผู้ใหญ่ของ รอคเตอร์และนักจิตวิทยาอื่น ๆ แล้วสร้างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน - นอกตน เฉพาะในบริบทของการยอมรับเลี้ยงดูเกิดขึ้น มีจำนวน 17 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้ปกครองนักเรียน ชั้นประถมและมีชั้นศึกษา จำนวน 101 คน ทดลองทอยนำผลการวัดมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เพื่อเลือกประโยคแต่ละประโยคที่มีเนื้อหาชัดเจนและสามารถจำแนกผู้ที่มีคะแนนรวมสูงออกจาก ผู้ที่มีคะแนนรวมต่ำในแบบวัดกันอย่างมั่นใจ ได้ประโยคที่มีค่าที่สุดคือ 7.45 เรื่อยลงมา 10 ข้อ ได้ประโยคสุดท้ายที่มีค่าคือ 3.10 นำมารวมเข้ากันเป็นแบบวัดความเชื่อในผลของการยอมรับเลี้ยงดู บุตร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ซึ่งเมื่อเก็บข้อมูลแล้ว หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้ ปรากฏว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในครั้งที่ยอมรับได้คือ .72

สำหรับการศึกษารังนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มี คุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ของการศึกษา จำนวน 100 คน เพื่อนำผลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) อีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่ามีค่า ความเชื่อมั่นในครั้งที่ยอมรับได้เช่นกัน คือ เท่ากับ 0.6740

ตัวอย่าง

0. ข้าพเจ้าเชื่อว่า วิธีการยอมรับเลี้ยงดูของข้าพเจ้าทำให้ลูกเป็นคนดีได้

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

00. เด็กจะเป็นคนดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมแปลกก่อน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนนและแบ่งระดับความเชื่อในผลของการยอมรับเลี้ยงดูบุตร

ถ้าคำตอบแสดงถึงความเชื่ออำนาจในตน เช่น สำหรับข้อ 0 ถ้าตอบจริงที่สุดจะได้ 7 คะแนน จริง 6 คะแนน ค่อนข้างจริง 5 คะแนน ค่อนข้างไม่จริง 3 คะแนน ไม่จริง 2 คะแนน ไม่จริงเลย 1 คะแนน

ถ้าคำตอบแสดงถึงความเชื่ออ่านาจนอกตน เช่น สำหรับข้อ 00 ถ้าตอบจริงที่สุด
จะได้ 1 คะแนน จริง 2 คะแนน ค่อนข้างจริง 3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริง 5 คะแนน
ไม่จริง 6 คะแนน ไม่จริงเลย 7 คะแนน

แบบสอบถามตอนที่ 3 แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนิคามารคา เป็นแบบสอบถาม
ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างนิคามารคา มีลักษณะเป็นประโยค
ประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย จากจริงที่สุดถึงไม่จริงเลย จำนวน 15 ข้อ มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพ
ระหว่างนิคามารคาในสถานการณ์ต่าง ๆ และให้ค่าประเมินผลตามความเป็นจริงว่า สัมพันธภาพ
ระหว่างตนเองกับผู้อื่นเป็นมารคาเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง

0. เมื่อมีปัญหาก่เกิดขึ้นในบ้าน ข้าพเจ้าและภรรยาจะปรึกษากัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

00. การช่วยกันทำงานของสามีภรรยา ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับครอบครัวของข้าพเจ้า

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนนและแบ่งระดับสัมพันธภาพระหว่างนิคามารคา

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับข้อ 0 ซึ่งเป็นข้อความที่มีความหมายเชิงบวก ถ้าตอบจริงที่สุด จะได้ 7 คะแนน
จริง 6 คะแนน ค่อนข้างจริง 5 คะแนน ค่อนข้างไม่จริง 3 คะแนน ไม่จริง 2 คะแนน
ไม่จริงเลย 1 คะแนน

สำหรับข้อ 00 ซึ่งเป็นข้อความที่มีความหมายเชิงลบ ถ้าตอบจริงที่สุด จะได้ 1 คะแนน
จริงได้ 2 คะแนน ค่อนข้างจริง 3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริง 5 คะแนน ไม่จริง 6 คะแนน
ไม่จริงเลย 7 คะแนน

การแบ่งระดับสัมพันธภาพ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับสูง ได้แก่ การมีสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่ม คือ ไคคะแนนสูงกวาค่า $\bar{X} + 1S.D.$

ระดับกลาง ได้แก่ การมีสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคาอยู่ในระดับที่พอ ๆ กับกลุ่มคือ ไคคะแนนอยู่ระหว่างค่า $\bar{X} \pm 1S.D.$

ระดับต่ำ ได้แก่ การมีสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่ม คือ ไคคะแนนต่ำกว่าค่า $\bar{X} - 1S.D.$

วิธีสร้าง คำเนิงงานตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคา ศึกษาแบบแผนพฤติกรรมเกี่ยวกับสัมพันธภาพของครอบครัวในระยะที่บุตรเป็นวัยรุ่นของ แมคเคย์ (Mackey. 1983 : 33) และศึกษาแบบทดสอบเรื่องสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มมรชังวัดในสามมิติที่กรรยา คังกรรกรของ ประภาวิทย์ ทวีเกียรติตระกูล (2528) เพื่อช่วยในการกำหนดความหมายของ สัมพันธภาพระหว่างนิคมารคา และสร้างข้อคำถามที่ใช้วัดสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคาในระยะ ที่บุตรเป็นวัยรุ่น

2. กำหนดความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคา อันได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนิคมารคาที่มีต่อกันในการดำเนินชีวิตครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การวางแผนร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น การใช้จ่ายเงิน การเลี้ยงดูบุตร

2.2 การช่วยเหลือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือมารคา

ทำงานบ้าน

2.3 การสนทนาคัดต่อกัน เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องภายในครอบครัว

หรือเรื่องทั่ว ๆ ไป

2.4 การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน เช่น ดูภาพยนตร์ ดูทีวี ปลูกต้นไม้ การเดินเล่น

การซื้อของ

3. เขียนข้อสอบตามคำนิยามในแต่ละเรื่องให้ครอบคลุมทุกเรื่อง จำนวน 30 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นประโยคบอกเล่า ประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย

4. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ทางคำานักวิชา ได้แก่ รศ.กมลรัตน์ หล้าวงษ์ ผศ.จารุวรรณ ท.สฤต ทางคำานักสังคมวิทยา ได้แก่ ศ.ดร.ทองเคื่อน พันธมนาวิน และทางคำานักวิจัย ได้แก่ ดร.นิยะดา จิตต์จรส พิจารณาตรวจสอบว่า สัมพันธภาพระหว่างนิยามารคำาน ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตรงตามคำานิยามศัพท์เฉพาะที่ทั้งไว้หรือไม่ แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยนำข้อสอบที่ได้ปรับปรุงแล้วจากข้อ 4 ไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นนิคาคของแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ (Construct Validity) ด้วยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมทั้งหมดกับคะแนนรวมเฉพาะข้อนั้น ๆ โดยใช้สูตรหาค่าสหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยถือว่าคะแนนรวมเป็นคะแนนแทนโครงสร้างรวม ๆ ของสถานการณ์ที่ต้องการจะวัด ดังนั้นข้อคำถามข้อใดก็ตามที่มีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมต่ำ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นโครงสร้างของการกระทำนั้น จึงต้องตัดข้อความนั้นออกไป โดยคัดเลือกข้อคำถามจำนวน 15 ข้อแรกที่มีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกกับคะแนนรวมทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือมีค่าอยู่ระหว่าง 0.2592 ถึง 0.5920 ซึ่งการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในลักษณะนี้เป็นกรวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อหาว่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ (Item Analysis) ไปในคราวเดียวกันด้วย

6. นำข้อสอบที่คัดเลือกแล้วจากข้อ 5 มาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (Guilford, 1954 : 385) พบว่ามีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7983

แบบสอบถามตอนที่ 4 แบบวัดทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิคาค เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามอยู่ในรูปของการรับรู้การกระทำต่าง ๆ ของนิคาคเกี่ยวกับบทบาทการเป็นนิคาคทั้ง 5 ด้าน คือ การเลี้ยงดู การแก้ปัญหา การหาเลี้ยงครอบครัว การเป็นหัวหน้า

ทางสังคม และสันติภาพ จำนวน 10 ข้อ รวม 50 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบประเมินความรู้สึกและการรับรู้ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 6 คำตอบ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียง 1 คำตอบ

ตัวอย่าง

๐. พ่อไม่จำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของลูกเท่ากับแม่ - ด้านการเลี้ยงดู

☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ค่อนข้างเห็นด้วย ☐ ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐๐. เป็นหน้าที่ของพ่อที่จะต้องช่วยลูกแก้ปัญหา เมื่อลูกไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

- ด้านการแก้ปัญหา

☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ค่อนข้างเห็นด้วย ☐ ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐๐๐. การหาเลี้ยงครอบครัวเป็นเรื่องที่พ่อจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

- ด้านการหาเลี้ยงครอบครัว

☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ค่อนข้างเห็นด้วย ☐ ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐๐๐๐. พ่อควรเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น - ด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม

☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ค่อนข้างเห็นด้วย ☐ ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐๐๐๐๐. พ่อควรส่งเสริมให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมยามว่างที่เหมาะสม - ด้านสันติภาพ

☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ค่อนข้างเห็นด้วย ☐ ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การให้คะแนนและแบ่งระดับทัศนคติบทบาทการเป็นบิดา

เกณฑ์การให้คะแนน

ในข้อความที่มีความหมายเชิงบวก คือ ข้อความที่แสดงถึงการกระทำที่ถูกที่สมควร ปฏิบัติ เช่น สำหรับข้อ 00 คำตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้ 7 คะแนน เห็นด้วย 6 คะแนน ค่อนข้างเห็นด้วย 5 คะแนน ค่อนข้างไม่เห็นด้วย 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน

ในข้อความที่มีความหมายเชิงลบ คือ ข้อความที่แสดงถึงการกระทำที่ไม่ถูกไม่ควร ปฏิบัติ เช่น สำหรับข้อ 0 คำตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้ 1 คะแนน เห็นด้วย 2 คะแนน ค่อนข้างเห็นด้วย 3 คะแนน ค่อนข้างไม่เห็นด้วย 5 คะแนน ไม่เห็นด้วย 6 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 7 คะแนน

วิธีสร้าง ค่าในงานตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์บทบาทการเป็นบิดา
2. ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามจาก Questionnaire on Parenthood ของ เคอร์เลนคอด (Schulz and Williams. 1969 : 245 ; citing Kirkendal. 1968), Father Role Opinionnaire ของ เอเวอร์โซล (Anderson. 1982 : 150 - 159 ; citing Eversoll. 1979) แบบวัดบทบาทของบิดาต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรของ สำเนียง แยมสะอาท (2528) และแบบวัดการรับรู้บทบาทการเป็นบิดาของสามีในขณะตั้งครรภ์ของประภารัตน์ หวีเกียรติตระกูล (2528) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายและสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดาในระบอบที่บุตรเป็นวัยรุ่น
3. เขียนนิยามของบทบาทการเป็นบิดาทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสรุปจากที่ค้นคว้าจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยยึดถือหลักฯ แบบบทบาทการเป็นบิดาของเอเวอร์โซล ดังนี้
(ดูรายละเอียดการสร้างเครื่องมือของเอเวอร์โซลในภาคผนวก ก)

บทบาทการเป็นบิดา ประกอบด้วยบทบาท 5 ด้าน คือ

บทบาทด้านการเลี้ยงดู (Nurturing Sub-role Dimension) หมายถึง พฤติกรรมของบิดาที่เกี่ยวกับการดูแลบุตรให้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ได้แก่

- ดูแลสุขภาพร่างกายของบุตร
- อบรมดูแลบุตรเมื่อบุตรเป็นวัยรุ่น
- ดูแลบุตรเมื่อบุตรไม่สบาย
- รับฟังความคิดเห็นของบุตร
- สนใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตร
- ยอมรับสภาพอารมณ์ของบุตร

บทบาทด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving Sub-role Dimension) หมายถึง พฤติกรรมของบิดาที่เกี่ยวกับการตัดสินใจซึ่งสมาชิกในครอบครัวประสบ ได้แก่

- ช่วยเหลือบุตรแก้ปัญหาดังกล่าว
- แก้ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร
- ตัดสินปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุตร
- ตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว
- ตัดสินใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว
- ตัดสินใจเกี่ยวกับสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของบุตร

บทบาทด้านการเลี้ยงครอบครัว (Providing Sub-role Dimension) หมายถึง พฤติกรรมของบิดาที่เกี่ยวกับการหารายได้ของครอบครัว ได้แก่

- ให้ความสำคัญในเรื่องการหาเลี้ยงครอบครัว
- หารายได้เพิ่มขึ้นเมื่อบุตรเติบโตขึ้น
- เป็นกำลังสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว
- สนใจโปรแกรมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านการเงิน
- วางแผนทางการเงินของครอบครัว
- ให้ความสำคัญในเรื่องหน้าที่การงานเป็นอันดับแรก

บทบาทด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม (Societal Model Sub-role Dimension)

หมายถึง พฤติกรรมของบิดาในอันที่จะพัฒนาความรู้สึกร่วมของบุตรต่อสังคม ได้แก่

- กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับบุตร
- รวมกิจกรรมของโรงเรียน
- ติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม
- อาสาในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
- เป็นแบบอย่างทางด้านระเบียบวินัย
- ส่งเสริมให้บุตรแสดงบทบาทที่สังคมนิยม

บทบาทด้านสันทนาการ (Recreational Sub-role Dimension) หมายถึง

พฤติกรรมของบิดาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมยามว่างแก่สมาชิกในครอบครัว ได้แก่

- ส่งเสริมบุตรให้รวมกิจกรรมในยามว่าง
- หาเวลาว่างเพื่อพักผ่อนกับครอบครัว
- หาเวลาว่างในแต่ละวันเพื่อทำสันทนาการ
- จัดกิจกรรมในยามว่างสำหรับสมาชิกในครอบครัว
- รักษาสมรรถภาพของร่างกายให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในยามว่างกับบุตร
- สนใจในกิจกรรมยามว่างของบุตร

4. เขียนข้อสอบตามคำนิยามของบทบาทการเป็นบิดาในแต่ละด้าน ให้ครอบคลุม

ทุกด้าน ๆ ละ 20 ข้อ จำนวน 100 ข้อ ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบสอบถามความรู้สึกร่วมและการรับรู้เกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ ของบิดา เป็นประโยค ประมวลความยาว 6 หน่วย จากเห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเบื้องต้นด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ รศ. กมลรัตน์ หล้าสูงเนิน ผศ. จันทวรรณ ท.สฤต ทางด้านสังคมวิทยา ได้แก่ อจ. งามตา วินิตานนท์ และทางด้านวิจัย ได้แก่ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส พิจารณาตรวจสอบแบบวัดทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาแต่ละด้านว่าการกระทำต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น สอดคล้องกับทัศนคติที่แท้จริงของบิดาตามคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบโดยนำข้อสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นนิสิตของเทคนิคโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ (Construct Validity) ด้วยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมทั้งหมดกับคะแนนเฉพาะข้อนั้น ๆ โดยใช้สูตร การหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยถือว่า คะแนนรวมเป็นคะแนนที่แทนโครงสร้างรวมของการกระทำที่ของการจะวัด ดังนั้นข้อคำถามใดก็ตาม ที่มีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมต่ำ แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่เกี่ยวข้องในสิ่งที่เป็นโครงสร้างของการกระทำนั้น จึงต้องตัดข้อคำถามนั้นออกไป โดยได้เลือกข้อคำถามจำนวน 50 ข้อแรก (แต่ละ 10 ข้อ) ที่มีค่า สหสัมพันธ์ในทางบวกกับคะแนนรวมทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นค่า การเลือก มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.3458 ถึง 0.6208 ค่าการแก้ปัญหามีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.3261 ถึง 0.6098 ค่าการหาเสียงครบถ้วน มีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.3194 ถึง 0.5827 ค่าการ เป็นตัวแบบทางสังคม มีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.3701 ถึง 0.6286 และค่า สันทนการ มีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.3364 ถึง 0.5973 ซึ่งการวิเคราะห์ หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในลักษณะนี้เป็นการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ รายข้อ (Item Analysis) ไปในการวิเคราะห์ด้วย

7. นำข้อสอบที่ได้คัดเลือกแล้วจากข้อ 6 มาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) (Guilford, 1954 : 385) พบว่า มีความเชื่อมั่น ดังนี้ ค่า การเลือกมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7935 ค่าการแก้ปัญหามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7949 ค่าการหาเสียงครบถ้วนมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7494 ค่าการ เป็นตัวแบบทางสังคมมีความ เชื่อมั่นเท่ากับ 0.7882 ค่า สันทนการมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7761 และรวมทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7804

2. แบบวัดที่ไว้วัดบุคลิกภาพ

แบบวัดที่ไว้วัดบุคลิกภาพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดคุณลักษณะการปรับตัว

(ดูรายละเอียดของเครื่องมือในภาคผนวก ก)

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ชื่อ เพศ อายุ

แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะการปรับตัว มีลักษณะเป็นข้อความหรือสถานการณ์ จำนวน 180 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะการปรับตัว 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวเอง และการปรับตัวทางสังคม การตอบคำถามจะให้ผู้ตอบเลือกตอบว่า "ใช่" เมื่อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิด หรือพฤติกรรมของผู้ตอบ หรือผู้ตอบเลือกตอบว่า "ไม่ใช่" เมื่อคำถามนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก ความคิด หรือพฤติกรรมของผู้ตอบ

*แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ ไกรสร ศรีไตรรัตน์ (2523) ชุติมา อวยกระกุล (2523) บุญสม มีทรัพย์ทอง (2523) พิพัฒน์ วงศ์เกษม (2523) ได้ดัดแปลงและสร้างขึ้นตามแนวแบบทดสอบ California Test of Personality (Intermediate Form) * (ดูรายละเอียดของการสร้างเครื่องมือในภาคผนวก ค) ซึ่งแบ่งการปรับตัวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวเอง (จำนวน 90 ข้อ) และการปรับตัวทางสังคม (จำนวน 90 ข้อ) ลักษณะการปรับตัวเอง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ความเป็นตัวของตัวเอง (จำนวน 15 ข้อ) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท (จำนวน 15 ข้อ) และลักษณะการปรับตัวทางสังคม แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ มาตรฐานทางสังคม (จำนวน 15 ข้อ) ทักษะทางสังคม (จำนวน 15 ข้อ) แนวโน้มที่จะไม่ต่อต้านสังคม (จำนวน 15 ข้อ) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (จำนวน 15 ข้อ) ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (จำนวน 15 ข้อ) ความสัมพันธ์กับชุมชน (จำนวน 15 ข้อ) * นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ภาคละ 410 - 550 คน รวม 1949 คน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์เชิงอันดับ (Rank Correlation) ระหว่างคะแนนแต่ละด้านกับคะแนนเต็ม และหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในแต่ละด้าน แต่ละตอน และรวมทั้งฉบับ โดยหาค่าความคงที่ภายใน (Intra Consistency) โดยใช้สูตร Kuder Richardson ที่ 21 ดังนี้คือ

ภาคเหนือ ค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับ .94 แลละค่า .82 - .99
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .68 แลละค่า .34 - .78

(ชุติมา อุนตระกูล. 2523)

ภาคกลาง ค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับ .92 แลละค่า .90 - .99
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .69

(พิพัฒน์ วงศ์เกษม. 2523)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าความเที่ยงตรง .97 แลละค่า .88 - .97
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .69 แลละค่า .47 - .86

(บุญสม มีทรัพย์ทอง. 2523)

ภาคใต้ ค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับ .97 แลละค่า .72 - .94
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .66 แลละค่า .28 - .71

(ไกรสร ศรีไกรรัตน์. 2523)

* สำหรับการศึกษารังนกวิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 100 คน เพื่อนำผลมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) อีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8832 แลละค่า .2785 - .7827

ตัวอย่าง

0. คุณยังคงทำงานต่อไป แม้ทำงานนั้นจะยาก ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
- ความเป็นตัวของตัวเอง
00. คุณได้รับอนุญาตให้เลือกคบเพื่อนด้วยตนเอง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
- ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง
000. คุณเห็นว่าคนที่หลบเลี่ยงงานที่อยู่นอกเหนือหน้าที่เป็น
เป็นการผิด - ปกติฐานทางสังคม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
0000. เมื่อคุณคลื่อนไหวให้คุณรำคาญ คุณมักจะเก็บความรู้สึกไว้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
- ทักษะทางสังคม
00000. คุณเคยรู้สึกว่าการพูดเท็จเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดในการแก้
ปัญหา - แนวโน้มที่จะไม่ต่อต้านสังคม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

เกณฑ์การให้คะแนนและแบ่งระดับคุณภาพตามการปรับตัว

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าค่าทอมัสถึงถึงลักษณะคุณภาพตามการปรับตัวที่ดี เช่น สำหรับข้อ 0 ถ้าตอบว่า "ใช่" จะได้ 1 คะแนน

ถ้าค่าทอมัสถึงถึงลักษณะคุณภาพตามการปรับตัวที่ไม่ดี เช่น สำหรับข้อ 0 ถ้าตอบว่า "ไม่ใช่" จะได้ 0 คะแนน

การแบ่งระดับคุณภาพตามการปรับตัว แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

ผู้ผ่านการปรับตัวดี คือ ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม

ผู้ผ่านการปรับตัวที่ไม่ดี คือ ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนที่จะไปหาการเก็บข้อมูลจากบิดา และเด็กนักเรียน
2. ทำการเก็บข้อมูลจากบิดาและเด็กนักเรียน โดยให้อาจารย์แนะแนวของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่กองฯ
3. นำแบบสอบถามที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์แล้วมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS^X

(Statistical Package for the Social Science)

1. แยกคะแนนตามกลุ่มตัวแปรอิสระศึกษา

2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนนที่ค้นคึกคึกขมขมขม

การเป็นบิดา ตามระดับตัวแปรอิสระ

3. ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 2 3 4 5 6 7 โดยใช้สถิติเอฟทดสอบ (F-test)
4. เปรียบลำดับความสำคัญของตัวแปร โดยคำนวณการวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับทัศนคติของบทบาทการเป็นบิดา โดยใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)
5. คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดากับบทบาทการเป็นบิดากับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น และทดสอบสมมติฐานข้อ 8 โดยใช้สถิติทีทดสอบ (T-test)
6. ทดสอบสมมติฐานข้อ 9 โดยใช้สถิติ Fisher's Transformation of r

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวน
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α -Coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach (ฉาน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2528 : 170 - 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2.2 หากความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมทั้งฉบับกับคะแนนเฉพาะข้อนั้น ๆ โดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation ซึ่งมีสูตรดังนี้ (นิภา ศรีไพโรจน์. 2527 : 183 - 186)

$$r_{xy} = \frac{N \Sigma xy - (\Sigma x)(\Sigma y)}{\sqrt{[N \Sigma x^2 - (\Sigma x)^2] [N \Sigma y^2 - (\Sigma y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 x แทน คะแนนที่แต่ละคนตอบข้อนั้น ๆ
 y แทน คะแนนรวมทุกข้อของแต่ละคน
 N แทน จำนวนคนที่ในกลุ่มตัวอย่าง

6. 3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรทั้งที่สองกลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (ฉนวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 95) โดยใช้สูตร

$$F_{(K-1, N-K)} = MS_B / MS_W$$

$$df = K - 1, N - K$$

เมื่อ K แทน จำนวนกลุ่ม
 N แทน จำนวนคน
 F แทน ค่าสถิติจากการแจกแจงแบบ F
 MS_B แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองระหว่างกลุ่ม
 MS_W แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองภายในกลุ่ม
 $K - 1$ แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระของ MS_B
 $N - K$ แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระของ MS_W

3.2 ถ้าพบว่า F-test มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ Student q-Statistic แบบ Newman-Keul Method (วิเชียร เกตุสิงห์. 2526 : 86)

$$q = \frac{\bar{T}_j - \bar{T}_i}{\sqrt{\frac{MS_w}{n}}}$$

เมื่อ q	แทน ค่าสถิติ q (Studentized Range Statistic)
$\bar{T}_j$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มมาก
$\bar{T}_i$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มน้อย
MS_w	แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองภายในกลุ่ม
n	แทน ค่าตัวกลางหรือโมดของจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน

3.3 หากการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) (Howell. 1982 : 415, เอกชัย ชัยประเสริฐสิทธิ์. 2527 : 64)

$$\hat{Y} = b_0 + b_1 X_1 + b_2 X_2 + \dots + b_p X_p$$

เมื่อ $\hat{Y}$	แทน ค่าที่คำนวณได้หรือค่าประมาณของตัวแปรต้นที่พึง
$X_1, X_2, \dots, X_p$	แทน ตัวแปรต้นอิสระ
b_0	แทน ค่าของ Y เมื่อ X ทั้งหมดคงที่เท่ากับศูนย์
$b_1, b_2, \dots, b_p$	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสุทธิ (Net Regression Coefficient)

3.4 หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (นิภา ศรีไพโรจน์. 2527 : 183 - 186)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy}	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
$\sum XY$	แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนน X และคะแนน Y
$\sum X, \sum Y$	แทน ผลรวมของคะแนน X และคะแนน Y ทั้งหมดตามลำดับ
$\sum X^2, \sum Y^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum X)^2, (\sum Y)^2$	แทน ผลรวมของคะแนน X และคะแนน Y ทั้งหมดยกกำลังสอง

และทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์ดังกล่าวโดยใช้สูตร

$$t = \frac{r \sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}} \quad df = N - 2$$

เมื่อ r แทน ค่าสหสัมพันธ์

n แทน จำนวนข้อมูลที่นับเป็นคู่

t แทน ค่าสถิติซึ่งมีการแจกแจงแบบ t

3.5 คำนวณค่าซีเพียร์เพื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสองกลุ่ม โดยใช้สูตร

(Howell. 1982 : 198)

$$Z = \frac{r'_1 - r'_2}{\sqrt{\frac{1}{(N_1 - 3)} + \frac{1}{(N_2 - 3)}}}$$

เมื่อ r'_1, r'_2 แทน คะแนนมาตรฐานที่แปลงจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธี

ของ Fisher's Transformation of r

N_1, N_2 แทน จำนวนเด็กวัยรุ่นชาย เด็กวัยรุ่นหญิง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลผลและความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อ ดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนนิคค่าในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน จำนวนบุตรวัยรุ่นในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
F	แทน ค่าสถิติใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
q	แทน Studentized Range Statistic
Beta	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Standard Regression Coefficient) หรือนำหนักของตัวแปรอิสระ ในสมการถดถอยพหุ
r_{xy}	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และตัวแปร Y
Z	แทน ค่าที่เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสองกลุ่ม
.	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
..	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลได้เสนอเป็นลำดับขั้นดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกายโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน เมื่อจำแนกตามตัวแปรดังต่อไปนี้คือ อายุของนิสิต ระดับการศึกษาของนิสิต ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิสิต สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับมารดา

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรต้น ตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกาย

ตอนที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกายโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน กับบุคลิกลักษณะการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของนิสิตวัยรุ่นทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกายโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน กับบุคลิกลักษณะการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของนิสิตวัยรุ่นในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างแสดงด้วยข้อมูลในตาราง 2 และ 3

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของนิสิตจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
40 ปี และต่ำกว่า	130	33.9
41 ปี ถึง 50 ปี	178	46.5
51 ปี และสูงกว่า	75	19.6
รวม	383	100.0
(X̄ = 44.0190 S.D. = 6.2172 MINIMUM = 29 MAXIMUM = 65)		
2. ระดับการศึกษา		
ระดับการศึกษาต่ำ	158	41.3
ระดับการศึกษานานกลาง	139	36.3
ระดับการศึกษาสูง	86	22.5
รวม	383	100.0
3. ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ	95	24.8
ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับกลาง	173	45.2
ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง	115	30.00
รวม	383	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
4. การประกอบอาชีพของมารดา		
มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ	142	37.1
มารดาประกอบอาชีพภายในบ้าน	93	24.3
มารดาประกอบอาชีพภายนอกบ้าน	148	38.6
รวม	383	100.0
5. ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร		
บิดาที่มีความเชื่ออำนาจนอक्तน	56	14.6
บิดาที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอक्तน - ในตน	267	69.7
บิดาที่มีความเชื่ออำนาจในตน	60	15.7
รวม	383	100.0
(MEAN = 5.339 MODE = 5.600 MEDIAN = 5.400 S.D. = .760)		
6. สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา		
สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากระชับต่ำ	47	12.3
สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากระชับกลาง	284	74.1
สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากระชับสูง	52	13.6
รวม	383	100.0
(MEAN = 5.158 MODE = 5.733 MEDIAN = 5.200 S.D. = .671)		

กลุ่มตัวอย่างบิดาที่ศึกษาในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 383 คน เป็นบิดาของบุตรวัยรุ่นที่กำลังศึกษา
 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 ในกรุงเทพมหานคร จากตาราง 2 พบว่า บิดามีอายุระหว่าง 29 ปี ถึง 65 ปี ซึ่งกลุ่มอายุ 41 ปี
 ถึง 50 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 46.5) รองลงมาคือ กลุ่มที่มีอายุ 40 ปี และต่ำกว่า (ร้อยละ
 33.9) สำหรับกลุ่มที่มีอายุ 51 ปี และสูงกว่า มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 19.6) ส่วนระดับการศึกษานั้น
 กลุ่มระดับการศึกษาต่ำมีมากที่สุด (ร้อยละ 41.3) รองลงมาคือ กลุ่มระดับการศึกษาปานกลาง
 (ร้อยละ 36.3) สำหรับกลุ่มระดับการศึกษาสูงมีน้อยที่สุด (ร้อยละ 22.5) ในด้านฐานะความเป็นอยู่
 ทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น พบว่า กลุ่มบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับ
 กลางมีมากที่สุด (ร้อยละ 45.2) รองลงมาคือ กลุ่มบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจระดับสูง
 (ร้อยละ 30) และกลุ่มบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีน้อยที่สุด
 (ร้อยละ 24.8) เมื่อพิจารณาในเรื่องการประกอบอาชีพของมารดานั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างบิดาที่ศึกษานี้
 เป็นกลุ่มที่มารดาประกอบอาชีพขายของนอกบ้านมากที่สุด (ร้อยละ 38.6) รองลงมาคือ กลุ่มบิดาที่มารดา
 ไม่ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 37.1) และกลุ่มบิดาที่มารดาประกอบอาชีพขายในบ้านมีน้อยที่สุด
 (ร้อยละ 24.3) สำหรับความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้นพบว่า บิดาส่วนใหญ่มีความเชื่อ
 อ่านจกถึงนอกตน-ในตน (ร้อยละ 69.7) มีความเชื่ออ่านจกในตน และมีความเชื่ออ่านจกนอกตน
 ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 15.7 และ 14.6 ตามลำดับ) ส่วนในค่านิยมสัมพันธภาพระหว่าง
 บิดามารดานั้น พบว่า บิดาส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระดับกลาง (ร้อยละ 74.1)
 มีสัมพันธภาพระหว่างบิดาในระดับสูงและมีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระดับต่ำ ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน
 (ร้อยละ 13.6 และ 12.3 ตามลำดับ)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา เป็นนิสิตทั้ง 5 ด้าน

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.
การ เลี้ยงดูบุตร	5.903	.671
การ แก่ปัญหา	5.884	.626
การหาเลี้ยงครอบครัว	5.939	.625
การ เป็นตัวแบบทางสังคม	5.784	.636
สันตนาภาช	5.734	.620

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิสิตทั้ง 5 ด้าน พบว่า นิสิตในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีคะแนนของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิสิตแต่ละด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้คือ 1. ด้านการหาเลี้ยงครอบครัว 2. ด้านการเลี้ยงดู 3. ด้านการแก้ปัญหา 4. ด้านการเป็นตัวแบบทางสังคม 5. ด้านสันตนาภาช

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน
ความชั่วแปรค่านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เปรียบเทียบทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน
เมื่อจำแนกตามระดับอายุ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1. ที่ว่า นิคาคที่มีอายุน้อยกว่า มีทัศนคติคอหมบาท
การเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านดีกว่า นิคาคที่มีอายุน้อยกว่า ดังผลที่แสดงไว้ในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาท่าอากาศยาน เป็นนิสิตโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน
เมื่อจำแนกตามระดับอายุ

ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา ท่าอากาศยาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านการเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	2	.1990	.0995	.2203
	ภายในกลุ่ม	380	171.6573	.4517	
	รวม	382	171.8562		
ค่านการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2	.1387	.0693	.1762
	ภายในกลุ่ม	380	149.4873	.3934	
	รวม	382	149.6260		
ค่านการหาเลี้ยง ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2	.6711	.3355	.8593
	ภายในกลุ่ม	380	148.3836	.3905	
	รวม	382	149.0547		
ค่านการเป็นตัวแทน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	.5535	.2768	.6826
	ภายในกลุ่ม	380	154.0661	.4054	
	รวม	382	154.6196		
ค่านสันตนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.1098	.0549	.1422
	ภายในกลุ่ม	380	146.7457	.3862	
	รวม	382	146.8555		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.0011	.0005	.0018
	ภายในกลุ่ม	380	111.3319	.2930	
	รวม	382	111.3330		

ผลท้าววิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4 แสดงว่า บัคคาคที่มีระดับอายุแตกต่างกันมีทัศนคติต่อ
บทบาทการเป็นบิดาคโดยส่วนรวมและแต่ละคานไม่แตกต่างกัน

1.2 เปรียบเทียบทัศนคติของบัคคาคบทบาทการเป็นบิดาคโดยส่วนรวมและ
แต่ละคาน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ว่า บัคคาคที่มีระดับการศึกษา
สูงกว่า มีทัศนคติบทบาทการเป็นบิดาคโดยส่วนรวมและแต่ละคานดีกว่าบัคคาคที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า
ทั้งผลที่แสดงไว้ในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา เป็นนिकाโดยส่วนรวมและแต่ละคาน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา การเป็นนิกา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
คานการเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	2	9.9016	4.9508	11.6162*
	ภายในกลุ่ม	380	161.9547	.4262	
	รวม	382	171.8562		
คานการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.8015	.9008	2.3155
	ภายในกลุ่ม	380	147.8245	.3890	
	รวม	382	149.6260		
คานการหาเลี้ยง ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2	.6274	.3137	.8031
	ภายในกลุ่ม	380	148.4273	.3906	
	รวม	382	149.0547		
คานการเป็นตัวแทน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	8.8103	4.4052	11.4805*
	ภายในกลุ่ม	380	145.8093	.3873	
	รวม	382	154.6169		
คานสันทนการ	ระหว่างกลุ่ม	2	11.5751	5.7876	16.2571*
	ภายในกลุ่ม	380	135.2804	.3560	
	รวม	382	146.8555		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.3248	2.6624	9.5437*
	ภายในกลุ่ม	380	106.0082	.2790	
	รวม	382	111.3330		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5 แสดงว่า บัณฑิตที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติ
 ต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและด้านการเลี้ยงดู การเป็นตัวแบบทางสังคม สันทนการ
 แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการแก้ปัญหาและการหาเลี้ยงครอบครัว
 ไม่แตกต่างกัน จึงได้ทำการตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อหาว่า ในกลุ่มบัณฑิตที่มีระดับ
 การศึกษาแตกต่างกันทั้งสามกลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวม และด้าน
 การเลี้ยงดู การเป็นตัวแบบทางสังคม สันทนการต่างกัน โดยใช้ q-statistic ทดสอบ
 ปรากฏผลดังตาราง 6 ถึง 9

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา
 ด้านการเลี้ยงดูบุตรของบัณฑิตที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ระดับการศึกษาของบิดา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.7310	5.9511	6.1419
ต่ำ	5.7310			
กลาง	5.9511	.2201 *		
สูง	6.1419	.4109 *	.1908 *	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับการศึกษาเปรียบเทียบ
 (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บัณฑิตที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็น
 บิดาด้านการเลี้ยงดูบุตร บัณฑิตที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิคาคำนการ เป็นตัวแบบทางสังคม ของนิคาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษาของนิคา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.6114	5.8576	5.9814
ต่ำ	5.6114			
กลาง	5.8576	.2462*		
สูง	5.9814	.3700*	.1238	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า นิคาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิคาคำนการ เป็นตัวแบบทางสังคมดีกว่านิคาที่มีระดับการศึกษาค่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนิคาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลางมีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นนิคาคำนการ เป็นตัวแบบทางสังคมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิคาคำนสันทนาการ ของนิคาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ระดับการศึกษาของนิคา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.5487	5.7827	5.9942
ต่ำ	5.5487			
กลาง	5.7827	.2340*		
สูง	5.9942	.4455*	.2115*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับการศึกษาที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) นิคาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิคา คำนสันทนาการที่นิคาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดา โดยส่วนรวม ของบิดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ระดับการศึกษาของบิดา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.7173	5.8983	6.0107
ต่ำ	5.7173			
กลาง	5.8983	.1810*		
สูง	6.0107	.2934*	.1124*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า บิดาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาโดยส่วนรวมดีกว่า บิดาที่มีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบิดาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน

1.3 เปรียบเทียบทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการ เป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า บิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับที่สูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา โดยส่วนรวมและแต่ละด้านดีกว่าบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับที่ต่ำกว่า ดังผลที่แสดงไว้ในตาราง 10

ตาราง 10 วิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาการเป็นนิตาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน
เมื่อจำแนกตามฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา การเป็นนิตา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านการเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	2	26.2806	13.1403	34.3005*
	ภายในกลุ่ม	380	145.5756	.3831	
	รวม	382	171.8562		
ค่านการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2	19.0055	9.5028	27.6453*
	ภายในกลุ่ม	380	130.6205	.3437	
	รวม	382	149.6260		
ค่านการหาเลี้ยง ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2	22.5289	11.2645	33.8310*
	ภายในกลุ่ม	380	126.5258	.3330	
	รวม	382	149.0547		
ค่านการเป็นตัวแทน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	32.2936	16.1468	50.1592*
	ภายในกลุ่ม	380	122.3261	.3219	
	รวม	382	154.6196		
ค่านสันตนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	27.2834	13.6471	43.3533*
	ภายในกลุ่ม	380	119.5721	.3147	
	รวม	382	146.8555		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	25.2073	12.6037	55.6093*
	ภายในกลุ่ม	380	86.1257	.2266	
	รวม	382	111.3330		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 10 แสดงว่า นิกาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละคนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทำการตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อหาว่า ในกลุ่มนิกาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันทั้งสามกลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละคน ต่างกัน โดยใช้ q -statistic ทดสอบ ปรากฏดังตาราง 11 - 18

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา คำนการเลี้ยงดู ของนิกาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว แตกต่างกัน

ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.5484	5.8653	6.2530
ต่ำ	5.5484			
กลาง	5.8653	.3169*		
สูง	6.2530	.7046*	.3877*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) นิกาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการ เป็นบิดาคำนการ เลี้ยงดูดีกว่า นิกาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็น
 บิคาค่านการแก้ปัญหาของบิคาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน

ฐานะความเป็นอยู่ทาง เศรษฐกิจของครอบครัว	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.5642	5.8717	6.1678
ต่ำ	5.5642			
กลาง	5.8717	.3075*		
สูง	6.1878	.6036*	.2961*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ
 ของครอบครัวที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บิคาที่มีฐานะความเป็นอยู่
 ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิคาค่านการแก้ปัญหาที่กว่บิคา
 ที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 เปรียบเทียบเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาคำนการหาเลี้ยง
ครอบครัว ของบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน

ฐานะความเป็นอยู่ทาง เศรษฐกิจของครอบครัว	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.5937	5.9225	6.2504
ต่ำ	5.5937			
กลาง	5.9225	.3288*		
สูง	6.2504	.6567*	.3279*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของฐานะความเป็นอยู่ทาง
เศรษฐกิจของครอบครัวที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่
ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาคำนการหาเลี้ยงครอบครัว
ดีกว่าบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 เปรียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา
 คำนการเป็นตัวแทนทางสังคม ของบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน

ฐานะความเป็นอยู่ทาง เศรษฐกิจของครอบครัว	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.3926	5.7399	6.1730
ต่ำ	5.3926			
กลาง	5.7399	.3473*		
สูง	6.1730	.7804*	.4331*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของฐานะความเป็นอยู่ทาง
 เศรษฐกิจของครอบครัวที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บิดาที่มีฐานะ
 ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาคำนการเป็น
 ตัวแทนทางสังคม คือ บิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำกว่า
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิคาคำนสันทนาการ ของนิคาสีที่มีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน

ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.3926	5.6757	6.1026
ต่ำ	5.3926			
กลาง	5.6757	.2831*		
สูง	6.1026	.7100*	.4269*	

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) นิคาสีมีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิคาคำนสันทนาการที่นิคาสีมีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบพหุการ เป็นนिका โดยส่วนรวม ของนिकाที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน

ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว	$\bar{x}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.4983	5.8150	6.1894
ต่ำ	5.4983			
กลาง	5.8150	.3167*		
สูง	6.1894	.6911*	.3744*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง, กลางกับสูง และต่ำกับสูง) นिकाที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติตอบพหุการ เป็นนिकाโดยส่วนรวมดีกว่า นिकाที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 เปรียบเทียบทัศนคติของนिकाตอบพหุการ เป็นนिकाโดยส่วนรวมและแต่ละค่านเมื่อจำแนกตามการประกอบอาชีพของมารดา เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า นिकाของบุตรที่มีมารดาประกอบอาชีพที่ทัศนคติตอบพหุการ เป็นนिकाโดยส่วนรวมและแต่ละค่านดีกว่านिकाของบุตรที่ มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพ ดังผลที่แสดงไว้ในตาราง 17 ดังนี้

ตาราง 17 วิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน
เมื่อจำแนกตามการประกอบอาชีพของมารดา

ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา การเป็นนิคา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านการเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	2	.4153	.2077	.4603
	ภายในกลุ่ม	380	171.4409	.4512	
	รวม	382	171.8562		
ค่านการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2	.0699	.0349	.0888
	ภายในกลุ่ม	380	149.5561	.3936	
	รวม	382	149.6260		
ค่านการหาเลี้ยง ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2	.2707	.1354	.3454
	ภายในกลุ่ม	380	148.7839	.3915	
	รวม	382	149.0547		
ค่านการเป็นตัวแทน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	.4766	.2383	.5875
	ภายในกลุ่ม	380	154.1430	.4056	
	รวม	382	154.6196		
ค่านสันตนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.8114	.9057	2.3728
	ภายในกลุ่ม	380	145.0441	.3817	
	รวม	382	146.8555		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.3723	.1862	.6376
	ภายในกลุ่ม	380	110.9607	.2920	
	รวม	382	111.3330		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 17 แสดงว่า บัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่มารดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละท่านไม่แตกต่างกัน

1.5 เปรียบเทียบทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละท่านเมื่อจำแนกตามความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ว่าเป็นบิดาที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่ามีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละท่านดีกว่าบิดาที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยกว่า ทั้งผลที่แสดงไว้ในตาราง 18 ดังนี้

ตาราง 18 วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิสิตต่อมหาวิทยาลัย เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน
เมื่อจำแนกตามความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร

ทัศนคติของนิสิตต่อมหาวิทยาลัย การเป็นนิคา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านการเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	2	16.6602	8.3301	20.3964*
	ภายในกลุ่ม	380	155.1960	.4084	
	รวม	382	171.8562		
ค่านการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2	8.1724	4.0862	10.9772*
	ภายในกลุ่ม	380	141.4536	.3722	
	รวม	382	149.6260		
ค่านการหาเลี้ยง ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2	4.1127	2.0563	5.3912*
	ภายในกลุ่ม	380	144.9420	.3814	
	รวม	382	149.0547		
ค่านการเป็นตัวแทน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	9.0224	4.5112	11.7740*
	ภายในกลุ่ม	380	145.5927	.3832	
	รวม	382	154.6192		
ค่านสันตนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	9.1077	4.5539	12.5626*
	ภายในกลุ่ม	380	137.7478	.3625	
	รวม	382	146.8555		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	8.8036	4.4018	16.3141*
	ภายในกลุ่ม	380	102.5295	.2698	
	รวม	382	111.3330		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 18 แสดงว่า บัณฑิตที่มีความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทำการตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อหาว่า ในกลุ่มบัณฑิตที่มีความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกันทั้งสามกลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมต่างกัน โดยใช้ q -statistic ทดสอบ ปรากฏผลดังตาราง 19 ถึง 24

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดา คำนวณเลี้ยงดู ของบัณฑิตที่มีความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

ความเชื่อในผลของการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา	$\bar{X}$	นอกตน	กึ่งนอกตน-ในตน	ในตน
		5.5500	5.8873	6.3033
นอกตน	5.5500			
กึ่งนอกตน-ในตน	5.8873	.3373*		
ในตน	6.3033	.7533*	.4160*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนและกึ่งนอกตน-ในตน มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาคำนวณเลี้ยงดูดีกว่าบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาคำนวณเลี้ยงดูดีกว่าบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบทบทวนการเป็นนิคาคำนการแก้ปัญหาของนิคาที่มีความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

ความเชื่อในผลของการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของนิคา	$\bar{X}$	นอกตน	กึ่งนอกตน-ในตน	ในตน
		5.6375	5.8730	6.1650
นอกตน	5.6375			
กึ่งนอกตน-ในตน	5.8730	.2355*		
ในตน	6.1650	.5275*	.2920*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า นิคาที่มีความเชื่ออ่านจในตนและกึ่งนอกตน-ในตน มีทัศนคติตอบทบทวนการเป็นนิคา คำนการแก้ปัญหาดีกว่านิคาที่มีความเชื่ออ่านจนอกตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิคาที่มีความเชื่ออ่านจในตน มีทัศนคติตอบทบทวนการเป็นนิคา คำนการแก้ปัญหาดีกว่านิคาที่มีความเชื่ออ่านจกึ่งนอกตน-ในตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของบทบาทการเป็นนิกาคำนการหาเสียงครอบครัว ของนิกาสที่มีความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

ความเชื่อในผลของการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของนิกาส	$\bar{X}$	นอกตน	กึ่งนอกตน-ในตน	ในตน
		5.8554	5.9037	6.1767
นอกตน	5.8554			
กึ่งนอกตน-ในตน	5.9037	.0483		
ในตน	6.1767	.3213*	.2730*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า นิกาสที่มีความเชื่ออำนาจในตน มีทัศนคติ
บทบาทการเป็นนิกาคำนการหาเสียงครอบครัวที่กว่านิกาสที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน และนอกตน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนิกาสที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตนและนอกตน มีทัศนคติ
บทบาทการเป็นนิกาคำนการหาเสียงครอบครัวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิกาคำนการ เป็นตัวแบบทางสังคมของนิกาคัมความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

ความเชื่อในผลของการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของนิกาคัม	$\bar{X}$	นอกตน	กึ่งนอกตน-ในตน	ในตน
		5.5766	5.7539	6.1100
นอกตน	5.5768			
กึ่งนอกตน-ในตน	5.7539	.1771		
ในตน	6.1100	.5332*	.3561*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า นิกาคัมความเชื่ออำนาจในตน มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิกาคำนการเป็นตัวแทนทางสังคมดีกว่านิกาคัมความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน และนอกตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนิกาคัมความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน และนอกตน มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนิกาคำนการเป็นตัวแทนทางสังคมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 23 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติตอบทบทวนการ เป็น
 บิคำค้านสันหนการ ของบิคำที่มีความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

ความเชื่อในผลของการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของบิคำ	$\bar{X}$	นอกทน	กึ่งนอกทน-ในทน	ในทน
		5.5036	5.7109	6.0500
นอกทน	5.5036			
กึ่งนอกทน-ในทน	5.7109	.2073*		
ในทน	6.0500	.5464*	.3391*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า บิคำที่มีความเชื่ออ่านใจในทนและ
 กึ่งนอกทน-ในทน มีทัศนคติตอบทบทวนการ เป็นบิคำค้านสันหนการดีกว่าบิคำที่มีความเชื่ออ่านใจนอกทน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบิคำที่มีความเชื่ออ่านใจในทนมีทัศนคติตอบทบทวนการ เป็นบิคำ
 ค้านสันหนการดีกว่าบิคำที่มีความเชื่ออ่านใจกึ่งนอกทน-ในทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติชอบพบเหตุการณ์เป็นบิดา โดยส่วนรวมของบิดาที่มีความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

ความเชื่อในผลของการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา	$\bar{X}$	นอกตน	กึ่งนอกตน-ในตน	ในตน
		5.6246	5.8258	6.1610
นอกตน	5.6246			
กึ่งนอกตน-ในตน	5.8258	.2010*		
ในตน	6.1610	.5364*	.3352*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า บิดาที่มีความเชื่ออำนาจในตนและกึ่งนอกตน-ในตน มีทัศนคติชอบพบเหตุการณ์เป็นบิดาโดยส่วนรวมดีกว่า บิดาที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบิดาที่มีความเชื่ออำนาจในตนมีทัศนคติชอบพบเหตุการณ์เป็นบิดา โดยส่วนรวมดีกว่า บิดาที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 เปรียบเทียบทัศนคติของบิดาชอบพบเหตุการณ์เป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า บิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระดับที่สูงกว่า มีทัศนคติชอบพบเหตุการณ์เป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านดีกว่า บิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระดับที่ต่ำกว่า ดังผลที่แสดงไว้ในตาราง 25 ดังนี้

ตาราง 25 วิเคราะห์ความแปรปรวนของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิสิตโดยส่วนรวมและ
แต่ละท่านเมื่อจำแนกตามระดับสัมพันธภาพ

ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา การเป็นนิสิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	2	17.2532	8.6266	21.2034*
	ภายในกลุ่ม	380	154.6031	.4069	
	รวม	382	171.8562		
ด้านการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2	18.1603	9.0802	26.2461*
	ภายในกลุ่ม	380	131.4637	.3460	
	รวม	382	149.6260		
ด้านการหาเลี้ยง ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2	13.5787	6.7894	19.0436*
	ภายในกลุ่ม	380	135.4760	.3565	
	รวม	382	149.0547		
ด้านการเป็นตัวแทน ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	13.9063	6.9532	18.7772*
	ภายในกลุ่ม	380	140.7133	.3703	
	รวม	382	154.6196		
ด้านสหพันธภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	15.0358	7.5179	21.6721*
	ภายในกลุ่ม	380	131.8197	.3469	
	รวม	382	146.8555		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	15.4898	7.7449	30.7071*
	ภายในกลุ่ม	380	95.8432	.2522	
	รวม	382	111.3330		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 25 แสดงว่า บัณฑิตที่มีระดับสัมพันธภาพแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทำการตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อหาว่าในกลุ่มบัณฑิตที่มีระดับสัมพันธภาพแตกต่างกันทั้งสามกลุ่มมีคู่ใดบ้างที่มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านต่างกัน โดยใช้ q -statistic ทดสอบ ปรากฏผลดังตาราง 26 ถึง 31

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนสำหรับทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาด้านการเลี้ยงดู ของบัณฑิตที่มีระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาแตกต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่าง บิดามารดา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.6255	5.8574	6.4038
ต่ำ	5.6255			
กลาง	5.8574	.2319*		
สูง	6.4038	.7783*	.5464*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 26 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บัณฑิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาด้านการเลี้ยงดูดีกว่าบัณฑิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ระดับต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 27 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนสำหรับทัศนคติต่อบทบาทการเป็น
 บิดาต่อการแก้ปัญหา ของบิดาที่มีระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาแตกต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่าง บิดามารดา	$\bar{x}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.5340	5.8539	6.3673
ต่ำ	5.5340			
กลาง	5.8539	.3199*		
สูง	6.3673	.8333*	.5134*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 27 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดา
 มารดาที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดา
 มารดาในระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาต่อการแก้ปัญหาดีกว่าบิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่าง
 บิดามารดาในระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 28 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนสำหรับทัศนคติต่อบทบาทการเป็น
 นักจัดการหาเลี้ยงครอบครัวของบิดาที่มีระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา แยกต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่าง บิดามารดา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.6957	5.8982	6.3846
ต่ำ	5.6957			
กลาง	5.5982	.2025*		
สูง	6.3846	.6889*	.4864*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดา
 มารดาที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา
 ระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นนักจัดการหาเลี้ยงครอบครัวที่ความบิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่าง
 บิดามารดา ระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 29 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติขอพบปะการ เป็น
 บิคารการ เป็นตัวแบบทางสังคม ของบิคาที่มีระดับสัมพันธภาพระหว่างบิคาารคนแตกต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่าง บิคาารการ	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.4979	5.7518	6.2173
ต่ำ	5.4979			
กลาง	5.7518	.2539*		
สูง	6.2173	.7194*	.4655*	

• มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับสัมพันธภาพระหว่างบิคา
 มารการที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บิคาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิคา
 มารการระดับสูงกว่า มีทัศนคติขอพบปะการ เป็นบิคาารการ เป็นตัวแบบทางสังคม ก็ว่าบิคาที่มี
 สัมพันธภาพระหว่างบิคาารการระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 30 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติขอพบหาการเป็น
นิคทานสันนาการ ของนิคที่มีระดับสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคาแตกต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่าง นิคมารคา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.4532	5.6961	6.1923
ต่ำ	5.4532			
กลาง	5.6961	.2429*		
สูง	6.1923	.7391*	.4962*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 30 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับสัมพันธภาพระหว่างนิค
มารคาที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง ต่ำกับสูง) นิคที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิคมารการะดับ
สูงกว่า มีทัศนคติขอพบหาการเป็นนิคทานสันนาการดีกว่า นิคที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิคมารการะดับ
ต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 31 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนสำหรับทัศนคติต่อบทบาทการเป็น
 บัณฑิตโดยรวม ของบัณฑิตที่มีระดับสัมพันธภาพระหว่างนิคมารคาแตกต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่าง นิคมารคา	$\bar{X}$	ต่ำ	กลาง	สูง
		5.5813	5.8115	6.3131
ต่ำ	5.5613			
กลาง	5.8115	.2502*		
สูง	6.3131	.7518*	.5016*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 31 แสดงให้เห็นว่า ทุกคู่ของระดับสัมพันธภาพระหว่างนิคา
 มารคาที่เปรียบเทียบ (ต่ำกับกลาง กลางกับสูง และต่ำกับสูง) บัณฑิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิคา
 มารการะดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบัณฑิตโดยรวมดีกว่าบัณฑิตที่มีสัมพันธภาพระหว่าง
 นิคมารการะดับต่ำกวาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรต้นตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น
กับทัศนคติของนิคาคทอพบาพการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ทำให้ทราบว่า ในบรรดาตัวแปรต้น 6 ตัว คือ อายุของนิคา ระดับการศึกษาของนิคา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิคา และสัมพันธภาพระหว่างนิคามารดา มีตัวแปร 4 ตัว ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่า F มีนัยสำคัญ) กับทัศนคติของนิคาทอพบาพการเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน คือ ระดับการศึกษาของนิคา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิคา และสัมพันธภาพระหว่างนิคามารดา เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัว กับทัศนคติของนิคาทอพบาพการเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านเป็นเชิงเส้นตรงทางบวก กล่าวคือ ระดับของตัวแปรต้นยิ่งสูง ระดับของทัศนคติของนิคาทอพบาพการเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านจะยิ่งสูงขึ้นด้วย ดังนั้นเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรต้นตัวใดมีความสำคัญสูงสุดในแง่ของระดับความสัมพันธ์และความสามารถในการทำนายทัศนคติของนิคาทอพบาพการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน ผู้วิจัยจึงได้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นเหล่านั้นกับทัศนคติของนิคาทอพบาพการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน และสร้างสมการถดถอยทำนายทัศนคติของนิคาทอพบาพการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน จากตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัว ผลปรากฏดังตาราง 32 ถึง 33)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 32 เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
 จำนวน 4 ตัว (ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว
 ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา) กับตัวแปรเกณฑ์
 แต่ละตัว (ได้แก่ หัตถ์คิของบิดาคอยพาหนการเป็นบิดาคำนสันทนาการ) พบว่า ทุกตัวแปร
 เกณฑ์ที่พิจารณากวเ้นหัตถ์คิของบิดาคอยพาหนการเป็นบิดาคำนสันทนาการ ตัวแปรจำนวนที่มีความสัมพันธ์
 กับตัวแปรเกณฑ์สูงสุดเป็นอันดับแรกคือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว รองลงมาคือ
 สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา และระดับการศึกษา
 เป็นอันดับสอง สาม และสี่ ตามลำดับ สำหรับหัตถ์คิของบิดาคอยพาหนการ เป็นบิดาคำนสันทนาการนั้น
 พบว่า ตัวแปรจำนวนที่มีความสัมพันธ์สูงสุดสองอันดับแรกก็ยังคงเป็น ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ
 ของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา แลอันดับที่สามและสี่นั้นสลับกัน กล่าวคือระดับการศึกษา
 ของบิดามีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์เป็นอันดับสาม และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร
 ของบิดาเป็นอันดับสี่

เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรอิสระพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05 สูงสุดคือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับระดับการศึกษาของบิดา
 (r เท่ากับ .473) รองลงมาคือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับสัมพันธภาพ
 ระหว่างบิดามารดา (r เท่ากับ .310) อันดับสามคือ ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของ
 บิดา กับระดับการศึกษาของบิดา (r เท่ากับ .261) อันดับสี่คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ
 ของครอบครัวกับความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา (r เท่ากับ .181) อันดับห้า
 คือสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา (r เท่ากับ .167)
 สำหรับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับระดับการศึกษาของบิดานั้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 33 แสดงว่า เมื่อนำตัวแปรทุกตัวและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น กับทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านเข้าสู่อการวิเคราะห์ในสมการถดถอยพหุแล้ว พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) ปรากฏผลดังนี้

ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการเป็นนิคาโดยส่วนรวม มีตัวแปรเพียงสามตัวที่รวมทำนายได้ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิคา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .36999 .26149 และ .18615 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรตัวที่สี่คือ ระดับการศึกษา ถึงแม้จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคา โดยส่วนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r เท่ากับ .217) แต่เมื่อบรวมกับตัวแปรอีกสามตัวก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาคอหมพาทการเป็นนิคาโดยส่วนรวมได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (Beta เท่ากับ -.01997)

ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาด้านการเลี้ยงดู มีตัวแปรสามตัวที่รวมทำนายได้ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิคา และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .26402 .21015 และ .20853 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรตัวที่สี่คือ ระดับการศึกษาของนิคา ถึงแม้จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาคอหมพาทการเป็นนิคา ด้านการเลี้ยงดูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r เท่ากับ .240) แต่เมื่อบรวมกับตัวแปรอีกสามตัวก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาด้านการเลี้ยงดูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Beta เท่ากับ .05109)

ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาด้านกาชแก่บ้ญหานั้น มีตัวแปรทั้งสี่ตัวที่รวมทำนายได้ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิคา และระดับการศึกษาของนิคา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .29986 .22993, .20568 และ -.11206 ตามลำดับ

ทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำณการหาเลี้ยงครอบครัว มีตัวแปรเพียงสามตัวที่รวมทำนายได้ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และระดับการศึกษาของนิกา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .37788 .21075 และ -.14154 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรตัวที่สี่คือ ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิกา ถึงแม้จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำณการหาเลี้ยงครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r เท่ากับ .145) แต่เมื่อกับตัวแปรอีกสามตัวก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำณการหาเลี้ยงครอบครัวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Beta เท่ากับ .08338)

ทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำณการเป็นตัวแทนทางสังคม มีตัวแปรเพียงสามตัวที่รวมทำนายได้ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิกา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .35096 .22441 และ .14669 ตามลำดับ สำหรับตัวแปรตัวที่สี่คือ ระดับการศึกษาของนิกา ถึงแม้จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำณการเป็นตัวแทนทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Beta เท่ากับ .234) แต่เมื่อกับตัวแปรอีกสามตัว ก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำณการเป็นตัวแทนทางสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Beta เท่ากับ .01735)

ทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำนันชนากา มีตัวแปรเพียงสามตัวที่รวมทำนายได้ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิกา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .28164, .23813 และ .14092 ตามลำดับ สำหรับตัวแปรตัวที่สี่คือ ระดับการศึกษาของนิกา ถึงแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำนันชนากาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r เท่ากับ .281) แต่เมื่อกับตัวแปรอีกสามตัว ก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาคอหมบาทการ เป็นนิกาคำนันชนากาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Beta เท่ากับ .09568)

กล่าวโดยสรุป ทิวแปรที่ร่วมกันทำนายทัศนคติของนิคาคอหมบาทการเป็นนิกาโดยส่วนรวม และแต่ละค่าน (ยกเว้นค่านการเลี้ยงดูและค่านการหาเลี้ยงครอบครัว) มี 3 ทิว โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนิกามารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิกา แต่ในค่านการแก้หนี้หนี้เพิ่ม ทิวแปรทำนายอันคัมสี่คือ ระเบียบการศึกษาของนิกา สำหรับค่านการเลี้ยงดูนั้น ทิวแปรที่ร่วมกันทำนายก็ยังคงเป็น 3 ทิวดังกล่าว และการเรียงลำดับความสำคัญอันคัมหนึ่งก็ยังเป็นฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว แต่อันคัมสองและสามสลับที่กัน กล่าวคือ ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิกาเป็นอันคัมสองและสัมพันธภาพระหว่างนิกามารดาเป็นอันคัมสาม ส่วนในค่านการหาเลี้ยงครอบครัว ทิวแปรที่ร่วมกันทำนายอันคัมหนึ่งและอันคัมสองก็ยังคงเป็นฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสัมพันธภาพระหว่างนิกามารดา แต่อันคัมสามเปลี่ยนเป็นระเบียบการศึกษาของนิกา

ตอนที่ 4 แสดงความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของนิคาคอหมบาทการเป็นนิกา โดยส่วนรวมและแต่ละค่านกับการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวม และเมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

1.1 แสดงความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของนิคาคอหมบาทการเป็นนิกา โดยส่วนรวมและแต่ละค่านกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่นเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7 ทิวว่า ทัศนคติของนิคาคอหมบาทการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่น ดังผลที่แสดงไว้ในตาราง 34 ดังนี้

ตาราง 34 แสดงความสัมพันธ์สัมพันธ์ของทัศนคติของนิสิตตอบแบบการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน
กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของนิสิตวชิร

		ทัศนคติของนิสิตตอบแบบการเป็นนิกา					
		การเลี้ยงดู	การแก้ปัญหา	การหาเลี้ยง	การเป็น	สันตนาการ	รวม
		ดู	ปัญหา	เลี้ยง	ตัวแบบ	ทาง	
				กรรมกร	ทาง	สังคม	
การปรับตัวเอง	การเป็นตัวของตัวเอง	.0492	.0758	.0173	.1313**	.0667	.0800
	การมองเห็นคุณค่าของตนเอง	.1085	.1221**	.0682	.1440**	.1477**	.1389**
	ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง	.0696	.0903	.0447	.0884	.0909	.0903
	ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	.1107	.1327**	.0615	.1139	.1439**	.1324**
	ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี	.0836	.0435	.0278	.0698	.1060	.0781
	ความรู้สึกไม่มีอำนาจทางประสาธ	.0578	-.0235	-.0583	.0083	.0771	.0151
รวม		.1150	.1025	.0383	.1290**	.1516**	.1264**
การปรับตัวทางสังคม	ปทัสฐานทางสังคม	.2448**	.1740**	.1629**	.2465**	.1962**	.2420**
	ทักษะทางสังคม	.2839**	.2425**	.2045**	.2575**	.2801**	.2992**
	แนวโน้มที่จะไม่ต่อต้านสังคม	.0380	-.0232	.0248	.0575	.0446	.0336
	ความสัมพันธ์ในครอบครัว	.0909	.0584	.0555	.0578	.1284*	.0921
	ความสัมพันธ์ในโรงเรียน	.0745	.0972	-.0060	.0693	.0670	.0714
	ความสัมพันธ์ในชุมชน	.0516	.0721	.0230	.0688	.0766	.0687
รวม		.1867**	.1465**	.1096	.1805**	.1953**	.1931**

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 383 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 34 พบว่า เมื่อพิจารณาในระดับตัวแปรรวมทัศนคติของนิคาคอพบาหาการเป็นนิคาโดยส่วนรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองลักษณะ การปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม (r เท่ากับ .1264 และ .1931 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองในระดับองค์ประกอบย่อยแต่ละด้านของตัวแปรจึงผลการปรากฏผลดังนี้

ทัศนคติของนิคาคอพบาหาการเป็นนิคาด้านการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .2448 และ .2839 ตามลำดับ) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองแต่ละด้านของบุตรวัยรุน

ทัศนคติของนิคาคอพบาหาการเป็นนิคาด้านการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (r เท่ากับ .1221 และ .1327 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .1740 และ .2425 ตามลำดับ)

ทัศนคติของนิคาคอพบาหาการเป็นนิคาด้านการหาเลี้ยงครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .1629 และ .2045 ตามลำดับ) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุน

ทัศนคติของนิคาคอพบาหาการเป็นนิคาด้านการเป็นตัวแทนทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านการเป็นตัวของตัวเองและการมองเห็นคุณค่าของตนเอง (r เท่ากับ .1315 และ .1440 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .2465 และ .2575 ตามลำดับ)

ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาคำนันสนทนาการมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองค่านี้คือ ค่าการมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (r เท่ากับ .1477 และ .1439 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามค่านี้คือ ค่าปทัสฐานทางสังคม ทักษะทางสังคม และความสัมพันธ์ในชุมชน (r เท่ากับ .1962 .2801 และ .1284 ตามลำดับ)

เป็นที่สังเกตได้ว่า ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาทุกค่าจะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุน อย่างน้อยสองค่าคือ ค่าปทัสฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม สำหรับทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาคำนันสนทนาการนั้นสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนเพิ่มอีกหนึ่งค่าคือ ค่าความสัมพันธ์ในครอบครัว แต่ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาเพียงบางค่าเท่านั้นที่สัมพันธ์กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุน ได้แก่ ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาคำนการแก้ปัญหาการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนในด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาคำนการ เป็นตัวแบบทางสังคมกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนในด้านการ เป็นตัวของตัวเอง และการมองเห็นคุณค่าของตนเอง ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาคำนสนทนากา การปรับตัวเองของบุตรวัยรุนในด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ส่วนทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาคำนที่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองแต่ละค่าของบุตรวัยรุน คือ ค่าการเลี้ยงดูและการหาเลี้ยงครอบครัว

กล่าวโดยสรุป สำหรับในกลุ่มรวมทั้งวัยรุนหญิงและชาย ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมสัมพันธ์กับคุณลักษณะการปรับตัวโดยส่วนรวมของบุตรวัยรุนทั้งสองลักษณะคือการปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยแต่ละค่าของตัวแปรดังกล่าว พบว่า ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคา แต่ละค่ามีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนมากกว่าการปรับตัวเองของบุตรวัยรุน นอกจากนี้ทัศนคติของนิคาคอหมพาทการ เป็นนิคาทุกค่าจะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนสองค่า คือ ค่าปทัสฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม

1.2 แสดงความสัมพันธ์ของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา เป็นนิสิต โดยส่วนรวมและแต่ละคน กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคนของ นุตรวิทย์ ฐานหญิง และ นุตรวิทย์ ฐานชาย เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 8 ที่ว่า ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา เป็นนิสิตโดยส่วนรวม และแต่ละคน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละคนของ นุตรวิทย์ ฐานหญิงและ นุตรวิทย์ ฐานชาย ดังผลที่แสดงไว้ในตาราง 35 ถึง 36 ดังนี้

ตาราง 35 แสดงความสัมพันธ์สัมพันธ์ของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิสิตโดยส่วนรวมและแต่ละคณา
กับคุณลักษณะทางจิตวิทยาโดยส่วนรวมและแต่ละคณาของนิสิตอาชีวศึกษา

		ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิสิต					
		การเลี้ยงดู	การแก้ปัญหา	การหาเลี้ยงครอบครัว	การเป็นตัวแทน	สันติภาพ	รวม
การปรับตัวเอง	การเป็นตัวแทนของตัวเอง	.1004	.0747	.0107	.1619**	.1049	.1081
	การมองเห็นคุณค่าของตนเอง	.1489	.1496	.0929	.1997**	.1816**	.1841**
	ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง	.0577	.0220	.0491	.1078	.0642	.0720
	ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	.1187	.1514	.1025	.1524	.1408	.1586**
	ความรู้สึกไม่มีความจำเป็นที่จะคอยหนี	.1100	.0404	.0524	.0953	.1592	.1083
	ความรู้สึกไม่มีความจำเป็นที่จะคอยหนี	.0210	-.0576	-.0522	.0138	.0658	-.0027
รวม		.1313	.0876	.0617	.1699**	.1708**	.1478
การปรับตัวทางสังคม	พื้นฐานทางสังคม	.1419	.1517	.1725**	.1836**	.1521	.1921**
	ทักษะทางสังคม	.2562**	.3150**	.2215**	.2847**	.2224**	.3100**
	แนวโน้มที่จะไม่ทอดทิ้งสังคม	.0047	-.0695	-.0104	-.0035	.0289	-.0122
	ความสัมพันธ์ในครอบครัว	.0424	-.0230	-.0204	.0056	.0755	.0184
	ความสัมพันธ์ในโรงเรียน	.0579	.0837	-.0130	.0649	.0234	.0518
	ความสัมพันธ์ในชุมชน	-.0087	.0638	-.0075	.0524	.0279	.0306
รวม		.1137	.1152	.0685	.1348	.1284	.1335

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 229 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 35 พบว่า เมื่อพิจารณาในระดับตัวแปรรวม หักผลึกของ
 นิคาตอพบาพการเป็นนิคาโดยส่วนรวมไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบุคลิกภาพด้าน
 การปรับตัวโดยส่วนรวมของบุตรวัยรุ่นหญิงทั้งสองลักษณะ การปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม
 แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองในระดับองค์ประกอบย่อยแต่ละด้านของ
 ตัวแปรดังกล่าวปรากฏผลดังนี้

หักผลึกของนิคาตอพบาพการเป็นนิคาด้านการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัว
 ทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หนึ่งด้านคือ ด้านทักษะทางสังคม
 (r เท่ากับ .2562) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองแต่ละด้านของ
 บุตรวัยรุ่นหญิง

เช่นเดียวกันกับด้านการเลี้ยงดู หักผลึกของนิคาตอพบาพการเป็นนิคาด้านการแก้ปัญหา มีความ
 สัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 หนึ่งด้าน คือ ด้านทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .3150) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติกับการปรับตัวเองแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่นหญิง

หักผลึกของนิคาตอพบาพการเป็นนิคาด้านการหาเลี้ยงครอบครัวมีความสัมพันธ์
 ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้าน คือ
 ด้านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .1725 และ .2215 ตามลำดับ) แต่ไม่พบ
 ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่นหญิง

หักผลึกของนิคาตอพบาพการเป็นนิคาด้านการเป็นตัวแทนทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทางบวก
 กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านการเป็นตัวของตัวเอง
 และการมองเห็นคุณค่าของตนเอง (r เท่ากับ .1615 และ .1997 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังม
 ความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 สองด้านคือ ด้านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .1836 และ .2847 ตามลำดับ)

หักผลึกของนิคาตอพบาพการเป็นนิคาด้านสถานการณ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวเอง
 ของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเอง

และความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี (r เท่ากับ .1816 และ .1592 ตามลำดับ) นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หนึ่งค่าคือ ค่าทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .2224)

เป็นที่สังเกตได้ว่า ทักษะของนิคาคอพบาพการเป็นนิคาทุกค่าความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงอย่างน้อยหนึ่งค่า คือ ค่าทักษะทางสังคม สำหรับทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาตามการหาเลี้ยงครอบครัวและการเป็นตัวแบบทางสังคม ยังสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงเพิ่มอีกหนึ่งค่า คือ ค่าพื้นฐานทางสังคม แต่ทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาเพียงบางค่าเท่านั้นที่สัมพันธ์กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิง ได้แก่ ทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาตามการเป็นตัวแบบทางสังคมกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านการเป็นตัวของตัวเองและการมองเห็นคุณค่าของตนเอง ทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาตามสันตนาการกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเอง ส่วนทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาค่าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวเองแต่ละค่าของบุตรวัยรุ่นหญิง คือ ค่าการเลี้ยงดู การแก้ปัญหาและการหาเลี้ยงครอบครัว

กล่าวโดยสรุป สำหรับกลุ่มวัยรุ่นหญิง ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาโดยส่วนรวมกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นหญิงทั้งสองลักษณะ คือ การปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยแต่ละค่าของตัวแปรดังกล่าวพบว่า ทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาแต่ละค่ามีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงมากกว่าการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิง โดยที่ทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาค่าที่สัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงมากที่สุด (สี่ค่า) คือ ค่าการเป็นตัวแบบทางสังคมและน้อยที่สุด (หนึ่งค่า) คือ ค่าการเลี้ยงดูและค่าการแก้ปัญหา นอกจากนี้ทักษะของนิคาพบาพการเป็นนิคาทุกค่าจะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงหนึ่งค่า คือ ค่าทักษะทางสังคม

ตาราง 36 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิสิตโดยส่วนรวมและแต่ละคณา
กับบุคลิกภาพคณาจารย์ทั่วโดยส่วนรวมและแต่ละคณาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

		ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิสิต					
		การเลี้ยงดู	การแก้ปัญหา	การหาเลี้ยงครอบครัว	การเป็นทวิแบบทางสังคม	สันทนาการ	รวม
การปรับตัวตัวเอง	การเป็นตัวของตัวเอง	.0198	.0968	.0576	.1208	.0462	.0776
	การมองเห็นคุณค่าของตนเอง	.0887	.1002	.0610	.0870	.1297	.1090
	ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง	.1224	.2178**	.0756	.0949	.1652	.1579
	ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	.1110	.1127	.0120	.0679	.1570	.1089
	ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี	.1005	.0766	.0415	.0814	.0837	.0905
	ความรู้สึกไม่เอาการทางประสาธ	.1381	.0450	-.0329	.0351	.1270	.0765
รวม		.1439	.1545	.0508	.1157	.1723	.1499
การปรับตัวทางสังคม	พื้นฐานทางสังคม	.3111**	.1816	.1234	.2950**	.2150**	.2660**
	ทักษะทางสังคม	.3143**	.1386	.1740	.2133**	.3515**	.2815**
	แนวโน้มที่จะไม่ต่อต้านสังคม	.0685	.0341	.0652	.1374	.0567	.0804
	ความสัมพันธ์ในครอบครัว	.1458	.1718	.1621	.1300	.1965**	.1877**
	ความสัมพันธ์ในโรงเรียน	.1212	.1331	.0291	.1015	.1514	.1263
	ความสัมพันธ์ในชุมชน	.1898**	.1238	.1323	.1559	.2050**	.1895**
รวม		.2753**	.1906**	.1715	.2510**	.2846**	.2755**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 36 พบว่า เมื่อพิจารณาในระดั้วัวแปรรวมทัศนคติของ
นิคาคอบมหาทการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติภทการปรับทัวโดยส่วนรวม
ของนุทรวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียงหนึ่งลักษณะ คือ การปรับทัวทางสังคม
(r เท่ากับ .2755) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ของมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับทัวเองของนุทรวัยรุ่นชาย
เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองในระดั้วัวองค์ประกอบย่อยแต่ละค่านของ
ตัวแปรคังกล่าวปรากฏผลดังนี้

ทัศนคติของนิคาคอบมหาทการ เป็นนิกาตามการเลียงดูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับทัว
ทางสังคมของนุทรวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามค่าน คือ ค่านปหิฐานทางสังคม
หักกะทางสังคม และความสัมพันธ์ในชุมชน (r เท่ากับ .3111 .3145 และ .1898) แต่ไม่พบ
ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับทัวเองแต่ละค่านของนุทรวัยรุ่นชาย

ทัศนคติของนิคาคอบมหาทการ เป็นนิกาตามการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการ
ปรับทัวเองของนุทรวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หนึ่งค่านคือ ค่านความรู้สึ
เป็นอิสระของตนเอง (r เท่ากับ .2178) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ
การปรับทัวทางสังคมแต่ละค่านของนุทรวัยรุ่นชาย

ทัศนคติของนิคาคอบมหาทการ เป็นนิกาตามการหาเลียงครอญครัวไม่มีความสัมพันธ์อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับทัวเองแต่ละค่านและการปรับทัวทางสังคมแต่ละค่านของนุทรวัยรุ่นชาย

ทัศนคติของนิคาคอบมหาทการ เป็นนิกาตามการเป็นทัวแบบทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทางบวก
กับการปรับทัวทางสังคมของนุทรวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองค่านคือ ค่าน
ปหิฐานทางสังคมและหักกะทางสังคม (r เท่ากับ .2950 และ .2133 ตามลําคับ) แต่ไม่พบ
ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับทัวเองแต่ละค่านของนุทรวัยรุ่นชาย

ทัศนคติของนิคาคอบมหาทการ เป็นนิกาตามสันทนการมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับทัว
ทางสังคมของนุทรวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สี่ค่านคือ ปหิฐานทางสังคม
หักกะทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอญครัว และความสัมพันธ์ในชุมชน (r เท่ากับ .2150 .3515
.1965 และ .2050 ตามลําคับ) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับทัวเอง
แต่ละค่านของนุทรวัยรุ่นชาย

เป็นที่สังเกตได้ว่า ทัศนคติของนิคาคอบมหาทการ เป็นนิกาเกือบทุกค่าน (ยกเว้น
ค่านการแก้ปัญหาและการหาเลียงครอญครัว) สัมพันธ์กับการปรับทัวทางสังคมของนุทรวัยรุ่นชาย

อย่างน้อยสองค่านคือ ค่านพื้นฐานทางสังคมและค่าแห่งชะตางสังคม สำหรับทัศนคติของนิคาคอ
บพาทการเป็นนิกาคำนการ เลี้ยงดูยังสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายเพิ่มอีก
หนึ่งค่าน คือ ค่านความสัมพันธ์ในชุมชน ส่วนทัศนคติของนิกาคอบพาทการเป็นนิกาคำนสันตนาการนั้น
สัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายเพิ่มสองค่าน คือ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและ
ความสัมพันธ์ในชุมชน แต่ทัศนคติของนิกาคอบพาทการเป็นนิกาเพียงค่านเดียวเท่านั้นสัมพันธ์กับ
การปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นชาย ได้แก่ ทัศนคติของนิกาคอบพาทการเป็นนิกาคำนการแก้ปัญหา
กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นชายในค่านความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง ส่วนทัศนคติของนิกาคอ
บพาทการเป็นนิกาคำนที่เหลือนั้นไม่สัมพันธ์กับการปรับตัวเองแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่นชาย

ถลาโคยสรุป สำหรับกลุ่มวัยรุ่นชาย ทัศนคติของนิกาคอบพาทการเป็นนิกาโคยส่วนรวม
สัมพันธ์กับบุคลิกภาพค่านการปรับตัวโคยส่วนรวมของบุตรวัยรุ่นชายเพียงหนึ่งลักษณะ คือ การปรับตัว
ทางสังคม แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยแต่ละค่านของตัวแปรดังกล่าว พบว่า ทัศนคติของนิกา
คอบพาทการเป็นนิกาเกือบทุกค่าน (ยกเว้นค่านการแก้ปัญหาและการหาเลี้ยงครอบครัว) มีแนวโน้ม
ที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคม ของบุตรวัยรุ่นชายมากกว่าการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นชาย
ซึ่งมีเพียงค่านเดียว โดยที่ทัศนคติของนิกาคอบพาทการเป็นนิกาคำนที่สัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคม
ของบุตรวัยรุ่นชายมากที่สุด (สี่ค่าน) คือ ค่านสันตนาการ และน้อยที่สุด (สองค่าน) คือ ค่านการเป็น
ตัวแบบทางสังคม นอกจากนี้ทัศนคติของนิกาคอบพาทการเป็นนิกาเกือบทุกค่าน (ยกเว้นค่านการ
แก้ปัญหาและการหาเลี้ยงครอบครัว) จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายสองค่านคือ
ค่านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาต่อ
 บทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน กับบุคลิภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน
 ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9 ที่ว่า ระดับความสัมพันธ์ระหว่าง
 ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านกับบุคลิภาพด้านการปรับตัวโดย
 ส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย มีความแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ เนื่องจากการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็น
 เฉพาะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้มองเห็นผลการเปรียบเทียบ
 ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงได้เสนอเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น สำหรับ
 ค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจะแทนด้วย .0000 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตาราง 37

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 37 พบว่า เมื่อพิจารณาในค่าตัวแปรรวมทัศนคติของ
 บัณฑิตจบมหาวิทยาลัยเป็นบิดาโดยส่วนรวมไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทาง
 สังคมของบุตรวัยรุ่นหญิง แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวทาง
 สังคมของบุตรวัยรุ่นชาย (r เท่ากับ .2755) สำหรับการปรับตัวเองนั้น ไม่พบความแตกต่างในระดับ
 ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองในระดับองค์ประกอบย่อยแต่ละด้านของตัวแปร
 ทั้งกล่าวปรากฏผลดังนี้

ทัศนคติของบัณฑิตจบมหาวิทยาลัยเป็นบิดาคำนการเลี้ยงดูไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านพื้นฐานทางสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน
 แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชาย
 ในด้านพื้นฐานทางสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน (r เท่ากับ .3111 และ .1898 ตามลำดับ)
 สำหรับการปรับตัวเองนั้น ไม่พบความแตกต่างในระดับความสัมพันธ์ ระหว่างบุตรวัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชาย

ทัศนคติของบัณฑิตจบมหาวิทยาลัยเป็นบิดาคำนการแก้ปัญหา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง แต่มีความสัมพันธ์
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นชายในด้านความรู้สึกเป็นอิสระ
 ของตนเอง (r เท่ากับ .2178) รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการ
 ปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .3150) แต่ไม่มีความ
 สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายในด้านทักษะทางสังคม

ทัศนคติของบัณฑิตจบมหาวิทยาลัยเป็นบิดาคำนการหาเลี้ยงครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านพื้นฐานทางสังคมและ
 ทักษะทางสังคม (r เท่ากับ .1725 และ .2215 ตามลำดับ) แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายในด้านพื้นฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม
 สำหรับการปรับตัวเองนั้น ไม่พบความแตกต่างในระดับความสัมพันธ์ของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย

ทัศนคติของบัณฑิตจบมหาวิทยาลัยเป็นบิดาคำนการเป็นตัวแทนทางสังคมมีความสัมพันธ์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงในการเป็นตัวแทนของตัวเอง

และการมองเห็นคุณค่าของตนเอง (r เท่ากับ .1619 และ 1997 ตามลำดับ) แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นชายในด้านการเป็นตัวของตัวเอง และการมองเห็นคุณค่าของตนเอง สำหรับการปรับตัวทางสังคมนั้น ไม่พบความแตกต่างในระดับความสัมพันธ์ของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย

ทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดาคำนึงถึงหน้าที่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี (r เท่ากับ .1816 และ .1592 ตามลำดับ) แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นชายในด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนีรวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงในด้านปทัสฐานทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และความสัมพันธ์ในชุมชน (r เท่ากับ .2150 .1965 และ .2050 ตามลำดับ)

สรุปได้ว่า มีความแตกต่างในระดับความสัมพันธ์ของทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดาเกือบทุกด้าน (ยกเว้นด้านการเป็นตัวแบบทางสังคม) กับการปรับตัวทางสังคมระหว่างบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย แต่มีความแตกต่างในระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดาเพียงบางด้านเท่านั้นกับการปรับตัวเองระหว่างบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย นอกจากนี้ทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงมากกว่าบุตรวัยรุ่นชายและมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายมากกว่าบุตรวัยรุ่นหญิง

สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ (r) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังต่อไปนี้ ทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดาโดยส่วนรวมกับการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นในด้านปทัสฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม ทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดาคำนึงถึงหน้าที่กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชายในด้านทักษะทางสังคม ทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดาคำนึงถึงหน้าที่เป็นตัวแบบทางสังคม กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชายในด้านปทัสฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม ทัศนคติของบิดาคือบทบาทการ เป็นบิดา

คำนวณสถานการณ์การปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยหญิงและบุตรวัยชายในค่านักเตะทางสังคม
 พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เหล่านี้ ระหว่างบุตร
 วัยหญิงและบุตรวัยชาย (ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในภาคผนวก ง)

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตตอบหาบทการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน เมื่อจำแนกตามตัวแปรดังต่อไปนี้ คือ อายุของนิกา ระดับการศึกษาของนิกา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลการอบรมเลี้ยงดูของนิกา และสัมพันธภาพระหว่างนิกากับมารดา
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรต้นที่ระบุในจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับทัศนคติของนิสิตตอบหาบทการเป็นนิกา
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตตอบหาบทการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านกับบุคลิภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย
4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตตอบหาบทการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน กับบุคลิภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่นในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นิกามีอายุน้อยกว่ามีทัศนคติตอบหาบทการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านดีกว่า นิกามีอายุน้อยกว่า
2. นิกามีระดับการศึกษาสูงกว่ามีทัศนคติตอบหาบทการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านดีกว่า นิกามีระดับการศึกษาต่ำกว่า
3. นิกามีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับที่สูงกว่ามีทัศนคติตอบหาบทการเป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านดีกว่า นิกามีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับต่ำกว่า

4. บิคาของบุตรที่มารดาประกอบอาชีพที่หัตถ์คหิทยพหการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคานคักว บิคาของบุตรที่มารดาไม่ประกอบอาชีพ
5. บิคาที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงกว่าหัตถ์คหิทยพหการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคานคักว บิคาที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำกว่า
6. บิคาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระคับที่สูงกว่าหัตถ์คหิทยพหการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคานคักว บิคาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระคับที่ต่ำกว่า
7. หัตถ์คหิทยพหการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิภาพคานการปรับทัวโดยส่วนรวมและแต่ละคานของบุตรวัยรุน
8. หัตถ์คหิทยพหการ เป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิภาพคานการปรับทัวโดยส่วนรวมและแต่ละคานของบุตรวัยรุน ในกลุ่มวัยรุนหญิงและกลุ่มวัยรุนชาย
9. ระคับความสัมพันธ์ระหว่างหัตถ์คหิทยพหการเป็นบิคาโดยส่วนรวมและแต่ละคานกับบุคลิภาพคานการปรับทัวโดยส่วนรวมและแต่ละคานของบุตรวัยรุนหญิงและบุตรวัยรุนชาย มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรเป็นบิคาของเด็กนักเรียนและเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 74 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นบิคาของเด็กนักเรียนและเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนได้ 5 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โรงเรียนจันทรหุนบำเพ็ญ โรงเรียนสารวุฒวิทยา โรงเรียนจิโนรสวิทยาลัย และโรงเรียนวัดสุวรรณพลพิทยาคม และโคเลือกเฉพาะเด็กนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ กล่าวคือ มีทั้งบิดา มารดา และเป็นบิดามารดาที่ใหักำเนิตเด็กนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำบิคา และเด็กนักเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 383 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบวัด 2 ประเภท คือ แบบวัดที่ใช้วัดคิภา และแบบวัดที่ใช้วัดคุณธรรมvirtue ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 แบบวัดที่ใช้วัดคิภา

3.1.1 แบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นแบบวัดที่วางเงื่อนไข ทันทุมวัน และคนอื่น ๆ สร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา เพื่อหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่า มีความเชื่อมั่น 0.6740

3.1.2 แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ มีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) อยู่ระหว่าง 0.2592 ถึง 0.5920 สำหรับความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างคือข้อคำถามแต่ละข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกกับคะแนนรวมทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.3 แบบวัดทัศนคติของบิดาต่อนักเรียน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดา 5 ด้าน คือ การเลี้ยงดู การแก้ปัญหา การหาเลี้ยงครอบครัว การเป็นตัวอย่างทางสังคม และสันติภาพ การคำนวณ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ มีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ดังนี้ คือ ด้านการเลี้ยงดู มีความเชื่อมั่น .7935 ด้านการแก้ปัญหา มีความเชื่อมั่น .7949 ด้านการหาเลี้ยงครอบครัว มีความเชื่อมั่น .7494 ด้านการเป็นตัวอย่างทางสังคม มีความเชื่อมั่น .7882 ด้านสันติภาพ มีความเชื่อมั่น .7761 ทั้งหมดมีความเชื่อมั่น .7804 สำหรับความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง คือ ข้อความแต่ละข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ในทางบวกกับคะแนนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 แบบวัดที่ใช้วัดคุณธรรมvirtue คือ แบบวัดบุคลิกภาพด้านการปรับตัว เป็นแบบวัดที่ไกรสร ศรีไตรรัตน์ ชุติมา อุบลระกูล บุญสม มีทรัพย์ทอง และพิชิต วงศ์เกษม ได้คิดแปลงและสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 180 ข้อ ซึ่งแบ่งการปรับตัวออกเป็น 2 ลักษณะ

คือการปรับตัวเอง (จำนวน 90 ข้อ) และการปรับตัวทางสังคม (จำนวน 90 ข้อ) ลักษณะการปรับตัวเองแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ความเป็นตัวของตัวเอง (จำนวน 15 ข้อ) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี (จำนวน 15 ข้อ) ความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท (จำนวน 15 ข้อ) และลักษณะการปรับตัวทางสังคม แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ปทัสฐานทางสังคม (จำนวน 15 ข้อ) หักยะทางสังคม (จำนวน 15 ข้อ) แนวโน้มที่จะไม่ต่อต้านสังคม (จำนวน 15 ข้อ) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (จำนวน 15 ข้อ) ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (จำนวน 15 ข้อ) ความสัมพันธ์กับชุมชน (จำนวน 15 ข้อ)*สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่งโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (∞ -Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8832 และแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง .2785 ถึง .7827

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดฉบับที่สมบูรณ์ลงรหัสในแบบรายการ เพื่อนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X (Statistical Package for the Social Science) และทำการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติของนิสิตต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามอายุของบิดา ระดับการศึกษาของบิดา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา โดยใช้สถิติเอฟทดสอบ (F-test)

2. จัดลำดับความสำคัญของตัวแปรต้นในข้อ 1 ตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับทัศนคติของนิสิตต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

3. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน กับคุณลักษณะการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation และใช้สถิติทีทดสอบ (t-test)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิคาคอหมพาท การเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน ของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชายโดยใช้สถิติ Fisher's Transformation of r

สรุปผลการวิจัย

เพื่อตอบคำถามตามความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า จึงแบ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบทัศนคติของนิคาคอหมพาทการเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน เมื่อจำแนกตามอายุของนิคา ระดับการศึกษาของนิคา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของนิคา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิคา และสัมพันธภาพระหว่างนิคากับมารดา สรุปได้ดังนี้

1.1. นิคาที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน ไม่แตกต่างกัน

1.2. นิคาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาโดยส่วนรวมดีกว่านิคาที่มีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนนิคาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

1.2.1 นิคาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาค้นการเลี้ยงดูดีกว่านิคาที่มีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในระดับใดก็ตาม

1.2.2 นิคาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาค้นการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

1.2.3 นิคาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาค้นการหาเลี้ยงครอบครัวไม่แตกต่างกัน

1.2.4 นิคาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาค้นการเป็นตัวแทนทางสังคมดีกว่านิคาที่มีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนิคาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีทัศนคติคอกหมพาทการเป็นนิคาค้นการเป็นตัวแทนทางสังคมไม่แตกต่างกัน

1.2.5 บัณฑิตที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า มีทัศนคติที่ตอบหาทฤษฎี เป็นบัณฑิตด้าน
 สันทนการดีกว่าบัณฑิตที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบ
 ในระดับใดก็ตาม

1.3 บัณฑิตที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติ
 ที่ตอบหาทฤษฎี เป็นบัณฑิตโดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกว่า บัณฑิตที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ
 ของครอบครัวระดับต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในระดับใดก็ตาม

1.4 บัณฑิตของบุตรที่มารดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติที่ตอบหาทฤษฎี เป็นบัณฑิต
 โดยส่วนรวมและแต่ละค่านึกว่า ไม่แตกต่างกัน

1.5 บัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่า มีทัศนคติที่ตอบหาทฤษฎี เป็นบัณฑิตที่ทักทาย
 ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในระดับ
 ใดก็ตาม

1.5.1 บัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่า มีทัศนคติที่ตอบหาทฤษฎี เป็น
 บัณฑิตด้านการเลี้ยงดูดีกว่าบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในระดับใดก็ตาม

1.5.2 บัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่า มีทัศนคติที่ตอบหาทฤษฎี เป็นบัณฑิต
 ด้านการแก้ปัญหาดีกว่าบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในระดับใดก็ตาม

1.5.3 บัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตน มีทัศนคติที่ตอบหาทฤษฎี เป็นบัณฑิต
 ด้านการหาเลี้ยงครอบครัวดีกว่าบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจทั้งนอกตน-ในตน และนอกตนอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจทั้งนอกตน-ในตน และนอกตน มีทัศนคติที่ตอบหา
 ทฤษฎี เป็นบัณฑิตด้านการหาเลี้ยงครอบครัวไม่แตกต่างกัน

1.5.4 บัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตน มีทัศนคติที่ตอบหาทฤษฎี เป็นบัณฑิตด้าน
 การเป็นตัวแทนทางสังคมดีกว่าบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจทั้งนอกตน-ในตน และนอกตนอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจทั้งนอกตน-ในตน และนอกตน มีทัศนคติที่ตอบหา
 ทฤษฎี เป็นบัณฑิตด้านการหาเลี้ยงครอบครัวไม่แตกต่างกัน

1.5.5 บัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองมากกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็น
 บัณฑิตอันสันทนาการดีกว่าบัณฑิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในระดัยใดก็ตาม

1.6 บัณฑิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างบัณฑิตมารดาในระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาท
 การเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านดีกว่าบัณฑิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างบัณฑิตมารดาในระดับต่ำกว่า
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในระดัยใดก็ตาม

2. การจกค่าความสำคัญของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบัณฑิตต่อบทบาท
 การเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรที่รวมทำนายทัศนคติของบัณฑิตต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมมีสามตัว
 โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพ
 ระหว่างบัณฑิตมารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา

2.1.1 ตัวแปรที่รวมทำนายทัศนคติของบัณฑิตต่อบทบาทการเป็นบิดาตาม
 การเลี้ยงดูมีสามตัว โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของ
 ครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบัณฑิตมารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา

2.1.2 ตัวแปรที่รวมทำนายทัศนคติของบัณฑิตต่อบทบาทการเป็นบิดาตาม
 การแก้ไขปัญหามีสี่ตัว โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของ
 ครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบัณฑิตมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา
 และระดับการศึกษาของบิดา

2.1.3 ตัวแปรที่รวมทำนายทัศนคติของบัณฑิตต่อบทบาทการเป็นบิดาตาม
 การหาเลี้ยงครอบครัวมีสามตัว โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ
 ของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบัณฑิตมารดา และระดับการศึกษาของบิดา

2.1.4 ตัวแปรที่รวมทำนายทัศนคติของบัณฑิตต่อบทบาทการเป็นบิดาตาม
 การเป็นตัวแทนทางสังคมมีสามตัว โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทาง
 เศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบัณฑิตมารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร
 ของบิดา

2.1.5 ทิวแปรที่มีส่วนร่วมทำนายทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาค้นสนทนากัน
มีส่วนร่วม โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว
สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา

3./ การหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและ
แต่ละด้านกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวม
และเมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย สรุปได้ดังนี้

3.1, ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
บุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองลักษณะ
คือ การปรับตัวเอง และการปรับตัวทางสังคม

3.1.1 ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาด้านการเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์
ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ
ปทัสฐานทางสังคม และทักษะทางสังคม แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเอง
ในแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่น

3.1.2 ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาด้านการแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์
ทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ การมองเห็น
คุณค่าของตนเองและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รวมทั้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทาง
สังคมของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ปทัสฐานทางสังคม และทักษะทาง
สังคม

3.1.3 ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาด้านการหาเลี้ยงครอบครัว
มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
สองด้านคือ ปทัสฐานทางสังคม และทักษะทางสังคม แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
กับการปรับตัวเองในแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่น

3.1.4 ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม
มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ
การเป็นตัวของตัวเองและการมองเห็นคุณค่าของตนเอง รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว
ทางสังคมของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้านคือ ปทัสฐานทางสังคมและทักษะ
ทางสังคม

3.1.5 ทิศนคติของนิคาคอหมพทาการเป็นนิคาค้านสนทนากการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองค่าน คือ การมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามค่านคือ ปทัสฐานทางสังคม หักกะทางสังคมและความสัมพันธ์ในครอบครัว

3.2 / ทิศนคติของนิคาคอหมพทาการเป็นนิคาโดยส่วนรวม ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบุคลิกภาพค่านการปรับตัวโดยส่วนรวมของบุตรวัยรุนหญิงทั้งสองลักษณะ คือ การปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม

3.2.1 ทิศนคติของนิคาคอหมพทาการเป็นนิคาค่านการ เลี้ยงดู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หนึ่งค่านคือ หักกะทางสังคม แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองในแต่ละค่านของบุตรวัยรุนหญิง

3.2.3 ทิศนคติของนิคาคอหมพทาการเป็นนิคาค่านการหาเลี้ยงครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนหญิงสองค่านคือ ปทัสฐานทางสังคมและ หักกะทางสังคม แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองในแต่ละค่านของบุตรวัยรุนหญิง

3.2.4 ทิศนคติของนิคาคอหมพทาการเป็นนิคาค่านการ เป็นตัวแบบทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองค่านคือ การเป็นตัวของตัวเอง และการมองเห็นคุณค่าของตนเอง รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองค่านคือ ปทัสฐานทางสังคม และ หักกะทางสังคม

3.2.5 ทิศนคติของนิคาคอหมพทาการเป็นนิคาค่านสนทนากการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองค่านคือ การมองเห็นคุณค่าของตนเอง และความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หนึ่งค่าน คือ หักกะทางสังคม

3.3/ หัตถ์คณิกของนิตาตอพบาพการ เป็นนิตาโดยส่วนรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
 บุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมของบุตรวัยรุนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หนึ่งลักษณะ
 คือ การปรับตัวทางสังคม แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองของบุตร
 วัยรุนชาย

3.3.1 หัตถ์คณิกของนิตาตอพบาพการ เป็นนิตาคำถามการเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์
 ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามด้าน คือ
 ปหิสฐานทางสังคม ทักษะทางสังคม และความสัมพันธ์ในชุมชน แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติกับการปรับตัวเองในแต่ละด้านของบุตรวัยรุนชาย

3.3.2 หัตถ์คณิกของนิตาตอพบาพการ เป็นนิตาคำถามการแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์
 ทางบวกกับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หนึ่งด้าน คือ
 ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคม
 ในแต่ละด้านของบุตรวัยรุนชาย

3.3.3 หัตถ์คณิกของนิตาตอพบาพการ เป็นนิตาคำถามการหาเลี้ยงครอบครัว
 ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคมในแต่ละด้านของ
 บุตรวัยรุนชาย

3.3.4 หัตถ์คณิกของนิตาตอพบาพการ เป็นนิตาคำถามการเป็นตัวแทนทางสังคม
 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 สองด้าน คือ ปหิสฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ
 การปรับตัวเองในแต่ละด้านของบุตรวัยรุนชาย

3.3.5 หัตถ์คณิกของนิตาตอพบาพการ เป็นนิตาคำถามสันตนาการ มีความสัมพันธ์
 ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สี่ด้าน คือ
 ปหิสฐานทางสังคม ทักษะทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และความสัมพันธ์ในชุมชน แต่ไม่พบ
 ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองในแต่ละด้านของบุตรวัยรุนชาย

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างหัตถ์คณิกของนิตาตอพบาพการ
 การเป็นนิตาโดยส่วนรวม และแต่ละด้านกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตร
 วัยรุน ในกลุ่มวัยรุนหญิงและกลุ่มวัยรุนชาย สรุปได้ดังนี้

4.1. ทศนคติของนิคาคอหมพาทถการเป็นนิคาโดยส่วนรวม ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมของบุุตรวัยรุนหญิง แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับลักษณะค้ำก้งกลารของบุุตรวัยรุนชายสำหรับการปรับตัวเองนั้น ไม่พบความแตกต่างในระบค้ความสัมพันธ์ระหว่างบุุตรวัยรุนหญิงและบุุตรวัยรุนชาย

4.1.1 ทศนคติของนิคาคอหมพาทถการเป็นนิคาด้านการเลี้ยงดู ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมของบุุตรวัยรุนหญิงในค้ำนแม่ป้ฐานทางสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับลักษณะค้ำก้งกลารของบุุตรวัยรุนชาย สำหรับการปรับตัวเองนั้น ไม่พบความแตกต่างในระบค้ความสัมพันธ์ระหว่างบุุตรวัยรุนหญิงและบุุตรวัยรุนชาย

4.1.2 ทศนคติของนิคาคอหมพาทถการเป็นนิคาด้านการแก้ปัญหา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวเองของบุุตรวัยรุนหญิงในค้ำนความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับลักษณะค้ำก้งกลารของบุุตรวัยรุนชาย รวมทั้งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 กับการปรับตัวทางสังคมของบุุตรวัยรุนหญิงในค้ำนทักษะทางสังคม แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับลักษณะค้ำก้งกลารของบุุตรวัยรุนชาย

4.1.3 ทศนคติของนิคาคอหมพาทถการเป็นนิคาด้านการหาเลี้ยงคร อยครว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวทางสังคมของบุุตรวัยรุนหญิงในค้ำนแม่ป้ฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับลักษณะค้ำก้งกลารของบุุตรวัยรุนชาย สำหรับการปรับตัวเองนั้น ไม่พบความแตกต่างในระบค้ความสัมพันธ์ระหว่างบุุตรวัยรุนหญิงและบุุตรวัยรุนชาย

4.1.4 ทศนคติของนิคาคอหมพาทถการเป็นนิคาด้านการเป็นท้วแบบทางสังคม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวเองของบุุตรวัยรุนหญิงในค้ำนการเป็นท้วของท้วเองและการมองเห็นคุณค่าของตนเอง แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับลักษณะค้ำก้งกลารของบุุตรวัยรุนชาย สำหรับการปรับตัวทางสังคมนั้น ไม่พบความแตกต่างในระบค้ความสัมพันธ์ระหว่างบุุตรวัยรุนหญิงและบุุตรวัยรุนชาย

4.1.5 ทักษะของนิคาคอยทบทวนการเป็นนิกายานสันถนาทการ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงในค่านามมองเห็นคุณค่าของตนเองและความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับลักษณะค่านึงกลางของบุตรวัยรุ่นชาย รวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวทางสังคมและบุตรวัยรุ่นหญิงในค่านามทัศนฐานทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และความสัมพันธ์ในชุมชน แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับลักษณะค่านึงกลางของบุตรวัยรุ่นชาย

อภิปรายผล

1. เปรียบเทียบทัศนคติของนิคาทอยทบทวนการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน เมื่อจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ

1.1 เปรียบเทียบทัศนคติของนิคาทอยทบทวนการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน เมื่อจำแนกตามอายุของนิกา ผลการวิจัยพบว่า นิกามีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติทอยทบทวนการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าไม่ว่านิกาจะมีอายุในระดับใดก็ตามจะมีทัศนคติทอยทบทวนการ เป็นนิกาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และขัดแย้งกับการศึกษา ฮอบบส์ (Hobbs. 1968 : 413 - 417) ที่พบว่า การประสพปัญหาต่อการเป็นนิกามีความเกี่ยวข้องกับอายุของนิกา และการศึกษาของนิกเนอร์ (Anderson. 1982 : 124 ; citing Bigner. 1977) ที่พบว่า ความถี่ที่นิกาได้ประมาณไว้ว่าจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุตร มีความสัมพันธ์กับอายุของนิกา รวมทั้งการศึกษาของ นาร์ราทิล-ไคลน์ (Narratil - Kline. 1984) ที่พบว่า นิกามีอายุน้อยกว่าจะมีส่วนรวมในการยอมรับเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น นอกจากนี้ จากการศึกษาของ สุวรรณี ศรีจันทร์ธาดา (2527) ที่พบว่า นิกามารดาที่มีอายุน้อย มีความพร้อมในการเป็นนิกามารดาช่วยการเลี้ยงดูบุตรที่มีอายุปานกลาง และสูง อีกทั้งการศึกษาของ สำเนียง แยมสะอาด (2528) ที่พบว่า นิกามีอายุน้อยกว่า กับการพบปะของตนเองต่อการเลี้ยงดูบุตรสูงกว่านิกามีอายุน้อย เช่นเดียวกับการศึกษาของ ประภากรัตน์ ทวีเกียรติตระกูล (2528) ที่พบว่า สามีที่มีอายุน้อยกว่าจะมีการรับอุปการการ เป็นนิกาในระยะที่ภรรยาตั้งครรภ์ภักดีกว่าสามีที่มีอายุน้อย รวมทั้งการศึกษา

จรรยา สุวรรณัทธ (2529) ที่พบว่า บิดามารดาที่มีอายุมากและปานกลางมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กดีกว่าบิดามารดาที่มีอายุน้อย

สาเหตุที่ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นวัยที่มีความพร้อมและมีฐานะที่ดี อีกทั้งเมื่อพิจารณาจะระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่า ส่วนใหญ่ประมาณ 80% มีอายุระหว่าง 35 ถึง 50 ปี ซึ่งทำให้ช่วงอายุแคบเข้ามาอีก และช่วงอายุดังกล่าวถือว่าเป็นกลุ่มที่อยู่ในขั้น Generativity เพียงขั้นเดียว อาจจะไม่มีความคล้ายคลึงกันทั้งฐานะทางปัญญาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับมา ดังนั้นการศึกษาทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาในครั้งนี้ จึงไม่พบความแตกต่างระหว่างอายุของบิดาอีกประการหนึ่ง การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างบิดาของบุตรวัยรุ่น ซึ่งเมื่อบุตรอยู่ในวัยนี้ บิดามีแนวโน้มที่จะแสดงออกถึงความรักต่อบุตรด้วยการกอดจูบหรือให้ความใกล้ชิดสนิทสนมแกบุตรน้อยลง ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของบิดาต่อบุตรวัยรุ่นว่าบุตรมีความต้องการความมั่นคง และบุตรอาจจะต่อต้านเมื่อบิดาแสดงความรักต่อเขาด้วยการกอดจูบ หรือให้ความใกล้ชิดสนิทสนมมากเกินไป (Anderson. 1982 : 114 ; citing Crase, Clark and Pease. 1980 : 171) ดังนั้น ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาเมื่อบุตรอยู่ในวัยรุ่น จึงไม่พบความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังเช่นเมื่อบุตรอยู่ในวัยทารกหรือวัยเด็ก

1.2 เปรียบเทียบทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาพบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวคือ บิดาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านดีกว่า บิดาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (ระดับการศึกษาสูงกว่า ปานกลาง และปานกลางดีกว่าค่า) ยกเว้นด้านการแก้ปัญหา และการหาเลี้ยงครอบครัวที่ปรากฏว่า บิดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังไม่พบความแตกต่างในทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม ระหว่างบิดาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง

โดยส่วนใหญ่แล้วผลการวิจัยนี้ให้การสนับสนุนว่า ทัศนคติของบิดามีอิทธิพลต่อทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดา ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การได้ศึกษาที่มากกว่าในสถาบันการศึกษา จะทำให้บุคคลได้เรียนรู้บรรทัดฐาน ระเบียบต่าง ๆ ของสังคม และรู้จักความแตกต่างของสิ่งที่ถูกต้องกับ

สิ่งที่ยึด (สัญญา สัญญาวิวัตน์. 2523 : 164) นอกจากนั้นการได้รับการศึกษาสูงย่อมเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการศึกษาหาความรู้และการมุ่งพัฒนาความสามารถของตนในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นจึงพบว่า บิดาที่มีระดับการศึกษาสูงก็จะมีทัศนคติขอพบหาการ เป็นบิดาที่กว้างขวางที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในบางส่วนก็พบว่า การศึกษาของบิดาไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของบิดาขอพบหาการ เป็นบิดาทางด้านคือ ด้านการแก้ปัญหาและการหาเลี้ยงครอบครัว รวมทั้งไม่มีอิทธิพลของการศึกษาที่มีต่อทัศนคติของบิดาขอพบหาการ เป็นบิดาโดยส่วนรวมและด้านการเป็นตัวแทนทางสังคมระหว่างบิดาที่มีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง เหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะอธิบายได้ดังนี้ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องพบหาการเป็นบิดา ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กพบว่า ในระดับประถมศึกษาไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ และในระดับมัธยมศึกษาเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเด็กน้อยไม่ชัดเจน ส่วนในระดับอุดมศึกษามีการสอนในบางสาขาวิชา เช่น สาขาวิชาจิตวิทยา สาขาวิชาแพทย์ สาขาวิชาพยาบาล และสาขาวิชาทางการศึกษา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ใช่วิชาบังคับ แต่ให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความสนใจ (สุวรรณี ศรีจันทร์ธาดา. 2527 : 77) นอกจากนั้นความรู้เกี่ยวกับพบหาการ เป็นบิดาในกรอบอบรมเลี้ยงดูบุตร ยังเป็นความรู้ที่ได้จากบทความในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือต่าง ๆ รายการในวิทยุหรือโทรทัศน์ คำแนะนำของบุคลากรทางด้านการพัฒนาครอบครัว แพทย์ พยาบาล และการจัดอบรมทางการศึกษา ได้มีผู้ศึกษาพบว่า แหล่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องกล่าเลี้ยงดูเด็กอันคัมหนึ่ง คือ หนังสือต่าง ๆ อันคัมสองคือบุคลากรทางด้านการพัฒนาครอบครัว อันคัมสามคือ การศึกษาในสถาบันการศึกษา (Kephart. 1961 : 525) จะเห็นได้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับพบหาการ เป็นบิดา นอกจากจะได้รับจากการศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้วยังได้รับจากแหล่งข่าวสารทางสังคม ซึ่งมีความสำคัญมากกว่าสถาบันการศึกษา ดังนั้นการพิจารณาการศึกษาของบิดา นอกจากจะพิจารณาความรู้ที่ได้จากสถาบันการศึกษาแล้วควรพิจารณาความรู้ที่ได้จากแหล่งข่าวสารทางสังคมด้วย แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาเฉพาะระดับการศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นเกณฑ์ จึงอาจจะทำให้ผลการวิจัยบางส่วนไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้

อีกประการหนึ่ง พบหาการเป็นบิดาค้นหาแก้ปัญหาเป็นพฤติกรรมของบิดา อันเกี่ยวกับการตัดสินใจปัญหาที่สมาชิกในครอบครัวประสบ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องของการ เรียนรู้จากประสบการณ์

การได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสมและการฝึกฝน ส่วนบทบาทการเป็นบิดาคำนการหาเลี้ยงครอบครัว นั้นเป็นพฤติกรรมของบิดาที่เกี่ยวข้องกับหารายได้ของครอบครัว อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัญญาประชาคม ความ ยอมรับของมนุษย์ อีกทั้งมักจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน สังคมและวัฒนธรรมที่ สืบต่อกันมา ซึ่งแตกต่างจากบทบาทการเป็นบิดาคำนการเลี้ยงดู การเป็นตัวแทนทางสังคม และ สันหนากาที่ส่วนใหญ่แล้วสถาบันการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังพฤติกรรมเหล่านี้ ฉะนั้น การศึกษาโดยพิจารณาระดับการศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นเกณฑ์ จึงไม่พบความแตกต่างในทัศนคติ ของบิดาทอบทบาทการเป็นบิดาคำนการแก้ปัญหาและการหาเลี้ยงครอบครัวดังกล่าว สำหรับผลการวิจัย ในบางส่วนที่พบว่า ไม่มีความแตกต่างในทัศนคติของบิดาทอบทบาทการเป็นบิดา ระหว่างบิดาที่มีระดับ การศึกษาสูงและปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาไม่ได้ให้ ความสำคัญในความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับบทบาททางสังคม ซึ่งจะเน้นเฉพาะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จึงไม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพิ่มเติมจาก ระดับมัศึกษามากนัก

1.3 เปรียบเทียบทัศนคติของบิดาทอบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า บิดาที่มีฐานะความ เป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูงกว่า มีทัศนคติทอบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและ แต่ละด้านที่กว่าบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า รายได้เป็นส่วนหนึ่งบ่งบอกถึง ระดับการดำเนินชีวิต เงินรายได้ทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความเครียดใน บิดาเมื่อพบว่ารายได้ของเขาไม่พอเพียงกับความต้องการของครอบครัว และถนัดให้เวลาแก่การ ทำงานมากขึ้น มักจะให้เวลาแก่บุตรหรือครอบครัวน้อยลง (Anderson. 1982 : 33 ; citing Rapoport and Rapoport. 1965, 1977 ; Levine. 1977 ; Bailyn. 1978) ซึ่งเป็นการสนับสนุนคำกล่าวของแมคคินเลย์ (McKinley. 1964) ที่ว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร ของบิดาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของใจ และความต้องการของบิดาทอการทำงาน บิดาจะแสดงออกถึง ความสัมพันธ์ของใจเกี่ยวกับความท้าทายในหน้าที่การงาน โดยแสดงความ เป็นปฏิปักษ์และเข้มงวดกับบุตร บิดาที่มีความสัมพันธ์ของใจเกี่ยวกับหน้าที่การงานน้อยจะแสดงความ เป็นมิตรทอบุตรและเข้มงวดน้อยลง

อีกประการหนึ่งบิดาที่มีรายได้น้อย มักจะมีภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัดตัว ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ ซึ่งไม่มีเวลาสนใจหาความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จึงทำให้ยังมีแนวความคิดแบบดั้งเดิม และพัฒนาแนวความคิดได้ช้ากว่าบิดาที่มีรายได้สูง (จรรยา สุวรรณัทธ. 2524 : 11) นอกจากนี้ได้มีการศึกษาพบว่า บิดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมักจะเข้าถึงสื่อมวลชนสูงควย และได้อ้างถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร ในขณะที่บิดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มักจะอ้างอิงแต่ความคิดเห็นส่วนตัวและการฝึกฝนของเขามากกว่า

(Anderson. 1982 : 127 ; citing White. 1957 : 705; นพพรพ คงวัฒนา และคนอื่น ๆ. 2524 : 2) และการที่บิดามีการเข้าถึงสื่อมวลชนสูง ทำให้บิดาได้รับความรู้ได้มากเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ฉะนั้นเพื่อให้บิดามีทัศนคติที่สอดคล้องกับบทบาทของตนเองในการอบรมเลี้ยงดูบุตร จึงควรสนับสนุนให้บิดา เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการเป็นบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรทางวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์เผยแพร่ในชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงบิดาที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำได้เพิ่มมากขึ้น

1.4 เปรียบเทียบทัศนคติของบิดาทอบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละคน เมื่อจำแนกตามการประกอบอาชีพของมารดา ผลการวิจัยพบว่า บิดาของบุตรที่มารดาประกอบอาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละคนไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่ามารดาจะประกอบอาชีพภายในบ้าน ประกอบอาชีพภายนอกบ้าน หรือไม่ ประกอบอาชีพหลักก็ตามพบว่า ไม่มีความแตกต่างในทัศนคติของบิดาทอบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละคนซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 และเป็นการขัดแย้งกับการศึกษาของ ยบาร์รา (Ybarra. 1982 : 169 - 177) ที่พบว่า บิดาที่มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและทำงานบ้านมากขึ้นเมื่อมารดาทำงาน เช่นเดียวกับ เฟล็ค (Baruch and Barnett. 1986 : 1210 - 1223 ; citing Pleck. 1983) ซึ่งได้ศึกษาพบว่า การที่บิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมักจะสัมพันธ์กับภาระงานของมารดา รวมทั้งการศึกษาของ บาร์เน็ต และ บาร์ธ (Barnett and Baruch. 1987 : 29 - 40) ที่พบว่า บิดาจะมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและงานบ้านมากขึ้นเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับว่ามารดาทำงานนอกบ้านหรือไม่ และการศึกษา มาร์คัส (Marcus. 1985) ที่พบว่าบิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมักจะเป็นบิดาของบุตร

ที่มารคทำงาน นอกจากนั้น โคเวอร์แมน (Bahr. 1989 : 202 ; citing Coverman. 1985) ก็ได้ศึกษาพบว่า ในมารคที่ทำงานนั้นบิดาจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนรวมในงานบ้านมากขึ้น อีกทั้ง ไพโตรพินโต (Pietropinto. 1986) ซึ่งได้สำรวจการเปลี่ยนแปลงของบทบาทการเป็นบิดาในวาระที่มารคทำงาน ก็พบว่า บิดาใช้เวลาอยู่กับบุตรมากขึ้น รวมทั้งการศึกษาของ ครูเทอร์ และเพอร์รี่ - เจนคินส์ (Crouter and Perry - Jenkin. 1987) ที่พบว่า ในครอบครัวที่มารคทำงานนั้นบิดามีส่วนรวมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากกว่าในครอบครัวที่บิดาทำงานเพียงผู้เดียว สำหรับในประเทศไทยนั้น คงเคื่อน พัทธมนวีน และเพ็ญแซ ประจักษ์จันก (2524) ก็ได้ศึกษาพบว่า ในครอบครัวที่มารคทำงานอาชีพนั้น บิดาเข้ามามีส่วนรวมรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับการศึกษารังนี้ คือ การศึกษาของ นิคโคลส์ และเมทเซน (Nickols and Metzen. 1982 : 199 - 216) ที่พบว่า การจัดแบ่งเวลาในการรับผิดชอบการเลี้ยงดูบุตรและงานบ้าน ทั้งงานอาชีพของบิดามารดาในปัจจุบัน ยังคงเป็นไปตามแบบแผนดั้งเดิม กล่าวคือ มารดาใช้เวลาส่วนใหญ่กับการเลี้ยงดูบุตรและงานบ้าน ส่วนบิดาใช้เวลาส่วนใหญ่กับงานอาชีพ เวลาในการทำงานอาชีพของมารดาที่ผ่อนคลายมากพอการเลี้ยงดูบุตรและการทำงานบ้านของบิดา ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า สาเหตุที่ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากว่า การที่บิดาจะแสดงบทบาทของตนเองในการเลี้ยงดูบุตรอย่างไรมันไม่ได้ขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพของมารดา แต่อาจจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความคาดหวังของมารดาที่มีต่อบทบาทการเป็นบิดา (Anderson. 1982 : 114 ; citing Clark, Nye and Gecas. 1978) และทัศนคติของมารดาต่อบทบาทการเป็นบิดา เป็นต้น ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำนายระดับของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของบิดา (Baruch and Barnett. 1986 : 1221) ได้มีการศึกษาที่พบว่า ในกลุ่มมารดาที่ประกอบอาชีพนั้นมีมารดาเพียงส่วนน้อยที่ต้องการให้บิดาเข้ามามีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรหรือทั้งยังไม่พบความแตกต่างในมารดาที่ประกอบอาชีพกับมารดาที่ไม่ประกอบอาชีพ (Lamb and others. 1987 : 112 ; citing Pleck. 1983) รวมทั้งจากการศึกษาของ ดีเฟรน และเลน (DeFrain. 1979 : 583 - 593 ; Lein. 1979 : 489 - 496) ที่พบว่า มารดามักจะไม่พอใจในคุณภาพของการเลี้ยงดูบุตรและงานบ้าน

ของบิดา นอกจากนั้น บาร์ช และบาร์เน็ต (Lamb and others. 1987 : 112 ; citing Baruch and Barnett. 1981) ก็ได้ศึกษาพบว่า มารดาที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากมีความพึงพอใจในบทบาทความเป็นมารดาอย่างมาก มารดาที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรน้อย แດอย่างไรก็ตาม การศึกษานี้เป็นเพียงการศึกษาในแง่ความสัมพันธ์เท่านั้น จึงไม่สามารถทราบว่า การที่มารดามีความพึงพอใจต่ำ เป็นสาเหตุให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น หรือเป็นผลจากการที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร สำหรับสาเหตุที่มารดาส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร อาจเป็นเพราะว่า มารดากลัวว่าจะสูญเสียแบบแผนดั้งเดิมของการเป็นมารดา กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความจรรยาในครอบครัวเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรและงานบ้าน ซึ่งถ้ามารดาขอมให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร และงานบ้านก็จะทำให้มารดาสูญเสียการเป็นที่ยอมรับในส่วนนี้ไป (Lamb and others. 1987 : 112 ; citing Polatnik. 1974 : 45 - 86)

นอกจากนี้ ความคาดหวังและทัศนคติของมารดาต่อการมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา ยังขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาและลักษณะอาชีพการงานของมารดา กล่าวคือ มารดาที่มีระดับการศึกษา และหน้าที่การงานสูงมักจะเชื่อในความเสมอภาคส่วนบุคคล รวมทั้งจะมีความพึงพอใจมาก ถ้าบิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและงานบ้าน สำหรับบิดานั้น จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและงานบ้าน ในกรณีที่มารดาสนุกกับงาน และประกอบอาชีพที่ควบเห่อยู่ระหว่างเศรษฐกิจ (McKenry and others. 1986 : 80) ซึ่งสนับสนุนโดยการศึกษาของ ลาร์สัน (Larson. 1974 : 128 - 138) ที่พบว่า มารดาที่มีการศึกษาและอาชีพการงานที่ดีมักจะยอมรับการกระทำที่ไม่ใช่บทบาทแบบดั้งเดิมของบิดา ส่วนบิดาจะยอมรับบทบาทนี้ด้วยความสำนึกและควยเหตุผล

สรุปได้ว่า การที่บิดาจะมีทัศนคติต่อบทบาทความเป็นบิดาอย่างไรนั้นจะขึ้นอยู่กับความคาดหวังและทัศนคติของมารดาที่มีต่อบทบาทความเป็นบิดามากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพของมารดา ดังนั้นจากผลการวิจัยครั้งนี้ จึงพบว่า บิดาของบุตรที่มารดาประกอบอาชีพแตกต่างกับมีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละคนไม่แตกต่างกัน

1.5 เปรียบเทียบทัศนคติของนิคาคอมมหาทการ เป็นนิกาโดยส่วนรวม และแต่ละค่าน เมื่อจำแนกตามความเชื่อในผลของการยอมรับเลี้ยงดูบุตรของนิกาพบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ กล่าวคือ นิกาที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่า มีทัศนคตินิคาคอมมหาทการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านดีกว่า นิกาที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยกว่า (ความเชื่ออำนาจในตนน้อยกว่า กึ่งนอกตน-ในตนและกึ่งนอกตน-ในตนดีกว่า นอกตน) ยกเว้นนิกาเป็นนิกาค่าน การหาเลี้ยงครอบครัวและการ เป็นตัวแบบทางสังคมที่ปรากฏผลว่า ไม่พบความแตกต่างในทัศนคติของนิคาทอมหาทการ เป็นนิกาทั้งสองค่านดังกล่าวระหว่างนิกาที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน และนอกตน

จากผลการศึกษาในครั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้ว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของจิตลักษณะของนิกาเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนในการยอมรับเลี้ยงดูบุตรว่า นิกาทาสำคัญยิ่งต่อการทำนายความแปรปรวนของทัศนคติของนิคาทอมหาทการเป็นนิกา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคองเกอร์ และคนอื่น ๆ (Conger and others. 1984: 2234-2247) ที่พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนของนิคาการเป็นจิตลักษณะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกายอมรับเลี้ยงดูบุตรของนิคาชคา อีกทั้งทางเคื่อน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528 : 235) ก็ได้ศึกษานิกาไทยในกรุงเทพมหานครพบว่า ถ้าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจนอกตนในกาเลี้ยงดูเด็กมาก มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติพ่อแม่ก่น้อย (r เท่ากับ $-.50$) ฉะนั้นจิตลักษณะของนิกาในเรื่องความเชื่ออำนาจในตนในการยอมรับเลี้ยงดูบุตร จึงเป็นจิตลักษณะที่สำคัญที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับทัศนคติของนิคาทอมหาทการเป็นนิกา ซึ่งจะส่งผลในกากำหนดแบบแผนการยอมรับเลี้ยงดูบุตรต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยบางส่วนก็ไม่พบอิทธิพลของจิตลักษณะของนิกาเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนในการยอมรับเลี้ยงดูบุตรระหว่างนิกาที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน และนอกตน ที่มีทัศนคติของนิคาทอมหาทการเป็นนิกาค่านกาหาเลี้ยงครอบครัว และกาเป็นตัวแบบทางสังคม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงเท่านั้นที่จะมีทัศนคติที่ทอมหาทการเป็นนิกาทั้งสองค่านนี้ สำหรับผู้ที่มีความเชื่ออำนาจกึ่งนอกตน-ในตน และนอกตนนั้นไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ อาจเนื่องจาบทบาทค่านกาหาเลี้ยงครอบครัว และบทบาท

กานการ เป็นตัวแบบทางสังคม เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพของบิดา รวมทั้งเป็นพฤติกรรมที่มีความเชื่อว่าคุณสมบัติที่พลมากในบทบาททั้งสองด้านนี้

1.6 เปรียบเทียบทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน เมื่อจำแนกตามระดับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ผลการวิจัยพบว่า บิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระดับสูงกว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านดีกว่าบิดาที่มีสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาเป็นตัวแปรสำคัญที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดา ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ ซูเล และคนอื่น ๆ (Soule and others. 1979 : 259) ที่พบว่า สัมพันธภาพที่ระหว่างบิดามารดาจะทำให้บิดามีความรู้สึกต่อบทบาทการเป็นบิดาในทางที่ดีโดยจะช่วยเหลือส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้น สนใจในการรับรู้และเรียนรู้บทบาทการเป็นบิดาเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตนให้เหมาะสมในฐานะบิดาได้อย่างสมบูรณ์ เช่นเดียวกับ ประภาสตัน ทวีเกียรติตระกูล (2528) ก็ได้ศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับภาระการเรียนรู้บทบาทการเป็นบิดาของสามีในขณะที่ภรรยาตั้งครรภ์ จะเห็นได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาเป็นตัวแปรที่สำคัญมากในการปรับปรุงโครงสร้างของครอบครัว คุณภาพของสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาทำให้ทั้งสองฝ่ายพร้อมที่จะให้อภัยในข้อบกพร่องของกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของอีกฝ่ายเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น (Bell. 1967 : 314) รวมทั้งมีความพร้อมที่จะปรับตัวในการเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตร่วมกันได้เป็นอย่างดี (Goode. 1982 : 79) ดังนั้น การที่บิดามารดามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจึงส่งผลให้บิดามีส่วนรวมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและการทำนุบำรุง บิดาจะรู้สึกผ่อนคลาย มีอิสระ และมีความสุขถ้ามารดาเป็นบุคคลที่เขาสบายใจและเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ (Davall. 1977 : 80) ฉะนั้น สมมติฐานข้อที่ 6 จึงได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลในการศึกษานี้เป็นอย่างดี

2. จักลำดับความสำคัญของตัวแปรต้นที่ระบุในจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน

ในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรต้นมีหกตัว คือ อายุของนิคา ๒ ระดับการศึกษาของนิคา ๓ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ๔ การประกอบอาชีพของมารคา ๕ ความเชื่อในผลของการกรรมเลี้ยงบุญตรของนิคา และสัมพันธ์ภาพระหว่างนิคามารคา อย่างไรก็ตาม ๖ ผลการศึกษาในส่วนแรก ซึ่งเป็นกาช เปรียบเทียบทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน ตามตัวแปรดังกล่าว ปรากฏผลว่า มีตัวแปรต้นเพียงสี่ตัวที่สัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน คือ ระดับการศึกษาของนิคา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อในผลของการกรรมเลี้ยงบุญตรของนิคา และสัมพันธ์ภาพระหว่างนิคามารคา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรทั้งสี่ตัวมาพิจารณาความสำคัญที่มีต่อทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาโดยส่วนรวม และแต่ละค่าน โดยใช้ตัวแปรทั้งสี่ตัวเข้าสู่สมการถ่วงน้ำหนัก ซึ่งมีคะแนนทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาโดยส่วนรวมและแต่ละค่านเป็นตัวแปรเกณฑ์ ผลปรากฏดังนี้

สำหรับทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาโดยส่วนรวม และค่านการ เป็นตัวแบบทางสังคม รวมทั้งค่านสันตนาการ มีตัวแปรสามตัวรวมกันทำนาย คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธ์ภาพระหว่างนิคามารคา และความเชื่อในผลของการกรรมเลี้ยงบุญตรของนิคา โดยที่ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุด ตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นรอง คือ สัมพันธ์ภาพระหว่างนิคามารคา และความเชื่อในผลของการกรรมเลี้ยงบุญตรของนิคา ตามลำดับ สำหรับระดับการศึกษาของนิคานั้น ถึงแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาโดยส่วนรวม แต่เมื่อรวมกับตัวแปรอื่นอีกสามตัวดังกล่าวก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาโดยส่วนรวม และค่านการ เป็นตัวแบบทางสังคม รวมทั้งค่านสันตนาการได้

ในแง่ทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาค่านการ เลี้ยงบุญนั้น ปรากฏว่ามีตัวแปรสามตัวรวมกันทำนาย คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อในผลของการกรรมเลี้ยงบุญตรของนิคา และสัมพันธ์ภาพระหว่างนิคามารคา โดยที่ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุด ตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นรอง คือ ความเชื่อในผลของการกรรมเลี้ยงบุญตรของนิคา และสัมพันธ์ภาพระหว่างนิคามารคา ตามลำดับ สำหรับระดับการศึกษาของนิคานั้น ถึงแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาค่านการ เลี้ยงบุญ แต่เมื่อรวมกับตัวแปรอื่นอีกสามตัวดังกล่าว ก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาตอบทบทนาการ เป็นนิคาค่านการ เลี้ยงบุญ

ในแง่ของทัศนคติของนิคาคอหมบทการ เป็นนิกาคำนการ แก่นั้หนั้น ปรากฏว่า มีตัวแปรทั้งสี่ตัวที่รวมกันทำนายโดยที่ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุด ตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นรอง คือ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิกา และระดับการศึกษาของนิกาตามลำดับ

ในแง่ของทัศนคติของนิคาออบหมบทการ เป็นนิกาคำนการหาเลี้ยงครอบครัวนั้นปรากฏว่า มีตัวแปรสามตัวที่รวมกันทำนาย คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และระดับการศึกษาของนิกา โดยที่ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุด ตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นรอง คือ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และระดับการศึกษาของนิกา ตามลำดับ สำหรับความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิกานั้นถึงแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิคาออบหมบทการ เป็นนิกาคำนการหาเลี้ยงครอบครัว แต่เมื่อรวมกับตัวแปรอีกสามตัวก็ไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาออบหมบทการ เป็นนิกาคำนการหาเลี้ยงครอบครัวได้

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาในครั้งนี้ ได้ให้หลักฐานว่า ตัวแปรสำคัญที่สุด คือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแปรภูมิหลัง อย่างไรก็ตามตัวแปรทางจิตลักษณะอีกสองตัวที่พบว่า สำคัญมากเช่นเดียวกัน คือ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และ ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูของนิกา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ ซูล และคนอื่น ๆ (Soule and others. 1979 : 259) รวมทั้ง ประภาศัน ทวีเกียรติตระกูล (2528) ที่พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของนิกาเกี่ยวกับหมบทการ เป็นนิกา การศึกษาของ คองเกอร์ และคนอื่น ๆ (Conger and others. 1984 : 2234 - 2247) รวมทั้ง คางเคื่อน พันธมนานิน และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของนิกา

เป็นที่น่าสังเกตว่า ถึงแม้ว่าระดับการศึกษาของนิกา จะสัมพันธ์กับทัศนคติของนิกาออบหมบทการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรอื่นอีกสามตัวดังกล่าวพบว่า ส่วนใหญ่แล้วจะไม่สามารถทำนายทัศนคติของนิคาออบหมบทการ เป็นนิกาโดยส่วนรวมและแต่ละค่าน (ยกเว้นค่านการแก้นั้หนะและการหาเลี้ยงครอบครัว) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากว่า ระดับการศึกษาของนิกา มีความสัมพันธ์สูง กับฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของ

ครอบครัว (๕ เท่ากับ .473) ดังนั้นระดับการศึกษาของบิดา จึงอาจจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวมากกว่าที่จะส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดา

3. หากความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านกับบุคลิกภาพด้านกาปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อพิจารณาในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย /

3.1 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่น

สำหรับในกลุ่มรวมทั้งวัยรุ่นหญิงและชายนั้น ทัศนคติของบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านจะมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นในด้านย่อยตั้งแต่ 2 ถึง 4 ด้านย่อยใน ด้านย่อยทั้งหมด 12 ด้าน โดยที่ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน มีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นมากกว่า การปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่น นอกจากนี้ ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาทุกด้านจะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมอย่างน้อย 2 ด้าน คือ ปทัสถานทางสังคม และทักษะทางสังคม

โดยทั่วไปแล้วการยอมรับเลี้ยงดูบุตรของบิดา หมายถึง การให้ความรัก ความอบอุ่น ความสนใจแก่บุตร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ดีของบุตร (Biller. 1981 : 329) เนื่องจากเด็กสามารถพัฒนาการกระทำตามตัวแบบอันเกิดจากสัมพันธภาพโดยตรงของประสบการณ์ทางสังคม แต่บิดาไม่มีส่วนร่วมในการยอมรับเลี้ยงดูบุตร หรือบิดาที่มองบทบาทการเป็นบิดา หรือการขาดบิดา จะทำให้บุตรมีปัญาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ และการปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่นในสังคม เพราะว่าเด็กจะรู้สึกขัดข้องใจและมีความยากลำบากในการกระทำตามตัวแบบที่เลือนลาง ซึ่งจะนำไปสู่ความบกพร่องในพัฒนาการของบุคลิกภาพและการปรับตัว (Bigner. 1989 : 66) ทั้งนี้บทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสังคม ดังนั้นบิดาจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อบุตรในแง่ของการปรับตัวทางสังคมมากกว่าการปรับตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปทัสถานทางสังคม และทักษะทางสังคม เนื่องจากบิดามีบทบาทสำคัญในการสั่งสอนบุตรให้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎและข้อปฏิบัติในสังคม (Lynn. 1974 : 255) ดังนั้นการศึกษาที่สนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ การศึกษาของ เฮเทอร์ริงตัน และคนอื่น ๆ (Biller. 1981 : 532 ; citing Hetherington

and others. 1978) รวมทั้ง วอลเลสเตอร์สเทน และเคลลี (Biller. 1981 : 523 ; citing Wallerstein and Kelly. 1980) ที่ไคศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กที่ขาดบิดา พบว่า เด็กที่ขาดบิดามักจะมีฐานะต่ำ ต้องพึ่งพาบุคคลอื่นในการมีปะทะสังสรรค์ทางสังคม และแสดงความคับข้องใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน สำหรับพื้นฐานทางสังคมนั้น เมียร์โล (Biller. 1981 : 518 ; citing Meerlo. 1959) ไคศึกษาพบว่า เด็กที่ขาดบิดามักจะมีความยากลำบากในการปฏิบัติตามกฎของสังคม รวมทั้ง เบคอนและคนอื่น ๆ (Lynn. 1974 : 211 ; citing Bacon and others. 1953) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา มีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราการเป็นโจรและฆาตกรของบุตร นอกจากนี้ ไคมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการรักษาเด็กที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมระหว่างเด็กที่ขาดบิดากับเด็กที่รายงานว่ามีบิดาปกครองในแบบทหารเป็นบิดาโดย เรกซ์ฟอร์ด (Biller. 1981 : 537 ; citing Rexford. 1964) พบว่า การรักษาไคดล็คในเด็กที่ขาดบิดามากกว่าเด็กที่รายงานว่ามีบิดาปกครองในแบบทหารเป็นบิดา

อย่างไรก็ตามทัศนคติของบิดาทอหมบาทการเป็นบิดาเป็นเพียงตัวแปรหนึ่งในตัวแปรอื่นอีกหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพในการปรับตัวของบุตร ดังจะเห็นได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติของบิดาทอหมบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่นที่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินี้มีค่าไม่สูงมากนัก กล่าวคือมีค่าอยู่ระหว่าง .1221 ถึง .2839 ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่าอิทธิพลของทัศนคติของบิดาทอหมบาทการเป็นบิดาที่มีต่อบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นไม่อิสระยังขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีความเกี่ยวข้องกัน ไคแก่ หน้พ่อน ๆ ของครอบครัว การปฏิบัติตามแบบทหารการเป็นบิดา การรับรู้ของบุตรทอหมบาทการเป็นบิดา บุคลิกภาพของบิดา พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนั้นทัศนคติที่บิดาทอหมบาทการเป็นบิดาอาจมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแต่ไม่มีคุณสมบัติในการเป็นแบบอย่างที่ดี หรือบิดาอาจจะมีคุณสมบัติในการเป็นต้นแบบที่ดีมีบุคลิกภาพดี แต่ไม่สามารถพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรได้ ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจถึงอิทธิพลของบิดาที่มีต่อพัฒนาการบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรไคดียิ่งขึ้น จึงควรจะพิจารณาตัวแปรดังกล่าวรวมด้วย

3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิคาคอมทบพการ เป็นนิกา โดยส่วนรวมและแต่ละค่านกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละค่านของบุตรวัยรุ่นหญิง สำหรับกลุ่มวัยรุ่นหญิงพบว่า ทัศนคติของนิคาคอมทบพการ เป็นนิกาโดยส่วนรวม และแต่ละค่านจะมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นหญิงในค่านย่อยตั้งแต่ 1 ถึง 4 ค่านย่อยในค่านย่อยทั้งหมด 12 ค่าน โดยที่ทัศนคติของนิคาคอมทบพการ เป็นนิกาแต่ละค่าน มีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงมากกว่าการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิง ทัศนคติของนิคาคอมทบพการ เป็นนิกา ค่านที่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นหญิงมากที่สุด (4 ค่าน) คือ การเป็นตัวแทนทางสังคม นอกจากนี้ ทัศนคติของนิคาคอมทบพการ เป็นนิกาทุกค่านจะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมอย่างน้อย 1 ค่าน คือ ทักษะทางสังคม

จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นิคานิอิทธิพลของบุตรวัยรุ่นหญิงในแง่ของการปรับตัวทางสังคมมากกว่าการปรับตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทักษะทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากนิกาเป็นบุตรกลุ่มใหญ่ที่หนึ่งพัฒนาความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม (Biller. 1981 : 340 ; citing Goodenough. 1957 : 321) การที่บิดามารดาส่วนรวมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรจะกระตุ้นให้บุตรหญิงพยายามเลียนแบบพฤติกรรมของนิกาเป็นมารดา ซึ่งลักษณะความเป็นหญิงนั้นสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางสังคม เพราะว่าลักษณะความเป็นหญิงหมายถึงความรู้สึกทางบวกเกี่ยวกับลักษณะความเป็นหญิงและพฤติกรรมกามมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Biller. 1981 : 339 - 340) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เฮคเคิล (Biller. 1981 : 340 ; citing Heckel. 1963) ที่พบว่าเด็กวัยรุ่นหญิงที่มีปัญหาในกาปรับตัวที่โรงเรียน มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม มักจะเป็นวัยรุ่นที่ขาดนิกา นอกจากนี้ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่า ทัศนคติของนิคาคอมทบพการ เป็นนิกา ค่านที่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นหญิงมากที่สุดคือการเป็นตัวแทนทางสังคม ซึ่งสนับสนุนคำกล่าวของ ลีโอเนิร์ด (Biller. 1981 : 338 - 339 ; citing Leonard. 1966 : 332) ที่ว่า พัฒนาการลักษณะความเป็นหญิงมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับพฤติกรรมที่บิดาแสดงแก่บุตร ถ้านิกาไม่มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร บุตรหญิงอาจจะจินตนาการรูปแบบและพฤติกรรมของนิกา ซึ่งจะส่งผลต่อมาในระยะวัยรุ่นทำให้บุตรวัยรุ่นหญิงมีบุคลิกภาพเบี่ยงเบนและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ตรงกันข้ามถ้านิกามีส่วนร่วมในการ

อบรมเลี้ยงดูบุตร จะเปิดโอกาสให้บุตรหญิงได้ใกล้ชิดและสังเกตพฤติกรรมของบิดา ส่งผลให้บุตรหญิงมีความสามารถส่วนตัว มีความภาคภูมิใจในตนเอง (Baumrind. 1971 : 99 - 102)

และพัฒนาความสามารถทางสังคม (Billar. 1981 : 340 ; citing Goodenough. 1957:321)

อย่างไรก็ตามตัวแปรอื่น ๆ ก็อาจมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาอันจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นหญิง ได้แก่ ความคาดหวังของบิดาต่อบทบาททางเพศและคำจำกัดความเกี่ยวกับพฤติกรรมของเพศหญิง ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจอิทธิพลของบิดาที่มีต่อบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นหญิงได้ดียิ่งขึ้น จึงควรพิจารณาตัวแปรเหล่านี้ด้วย

3.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านกับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของบุตรวัยรุ่นชาย

สำหรับกลุ่มวัยรุ่นชายพบว่า ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านจะมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นชายในค่าน้อยตั้งแต่ 1 ถึง 4 ค่าน้อยในค่าน้อยทั้งหมด 12 ค่าน โดยที่ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายมากกว่าการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นชายซึ่งมีเพียงค่านเดียว และทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาค่านที่สัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายมากที่สุด (สี่ค่าน) คือ ค่านสนับสนุนการ ส่วนค่านที่ไม่พบความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นชายแต่อย่างใด คือ กษหาเลี้ยงครอบครัว นอกจากนี้ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาเกือบทุกด้าน (ยกเว้นค่านการแก้ปัญหาและกษหาเลี้ยงครอบครัว) จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชายอย่างน้อยสองค่าน คือ ทัศนคติทางสังคม และทักษะทางสังคม

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดามีความสำคัญต่อการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเนเฟลด์ท (Nietfeldt. 1984) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดากับความสามารถทางสังคมของบุตรชาย รวมทั้ง สเลเตอร์ (Lynn. 1974 : 232 ; citing Slater. 1962) ที่พบว่า เด็กวัยรุ่นชายที่บิดาให้การสนับสนุนทางค่านิจใจ ให้ความสำคัญ

อนันต์ มักจะมีบุคลิกภาพที่มั่นคง ไม่แยกตัวจากสังคม ในทางตรงกันข้ามเด็กวัยรุ่นที่มีความวิตกกังวล และแยกตัวจากสังคม มักจะรายงานว่ามีบุคลิกพิเศษเขา (Lynn. 1974 : 232 ; citing Siegelman. 1965) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กผู้ชายต้องการเลียนแบบ บิดาของเขา ซึ่งลักษณะความเป็นชายจะมีความสัมพันธ์กับความต้องการที่จะอยู่เหนือสิ่งแวดล้อมทาง สังคมซึ่งเขาประสบ มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์และทำลายล้างสิ่งต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสที่เขาได้สังเกตและเลียนแบบ บิดาของเขา (Benedek. 1970 : 179) ดังนั้น การที่บิดามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร จึงเป็นการส่งเสริมให้บุตรชายได้สังเกตบิดา และสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของบิดา อันจะส่งผล ต่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคมต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปทัสฐานทางสังคมและทักษะทางสังคม เนื่องจากเด็กจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมในด้านของบิดาเพื่อนำไปใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งเรียนรู้กฎระเบียบและบรรทัดฐานของสังคม ทำให้สามารถเข้าสมาคมกับบุคคลอื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขและมีความพอใจในกฎเกณฑ์ของสังคม

นอกจากนี้ผลการศึกษาในครั้งนี่ยังพบว่า หัตถ์คิของบิดาที่มอบหมายการเป็น บิดาคำนึงสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นมากที่สุด คือ สันทนการ ทั้งนี้อาจจะ เนื่องจาก เด็กวัยรุ่นชายมักจะใช้เวลาว่างร่วมกับบิดามากกว่ามารดา (Montemayor. 1982 : 1512 - 1519) และกาที่บิดามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุตรจะก่อให้เกิดความผูกพันใกล้ชิดระหว่าง บิดากับบุตร (Lynn. 1974 : 229 - 230) ทำให้บุตรต้องการเลียนแบบบิดาอันจะส่งผลให้บุตร ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคมและกาปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Biller. 1981 : 332 - 333 ; citing Bronfenbrenner. 1961) ที่พบว่า พัฒนาการของลักษณะการ เป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และความสำนึกต่อสังคมของ บุตรวัยรุ่นชายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับสัมพันธภาพระหว่างบิดากับบุตรในแง่ของการมีกิจกรรม ร่วมกัน ส่วนหัตถ์คิของบิดาที่มอบหมายการเป็นบิดาคำนึงหาเลี้ยงครอบครัวนั้นไม่พบความ สัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นชายแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่า บทบาท การเป็นบิดาคำนึงหาเลี้ยงครอบครัวไม่ใช่พฤติกรรมที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมกับบุตรโดยตรงจึงเป็น พฤติกรรมที่ส่งผลโดยทางอ้อมต่อบุตร แต่ผลที่เกิดจากบทบาทการเป็นบิดาคำนึงหาเลี้ยงครอบครัว

ไคแก การหิบทาประสบความสำเร็จในด้านการหาเลี้ยงครอบครัวหรือไม่นั้นอาจจะส่งผลโดยตรง
 ต่อบุตรชาย (Benedek. 1970 : 181) ดังนั้นผลการศึกษากลับจึงไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม เพื่ออธิบายไคแกที่ยังขึ้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
 ทัศนคติของบิดาทอบทาการ เป็นบิดากับบุคลิภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นชาย อาจจะต้อง
 คำนึงถึงตัวแปรอื่นที่อาจจะเกี่ยวข้องของไคแก คุณสมบัติและลักษณะส่วนตัวของบุตรวัยรุ่นชาย สมพันธภาพ
 ระหว่างบิดากับบุตร บุคลิภาพของบิดา เนื่องจากลักษณะของบุตรมีส่วนดึงดูดให้บิดาเข้ามาใกล้ชิด
 บุตร หรือบิดาอาจจะมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแต่ไม่สามารถพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์ที่จะ
 เชื้ออานวยทอดสมพันธภาพที่กักบุตร หรือบิดาอาจจะมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรรวมทั้งมี
 สมพันธภาพที่กักบุตรแต่ไม่สามารถเป็นตัวแทนที่กักบุตรได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะส่งผลต่อบุคลิภาพ
 ด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นชาย

4/ เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาทอบทาการ
 การเป็นบิดาโดยส่วนรวมและแต่ละท่านกับบุคลิภาพด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมและแต่ละท่านของ
 บุตรวัยรุ่นในกลุ่มวัยรุ่นหญิง และกลุ่มวัยรุ่นชาย

จากผลการศึกษากลับนี้ เป็นที่น่าสนใจได้ว่า ถึงแม้ว่าทัศนคติของบิดาทอบทาการ เป็น
 บิดามีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมมากกว่าการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นทั้งหญิงและชาย
 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาทอบทาการ เป็นบิดา
 กับการปรับตัวเองของบุตรวัยรุ่นหญิงกับบุตรวัยรุ่นชาย พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองมีแนวโน้มที่จะ
 สูงกว่าในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาทอบทาการ
 การเป็นบิดากับการปรับตัวทางสังคมของบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย พบว่า สมพันธของตัวแปรทั้งสอง
 มีแนวโน้มที่จะสูงกว่าในเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างบุตร
 วัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชาย บิดามีความสำคัญต่อบุตรวัยรุ่นหญิงมากกว่าบุตรวัยรุ่นชายในแง่ของการปรับตัวเอง
 และมีความสำคัญต่อบุตรวัยรุ่นชายมากกว่าบุตรวัยรุ่นหญิงในแง่ของการปรับตัวทางสังคม ซึ่งการศึกษาของ
 บอมโรนค (Baumrind. 1971 : 99 - 102) อาจจะนำมาใช้เป็นข้อสนับสนุนผลการศึกษาใน
 ครั้งนี้ กล่าวคือ บิดามีผลต่อบุตรชายในแง่ของความสามารถทางสังคม และมีผลต่อบุตรหญิงในแง่
 ความสามารถส่วนตัว เนื่องจากบิดาของเด็กผู้ชายมักจะบังคับบุตรชายโดยตรงเมื่อบุตรไม่เชื่อฟังมากกว่า

บิดาของเด็กผู้หญิง นอกจากนั้นค่านิยมจะปฏิเสธการกระทำผิดของบุตรชายมากกว่าบุตรหญิงและเข้มงวด
 ในการปฏิบัติทางกฎของบุตรชายมากกว่าบุตรหญิง รวมทั้งสอดคล้องกับคำสรุปของ เชียร์ (Lynn.
 1974 : 234 ; citing Sears. 1965) ที่ว่า พฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของบิดาสามารถ
 ทำนายนพฤติกรรมส่วนตัวของบุตรหญิงได้ดีกว่าบุตรชาย ในบุตรหญิงนั้นพบว่า การพึ่งพาบุคคลอื่น มีความ
 สัมพันธ์กับการยอมรับเลี้ยงดูบุตรของบิดา แต่ในบุตรชายกลับพบว่า การพึ่งพาบุคคลอื่นไม่มีความสัมพันธ์
 กับการยอมรับเลี้ยงดูบุตรของบิดา สำหรับในด้านการปรับตัวทางสังคมนั้นพบว่า บิดามีผลต่อบุตรชายมากกว่า
 บุตรหญิง บิดามีความสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเกรี้ยวของบุตรชายมากกว่าบุตรหญิง (Lynn.
 1974 : 212 ; citing Gregory. 1965) นอกจากนั้นผลการศึกษาของ เชียร์ และคนอื่น ๆ
 (Lynn. 1974 : 233 ; citing Sears and others. 1965) ก็พบว่า การที่บิดา
 ควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบุตร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการเรียกร้อง
 ความสนใจโดยวิธีแสดงความรู้สึกการก้าวร้าวหรือก่อกวนในเด็กผู้ชาย แต่พบความสัมพันธ์ทางลบในเด็ก
 ผู้หญิง บิดากับบุตรชายจะเหมือนกันในเรื่องของความก้าวร้าว แต่บิดากับบุตรหญิงจะไม่เหมือนกัน
 ในเรื่องนี้ จากผลการศึกษากังกาว อธิบายไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วบิดาจะปฏิบัติต่อบุตรต่างกัน
 บุตรหญิงจะได้รับการปฏิบัติที่นุ่มนวลกว่า ในขณะที่บุตรชายจะถูกควบคุมมากกว่า ซึ่งเด็กผู้หญิงกับ
 เด็กผู้ชายก็จะรับรู้และปฏิบัติต่อบิดาแตกต่างกัน นอกจากนั้นสังคมและวัฒนธรรมก็คาดหวังใน
 การปฏิบัติที่แตกต่างกันด้วย (Martin. 1985 : 185) จากการศึกษาของ แทสช์ (Lynn.
 1974 : 218 ; citing Tasch. 1952) โดยการสัมภาษณ์ บิดา พบว่า บิดาจะมีส่วนร่วม
 ในการดูแลบุตรหญิง มากกว่าบุตรชาย บิดาจะเกี่ยวข้องกับบุตรหญิงในเรื่องการคุ้มครองความ
 ปลอดภัย และจะเกี่ยวข้องกับบุตรชายในเรื่องความสามารถทางร่างกาย ทักษะต่าง ๆ และความ
 สนใจของบุตร นอกจากนั้นค่านิยมยังแยกความแตกต่างในงานของบุตรหญิง และบุตรชายอย่างชัดเจน
 บิดาจะกำหนดค่าจำกัดความไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการที่เด็กผู้ชายจะประสบความสำเร็จในทาง
 แสดงบทบาทของผู้ใหญ่มากกว่า ที่จะกำหนดให้กับเด็กผู้หญิง ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคม
 ของบุตรชาย ดังนั้นพันธะระหว่างบิดากับบุตรชายจึงมีมากกว่า พันธะระหว่างบิดากับบุตรหญิง
 ด้วยเหตุผลที่ว่า บุตรชายมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบบิดาในทุกรูปแบบและบิดาจะต้องทำหน้าที่เป็นแบบอย่าง
 ให้แก่บุตรชาย บิดาจึงแสดงต่อบุตรชายและบุตรหญิงแตกต่างกัน โดยมักจะให้ความสนใจต่อกิจกรรม

ความสามารถ และพฤติกรรมของบุตรชาย (Radin. 1981 : 384) สำหรับบุตรหญิงนั้น มีความสำคัญในการกระตุ้นให้บุตรหญิงเลียนแบบพฤติกรรมของมารดา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการด้านบุคลิกภาพส่วนตัวของบุตรหญิง (Biller. 1981 : 339)

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษารังนี้ ข้อจำกัดของการวิจัยซึ่งหมายถึง ลักษณะของการวิจัยที่ยังไม่สมบูรณ์แบบหนึ่ง เนื่องจากการเลือกวิธีและรูปแบบของการวิจัย เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาและงบประมาณภายในขอบเขตที่เอื้ออำนวยให้ในขณะทำการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดที่ไม่ได้คาดหมายมาก่อนอีกด้วย ดังนั้น การนำเสนอข้อจำกัดของการวิจัยนี้ก็เพื่อให้ตระหนักถึงข้อจำกัดบางประการ ซึ่งจะช่วยให้ทราบขอบเขตของการศึกษาที่เฝ้า และเพื่อเป็นแนวทางของการวิจัยอื่น ๆ ที่จะทำการศึกษาต่อไป

ผลของการศึกษารังนี้จำเป็นต้องคำนึงถึง ความลำเอียง (Bias) ที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างและความยากลำบากในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ไม่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง แต่ได้มาจากการให้อาจารย์แนะแนวของโรงเรียนที่เลือกโดยการสุ่มตัวอย่างเป็นผู้คัดเลือกตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ นอกจากนั้น การแจกแบบสอบถามและการเก็บแบบสอบถามคืนก็ถือว่าเป็นความลำเอียงที่อาจจะเกิดขึ้นได้เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเอง แต่ให้อาจารย์แนะแนวของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งวิธีการแจกแบบสอบถามและการเก็บแบบสอบถามคืนของแต่ละโรงเรียนอาจจะแตกต่างกันไป อีกทั้งเวลาและกระบวนการในการตอบแบบสอบถามก็แตกต่างกัน เนื่องจากแบบสอบถามนี้ให้อิสระแก่ผู้ตอบในการตอบโดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาและกระบวนการในการทำแบบสอบถาม จึงถือได้ว่า อาจจะเป็นความลำเอียงอีกประการหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงประเด็นที่จะเสนอแนะในแง่ของการนำผลการศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการปฏิบัติ และในแง่ของการศึกษาวิจัยดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติ

ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนิคาคันไคเก้ ระดับการศึกษาของนิคา ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิคา และสัมพันธภาพระหว่างนิคา มารดา เหล่านี้มีความสำคัญต่อทัศนคติของนิคา ต่อบทบาทการเป็นนิคา นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของนิคา ต่อบทบาทการเป็นนิคา กับบุคลิกาภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยอนุมีความสัมพันธ์ในทางบวก หรือมีลักษณะแปรไปตามกันอีกด้วย ข้อมูลเหล่านี้จึงสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติได้ 2 ประการ คือ การพัฒนานิคา และการพัฒนาบุตรวัยอนุ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนานิคา

จากผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวได้ใช้ประกอบการพิจารณาในการแก้ไขปัญหาความบกพร่องทางบทบาทการเป็นนิคา ของนิคา และกระตุ้นเตือนให้บิดาตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทการเป็นนิคา

1.1 การพัฒนานิคาที่มีการศึกษาและฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับต่ำ เนื่องจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของนิคา และฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว กับทัศนคติของนิคา ต่อบทบาทการเป็นนิคา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ให้ข้อสังเกตที่สำคัญในเรื่องตัวแปรทางด้านการศึกษาและฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่านิคาที่มีระดับการศึกษาและฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มักจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบทบาทการเป็นนิคา นอกจากนี้ระดับการศึกษาของนิคาและฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจยังมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ถึงแม้ว่าระดับการศึกษาของนิคาจะสามารถทำนายทัศนคติของนิคา ต่อบทบาทการเป็นนิคาได้ในระดับต่ำ แต่ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวสามารถทำนายทัศนคติของนิคา ต่อบทบาทการเป็นนิคาได้เป็นอันดับแรก

จึงแสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดาส่งผลผ่านฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว
 ฉะนั้นจึงสามารถใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนและหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนซึ่ง
 เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวที่จะได้ตระหนักถึงการจกอบรมหรือให้การศึกษาเป็นพิเศษแก่
 กลุ่มบิดาที่มีระดับการศึกษา และฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำในเรื่องของ
 บทบาทการเป็นบิดาหรือการเป็นบิดาที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการจัดอบรมแบบต่อเนื่อง
 นอกจากนี้ในการให้คำแนะนำควรจะได้กระจายไปสู่ชุมชนโดยไม่จำกัดเฉพาะในหน่วยงานใด
 หน่วยงานหนึ่ง โดยการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์
 และโทรทัศน์ เป็นต้น เพื่อให้ข้อมูลแพร่กระจายไปถึงบิดาที่มีระดับการศึกษาและฐานะความเป็นอยู่
 ทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ อันจะเป็นการช่วยให้บิดาได้ตระหนักถึงบทบาทการเป็นบิดาและ
 หน้าที่อันสำคัญของบิดาที่มีต่อครอบครัว อีกทั้งยังสามารถช่วยปรับปรุงทัศนคติของบิดาบทบาท
 การเป็นบิดาให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติของบิดาที่มีต่อบุตรทั้งโดยทางตรงและ
 ทางอ้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 การพัฒนาจิตลักษณะของบิดา จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ตัวแปร
 ทางจิตที่มีผลต่อทัศนคติของบิดาบทบาทการเป็นบิดา ได้แก่ ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร
 ของบิดา และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ฉะนั้นในการพัฒนาจิตใจของบิดาโดยตรงนั้น จึงควร
 ที่จะกระทำโดยพัฒนาความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือพัฒนาความเชื่ออำนาจใน
 ตนเองนอกจากนั้นควรส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาโดยให้บิดามารดาได้มีโอกา
 สกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบิดามารดา อันจะส่งผลต่อการ
 ปฏิบัติตามบทบาทที่เหมาะสมในครอบครัว

2. การพัฒนาบุตรวัยรุ่น

การอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นนั้น บิดาควรตระหนักถึงอิทธิพลของบิดาที่มีต่อบุคลิกภาพ
 และการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น ฉะนั้นบิดาควรแสดงบทบาทการเป็นบิดา ให้เหมาะสมกับบุตรวัยรุ่น
 ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบิดากับบุตรวัยรุ่น อันจะส่งผลต่อความสามัคคีใน
 การปรับตัวของบุตรวัยรุ่น

3 กลุ่ม แล้วติดตามศึกษากลุ่มละ 2 - 3 ปี ก็จะช่วยลดระยะเวลาในการศึกษา ซึ่งจะพบผลที่แสดงว่าอายุของบุตรมีผลต่อทัศนคติของบิดาทอหมบาทกข เป็นบิดาหรือไม่ กล่าวคือ ทัศนคติของบิดาทอหมบาทกข เป็นบิดาจะเปลี่ยนแปลงไปตามอายุของบุตรมากน้อยเพียงใด

5. จากการศึกษาในครั้งนี้ได้พบว่า จิตลักษณะที่สำคัญต่อทัศนคติของบิดาทอหมบาทกข เป็นบิดา ได้แก่ ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดา และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา แต่อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่า จิตลักษณะทั้ง 2 ประการนี้ เป็นสาเหตุของทัศนคติของบิดาทอหมบาทกข เป็นบิดาหรือไม่ ฉะนั้นจึงควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 2 ประการนี้ในกลุ่มบิดาที่มีทัศนคติทอหมบาทกข เป็นบิดาไม่แท้ เพื่อศึกษาว่าบิดาที่ได้รับการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 2 ประการนี้แล้ว จะมีทัศนคติทอหมบาทกข เป็นบิดาดีขึ้นกว่าบิดาในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 2 ประการนี้เพียงใด ซึ่งการวิจัยเชิงทดลองประเมินผลการพัฒนาบิดานั้นจะเป็นหลักฐานที่สำคัญในการพัฒนาบิดาให้ประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาบุตรต่อไป

6. ควรได้มีการศึกษาแบบครบวงจร กล่าวคือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาทอหมบาทกข เป็นบิดา พฤติกรรมของบิดา และการรับรูหมบาทกข เป็นบิดาของบุตรวัยรุ่น กับบุคลิภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น เพื่อการศึกษาที่สมบูรณ์และสามารถอธิบายได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

7. ควรได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาทอหมบาทกข เป็นบิดากับบุคลิภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยต่าง ๆ

8. ควรได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของบิดาทอหมบาทกข เป็นบิดากับบุคลิภาพด้านอื่นของบุตรวัยรุ่น เช่น บทบาททางเพศ ความสามารถทางความคิด เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิติกร มีทรัพย์. "พ่อกับลูกชายและลูกสาว," นิตยสารรักลูก. 57 : 45 - 49 ; ตุลาคม 2530.
- ไกรสร ศรีไตรรัตน์. การสร้างและการทดลองใช้แบบทดสอบวัดคุณลักษณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประจำจังหวัดในภาคใต้. ปรินซ์นิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.
- จรรยา สุวรรณศักดิ์. รายงานการสัมมนาเกี่ยวกับชาติเรื่องบทบาทของครอบครัวในการพัฒนาเด็กและเยาวชน : บทบาทของบิดาต่อการพัฒนาเด็กในครอบครัวไทย. กรุงเทพฯ : 4 เมษายน 2532.
- จรรยา สุวรรณศักดิ์ และคนอื่น ๆ. การวิจัยอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กในหมู่บ้านพรานหมื่น และอุ้มอิ่ง. รายงานการวิจัยฉบับที่ 12. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก, 2512.
- แบบฉบับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงของครอบครัวรายได้น้อยที่อยู่ในตัวเมือง. รายงานการวิจัยฉบับที่ 24. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- ทัศนคติของปู่ย่าตายายและบิดามารดาที่มีต่อกันในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กและผลที่มีต่อลักษณะพฤติกรรมบางประการของเด็ก. รายงานการวิจัยฉบับที่ 33. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- จิตรรา เป้าทรัพย์. การศึกษาทัศนคติของเด็กวัยรุ่นที่ศึกษาเสกติดที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา. ปรินซ์นิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัสส่าเนา.

- ชุกติมา อุตระกุล. การวางแผนทดสอบวิฤคลิภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นในโรงเรียนประจำจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักสำเนา.
- ฉลองรัฐ อินทรีย์ และคนอื่น ๆ. รายงานวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการของวัยรุ่นไทย.
 ม.ป.ท., 2528.
- เจลิยว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ. ท้อในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ทองเคื่อน พันธุมนาวัน. การวัดและการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ
การบรรยายพิเศษในวิชา อพป. 580 สัมมนาสังคมศาสตร์เชิงพฤติกรรมในหลักสูตร
ปริญญาโท สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 52 - 54, 2530.
- ทองเคื่อน พันธุมนาวัน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น
รายงานการวิจัยฉบับที่ 18. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างชาติสำหรับการคนควา
 เรื่องเด็ก, ม.ป.ท., 2527.
- ทองเคื่อน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประพนธ์จันนิก. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
สุขภาพจิต และจริยธรรมของเด็กวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 26. กรุงเทพฯ :
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ทองเคื่อน พันธุมนาวัน และคนอื่น ๆ. ปัจจัยทางจิตวิทยาในเทที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
เด็กของมารดาไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 32. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
 พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ทัศนาศ บุญทอง. ทฤษฎีบทา : แนวคิดและการนำไปใช้ในวิชาสุขภาพา, "วารสาร
 ทยาา. 31 : 93 - 102 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2525.
- นงเยาว์ กุลโธะ. "จิตวิทยาวัยรุ่น," วารสารสุขภาพ. 8(8) : 32 - 40 ;
 พฤษภาคม 2523.
- นพวรรณ จงวัฒนา และคนอื่น ๆ. คำใช้จำยเกี่ยวกับบุตรในเขตกรุงเทพมหานคร. เอกสาร
 การวิจัยที่ 3 โครงการประชากรกับการพัฒนา สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2524.

นพวรรณ โชติพันธ์. "พฤติกรรมเบี่ยงเบน : การวิเคราะห์และการป้องกัน," ประมวลบทความทางวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์. หน้า 138 - 150. เอกสารฉบับพิเศษในวันครบรอบปีที่ 33 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ (สถาบันระหว่างชาติสำหรับคนคว่ำเรื่องเด็ก) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

นวลละอ อสุภาผธ. ทฤษฎีบุคลิกภาพ, ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

นิภา นิชยาน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ, กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์, 2520.

นิภา ศรีไพโรจน์. หลักการวิจัยเบื้องต้น, กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2527.

นิยม บุญมี. ครอบครัวสัมพันธ์, ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

นิตยา ครภักดิ์. รายงานการสัมมนาวิชาชีพชาติเรื่องบทบาทของครอบครัวในการพัฒนาเด็กและเยาวชน : การเลี้ยงดูเด็กเพื่อปัจจุบันและอนาคต, กรุงเทพฯ : 4 เมษายน 2532.

"บทบาทของครอบครัวในการพัฒนาเด็กและเยาวชน," โครงการสัมมนาวิชาชีพชาติ.

เอกสารประกอบการสัมมนา กรุงเทพฯ : 2532.

บุญสม มีทรัพย์ทอง. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.

ประทีป เรืองมาลัย. จิตวิทยาวัยรุ่น, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519.

ประภารัตน์ หวีเกียรติตระกูล. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการรับรู้บทบาทการเป็นบิดาของสามีในขณะภรรยาตั้งครรภ์, วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.

ประมวล ทิณสิน. จิตวิทยา : จิตวิทยาพัฒนาการ, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2520.

ประเสริฐ แฉ่มกลิ่นฟุ้ง. สถานการณ์และบทบาท, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

- ปิยะบุษ ประจักษ์จิตร. "ทัศนคติของผู้ปกครองและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อลักษณะอารมณ์ : ในเด็กวัยก่อนเข้าเรียน," วารสารจิตวิทยาคลินิก. 1 : 46 - 62 ; มกราคม - มิถุนายน 2530.
- พิพัฒน์ จงศ์เกษม. การสร้างแบบทดสอบบุคลิกภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.
- ไพฑูริย์ ช่างเรียน. สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรววิทยา, 2516.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2528.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และงามตา วนิทนานนท์. การศึกษาวិธีการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทาง ร่างกาย และความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพฯ. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 29. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- วาสนา ศรมณี และคนอื่น ๆ. "ข้อสังเกตด้านสังคมและจิตวิทยาเกี่ยวกับ เด็กที่เป็นโรคจิต กับพ่อแม่ที่เป็นโรคจิต," จิตวิทยาคลินิก. 5 : 9 - 19 ; มกราคม 2517.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525.
- วิทยา นาควัชร และกรุณี นาทะสิริ. ทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่อสถาบันสังคมในปัจจุบัน. รายงานการวิจัย. ม.ป.ท., 2526.
- ศรีหทัย (รัตนโกศล) ธานีพันธ์, ผู้เรียบเรียง. "สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว," ใน ประมวลบทความวิทยุ เกี่ยวกับการจักษุการสวัสดิการครอบครัวและเด็ก และบทความอื่น ๆ. หน้า 114 - 121. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2527.

- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. หลักสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สามัญศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. รายชื่อโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางสังกัดกองการมัธยมศึกษา. น.ป.ท., 2532.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม : คติธรรม : ศาสนา : ประเพณี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สุวรรณ ศรีจันทร์อรุณ. ความพร้อมในการเป็นนิคมการค้าของนิคมการค้าในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักสำเนา.
- สำเนียง แยมสะอาด. บทบาทของนิคมการค้าต่อการเลี้ยงดูทารกตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อักสำเนา.
- อมรา ทงศาพิชญ์. "พฤติกรรมมนุษย์," ใน มนุษย์กับสังคม. โครงการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- เอกชัย ชัยประเสริฐสิทธิ. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการถดถอย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- Allport, G.W. Partern and Growth in Personality. New York : Holf Rinehart and Winston, 1982.
- Anderson, S.L.H. Attitudes of Oklahoma Jaycees toward the father role. Oklahoma state University, 1982.
- Ajzen, I, and M. Fishbein. Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1980.
- Bahr, S.J. Family interaction. New York : Macmillon Publishing company, 1989.
- Balson, M. Becoming Better Parents. 2nd ed. Australia : Australian Council for Educational Research Limited, 1987.
- Baruch, G.K. and R.C. Barnett. "Fathers' Participation in Family work and Children's Sex-Role Attitudes," Child Development. 57 : 1210 - 1223, 1986.

- Barnett, R.C., and G.K. Baruch. "Determinants of fathers' participation in family work," Journal of Marriage and the family. 49 : 29 - 40, 1987.
- Baughman, E.E. Personality. New York : Prentice-Hall, Inc., 1972.
- Baumrind, D. "Harmonious parents and their preschool children," Developmental Psychology. 4 : 99 - 102, 1971.
- Bell, R.R. Marriage and Family Interaction. Illinois : The Dorsey Press, 1967.
- Bem, S.L. "The Measurement of Psychological Androgyny," Journal of Consulting and Clinical Psychology. 42 : 155 - 162; April, 1974.
- Benedek T. "Fatherhood and Providing," in E. James Anthony and Therese Bene Benedek, Parenthood : Its Psychology and Psychopathology. p. 167 - 183, Little Brown and Company, Inc., USA, 1970.
- Benson, L. "Theoretical Perspectives," in Frederick W. Bozett and Shirley M.H. Hanson (Eds). American Behavioral Scientist. 29(1) : 25 - 42; September-October, 1985.
- Bigner, J.J. Parent-child Relations : in Introduction to Parenting. USA : Macmillan Publishing Company, 1989.
- Biller, H.B. "The Father and Sex Role Development," in Michael E. Lamb (ed.), The Role of the Father in Child Development. 2nd ed. p. 319 - 358. USA : John Wiley and Sons, Inc., 1984.
- Block, J. Vonder A, Lippe, and J.H. Block. "Sex Role and Socialization Some personality concomitants and environmental antecedents," Journal of Consulting and Clinical Psychology. 41 : 321 - 341 ; 1973.
- Bloom-Feshbach, J. "Historical Perspectives on the Father's Role," in Michael E. Lamb (Ed). The Role of the Father in Child Development. 2nd ed. p. 71 - 112. New York : John Wiley and Sons Inc., 1981.
- Bowlby, J. Child Care and The Growth of Love. 2nd ed. Great Britain : Penquin Book Ltd., 1968.
- Brody, A.L. "Socialization and Parent-Child Relationship," Child Development. 19 : 656 - 660; September, 1968.
- Conger, R.D. and others. "Perception of child, child-rearing values, and emotional distress as mediating links between environmental stressors and observed maternal behavior," Child Development. 55 : 2234 - 2247; 1984.

- Coysh, W.S. "Men's Role in caring for their children : Predictive and concurrent correlates of father involvement," Dissertation Abstracts International. 45(6) : December, 1984.
- Craig, G.J. Child Development. USA : Prentice-Hall, Inc., 1980.
- Crouter, A.C. and M. Perry-Jenkins. "Processes Underlying Father Involvement in Dual-Earner and Single-Earner Family," Development Psychology. 23(3) : 431 - 440; 1987.
- Daum, J.M. and V.J. Bieliauskas. "Fathers' Absence and moral Development of male delinquents," Psychological Reports. 53(1) : 223 - 228; August, 1983.
- DeFrain, J. "Androgynous parents tell who they are and what they need," Family Coordinator. 28 : 237 - 243; 1979.
- Duvall, E.M. Marriage and Family Development. 5th ed. USA : J.B. Lippincott Company, 1977.
- Erikson, E.H. "Our children's Self-Esteem Growth and Development," Educator. 1(4) : Summer, 1983.
- Fein, R.A. "Research on Fathering : Social Policy and an Emergent Perspective," in Arlened, Skolnick, Jerome H. Skolnick. (Eds.) Family in Transition. 4th ed. p. 463 - 474. Boston : Little Grow and Company, 1983.
- Feldman, S.S., S.C. Nash and B.G. Aschenbrenner. "Antecedents of fathering," Child Development. 54(6) : December, 1978.
- Fish, K.D. and H.B. Biller. "Perceived child paternal relationships and college females's Personal Adjustment," Adolescent. 8 : 415 - 420, 1973.
- Freedman, J.L., D.O. and J.M. Carlsmith. Social Psychology. 4th ed. New Jersey : Prentice-Hall, 1981.
- Fry, P.S. "Father absence and devicits in children's social cognitive development : Implications for intervention and training," Journal of Psychiatric Treatment and Evaluation. 5(2 - 3) : 113 - 120, 1983.
- Goldman, J.D. and R.H. Goldman. "Children's Perceptions of parents and their roles : A cross - national study in Australia, England, North America, and Sweden," Sex Roles. 9 : 791 - 912, 7. 1983.
- Ginsburg, H., and S. Oppper. Piaget's Theory of Intellectual Development : An Introduction. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1969.

- Glaser, R.T. "Family interaction patterns and Schizophrenia : A Rorschach Study," Dissertation Abstracts International. 38(2) : 896-B; 1977.
- Glueck, S., and E. Glueck. Predicting Juvenile Delinquency and crime. Cambridge, Mas : Havard University Press, 1959.
- Good, C.V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Co., 1973.
- Goode, W.J. The Family. New Jersey : Perntice-Hall, 1982.
- Green, A.W. "The middle - Class male child and neurosis," in Herman D. Stein and Cloward Richard A (Eds.) Social Perspectives on Behavior. p. 27 - 34; The Free Press, Publishers, Glencoe, Illinois, 1958.
- Hergehahn, B. An Introduction to Theories of Learning. 2nd ed. New Jersey : Perntice-Hall, 1982.
- Hetherinton, E.M. "Effects of father-absence on personality development in aldolescent daughters," Developmental Psychology. 7 : 313 - 326, 1972.
- Hetherington E.M. and R.D. Parke. Child Psychology : A Contempory Veiwpoint. USA : McGraw-Hill Book Company, 1975.
- Hick, M.W. and M. Platt. "Marital Happiness and stability : A review of the research in the eixties," Journal of Marriage and the Family. 32 ; 556; August, 1970.
- Hilgard, E.R. R. Atkinzen. and R.C. Atkinzen. Introduction to Psychology. 7th ed. New York : Harcourt Brave Jovanovich, Inc., 1979.
- Hobbs, D.F. "Transition to Parenthood: A Replication and Extension," Journal of Marriage and Family. 32 : 413 - 417; August, 1968.
- Hock, E. and others. "Child's School entry : A stressful event in the lives of fathers," Family Relations. 29 : 467 - 472.
- Hoffman, M.L. "Child rearing practices and moral development : Generalization from empirical research," Child Development. 34 : 295 - 318; 1963.
- _____. "Personality, Family structure, and social class as antecedents of parental power assertion," Child Development. 34 : 869 - 884, 1963.
- _____. "Father-absence and conscience development," Child Development. 4 : 400 - 406; 1974.
- _____. "The Role of the father in Moral Internalization," in Micheal E. Lamb (ED.) The Role of the father in child development. 2nd ed. p. 359 - 377. John Wiley and Sons, Inc., USA., 1981.

- Horna, J. and E. Lupri. "Fathers' Participation in work, family life and Leisure : A Canadian experience," in Charlie Lewis and Margaret O'Brien (Eds.) Reassessing Fatherhood. p. 54 - 73. California : Sage Publications Ltd., 1987.
- Howell, D.C. Statistical Methods of Psychology. Massachusetts : Duxbery Press., 1982.
- Hurlock, E.B. Development Psychology. New York : McGraw-Hill Book Company, 1964.
- Huston, A.C. "Sex-Typing," in E.mavis Hetherington (ED.) Handbook of Child Psychology. p. 347 - 547. New York : John Wiley, 1983.
- Jensen, R.F. and K.B. Nicholus. "Influence of the social Characteristics of both father and child on the tendency to report child abuse," Professional Psychology : Research and Parctice. 15(1) : 121 - 128; February, 1984.
- Johnson, C.E. "The Role of active fathering in the development of achievement and affect toward education," Dissertation Abstracts International. 42(120) : June, 1985.
- Kaplan, A.G. and M.A. Sedney. Psychology and Sex Role : An Androgynous Perspective. Boston : Little Brown and Company, 1980.
- Kenney, R.O. "An exploratory study of the involement of urbon fathers in the care of pre-school children," Dissertation Abstracts International. 46(1671) : November, 1985.
- Kephart, W.M. The Family, Sosiety, and the Individual. Boston : Houghton Mifflin company, 1961.
- Lamb, M.E. The Roles of the Father in child development. New York : John Wiley and Sons, 1976.
- _____. The Roles of the father in child development. New York : John Willey and sons, 1981.
- Lamb, M.E., J.H. Pleck. and J.A. Levine. "Effects of increased parternal involvement on fathers and mothers," in Charlie Lewis and Margaret O'Brien (Eds.) Reassessing Fatherhood. p. 109 - 125. California : Sage Pbublications Ltd., 1987.
- Larson, L.E. "System and sbusystem perception of family roles," Journal of Marriage and the Family. 36 : 128 - 138, 1974.
- Lazarus, R.S. Pattern of Adjustment and Hman Effectiveness. New York : McGraw-Hill Book Co., 1969.

- Lein, L. "Male participation in home life : Impact of social supports and breadwinner responsibility on the allocation of task," The Family Coordinator. 28(4) : 492, 1979.
- Lugo, J.O. and J.O. Hershey. Human development : Multidisciplinary Approach to the Psychology of Individual Growth. New York : Macmillan Publishing Co., Inc., 1974.
- Lum, J.L. "Role Theory," in Ann L. Clark and Dyand Affouse. (Eds) in Childbearing a Nursing Perspective. Philadelphia : P.A Davis Company, 1979.
- Lynn, D.B. The Father : His role in child development. California : Books cole publishing company, 1974.
- McKinley, D.G. Social class and Family life. New York : Free Press, 1964.
- McKenry and others. "Characteristics of husbands' family work and wives' Labor force involvement," in Charlie Lewis and Margaret O'Brien (Eds.) Reassessing Fatherhood. p. 73 - 83. California : Sage Publications Ltd., 1987.
- Mackey, R.T. "Family relations," Educator. 3 : 33, 1983.
- Maler, H.W. Three Theories of Child Development. New York : Evanston and London and John Weatherhill, Inc., 1969.
- Martin, D.H. "Fathers and Adolescents," in Shirley M.H. Hanson and Frederick W. Bozett (Eds). Dimension of Fatherhood. p. 170 - 195. USA : Sage Publication, 1985.
- Martin, W.E., C.B. Stendler. Child Behavior and Development. Revised and enlarged edition. New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1959.
- Masland, R.P. "The Adolescent : Athletics and Development," Journal of Adolescent Health Care. 3(4) : 237 - 240; January, 1983.
- Merchart, D.C. Father-son intimacy : its relationship to self-esteem, academic achievement and Psychological well-being in college males. Texas Woman's University, 1984.
- Miller, T.W. "Paternal absence and its effect on adolescent self-esteem," International Journal of Social Psychiatry. 30(4) : 293 - 296; 1984.
- Montemayor, R. "The relationship between parent-adolescent conflict and the amount of time adolescents spend alone and with parents and peers," Child Development. 53(6) : 1512 - 1519, 1982.

- Morris, P.W. "A comparison of fathers of Aggressive and well behaved boys," Dissertation Abstracts International. 45(3078) : June, 1985.
- Mussen, P.H. and E.E. Rutherford. "Parent-Child relationships and parental personality in relation to Young Children's sex role preferences," Child Development. 34 : 586 - 607, 1963.
- Musser, J.M. "The Relationship of Father parenting style and father absence to feminine heterosexual relationship and personality Adjustment," Dissertation Abstracts International. 43(895) : September, 1982.
- Musser, J.M. and J.R. Fleck. "The Relationship of paternal acceptance and control to College females," Personality adjustment Adolescence. 18(907 - 916) : Winter, 1983.
- Narratil-Kline, E. "Fathers and infants : Selected Factors which predict father participation in infant care," Dissertation Abstracts International. 44(11) : May, 1984.
- Nietfeldt, C.Y. "Parental and child correlates of preschool boys' social competence," Dissertation Abstracts International. 45(2334) : January, 1985.
- Nickols, S., and E. Metzen. "Impact of wife's employment upon husband's housework," Journal of Family Issues. 3 : 199 - 216, 1982.
- Obrzut, L.A.J. "Expectant Fathers : Perception of Fathering," American Journal of Nursing. 76(9) : 1440 - 1442; September, 1976.
- Palkoviz, R. "Fathers' birth attendance, early contact, and extended contact with their newborns : A critical review," Child Development. 56(2) : 392 - 406; April, 1981.
- Park, R.D. Fathering. USA : William Collin and Sons Co., Ltd., 1981.
- Parsons, T. "Family structure and the socialization of the child," in T.Parsons and R.F. Bales (Eds.) Family, Socialization and Interaction process. p. 35 - 131. Illinois : The free press, 1960.
- Petty, R.E. and Cacioppo. J.T. Attitude and Persuasion : Classic and Contemporary approaches. Wm.C. Brown Company Publishers, USA, 1981.
- Phisalaphong, W. and N. Vanindanada. "Father's Role in child rearing Practices," in Suvannathat et. al (Eds.) Handbook of Asian Child Development and child rearing practices. p. 298 - 300. Behavioral science research institute Srinakharinwirot University Thailand, 1985.

- Pietropinto, A. "The changing role of fatherhood," Medical Aspects of Human Sexuality. 20(2) : 41 - 46; February, 1986.
- Radin, N. "The Role of the father in Cognitive, Academic, and Intellectual Development," in Michael E Lamb. (Ed). The Role of the father in child development. 2nd ed. p. 379 - 427. USA : John Wiley and Sons, Inc., 1981.
- Reuter, M.W. and H.B. Biller. Perceived Paternal nurturance-Availability and personality adjustment among college males," Journal of Consulting and Clinical Psychology. 40 : 339 - 342, 1973.
- Robischon, P. and D. Scott. "Role theory and its Application in family nursing," Nursing Outlook. 17 : 52 - 57; July, 1969.
- Rogers, C.R. "The Organization of Personality," American Psychologists. 2 : 258, 1974.
- Romaine, M.E. "Parental cognitive, model and teaching style with preschool children," Dissertation Abstracts International. 31(1694) : October, 1970.
- Rotundo, E.A. "American Fatherhood : A Histerical Perspective," in Frederick W. Bozett and Shirley M.H. Manson (Eds.) American Behavioral Scientist. 29(1) : 7 + 24; September/October, 1985.
- Russel, A. and G. Russel. "Mother, Father and child beliefs about child Development," Journal of Psychology. 110 : 297 - 306, 1982.
- Santrock, J.W. "The relation of type and onset to father absence to cognitive development," Child Development. 43 : 455 - 469; 1972.
- Schvaneveldt, J. M, Freyer. and R. Ostler. "Concepts of "Goodness" and "Badness" of parents as perceived by nursery school children," Family Coordinator. 19 : 98 - 103, 1970.
- Schenenga, K. "Father absence, the ego ideal and moral development," Smith College Studies in social work. 53(2) : 103 - 114; March, 1983.
- Schuham, A.I. "Power relations in emotionally disturbed and normal family triads," Journal of Abnormal Psychology. 42 : 1071 - 1082; 1970.
- Schulz, E.D. and S.R. Willaims. Family life and sex education; curriculum and instruction. USA : Harcourt, Brace and World Inc., 1969.
- Sears, R.R. Relation of early socialization experiences to self-concepts and gender role in middle childhood," Child Development. 41 : 267 - 289, 1970.

- Secord, P.F. and C.W. Backman. Social Psychology. New York : McGraw-Hill Book Co., 1964.
- Soule, B. K. Standley and S. Copers. "Father Identity," Psychiatry. 42 : 255 - 263, 1979.
- Sutton-Smith, B., B.G. Rosenberg and F. Landy. "Father-Absence effects in families of different sibling composition," Child Development. 38 : 1213 - 1221, 1968.
- Suvannathat, C. "Maternal employment and child development," in Suvannathat et. al. (Eds.) Hand book of Asian Child Development and Child rearing practice. p. 315 - 333. Behavioral science research institute Srinakharinwirot University Thailand, 1985.
- Takett, J.J.K and M. Hansberger. Family - Centered Care of Children and Adolescent : Nursing concept in child Health. Philadelphia : W.B. Saunders Company, 1981.
- Tindall, R.H. Relationships among Measures of Adjustment Reading in the Psychology of Adjustment. New York : McGraw-Hill, Co., 1959.
- Thorpe, L.P., W.W. Clack and E.W. Tiegs. Manual of California Test of Personality. New York : McGraw-Hill Inc., 1953.
- Thorpe, L.P. and A.M. Schmuller. Personality : An Interdisciplinary Approach. VanNostrand : East West Press, 1958.
- Triandis, H. and P. Triandis. "The building of nations," Psychology today. 3 : 31 - 35, 1968.
- Wieczorek, R.R. and J.N.A. Conceptual Approach to the Nursing of Children. Philadelphia : J.B. Lippincott company, 1981.
- William, Kerhart M. The Family, Society, and the Individual. Boston : Houghton Mifflin Company, 1961.
- Wright, P.H. and T.W. Kepel. "Friend and parents of a sample of high school juniors : An explanatory study of relationship intensity and inter personal rewards," Journal of Marriage and the Family. 43(3) : 559 - 570, 1981.
- Yarrow N.R., C.Z. and R.M. Scott. "Child effects on behavior," Developmental Psychology. 5 : 300 - 311, 1971.
- Ybarra, L. "When wives work : The impact on the Chicano family," Journal of Marriage and the Family. 44(1) : 169 - 178, 1982.
- Young, K. and R.W. Mack. Sociology and social life. New York : Amercian Book Company, 1965.

חברת

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามและนิตราวิญญู

คำชี้แจงเกี่ยวกับกาสอบถาม

เรียน บิดาของเค็ถักนักเรียนที่เคารพ

ดิฉันเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ บทบาทของบิดาในครอบครัวไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกาขยายแพร่ความรู้ และพัฒนาครอบครัวและเยาวชนไทย

ในโครงการกาทำานเป็นผู้นัได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนบิดาของเยาวชนไทยในสถานศึกษา เพื่อตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมภายในครอบครัว และกาอบรมเลี้ยงดูเด็ก

แบบสอบถามมี 4 ตอน ใช้เวลาตอบรวมกันประมาณ 30 - 40 นาที โปรดอ่านแบบสอบถามแต่ละตอนที่ละเอียด แล้วตอบตามทีท่านคิดให้ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบของแต่ละท่านอาจแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของท่านเป็นสำคัญ

ขอความกรุณาให้ท่านตอบครบทุกข้อ เพราะถ้าตอบไม่สมบูรณ์ ข้อมูลของท่านจะใช้ไม่ได้ ผู้วิจัยมั่นใจว่า ความร่วมมือของท่านครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่งสังคมไทย และขอขอบพระคุณท่านทีกรุณาสละเวลาอันมีค่าให้แก่งการวิจัยนี้

พงษ์สุภา รัตนมาศมงคล

นศว ประสานมิตร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร
 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมภายในครอบครัว
 ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

ชั้น.....โรงเรียน.....

ชื่อผู้ตอบ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี จบการศึกษาระดับ.....

ข้าพเจ้าเป็น ☐ พ่อผู้ให้กำเนิดของเด็กนักเรียนที่มีชื่อข้างบนนี้
☐ พ่อเลี้ยง ของเด็กนักเรียนที่มีชื่อข้างบนนี้
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ขณะข้าพเจ้า ☐ อยู่บ้านเดียวกันกับเด็กคนนี้
☐ ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกันกับเด็กคนนี้

ขณะนี้แม่ของเด็ก ☐ อยู่บ้านเดียวกันกับข้าพเจ้า
☐ แยกกันอยู่กับข้าพเจ้า
☐ เสียชีวิตแล้ว

ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว

- ☐ ลำบาก
☐ ค่อนข้างลำบาก
☐ พอมีพอใช้
☐ ค่อนข้างสบาย
☐ สบาย

ขณะแม่ของเค็กประกอบอาชีพอะไร

- ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ (แม่บ้าน)
- ☐ ประกอบอาชีพอยู่กับบ้าน
- ☐ ประกอบอาชีพนอกบ้าน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร

กรุณาอ่านประโยคที่ให้ไว้ทีละประโยค แล้วเลือกคำตอบที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของท่าน จาก "จริงที่สุด" "ค่อนข้างจริง" "ค่อนข้างไม่จริง" "ไม่จริง" "ไม่จริงเลย" โดยขีด ✓ (ช็กถูก) เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทั้ง 10 ข้อ

- ถ้าลูกของข้าพเจ้าประสบอุบัติเหตุขณะอยู่กับข้าพเจ้า ก็เป็นเพราะข้าพเจ้าขาดความระมัดระวัง
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
- ควรฝึกสั่งฝึกนิสัยให้เป็นที่พึง เพื่อเด็กจะได้ไม่เจ็บป่วยง่าย
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
- ข้าพเจ้าเชื่อว่าพ่อแม่มีความสำคัญต่ออนาคตของลูกมากกว่าพระเจ้าองค์ใด
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
- เด็กจะเป็นคนดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุญและกรรมแต่ปางก่อน
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. พ่อแม่สามารถป้องกันไม่ให้ลูกเจ็บไข้ได้ป่วยได้มาก
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
6. เด็กจะเรียนได้ดีกว่าพ่อแม่เอาใจใส่ในการเรียนของเด็ก
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
7. ข้าพเจ้าเชื่อว่า ถ้าดวงชะตาของลูกค้อยู่แล้ว แกจะต้องมีอนาคตที่ดี
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
8. พ่อแม่ที่โหดร้ายเกินไปจึงจะมีลูกที่เป็นเด็กดีและเรียนเก่ง
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
9. เมื่อเด็กเกิดมาใจ พ่อแม่ก็ังไม่มีทางจะทำให้เด็กฉลาดขึ้นมาได้
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
10. ข้าพเจ้าเชื่อว่า ขอบรมเลี้ยงดูลูกของข้าพเจ้าจะทำให้ลูกเป็นเด็กดีได้
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของสมาชิกในครอบครัว

กรุณาอ่านประโยคที่ให้ไว้ที่ละประโยค แล้วเลือกคำตอบที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของท่าน
จาก "จริงที่สุด" "จริง" "ค่อนข้างจริง" "ค่อนข้างไม่จริง" "ไม่จริง" "ไม่จริงเลย"

โดยขีด ✓ (ชื่อกฎ) เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทั้ง 15 ข้อ

1. เมื่อมีเวลาวาง ซาฟเจ้าจะใช้เวลานั้นกับภรรยา

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
2. ซาฟเจ้าและภรรยามักจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นส่วนใหญ่

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
3. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในบ้าน ซาฟเจ้าและภรรยามักจะปรึกษากัน

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
4. เมื่อมีเวลาวาง ซาฟเจ้ามักจะช่วยภรรยาทำงานบ้าน

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
6. ซาฟเจ้าและภรรยาช่วยกันวางแผนการใช้รายภายในบ้าน

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
7. หลังจากที่ได้คุยกันในปัญหาขัดแย้งระหว่างซาฟเจ้าและภรรยา สัมพันธภาพของซาฟเจ้าและภรรยามักจะเลวลง

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
8. การช่วยกันทำงานบ้านของสามีภรรยา ยังเป็นสิ่งไม่จำเป็นสำหรับครอบครัวของซาฟเจ้า

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้าและภรรยาจะไปเยี่ยมญาติด้วยกัน
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
10. ข้าพเจ้าและภรรยาได้มีการพูดคุยในเรื่องหน้าที่การงานของกันและกัน
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
11. เมื่อมีปัญหาระหว่างกัน ข้าพเจ้าและภรรยาก็จะหาทางประนีประนอมโดยใช้เหตุผล
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
12. ข้าพเจ้าไม่เคยคิดจะช่วยภรรยาทำงานบ้าน เนื่องจากงานบ้านเป็นหน้าที่ของภรรยา
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
13. ข้าพเจ้าและภรรยาพยายามหาเวลาว่างให้ตรงกัน เพื่อทำางานอดิเรกร่วมกัน
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
14. ข้าพเจ้ามักพาภรรยาไปเที่ยวในวันหยุด
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
15. ข้าพเจ้าและภรรยามักจะช่วยเหลือกันตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาในเรื่องลูก
- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบิดาในเรื่องการเลี้ยงดูบุตร

กรุณาอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากน้อยเพียงใด เลือกคำตอบที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านจาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" "เห็นด้วย" "ค่อนข้างเห็นด้วย" "ค่อนข้างไม่เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" โดยขีด ✓ (ชี้ถูก) เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. พ่อไม่จำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของลูกเท่าที่แม่

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. เป็นหน้าที่ของพ่อที่จะต้องช่วยลูกแก้ปัญหาเมื่อลูกไม่สามารถแก้ปัญหาคด้วยตนเองได้

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. เป็นหน้าที่ของพ่อที่จะหารายได้เพิ่มขึ้นเมื่อลูกโตขึ้น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. พ่อไม่จำเป็นต้องไปประชุมผู้ปกครองที่โรงเรียนของลูก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. พ่อไม่จำเป็นต้องหาเวลาเพื่อพักผ่อนกับครอบครัว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. พ่อไม่จำเป็นต้องเป็นห่วงเป็นใยในความประพฤติของลูกเพราะเป็นหน้าที่ของแม่

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. พอลืมเวลาเพื่อร่วมทัศนศึกษาต่าง ๆ ภายในครอบครัว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

8. พอลมวางแผนทางการเงินร่วมกับแม่เพื่อนาคของลูก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

9. พอลมเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

10. พอลมไม่จำเป็นต้องสนใจว่าลูกชอบดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุรายการใด

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

11. เมื่อลูกโตเป็นวัยรุ่นแล้ว พอลมไม่จำเป็นต้องอบรมดูแล

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

12. การใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในบ้าน เป็นเรื่องที่พอลมตัดสินใจร่วมกับแม่

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

13. การหาเลี้ยงครอบครัวเป็นเรื่องที่พอลมจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

14. จำเป็นอย่างยิ่ง ที่พอจะต้องรู้ทันการเปลี่ยนแปลงในสังคม

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

15. พอควรรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอเพื่อสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในยามว่างกับครอบครัว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

16. พอควรปรึกษาหารือกับแม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของลูก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

17. พอควรเป็นผู้ตัดสินเรื่องการลงโทษลูกเมื่อลูกทำความผิดร้ายแรง

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

18. พอควรระมัดระวังการใช้จ่ายส่วนตัวมากขึ้นเมื่อลูกโตขึ้น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

19. พอไม่จำเป็นต้องไปร่วมงานที่ทางโรงเรียนของลูกจัดขึ้น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

20. เมื่อมีเวลาว่างพอควรพาครอบครัวไปเยี่ยมญาติ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

21. พ่อควรสนใจการแสดงออกทุก ๆ อย่างของลูก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

22. การอบรมความประพฤติของลูกเป็นหน้าที่ของแม่ พ่อไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจเรื่องนี้

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

23. ถ้าการโยกย้ายงานไม่ทำให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น พ่อก็ไม่ควรทำ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

24. พ่อควรสอนให้ลูกรู้จักเก็บรักษาสัมบัติทั้งของตนเองและส่วนรวม

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

25. พ่อไม่จำเป็นต้องจัดเวลาไว้สำหรับพาครอบครัวไปพักผ่อนประจำปี

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

26. พ่อแม่จำเป็นต้องบอกเหตุผลเมื่อสั่งให้ลูกทำสิ่งต่าง ๆ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

27. การตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้ลูกเป็นหน้าที่ของแม่ พ่อไม่จำเป็นต้องยุ่งเกี่ยว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

28. พ่อไม่จำเป็นต้องลงเสียให้ลูกเรียนจนถึงที่สุด

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

29. พอลควรเป็นหลักของความสามัคคีในครอบครัว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

30. ไม่ใช่หน้าที่ของพ่อที่จะคอยสนใจว่าลูกใช้เวลาว่างทำอะไร

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

31. การพาลูกไปตรวจสุขภาพเป็นเรื่องที่พ่อไม่จำเป็นต้องยุ่งเกี่ยว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

32. เป็นหน้าที่ของพ่อที่จะตัดสินเรื่องทะเลาะวิวาทในบ้าน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

33. การมีพ่อยุ่ด้วยทำให้ครอบครัวมีฐานะมั่นคง

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

34. พ่อไม่จำเป็นต้องเข้มงวดคอยดูลูกคนระเบียบวินัย เพราะครูทำหน้าที่อยู่แล้ว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

35. พอลควรส่งเสริมให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมยามว่างที่เหมาะสม

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

36. พอคปรให้ความสนใจลูกอย่างสม่ำเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

37. พ่อมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ลูกเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

38. พอคปรประหยัดเงินไว้ให้ลูก เช่น ฝากออมสิน สะสมทรัพย์

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

39. พอคปรสอนให้ลูกเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริตโดยทำตัวอย่างให้เห็น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

40. พ่อไม่จำเป็นต้องใช้เวรว่างหลังกินข้าวเย็น เพื่อพูดคุยหรือสนทนาร่วมกับครอบครัว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

41. เมื่อแม่ไม่สามารถดูแลลูกได้ พอคปรทำหน้าที่แทน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

42. เมื่อคนในบ้านฉีกใจกัน เป็นหน้าที่ของพ่อที่จะไกล่เกลี่ยไกล่เร็ว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

43. พิจารณาสนใจกิจกรรมที่ให้อย่างใดพิเศษมาเลี้ยงครอบครัว

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

44. เพื่อให้ลูกเข้าใจความสำคัญของศาสนา พิจารณาสอนศีลธรรมแก่ลูกโดยทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

45. พิจารณาคำแนะนำการรวมกลุ่มในการทำความสะอาดหรือซ่อมแซมของใช้ ของเล่นให้เรียบร้อย พร้อมทั้งใช้หรือเล่นได้เสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

46. พิจารณาไม่จำเป็นต้องสอดส่องดูแลความประพฤติของลูกอย่างใกล้ชิด

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

47. พิจารณาวางแผนแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมลูก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

48. พิจารณาไม่จำเป็นต้องจัดเตรียมค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูลูกไว้ล่วงหน้า

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

49. เป็นหน้าที่ของพ่อที่จะสอนกฎเกณฑ์ของสังคมแก่ลูกเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

50. หอควรจัดหาและส่งเสริมให้ลูกได้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาดี ๆ

☐☐☐☐☐☐

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

/

คำชี้แจงเกี่ยวกับการสอบถาม

สวัสดิ์ค๊ะ นักเรียนที่รัก

ดิฉันเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการศึกษาเกี่ยวกับ การปรับตัวของเด็กวัยรุ่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ความรู้ และพัฒนาเยาวชนไทย

ในโครงการนี้ นักเรียนเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกให้เป็นตัวแทนของเด็กวัยรุ่นไทยในสถานศึกษา เพื่อตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ

แบบสอบถามมี 2 ตอน ใช้เวลาตอบรวมกันประมาณ 30 นาที โปรดอ่านแบบสอบถาม แต่ละตอนทีละข้อ แล้วตอบตามที่นักเรียนคิดให้ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบของนักเรียน แต่ละคนอาจแตกต่างกัน ทั้งขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของนักเรียนเองเป็นสำคัญ

ขอความกรุณาให้นักเรียนตอบครบทุกข้อ เพราะถ้าตอบไม่สมบูรณ์ ข้อมูลของนักเรียน ก็จะใช้ไม่ได้

ผู้วิจัยมั่นใจว่า ความร่วมมือของนักเรียนครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่สังคมไทย และขอขอบคุณนักเรียนที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้แก่การวิจัยนี้

พวงสุภา รัตนมาศมงคล

นศว. ประสานมิตร

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดในเรื่องต่าง ๆ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

ชั้น..... โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ

กรุณาอ่านประโยคที่ให้ไว้ให้ละเอียดแล้วเลือกคำตอบที่สอดคล้องกับความเป็นจริง

จาก "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" โดยขีด✓(ชี้ถูก) เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. คุณยังคงทำงานต่อไป แม้ว่าจะเหนื่อยยาก	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
2. โดยปกติแล้วคุณมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ที่คุณใฝ่ฝันสำเร็จ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
3. โดยปกติแล้วคุณมักรู้สึกหงุดหงิดเมื่อผู้อื่นไม่เห็นด้วยกับคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
4. คุณมักจะถูกโกงในการ เล่นเกมส์ต่าง ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
5. เป็นการยากที่คุณจะยอมรับผิด เมื่อคุณเป็นฝ่ายผิด	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
6. คุณมักจะโศกเศร้าที่ผู้อื่นชอบมีกลับมา	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
7. คุณมักจะถูกเพื่อนบอย ๆ ให้ทำงานจนเสร็จ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
8. คุณรู้สึกท้อแท้เองคำต้อยกว่าตนส่วนใหญ่	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
9. เป็นการทำงานที่คุณจะพบหรือทำความเข้าใจกับผู้อื่น	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
10. เป็นการทำงานที่คุณจะพบกับคนแปลกหน้าทางเพศ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
11. คุณมักจะมีส่วนช่วยในการวางแผนงานของส่วนรวม	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
12. คุณมักจะรู้สึกสงสารตัวเองเมื่อคุณได้รับความกระทบกระเทือนใจ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่

13. เป็นการยากที่จะพูดกับบุคคลสำคัญ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
14. คุณเคยรู้สึกว่าเป็นการง่ายที่จะมีอิทธิพลต่อคนอื่น ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
15. คุณมักรู้สึกอึดอัดเมื่ออยู่ท่ามกลางคนแปลกหน้า	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
16. คนอื่นคิดว่า คุณจะทำในสิ่งที่ดีเมื่อคุณเป็นผู้ใหญ่	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
17. คุณคิดว่าคนส่วนมากมักจะใจแคบ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
18. เพื่อนมักเปรียบคนอื่น ๆ รู้สึกท้อใจที่คุณเป็นสมาชิกของห้อง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
19. เพื่อน ๆ ทั้งชายและหญิงดูเหมือนจะชอบคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
20. บุคคลอื่นมักคิดว่า คุณมีความคิด	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
21. โดยปกติเพื่อน ๆ ของคุณมักสนใจต่อสิ่งที่คุณกำลังทำ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
22. คุณมักไม่ได้รับความยุติธรรมจากบุคคลอื่น	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
23. เป็นการยากที่จะจะทำให้บุคคลอื่นสนใจในปัญหาของคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
24. คุณพบความยากลำบากในการพยายามทำสิ่งต่าง ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
25. คุณรู้สึกว่าบุคคลอื่นปฏิบัติต่อคุณไม่ดีเท่าที่ควร	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
26. เพื่อน ๆ ของคุณส่วนมากมักคิดว่า คุณเป็นคนกล้าหาญหรือเข้มแข็ง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
27. คุณมักได้รับการขอร้องให้ช่วยวางแผนการดำเนินงานน้อย ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
28. ในบรรดาคนที่คุณรู้จัก มีจำนวนไม่น้อยที่ดูเหมือนจะไม่ชอบคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
29. คุณมักได้รับเชิญไปงานต่าง ๆ ที่ทั้งเพื่อนหญิงและชาย	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
30. คุณรู้สึกว่าตัวเองไม่ฉลาดเหมือนเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ของคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
31. คุณได้รับอนุญาตให้เลือกคบเพื่อนด้วยตนเอง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
32. คุณมักจะต้องล้มเลิกแผนการต่าง ๆ ของคุณเนื่องจากคนอื่น	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
33. คุณได้รับอนุญาตให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่คุณอยากทำ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
34. คุณมีเงินใช้จ่ายอย่างเพียงพอ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
35. คุณรู้สึกว่า คุณได้รับการลงโทษในเรื่อง เล็ก ๆ น้อย ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
36. คุณมักได้รับอนุญาตให้ไปงานต่าง ๆ ที่ทั้งเพื่อนชายและหญิง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
37. ญาติพี่น้องมักจะยอมให้คุณช่วยตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่

38. คนอื่นมักจะบอกให้คุณทำโน่นทำนี่ จนคุณไม่รู้ว่าทำอะไรดี	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
39. คุณมักจะถูกตำหนิในเรื่องที่ไร้สาระ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
40. ญาติพี่น้องของคุณขอให้คุณไปไหนมาไหนกับเพื่อน ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
41. สิ่งที่คุณจะทำได้ส่วนใหญ่ บุคคลอื่นมักจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจให้	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
42. คุณเลือกเสื้อผ้าของคุณด้วยตัวเอง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
43. คุณรู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ทำอะไรก็ได้ตามใจชอบมากกว่าคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
44. คุณรู้สึกว่าตัวเองไม่มีอิสระเพียงพอ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
45. คุณชอบทำสิ่งต่าง ๆ ที่คนทั่วไปบอกว่าคุณไม่ควรทำ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
46. คุณพบว่าเป็นการยากลำบากที่จะทำความคุ้นเคยกับเพื่อนใหม่	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
47. คุณคิดว่าตัวเองแข็งแรงและสุขภาพดีเท่าเพื่อน ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
48. คุณรู้สึกว่าตัวเองเป็นที่ชอบพอของเพื่อน ๆ ทั้งชายและหญิง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
49. คุณเคยพบว่าบุคคลอื่นมักจะไม่ค่อยสนใจตัวคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
50. คุณรู้สึกว่าถูกรับตัวไต่ถามในโรงเรียน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
51. คุณมีเพื่อนที่คอยข้างเพียงพอ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
52. เพื่อน ๆ ของคุณเห็นว่าครอบครัวของคุณมีความสุขเท่า ๆ กับครอบครัวของเขา	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
53. คุณมักรู้สึกว่าครูไม่ค่อยอยากให้คุณอยู่ในชั้นเรียน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
54. คุณมักได้รับเชิญให้ไปงานของโรงเรียนและเพื่อนบ้าน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
55. เป็นกษัตริย์ที่คุณจะผูกมิตรกับผู้อื่น	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
56. คุณรู้สึกว่าเพื่อนร่วมชั้นในชั้นที่คุณอยู่ในโรงเรียน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
57. เพื่อนต่างเพศของคุณชอบคุณมากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
58. เพื่อน ๆ ที่เหมือนคุณมีความสุขมากกว่าคุณเมื่ออยู่บ้าน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
59. คนอื่น ๆ ที่โรงเรียนมักสนใจต่อความคิดเห็นของคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
60. เพื่อนของคุณอยากให้คุณรวมอยู่ด้วย	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่

61. เป็นการยากที่คุณจะพูดกับเพื่อนต่างเพศ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
62. คุณมักจะไม่สามารถเข้าใจเมื่อคุณทำสิ่งใดก็ได้	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
63. คนส่วนมากพยายามเอาเปรียบคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
64. คุณรู้สึกว่าคนส่วนมากทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
65. คนส่วนใหญ่ไม่สนใจว่าใครทำร้ายความรู้สึกของคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
66. คุณมักไม่อยากไปร่วมงานสังสรรค์และสังคม	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
67. คุณเคยรู้สึกว่าผู้ใหญ่มีอารมณ์ของคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
68. คุณมักจะมีความรู้สึกกังวลมากกว่าเพื่อน ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
69. คุณมักจะรู้สึกว่าเหว แม้ว่าจะมีคนอื่นอยู่รอบข้าง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
70. คุณรู้สึกว่าคนอื่นไม่ให้ความยุติธรรมต่อคุณเท่าที่ควร	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
71. คุณรู้สึกวิตกกังวลมากเพราะคุณมีปัญหาหลายอย่าง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
72. คุณรู้สึกว่าคนหลายคนทำและพูดในสิ่งที่กระทบกระเทือนใจผู้อื่น	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
73. เด็กที่อายุน้อยกว่าคุณมีเวลาสนุกสนานมากกว่าคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
74. คนอื่นมักจะพูดให้กระทบกระเทือนใจคุณบ่อย ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
75. คุณเคยทำผิดอย่างรุนแรง ซึ่งยากที่จะลืมเลือนได้	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
76. คุณจามบ่อย ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
77. คุณเป็นหัวค้อนบ่อย ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
78. คุณมักจะปวดศีรษะบ่อย ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
79. คุณมักจะไม่รู้สึกริษแม้ว่าถึงเวลาอาหารแล้วก็ตาม	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
80. บางครั้งคุณรู้สึกปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
81. คุณมักจะคาพหรามัว	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
82. คุณมักจะขอให้คนอื่นพูดซ้ำในสิ่งที่เขาเพิ่งจะพูดจบไป	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
83. คุณมักจะถูกนินทาหรือเป็นรายบ่อย ๆ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
84. บางครั้งคุณมีอาการกลืนไม่ลงจะพูดจนกว่าจะ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่

85. คุณรู้สึกว่าคนส่วนมากพูดไม่จริงพอที่จะไต่ถามซักถาม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
86. เมื่อคุณเห็นคนคนหนึ่งมักจะพูดอะไรที่ตลก ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
87. คุณเป็นคนจิตใจไม่สงบ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
88. ปกติคุณนอนไม่ค่อยหลับ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
89. คุณเป็นคนเห็น้อย่าง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
90. คุณมักจะลืมในสิ่งที่คุณเพิ่งอ่านจบไปหยก ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
91. คุณเห็นว่าคนทั้งหลายเสียงานที่ยื่นออกเหนือหน้าที่เป็นกษัตริย์ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
92. คุณเห็นว่าสิ่งจำเป็นเสมอที่จะต้องรักษาคำมั่นสัญญาและการนัดหมาย ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
93. คุณเห็นว่าเป็นการถูกต้องที่จะพูดเสียสละคนที่มีความคิดแปลก ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
94. การเมตตาต่อคนที่คุณไม่ชอบเป็นสิ่งที่ควรทำ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
95. ควรแสดงความสุภาพต่อคนที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับคุณ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
96. ทุกคนมีสิทธิที่จ่าย "ห้ามเค็ดคอกไม้" ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
97. นักเรียนควรมีสิทธิเป็นเจ้าของสิ่งที่เขาเก็บได้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
98. บุคคลควรกล่าวคำขอคุณแก่ผู้อื่นแม้ว่าเขาจะไม่ให้ความช่วยเหลืออะไร
มากก็ตาม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
99. เป็นการสมควรที่จะหยิบฉวยเอาสิ่งของที่คนอื่นอยากได้มากแต่ไม่มีเงินมาซื้อ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
100. คุณคิดว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะร่ำรวยควรได้รับการปฏิบัติ
ที่ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะยากจน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
101. เป็นการสมควรที่จะหัวเราะเยาะบุคคลที่ประสบความสำเร็จอัน
แม้ว่าทางของเขาจะดูน่าขันก็ตาม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
102. คุณคิดว่าไม่ควรทุจริต แม้ว่าไม่มีใครจับได้ก็ตาม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
103. ควรหัวเราะเยาะคนที่มีความเชื่อถ้อย ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
104. การเป็นมิตรกับเพื่อนใหม่ทุกคนเป็นสิ่งสำคัญ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
105. ควรเอะอะปึงปึงเมื่อผู้ใหญ่ไม่อนุญาตให้ไปไหน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
106. เมื่อคนอื่นทำให้คุณรู้สึกว่าคุณ คุณมักจะเก็บความรู้สึกไว้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

107. คุณรู้สึกยากลำบากที่จะพูดคุยกับคนที่ทำอะไรก็ได้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
108. เป็นการง่ายที่คุณจะจดจำคนที่คุณรู้จัก ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
109. คุณมักจะตั้งใจเล่นเกมร่วมกับคนอื่น แม้ว่าเกมนั้นคุณจะไม่เคย
เล่นมาก่อนก็ตาม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
110. โดยปกติคุณมักจะพูดคุยกับคนที่เพิ่งรู้จักได้อย่างสบาย ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
111. คุณคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นได้รับผลคุ้มค่า ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
112. เป็นการง่ายที่คุณจะทำให้ในงานสังสรรค์ที่เหงาหงอยกลับสนุกสนานขึ้น ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
113. เมื่อคุณแพ้ในการเล่น เกมที่คุณสามารถเปิดใจความรู้สึกได้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
114. คุณรู้สึกว่าตัวเองไม่สนใจต่อความรู้สึกของคนอื่น ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
115. คุณรู้สึกว่ายากลำบากที่จะช่วยวางแผนจัดงานต่าง ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
116. คุณรู้สึกว่า เป็นการง่ายที่จะผูกมิตรกับเพื่อนใหม่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
117. คุณชอบจัดงานที่บ้านของคุณมากกว่าที่อื่น ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
118. คุณเคยพบว่าคนส่วนใหญ่พูดมากจนคุณต้องขัดจังหวะเพื่อที่จะพูดบ้าง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
119. เป็นการง่ายที่จะช่วยเพื่อน ๆ รวมกันสนุกสนานในงาน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
120. คุณมักจะเป็นฝ่ายเริ่มคุยกับเพื่อน ชาย-หญิงเมื่อคุณพบเขา ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
121. เป็นการเหมาะสมที่จะหยิบเอาสิ่งของจากผู้อื่นโดยที่เจ้าตัวไม่
ทราบว่าจะปฏิเสธอย่างไร ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
122. คุณเคยไล่เด็ก ๆ ให้ออกไปให้พ้นหูพ้นตา ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
123. เมื่อครูหรือพ่อแม่ไม่ให้ความยุติธรรมต่อคุณ คุณจะไม่ใช่เชื่อฟังเขา ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
124. คุณมักจะออกแรงต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งของของคุณคืนมา ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
125. คุณเคยรู้สึกว่าการพูดเท็จเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดในการแก้ปัญหา ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
126. คุณต้องต่อสู้บ่อย ๆ เพื่อสิทธิของคุณ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
127. เมื่อมีการวิวาทเกิดขึ้น เพื่อน ๆ มักจะทำหิคุณ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
128. เด็ก ๆ มักจะหลีกเลี่ยงไปจนคุณต้องกำหัดพวกเขาลง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
129. คุณรู้สึกว่าถ้าได้ทำของเสียหาย จะเป็นการตอบแทนที่เหมาะสมต่อคนที่
ทำกับคุณอย่างรุนแรง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

130. คุณเคยพบคนที่ไม่ให้ความยุติธรรมต่อคุณ จนกระทั่งคุณก็ไม่ให้ความ
ยุติธรรมต่อเขาเช่นกัน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
131. เป็นการสมควรที่จะเอาเปรียบคนที่ไม่ยุติธรรม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
132. คนบางคนร้ายมากจนคุณต้องตั้งสมณานามให้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
133. บางครั้งคุณจำเป็นต้องแสดงความโกรธเมื่อให้ใครมาในสิ่งที่ควรจะได้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
134. คุณรู้สึกวุ่นวายกับคนสมควรที่จะได้รับความกระทบกระเทือนใจ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
135. คุณรู้สึกสะใจถ้าได้ให้ความไม่เป็นธรรมต่อคนที่ไม่มีความยุติธรรม ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
136. ญาติพี่น้องของคุณให้ความยุติธรรมเพื่อให้คุณทำสิ่งต่าง ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
137. สมาชิกในครอบครัวของคุณทะเลาะวิวาทกับคุณบ่อย ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
138. คุณมีเหตุผลที่ดีพอที่จะชอบญาติพี่น้องคนใดคนหนึ่งมากกว่าญาติคนอื่น ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
139. ญาติพี่น้องของคุณคิดว่าคุณเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จคนหนึ่ง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
140. ญาติพี่น้องของคุณคิดว่าคุณรับผิดชอบงานในบ้านที่เป็นส่วนของคุณ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
141. ญาติพี่น้องรู้สึกว่าคุณให้ความสนใจในสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่ควร ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
142. คุณเคยรู้สึกไม่อยากอยู่บ้านบ่อย ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
143. คุณมักจะมีความสุขกับสมาชิกในบ้าน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
144. คุณไม่ชอบพาเพื่อนไปบ้าน เพราะบ้านของคุณไม่น่าดึงดูดใจ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
145. คุณมักจะถูกตำหนิว่าไม่เคารพญาติพี่น้องเท่าที่ควร ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
146. คุณรู้สึกสนุกสนานเมื่ออยู่บ้าน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
147. คุณรู้สึกว่าเป็นการยากลำบากที่จะเอาใจญาติพี่น้อง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
148. คุณและญาติพี่น้องเห็นด้วยกับสิ่งต่าง ๆ ที่คุณชอบ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
149. บางครั้งคุณรู้สึกว่าไม่มีใครในบ้านที่ห่วงใยคุณ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
150. คนในบ้านของคุณชอบทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
151. คุณรู้สึกว่าครูเข้าใจในตัวคุณ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
152. คุณรู้สึกว่าบางวิชาที่เรียนยากจนคุณเกือบสอบตก ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
153. คุณชอบไปงานโรงเรียนกับเพื่อน ๆ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

154. คุณชอบหนีโรงเรียน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
155. เพื่อนบางคนคิดว่าคุณไม่ได้ทำอะไรอย่างตรงไปตรงมาเหมือนเขา	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
156. คุณเกิดความยุ่งยากในการเรียน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
157. คุณรู้สึกชอบที่จะพูดคุยกับเพื่อนทางเพศ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
158. คุณมักคิดว่าครูบางคนไม่ยุติธรรม	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
159. คุณถูกชักชวนให้เล่นกีฬาของโรงเรียนเท่าที่คุณสามารถจะเล่นได้	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
160. คุณจะมีความสุขยิ่งขึ้นถ้าครูจะใจดีกับ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
161. เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนชอบวิธีการที่คุณปฏิบัติต่อพวกเขา	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
162. คุณรู้สึกมีความสุขที่จะอยู่ตามลำพังมากกว่าอยู่กับเพื่อน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
163. คุณคิดว่าครูอยากให้นักเรียนเข้ากันได้	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
164. จากการที่เพื่อนในชั้นเรียนบางคนหัวเราะคุณ ทำให้คุณต้องหลีกเลี่ยงพวกเขา	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
165. คุณเคยคิดมอญ ๆ ว่าครูบางคนเอาใจใส่ตัวนักเรียนน้อยมาก	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
166. คุณมักจะไปเยี่ยมเพื่อนชาย-หญิงซึ่งอยู่บ้านใกล้เคียงกับคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
167. คุณชอบพูดคุยกับเพื่อนชาย-หญิงอยู่บ้านใกล้เคียงกับคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
168. เพื่อน ๆ บางคนของคุณส่วนใหญ่ไม่เคารพกฎหมาย	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
169. คุณมักจะเล่นกีฬากับเพื่อน ๆ ใกล้บ้าน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
170. คุณมีเพื่อนทางเพศที่อยู่ออกนอกบ้านคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
171. คุณชอบบุคคลส่วนใหญ่ที่อยู่ใกล้บ้านคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
172. คุณพยายามหลีกเลี่ยงเด็กชายหรือหญิงทางเพศที่อยู่ใกล้บ้านคุณ	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
173. บางครั้งคุณไปงานในละแวกบ้านซึ่งมีเพื่อนชาย-หญิง	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
174. เป็นสิ่งจำเป็นที่จะให้คุณพูดภาษาทุกภาษา	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
175. คุณมีเวลาสนุกสนานร่วมกับเพื่อน ๆ ใกล้บ้าน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
176. มีคนหลายคนที่อยู่ใกล้บ้านคุณซึ่งคุณไม่ออกไปเยี่ยมเยียน	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
177. มีบางคนในละแวกบ้านที่คุณไม่อยากจะคบค้า	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
178. มีบางคนในละแวกบ้านที่ทราบว่าครูของคุณอยากทำอะไรบางอย่างที่ไม่ดีต่อเขา	☐ ใช่	☐ ไม่ใช่

179. คุณชอบเพื่อนชาย-หญิงส่วนใหญ่ในละแวกบ้าน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
180. คนในละแวกบ้านคิดว่าคุณเป็นคนแปลกที่สนใจเรื่องทางศาสนา ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

แบบสอบถามนิคา

แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดทัศนคติของนิคาต่อบทบาทการเป็นนิคา
สามารถแบ่งออกตามบทบาทการเป็นนิคา แต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านการเลี้ยงดู	ได้แก่อ	1	6	11	16	21	26	31	36	41	46
2. ด้านการแก้ปัญหา	ได้แก่อ	2	7	12	17	22	27	32	37	42	47
3. ด้านการหาเลี้ยงครอบครัว	ได้แก่อ	3	8	13	18	23	28	33	38	43	48
4. ด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม	ได้แก่อ	4	9	14	19	24	29	34	39	44	49
5. ด้านสันติภาพ	ได้แก่อ	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50

แบบสอบถามบุทรวัยรุ่น

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุทรวัยรุ่น
สามารถแบ่งออกตามลักษณะของบุคลิกภาพได้ดังนี้

1. การปรับตัวเอง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน											
1.1 การเป็นตัวของตัวเอง	ได้แก่อ	1	ถึง	15							
1.2 การมองเห็นคุณค่าของตนเอง	ได้แก่อ	16	ถึง	30							
1.3 ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง	ได้แก่อ	31	ถึง	45							
1.4 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	ได้แก่อ	46	ถึง	60							
1.5 ความรู้สึกไม่มัวหมองในอนาคต	ได้แก่อ	61	ถึง	75							
1.6 ความรู้สึกไม่มัวหมองการทางประสาธ	ได้แก่อ	76	ถึง	90							
2. การปรับตัวทางสังคม แบ่งออกเป็น 6 ด้าน											
2.1 ปทัสถานทางสังคม	ได้แก่อ	91	ถึง	105							
2.2 หักยะทางสังคม	ได้แก่อ	106	ถึง	120							
2.3 แนวโน้มที่จะไม่ต่อต้านสังคม	ได้แก่อ	121	ถึง	135							
2.4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว	ได้แก่อ	136	ถึง	150							

2.5 ความสัมพันธ์ในโรงเรียน	ได้แก่อ 151 ถึง 165
2.6 ความสัมพันธ์ในชุมชน	ได้แก่อ 166 ถึง 180

ภาคผนวก ข

คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง 38 แสดงค่าอ่านจําแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

ข้อที่	ค่าอ่านจําแนก	ข้อที่	ค่าอ่านจําแนก	ข้อที่	ค่าอ่านจําแนก
1	.4018	6	.5105	11	.4835
2	.5168	7	.2592	12	.2768
3	.4677	8	.2493	13	.5920
4	.4954	9	.4301	14	.4155
5	.4496	10	.3851	15	.3405

ตาราง 39 แสดงค่าอ่านจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติของนิสิตอภยพหุการ เป็นนิคา

คาน	ข้อที่	ค่าอ่านจำแนก	ข้อที่	ค่าอ่านจำแนก
การเลี้ยงดู	1	.4585	26	.5244
	6	.5204	31	.3821
	11	.3719	36	.5699
	16	.3458	41	.4601
	21	.4150	46	.6208
การแก้ปัญหา	2	.5481	27	.4156
	7	.4881	32	.4440
	12	.3261	37	.5770
	17	.4868	42	.3966
	22	.4335	47	.6098
การเลี้ยงครอบครัว	3	.3194	28	.5018
	8	.5827	33	.4036
	13	.3491	38	.3795
	18	.4794	43	.3366
	23	.3981	48	.4902
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	4	.3701	29	.6087
	9	.4489	34	.6286
	14	.4600	39	.4261
	19	.4895	44	.4590
	24	.4302	49	.4414

ตาราง 39 (ต่อ)

ค่า	ข้อ	ค่าอ่านประจำแนก	ข้อ	ค่าอ่านประจำแนก
สันทนากท	5	.4453	30	.4444
	10	.3364	35	.5973
	15	.5677	40	.5183
	20	.4584	45	.4632
	25	.4129	50	.4669

ภาคผนวก ค

การสร้างแบบสอบถามบทบาทการเป็นบิดาของ Eversoll
(Eversoll Father Role Opinionnaire)
และแบบทดสอบบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของ Thorpe,
Clark และ Tiegs (The California test of
Personality)

EVERSOLL FATHER ROLE OPINIONNAIRE (FRO)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งบทบาทออกเป็นไปตามการแบ่งของ เอเวอร์โซล ซึ่งผู้วิจัยได้แปลวิธีการสร้างแบบสอบถาม FRO ของ เอเวอร์โซล (Anderson. 1982 : 151 - 159 ; citing Eversoll. 1979) ดังนี้

จากการศึกษาเอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่มีเครื่องมือวัดพัฒนาขึ้นเพื่อวัด "บิดา" โดยเฉพาะเครื่องมือส่วนใหญ่วัดเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ปกครองโดยทั่วไป แต่เอเวอร์โซลสนใจที่จะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในการรับรู้พฤติกรรมของบิดาโดยเฉพาะ จึงได้พัฒนา FRO ขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อความได้ทั้งหมด 65 ข้อ ซึ่งวัดพฤติกรรมของบิดาแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดู 2) การเป็นผู้แก้ปัญหา 3) ด้านการหาเลี้ยงครอบครัว 4) ด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม 5) ด้านสันติภาพ (1 Nurturing, 2 Problem Solver, 3 Provider, 4 Societal Model, and 5 Recreational)

ในการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือนี้ แบ่งเป็น 4 ประเภทที่สำคัญ คือ 1) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) 2) ความเที่ยงตรงตามพยากรณ์ (Predictive Validity) 3) ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) และ 4) ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) Ary, Jacobs, และ Razavich (1972) ได้ให้ความหมายของความเที่ยงตรงตามเนื้อหาว่า เป็นคุณภาพของเครื่องมือที่สัมพันธ์กับเนื้อหาที่ต้องการจะวัดได้อย่างแท้จริงและครบถ้วน นอกจากนี้ ทั้งความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และความเที่ยงตรงของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Validity) มีความสำคัญเกี่ยวกับความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

สำหรับความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ในค่านี้อาของ FRO นั้น กระทำโดย นำข้อความทั้ง 85 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาการของมนุษย์และครอบครัว 5 ท่าน ทราจสอบและจัดแบ่งข้อความในแต่ละข้อว่า ควรอยู่ในด้านใดด้านหนึ่งใน 5 ด้าน และคัดข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องทิ้งไป ข้อความที่ผ่านการพิจารณาแล้ว เหลือ 53 ข้อ จากนั้นคัดเลือกให้เหลือจำนวนข้อในแต่ละด้านโดยการใช้อย่างความเที่ยงตรงของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในที่สุดเหลือ 50 ข้อ

บทบาทในด้านการแก้ปัญหา (Problem-Solving Sub-Role Dimension) หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองในกษณมีส่วนร่วมในขบวนการตัดสินใจหาตัวช่วยอันมากกว่าเป็นประชาธิปไตย

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า บทบาทด้านนี้ควรเป็น การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูมากกว่าที่จะเป็น การแก้ปัญหาทั่ว ๆ ไป เนื่องจากว่า บทบาทของบิดาในอดีตนั้นมักจะเป็นพฤติกรรมทางด้านการใช้ อำนาจ ดังนั้น การนิยามเกี่ยวกับบทบาทของบิดาในด้านการแก้ปัญหาโดยใช้อำนาจ และจะทอ้งวิเคราะห์ ทั้งผู้ปกครองและเด็ก จึงควรใช้ชื่อใหม่ว่า ผู้แก้ปัญหา (Problem Solver) มากกว่าที่จะใช้คำว่า การแก้ปัญหา จึงจะตรงตามความเป็นจริงในการอธิบายพฤติกรรมของบทบาททางด้านนี้

เนื้อหาของ FRO เป็นมาตราแบบไลเคิร์ต (Likert) การตอบแบบสอบถามมีทอมให้เลือก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งในแต่ละระดับมีตัวเลขกำกับไว้ดังนี้ 5-เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4-เห็นด้วย 3-ไม่สามารถตัดสินใจได้ 2-ไม่เห็นด้วย และ 1-ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง

ในการหาความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของข้อความ ผู้วิจัยได้นำ FRO ทั้ง 50 ข้อ ทดลองใช้ใน Section ของการแต่งงานและสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งผลของการทดสอบ ใช้ในการพิจารณาในแง่การกระตุ้นความสนใจของบิดาเกี่ยวกับการเป็นผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง เป็นชายจำนวน 49 คน ซึ่งมีส่วนร่วมในโครงการนี้ และผู้ปกครองของเขาจำนวน 20 คู่ โดย การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์แยกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ บุตรชายจำนวน 49 คน บิดา จำนวน 20 คน และมารดาจำนวน 20 คน โดยหาค่า Means และ S.D. ของข้อความ ในแต่ละข้อทั้ง 50 ข้อ เนื่องจากมาตราวัดแบบ Likert มีค่าทอมโดยใช้สเกล 5 ระดับจาก 1 ถึง 5 ข้อความใดมีค่า Mean มากกว่า 4 หรือต่ำกว่า 2 ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกต่ำ จากหลักการนี้ ข้อความในซึ่งค่า Mean ในทั้ง 3 กลุ่ม (บุตรชาย บิดา มารดา) มีค่ามากกว่า 4 หรือต่ำกว่า 2 จะถูกคัดทิ้ง ในที่สุดเหลือข้อความเพียง 6 ข้อในแต่ละด้าน

จากการทดสอบดังกล่าว ผลที่สุดได้ข้อความทั้งหมด 30 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน แต่ละด้านมี 6 ข้อ บทบาท 5 ด้านมีดังนี้ 1) การยอมรับเลี้ยงดู (Nurturing) 2) การเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Solver) 3) การหาเลี้ยงครอบครัว (Provider) 4) การเป็นตัวแทนทางสังคม (Societal Model) และ 5) ด้านสันตนาการ ทั้ง 30 ข้อมี Range อยู่ระหว่าง 30 - 150 และในแต่ละด้านมี Range อยู่ระหว่าง 6 - 30 ข้อความที่มีค่าสูงแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังในระดับสูงสำหรับการที่พ่อมีส่วนในบทบาทด้านนั้น

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตามความรู้สึกแท้จริงของเขา เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึง ความคาดหวังของเขาตอบแบบเหล่านั้น แต่สิ่งที่ควรคำนึงในการให้คะแนน คือ ข้อความที่มีความหมายในทางลบ คำตอบ "เห็นด้วย" จะมีความหมายในทางลบไม่ใช่ทางบวก (เช่น ถ้าตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้ 1 คะแนนและถ้าตอบว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งได้ 5 คะแนน)

เนื่องจากว่า FRO มีข้อความทั้งหมด 30 ข้อความ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ในแต่ละด้านมี 6 ข้อ ดังนั้น ขั้นตอนไปของการวิเคราะห์เครื่องมือ คือการหา Correlation ของ Item to Sub-Total Score และ Correlations ของ Sub-Total to Total Score โดยใช้ Pearson-Product-Moment วิเคราะห์ในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม (บุรุษชายจำนวน 49 คน บิลาจำนวน 20 คน และมารดาจำนวน 20 คน) พบว่า สำหรับ Item to Sub-Total นั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในอย่างน้อย 2 กลุ่มตัวอย่าง ส่วน Sub-Total Score to Total Score พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในทั้ง 3 กลุ่ม

ในการหาความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างนั้น กระทำโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม (จำนวน 44 คน และจำนวน 45 คน) แต่ละกลุ่มมีจำนวนบุรุษชาย บิลา มารดา ใกล้เคียงกัน จากนั้นเปรียบเทียบข้อความ 30 ข้อ ของแต่ละกลุ่ม โดยใช้ Chi-Square พบว่า ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีความเชื่อมั่นในระดับสูง

ส่วนการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือนั้นก็ใช้ Split-Half-Test เช่นเดียวกัน โดยคัดเลือกข้อความทั้งหมดโดยใช้ตารางการสุ่ม (A Table of Random Numbers) เลือกข้อความ 3 ข้อในแต่ละด้าน เลือกข้อความทั้งหมด 15 ข้อ จากนั้นเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่าง 89 คน (บุรุษชาย บิลา มารดา) ค่า Pearson r ของแต่ละด้านมีดังนี้ Nuturing = .9534 Problem Solver = .9374 Provider = .9416 Societal Model = .9564 และ Recreational = .9708 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และค่า Pearson r ของทั้ง 15 ข้อ = .9810 ที่ระดับนัยสำคัญ .001 ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์จึงได้ความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

Five sub-role dimensions

1. บทบาทด้านการอบรมเลี้ยงดู (Nurturing Sub-Role Dimension = N) คือ พฤติกรรมของบิดาเกี่ยวกับกาชดู แลเด็กให้พัฒนาทั้งทางกายและจิตใจ
2. บทบาทด้านการเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Solving Sub-Role Dimension = PS) คือพฤติกรรมของบิดาเกี่ยวกับตัดสินใจที่สมาชิกในครอบครัวประสบ
3. บทบาทด้านการจัดหาเลี้ยงครอบครัว (Providing Sub-Role Dimension = P) คือ พฤติกรรมของบิดาเกี่ยวกับการหารายได้เพื่อครอบครัว
4. บทบาทด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม (Societal Model Sub-Role Dimension = SM) คือ พฤติกรรมของบิดาในอันที่จะพัฒนาความรู้สึกรู้จักของบุตรเกี่ยวกับสังคม
5. บทบาทด้านการสันทนาการ (Recreational Sub-Role Dimension = R) คือ พฤติกรรมของบิดาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในยามว่างสำหรับสมาชิกในครอบครัว

FRO

- SM 1. A father should establish rules and regulations so that the child learns to live within limit necessary for group living.
 บิดาควรตั้งกฎและข้อบังคับ เพื่อให้บุตรได้เรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามกฎซึ่งจำเป็นต่อการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม
- PS 2. If the child is having difficulty getting along with a group of peers a father should talk to the child's playmates and solve the problem.
 ถ้าบุตรของท่านมีปัญหาลังไม่สามารถเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ บิดาควรพูดคุยกับเพื่อน ๆ ของบุตรและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- N 3. A father should always be interested in listening to children's ideas and concerns about life.
 บิดาควรสนใจรับฟังข้อคิดและความเห็นเกี่ยวกับชีวิตของบุตรเสมอ
- R 4. A father should find time each day for some leisure time.
 บิดาควรมหาเวลาว่างเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในแต่ละวัน
- P 5. A father should not be primarily concerned with the income earning role.
 บิดาไม่ควรให้ความสำคัญในเรื่องการหาเงินเลี้ยงครอบครัวเป็นอันดับแรก
- SM 6. A father should take an active part in activities which are aimed at community improvement for future generations.
 บิดาควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุมชนอันจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนรุ่นต่อไป
- N 7. A father should be involved in the routine health care of the children (doctor and dental check-ups, etc.)

บิดาควรมีส่วนในการจัดการเกี่ยวกับการตรวจสอบสุขภาพทั่ว ๆ ไปของบุตร (เช่น การพาบุตรไปพบแพทย์ เพื่อตรวจสอบสุขภาพร่างกายทั่ว ๆ ไป การพบุตรไปพบทันตแพทย์เพื่อตรวจฟัน)

- P 8. If there is a conflict between a father's family role and his occupational role, the occupational role should take precedence.
ถ้ามีปัญหาคือต้องเลือกระหว่างบทบาทความเป็นพ่อกับบทบาททางหน้าที่การงานควรเลือกหน้าที่การงาน
- PS 9. A father should solve the children's problems concerning work tasks
บิดาช่วยเหลือนบุตรในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน
- R 10. A father should not set aside time so an annual family vacation can be taken
บิดาไม่ควรจัดเวลาไว้เฉพาะเพื่อวันหยุดพักผ่อนประจำปีกับครอบครัว
- P 11. If father's job requires a move so a promotion may be gained, this move should always be made if it improves the family's financial standing.
หากมีการโยกย้ายงานที่ทำให้ได้กับตำแหน่งบิดาก็ควรทำเสมอถ้าช่วยให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น
- PS 12. A father should decide what action should be taken when there is a disagreement between family members
เมื่อเกิดการขัดแย้งขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว บิดาควรเป็นผู้ตัดสินว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป
- SM 13. A father should not take an active part in community school concerns
บิดาไม่ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

- N 14. A father should help care for the children when they are ill.
บิดาควรช่วยดูแลบุตร ยามเจ็บป่วย
- R 15. A father should be willing to sacrifice so children have the opportunity for recreational participation
บิดาควรยินดีที่จะช่วยเหลือบุตร เพื่อให้บุตรได้มีส่วนร่วมในสันทนาการ
- PS 16. A father should not step-in to solve the child's problem if there is trouble with a teacher at school.
บิดาไม่ควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของบุตร เมื่อบุตรมีปัญหาเกี่ยวกับครูที่โรงเรียน
- N 17. A father should take an active part in the nutritional provisions for the family by being involved in the meal preparations so that these physical needs are met.
บิดาควรมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมอาหารสำหรับครอบครัว โดยการจัดการเกี่ยวกับการเตรียมอาหารในแต่ละมื้อ
- SM 18. A father should always vote in local, state, and national elections
บิดาควรใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งทุกระดับที่มีสิทธิ
- P 19. A father should be the primary wage earner when the children are of infant and preschool age.
บิดาควรเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว ในขณะที่บุตรยังเป็นทารกและวัยก่อนวัยเรียน
- R 20. A father should find adequate and appropriate recreation for the family members.
บิดาควรจัดหากิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจที่เหมาะสมแก่สมาชิกในครอบครัว
- PS 21. A father should be the one who makes the final decision on what is appropriate personal attire for his children to wear.
บิดาควรเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องเสื้อผ้าหรือการแต่งกายของบุตร

- R 22. A father should foster a child's physical development by providing recreational activities.
บิดาควรช่วยให้บุตรมีพัฒนาการทางร่างกายที่ดี โดยการจัดหากิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ ให้บุตร
- N 23. A father should not be involved in the care and feeding of the children when they are infants.
บิดาไม่ควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลหรือให้อาหารบุตรในขณะที่บุตรยังเป็นทารก
- SM 24. A father should participate in charity fund drives which benefit those less fortunate
บิดาควรมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อหาเงินมาช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก
- P 25. A father should be the primary wage earner when the children are of grade school age.
บิดาควรเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว ขณะที่บุตรอยู่ในวัยเรียน
- R 26. A father should keep-physically fit so he can participate in the children's physical recreational activities.
บิดาควรรักษาสภาพร่างกายให้แข็งแรง เพื่อสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบุตร
- PS 27. A father should decide where the family will live.
บิดาควรเป็นผู้ตัดสินใจว่า ครอบครัวควรอาศัยอยู่ที่ไหน
- SM 28. A father should volunteer for community projects and be willing to take a stand in controversial issues related to this volunteer work
บิดาควรอาสาสมัครในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและยินดีที่จะยืนหยัดต่อสู้ในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานอาสาสมัคร บิดาถือหลักหรือกฎต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับงานอาสาสมัครนั้น

- N 29. A father should accept a child's negative emotions (ie anger) as well as the positive emotions (ie. happiness)
 บิดาควรยอมรับสภาพอารมณ์ของบุตรทั้งในทางลบ (เช่น อารมณ์โกรธ) และทางบวก (เช่น มีความสุข)
- N 30. A father should participate in continuing education programs which improve his financial opportunities.
 บิดาควรเข้าร่วมในโปรแกรมการอบรมต่อเนื่องซึ่งช่วยในการกักตุนทางการเงิน

แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านการปรับตัว

แบบทดสอบ The California Test of Personality แบบทดสอบ CTP เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดย Thorpe, Clark และ Tiegs (1953) โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือของครูและนักแนะแนว ในการช่วยเหลือการปรับตัวของนักเรียน
2. เพื่อช่วยให้คนพบสาเหตุต่าง ๆ ที่เป็นผลต่อการคิด ความรู้สึก และการกระทำที่แสดงถึง

ลักษณะการปรับตัวไม่เหมาะสมของบุคคล

3. เพื่อประเมินและวิเคราะห์ลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพ และการปรับตัวของบุคคลในส่วนที่มองไม่เห็น และสัมผัสไม่ได้

4. เพื่อตรวจสอบบุคลิกภาพที่บุคคลคิดว่าตนเองมีนั้นเป็นจริงหรือไม่

แบบทดสอบ CTP ใช้วัดบุคลิกภาพในแง่ของการปรับตัวใน 2 ด้านใหญ่ ๆ ด้านแรก คือ การปรับตัวด้านส่วนตัว (Personal Adjustment) ซึ่งเป็นการวัดความคิด ความรู้สึก ที่บุคคลมีต่อตนเอง แบ่งเป็น 6 ด้านย่อย ได้แก่

ความศรัทธาในตนเอง (Self-Reliance)

การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (Sense of Personal Worth)

ความรู้สึกอิสระ (Sense of Personal Freedom)

ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Feeling of Belonging)

แนวโน้มถอยหนี (Withdrawing Tendencies)

อาการทางประสาท (Nervous Symptoms)

และด้านที่สอง เป็นการวัดการปรับตัวทางสังคม (Social Adjustment) ซึ่งเป็นการวัดความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่น ๆ แบ่งเป็น 6 ด้านย่อยเช่นกัน คือ

มาตรฐานสังคม (Social Standards)

ทักษะทางสังคม (Social Skills)

แนวโน้มต่อต้านสังคม (Anti-Social Tendencies)

ความสัมพันธ์ทางครอบครัว (Family Relations)

ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (School Relations)

ความสัมพันธ์ต่อชุมชน (Community Relations)

แบบทดสอบ CCT ประกอบด้วยข้อคำถามให้ตอบ "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" โดยแยกแบบทดสอบเป็น 5 ระดับคือ ระดับอนุบาล ประถม ก่อนมัธยม มัธยม และวิทยาลัย โดยแต่ละระดับจัดทำขึ้นสองฟอร์ม คือ ฟอร์ม AA กับฟอร์ม BB แบบทดสอบสำหรับระดับมัธยมและวิทยาลัยมีจำนวนข้อคำถามคำถามละ 15 ข้อ รวม 12 คำถาม 180 ข้อ ซึ่งข้อคำถามเหล่านี้ได้พัฒนาตามลำดับ ดังนี้

1. เลือกรูปแบบของการปรับตัว หรือการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อการงานทาง ๆ ที่ของเผชิญ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และในสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในทางจิตวิทยาว่าเป็น เกณฑ์เบื้องต้น
2. ให้นักจิตวิทยา 5 ท่าน และนักการศึกษา 5 ท่าน ประเมินให้ว่านักเกณฑ์ที่รวบรวมไว้เหล่านี้ และคัดออกไปประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด
3. สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของการปรับตัวในแต่ละระดับทั้ง 5 ระดับ โดยในแต่ละเกณฑ์จะมีข้อคำถาม 2 - 5 ข้อ
4. ให้ครู นักแนะแนวและผู้เชี่ยวชาญแบบทดสอบพิจารณาว่าเหมาะสมของคำถาม ๆ โดยวิธีทบทวนประเมินให้ว่านัก
5. คัดเลือกข้อคำถามที่ไว้ได้ไปทำการทดสอบนักเรียนในแต่ละระดับประมาณ 100 คน เพื่อคว้านักเรียนเข้าใจข้อคำถามหรือไม่ แล้วคัดข้อคำถามที่มีปัญหาออก
6. นำข้อคำถามที่เหลือไปใช้กับนักเรียนอีก 100 คน ในแต่ละระดับโดยนำผลการตอบของนักเรียนไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินลักษณะบุคลิกภาพของครู แต่ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์กันต่ำ แสดงว่าครูไม่สามารถทราบความคิด ความรู้สึกของนักเรียนได้จากการสังเกต
7. จัดข้อคำถามทั้งหมดเข้าเป็น 16 กลุ่ม ตามลักษณะทางจิตวิทยาทำการทดสอบกับนักเรียนในแต่ละระดับ 200 คน และจัดรวมกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ต่อกันสูงเข้าด้วยกัน เหลือเพียง 12 กลุ่ม
8. เลือกข้อคำถามที่ดีที่สุดที่เหลืออยู่ในแต่ละกลุ่มมา โดยระดับอนุบาลเลือกมากลุ่มละ 8 ข้อ ระดับประถมกลุ่มละ 12 ข้อ ระดับก่อนมัธยม มัธยม และวิทยาลัยกลุ่มละ 15 ข้อ

9. นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างมาตรฐาน เพื่อหาค่าเกณฑ์ปกติ และค่าความเชื่อมั่น
 หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Kuder Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในแต่ละระดับระหว่าง
 .88 - .96 สำหรับระดับมัธยมศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นของค่านต่าง ๆ ดังนี้ คือ การปรับตัวด้านส่วนตัว
 เท่ากับ .90 การปรับตัวทางสังคม เท่ากับ .89 ด้านความศรัทธาในตนเอง เท่ากับ .70
 การเห็นคุณค่าของตนเอง เท่ากับ .77 ความรู้สึกอิสระในตนเอง เท่ากับ .84 ความรู้สึกเป็นเจ้าของ
 เท่ากับ .91 แนวโน้มถ้อยเห็น เท่ากับ .86 อากาทางประสาท เท่ากับ .82 มาตรฐานสังคมเท่ากับ
 .84 ทักษะทางสังคม เท่ากับ .86 แนวโน้มต่อต้านสังคม เท่ากับ .84 ความสัมพันธ์ทางบ้าน
 เท่ากับ .91 ความสัมพันธ์ในโรงเรียน เท่ากับ .73 ความสัมพันธ์ต่อชุมชน เท่ากับ .78 ค่าความ
 เชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93 และค่าความเชื่อมั่นของค่านต่าง ๆ โดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างค่าน
 มีค่าระหว่าง .13 - .80

ภาคผนวก ง

ตารางการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่าง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในบุตรวัยปฐมวัย และบุตรวัยอนุบาล

ตาราง 40 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตคณาจารย์ เป็นนिकाโดยส่วนรวมกับการปรับตัวทางสังคมค่านปหิสฐานทางสังคมของ บุตรวัยรุน ในกลุ่มวัยรุนหญิงและกลุ่มวัยรุนชาย

ระดับความสัมพันธ์		หญิง ($r_1 = .1912$)	ชาย ($r_2 = .2660$)
หญิง ($r_1 = .1912$)			
ชาย ($r_2 = .2660$)			$z_{12} = .1958$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 40 แสดงว่า ในบุตรวัยรุนหญิงและบุตรวัยรุนชาย ไม่มีความแตกต่างกันของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตคณาจารย์ เป็นนิกาโดยส่วนรวมกับการปรับตัวเองค่านปหิสฐานทางสังคมของบุตรวัยรุน

ตาราง 41 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนिकाโดยส่วนรวมกับการปรับตัวทางสังคมด้านทักษะทางสังคมของบุคควัยรุ่นในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

ระดับความสัมพันธ์	หญิง ($r_1 = .3100$)	ชาย ($r_2 = .2815$)
หญิง ($r_1 = .3100$)		
ชาย ($r_2 = .2815$)	$z_{12} = .1988$	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 41 แสดงว่า ในบุคควัยรุ่นหญิง และบุคควัยรุ่นชาย ไม่มีความแตกต่างกันของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิกาโดยส่วนรวมกับการปรับตัวทางสังคมด้านทักษะทางสังคมของบุคควัยรุ่น ในบุคควัยรุ่นหญิง และบุคควัยรุ่นชาย

ตาราง 42 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิคาคอ
บทบาทการเป็นนิกาค้านการเลี้ยงดูกับการปรับตัวทางสังคม ด้านทักษะทางสังคมของบุตรวัยรุ่น
ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

ระดับความสัมพันธ์	หญิง ($r_1 = .2562$)	ชาย ($r_2 = .3143$)
หญิง ($r_1 = .2562$)		
ชาย ($r_2 = .3143$)	$z_{12} = .4027$	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 42 แสดงว่า ในบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชายไม่มี
ความแตกต่างกันของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิคาคอบทบาทการเป็นนิกาค้านการเลี้ยงดู
กับการปรับตัวทางสังคม ด้านทักษะทางสังคมของบุตรวัยรุ่น

ตาราง 43 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิต
 ทอหนาทการเป็นนิกาคำนการเป็นคัวแบบทางสังคมกับการปรับตัวทางสังคมค่านปัสฐานทางสังคม
 ของนุทรวัยรุ่นในกลุ่มวัยรุ่นหญิงและกลุ่มวัยรุ่นชาย

ระดับความสัมพันธ์	หญิง ($r_1 = .1836$)	ชาย ($r_2 = .2950$)
หญิง ($r_1 = .1836$)		
ชาย ($r_2 = .2950$)	$Z_{12} = .2669$	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 43 แสดงว่า ในนุทรวัยรุ่นหญิงและนุทรวัยรุ่นชาย
 ไม่มีความแตกต่างกันของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทอหนาทการเป็นนิกาคำนการเป็นคัวแบบ
 ทางสังคมกับการปรับตัวทางสังคมค่านปัสฐานทางสังคมของนุทรวัยรุ่น

ตาราง 44 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิต
ตอบทบทวนการ เป็นนิตา ตำนการ เป็นตัวแบบทางสังคมกับการปรับตัวทางสังคมด้านทักษะทางสังคม
ของบุตรวัยรุ่น ในกลุ่มวัยรุ่นหญิง และกลุ่มวัยรุ่นชาย

ระดับความสัมพันธ์	หญิง ($r_1 = .2847$)	ชาย ($r_2 = .2133$)
-------------------	------------------------	-----------------------

หญิง ($r_1 = .2847$)

ชาย ($r_2 = .2133$)

$Z_{12} = .3386$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 44 แสดงว่า ในบุตรวัยรุ่นหญิงและบุตรวัยรุ่นชาย
ไม่มีความแตกต่างกันของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตตอบทบทวนการ เป็นนิตา ตำน
การ เป็นตัวแบบทางสังคมกับการปรับตัวทางสังคมด้านทักษะทางสังคมของบุตรวัยรุ่น

ตาราง 45 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา เป็นนิสิตด้านสหนาการกับการปรับตัวทางสังคมด้านทักษะทางสังคมของนิสิตวิทยาลัย ในกลุ่มวิทยาลัยหญิงและกลุ่มวิทยาลัยชาย

ระดับความสัมพันธ์	หญิง ($r_1 = .2224$)	ชาย ($r_2 = .3515$)
หญิง ($r_1 = .2224$)		
ชาย ($r_2 = .3515$)	$Z_{12} = .8972$	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 45 แสดงว่า ในนิสิตวิทยาลัยหญิงและนิสิตวิทยาลัยชาย ไม่มีความแตกต่างกันของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษา เป็นนิสิตด้านสหนาการกับการปรับตัวทางสังคมด้านทักษะทางสังคมของนิสิตวิทยาลัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพงษ์สุภา ชื่อสกุล รัตนมาศมงคล

เกิดวันที่ 10 เดือน ตุลาคม พุทธศักราช 2505

สถานที่เกิด อำเภอ เมือง จังหวัดปัตตานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 81/2 ถ.ประชาอุทิศ ต.ห้วยขวาง เขตห้วยขวาง
กรุงเทพฯ 10310

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522 เตรียมอุดมศึกษา (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียน
สมถวิลราชดำริ

พ.ศ. 2526 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์)
จากมหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2533 การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาเป็นนิคาและความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ
 ด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น

บทคัดย่อ
 ของ
 พงษ์สุภา รัตนมาตมก

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
 ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
 สิงหาคม 2533

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ เปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกาย เมื่อจำแนกตามอายุของนิสิต ระดับการศึกษาของนิสิต ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว การประกอบอาชีพของมารดา ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิสิต และสัมพันธภาพระหว่างนิกายมารดา แล้วจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรต้นทั้งกล่าวตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกาย รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาที่มีบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่นในกลุ่มรวม และเมื่อแยกกลุ่มเพศหญิงชายแล้วเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทั้งกล่าวระหว่างเพศหญิงและชาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนิสิตและเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 383 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างนิกายมารดา แบบวัดทัศนคติต่อการเป็นนิกายรวมและแยกหาตามย่อย และแบบวัดบุคลิกภาพด้านการปรับตัวสองลักษณะและแยกสืบสองด้านย่อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบแบบเอฟ การวิเคราะห์ถดถอยพหุสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สถิติที่ทดสอบความแตกต่างของค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พบความแตกต่างในทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกายในกลุ่มนิสิตที่มีระดับการศึกษาต่างกัน หรือฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน หรือความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรต่างกัน หรือสัมพันธภาพระหว่างนิกายมารดาต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างทั้งกล่าวในกลุ่มนิสิตที่มีอายุต่างกันหรือการประกอบอาชีพของมารดาต่างกัน

2. ตัวแปรที่รวมทำนายทัศนคติของนิสิตอาชีวศึกษาต่อการเป็นนิกายโดยส่วนรวมและสืบหาตามย่อยได้อย่างมีนัยสำคัญมีสามตัวคือ ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของนิสิต และสัมพันธภาพระหว่างนิกายมารดา ตัวแปรที่ทำนายได้ที่ดีที่สุดคือฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ส่วนอันดับสองและสามจะเป็นความเชื่อในผลของ

การยอมรับสิ่งของของนิคาหรือสัมพันธภาพระหว่างนิคาและการกระทำนั้นขึ้นอยู่กับว่าเป็นทัศนคติโดยรวมหรือคำนึงถึงด้านใด

3. พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างทัศนคติของนิคาต่อบทบาทการเป็นนิการวมและบางคำนึงถึงบุคลิกภาพด้านการปรับตัวบางลักษณะและบางคำนึงถึงของบุตรวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มรวมและเมื่อแยกกลุ่มหญิงชาย

4. พบความแตกต่างระหว่างเพศในแง่ของระดับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิคาต่อบทบาทการเป็นนิการวมและบางคำนึงถึงบุคลิกภาพด้านการปรับตัวบางลักษณะและบางคำนึงถึงของบุตรวัยรุ่น

FATHERS' ATTITUDES TOWARDS FATHER ROLE AND THEIR RELATIONSHIPS
TO ADOLESCENTS' PERSONALITY ADJUSTMENT

AN ABSTRACT

BY

PONGSUDA RATTANAMASMONGKOL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Developmental Psychology

at Srinakharinwirot University

August 1990

The purposes of this research were : 1) to compare fathers' attitudes towards father role among groups of fathers with different ages, fathers' educational levels, families' economic status, mothers' work, fathers' beliefs in internal locus control of child-rearing results and father-mother relationship; 2) to rank the independent variables indicated earlier by their relationships to fathers' attitudes towards father role; 3) to study relationships between fathers' attitudes towards father role and adolescents' personality adjustment in whole group and in different sex groups; 4) to compare the levels of relationships between fathers' attitudes towards father role and adolescents' personality adjustment in different sex groups.

The samples of this study were 383 pairs of fathers and Mathayom Suksa 1, 2 and 3 Students in Bangkok metropolitan area. They were drawn by a simple random sampling of schools and selecting the qualified samples.

The instruments employed in this study were the belief in internal locus of control of child-rearing results test, the father-mother relationship test, the fathers' attitudes towards father role test (consisting of an overall and 5 subrole dimensions) and the adolescents' personality adjustment test (consisting of 2 major and 12 minor dimensions).

F-test and Studentized q-statistic, Multiple regression analysis, Pearson Product Moment Correlation and Fisher's Transformation of r were employed for analyzing the data.

The findings of this study are as follows:

1. Significant differences on fathers' attitudes towards father role were found among fathers with different educational levels, or families'

economic status, or fathers' beliefs in internal locus control of child-rearing results and or father-mother relationship, but none of such significant differences were found for fathers with different ages and mothers' work.

2. The three variables that altogether significantly predict fathers' attitudes towards father role in overall and 4 of 5 sub-role dimensions were families' economic status, fathers' beliefs in internal locus control of child-rearing results and father-mother relationship. The best predictor was families' economic status but the second and the third would be fathers' beliefs in internal locus control of child-rearing results or father-mother relationship depending on whether it predicts the overall or any of five sub-role dimensions.

3. There were significantly positive correlations between fathers' attitudes towards father role for overall dimension and for some sub-role dimensions with some major and minor dimensions of adolescents' personality adjustment.

4. There were significant sex differences on the levels of correlations between fathers' attitudes towards father role for overall dimension and for some sub-role dimensions with some major and minor dimensions of adolescents' personality adjustment.